

086531178

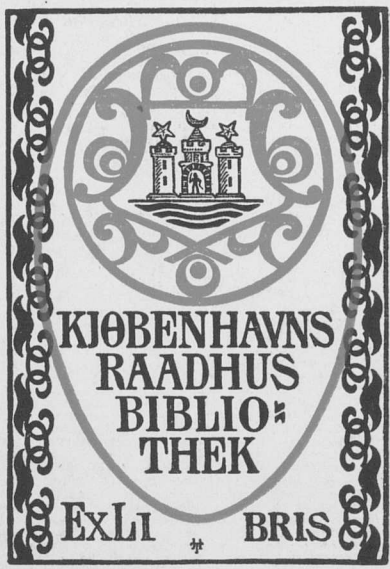
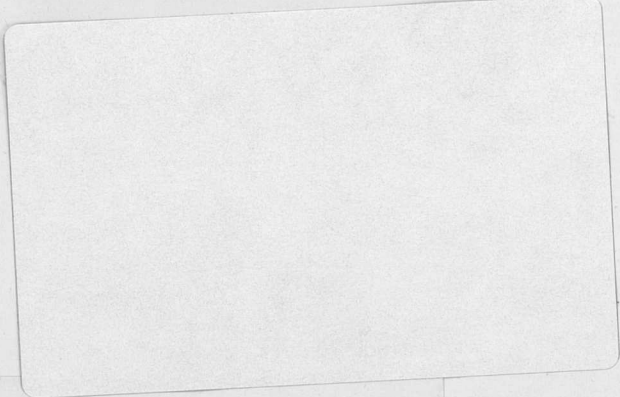
101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

The background of the entire image is a complex marbled paper pattern. It features a dense, swirling design of dark, medium, and light grey tones, creating a sense of movement and depth. The pattern consists of numerous overlapping, wavy lines and organic shapes that resemble natural textures like wood grain or stone.

99.4 Bokkenheuser, Knud Bo

RHB

2.4.50

99.4 Bohlenhenser,
Kund

Bo

DA MAN VAR UNG —

DA MAN VAR UNG —
MINDERNES BOG

AF

KNUD BOKKENHEUSER

MED PORTRÆTTER OG ILLUSTRATIONER

H. HAGERUPS FORLAG
KØBENHAVN

1926

99.4

B₀

PRINTED IN DENMARK
BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

Til

Professor, Dr. juris. Frantz Dahl

*med Tak for 50 Aars godt og
ubruds Venskab.*

FORORD.

I gennem en længere Aarrække har jeg af gamle Kammerater fra Efterslægtsselskabets Skole stadig faaet Opfordringer til at skrive en Mindebog om, hvad der knyttede sig til vore fælles Barndomsdage under vor Skolegang, fordi Livet der den Gang — i Halvfjerdserne og Firserne — var saa ejendommeligt og saa vidt forskelligt fra Nutidens Skoleliv, at der burde tegnes et Billede deraf, inden de, der har oplevet det, helt forsvinder, og jeg havde da paa Følelsen, at en saadan Skildring fra min Haand naturligt maatte forme sig med en Skildring af hele mit Barndomshjem som Baggrund.

Egentlig havde jeg Fornemmelsen af, at jeg endnu var for ung til at skrive mine Erindringer; men en alvorlig Sygdom gav mig et Memento, der fik tvunget mig Pennen i Haand, og efterhaanden som jeg ser den ene efter den anden af mine gamle Kammerater gaa til »den store Brigade«, har jeg indset, at Tidspunktet netop er der nu til at skildre Livet i en Tid, der ligger 30—40 Aar tilbage.

Det er ikke store Begivenheder eller fremragende Personligheders Historie, jeg har villet give; men jeg mener, at et borgerligt, københavnsk Milieu, som det formede sig i et oplyst Bourgeoisie-Hjem og i Skolen i 70—80-erne ogsaa har sin kulturhistoriske Interesse, og at disse Minder endnu — eller maaske snarere allerede — vil kunne formaa at vække den Stemning, der skabes af de smaa Ord: »Kan du huske?« i mange af mine samtidiges Hjerter ogsaa udenfor den Kreds, der i snævrere Forstand knytter sig til min Skoles og min Faders Personlighed. Det er dette, der skulde give denne Bog Værdi ogsaa udover min egen Samtid som Kulturbillede; andet og mere har jeg ikke tilstræbt, og ud fra dette Synspunkt beder jeg mine Læsere modtage og bedømme mit Arbejde.

Den 1. Decbr. 1925.

Knud Bokkenheuser.

FØDSEL.

Det var i en for Københavns Udvikling og Forvandling skæbnesvanger Tid, at min Moder den 5. Juli 1869 bragte mig til Verden. De gamle Byporte var allerede for længst forsvundne i Halvtredserne; men Voldene laa der endnu og ventede, med Spaden ved deres Fod, paa deres Skæbne; thi lige udenfor dem aad Forstæderne sig ind imod dem, i det sidste Aarti havde de faaet 42,000 nye Indbyggere, og inde i Byen havde Gammelholmskvarteret m. m. forøget Staden med 17,000 nye Individuer, saa det var jo ganske naturligt, at man maatte sprænge »det grønne Bælte, der kransede Byens Lænd«; noget andet er, at man kunde have gjort det paa en mindre brutal Maade, taget Pietetshensyn og skaanet noget, der endnu kunde have baaret Mindet om »det grønne København« videre til Efterslægten.

Det var imidlertid endnu i det lille, af Vold og Grave skærmede København, at jeg kom til Verden. Man har altid fortalt mig, at jeg var »født i et Frikvarter«, fordi min Fader som den myreflittige Pædagog, han var, ikke havde Tid til at faa Børn i Timerne; men jeg har stadig taget dette som en ganske fornøjelig Vittighed, der tillige indeholdt en smuk Kompliment til min Faders Energi. Langt senere har jeg af Slotsforvalter *Bering-Liisberg* faaet bekræftet, at Historien er rigtig. Han har nemlig oplevet Begivenheden. Ved Siden af sin Virksomhed som Lærer ved Efterslægtsselskabets Skole havde Fader nemlig suppleret sine knappe Indtægter ved i 1865 at oprette et Kursus, der forberedte Folk til Søofficersskolen og siden udvidedes til at omfatte baade Studenterexamen og Præliminærexamen. Ideen hertil havde han faaet, da han paa sin forefatters, Professor *Chr. Brix'* anbefaling i 1863 var blevet ansat som Lærer for de vordende Søkadetter, som i hine Tider forberedtes i Mariboos Skole. Gamle *Neve* havde haft svært ved at skaffe Lærere,

der kunde tumle de vilde Krabater, og saa var det lykkedes Fader ved sine Evner som Pædagog at beherske en saadan »Horde« ved faa-og smaa Midler. Til denne »Horde« hørte bl. a. senere Kontre-admiral, Hofchef hos Enkedronning *Lovisa*, Kammerherre *Bardenfleth*, som Fader med en vis Stolthed nævnte blandt sine ældste og kæreste Elever blandt Søofficererne. Men ved Krigens Udbrud opgav Mariboës Skole at have Kadethold, og Fader fandt da selv paa, da der ikke var andre Anstalter, der uddannede Folk til Søofficers-skolen, at oprette et Kursus for disse, der senere fik en jævnbyrdig Konkurrent i Kaptajn *Galsters* Kursus.

I de Tider — og for Resten helt ned i Halvfemserne — havde Kursus af denne Art ikke Raad til at holde faste Lokaler, og Eleverne benyttede da deres Frikvarter til at gaa fra den ene Lærer til den næste, en Ordning, der selvfølgelig ikke var synderlig heldig, da den paa Vandringen frembød adskillige Fristelser. Saaledes gik det til, at det Hold »Søkadetter«, hvorpaa *Bering Liisberg* ogsaa var Elev, netop d. 5. Juli 1869 efter det lange Frikvarter indfandt sig i Faders Hjem paa 1ste Sal paa Hauserplads Nr. 12, hvor han plejede at undervise det i Matematik i sit Arbejdsværelse, der var saa lille, at den ene af Eleverne altid maatte sidde paa Kakkellovnen. Sædvanligvis var Fader, der hele sit Liv igennem aldrig er kommet for sent til nogen Undervisningstime, paa Plads, naar Eleverne kom; men paa denne Dag var han der ikke, og først nogle Minutter efter, at Eleverne havde taget Plads, kom han noget forvirret ind og sagde: »De Herrer maa undskyldte min Forsinkelse; men jeg har lige faaet en Søn!« — »Til Lykke!« sagde den mundrappe *Bering Liisberg*, »var det saa ikke en Anledning til, at vi i Dag fik en Time fri?« — »De har sgu altid gode Idéer, Liisberg!« svarede Fader, og Holdet fik Lov at fejre den glædelige Begivenhed ved en Fritime. Altsaa er jeg virkelig kommet til Verden i et Frikvarter!

SLÆGT OG HERKOMST.

Da jeg var mine Forældres første Søn, forud for mig havde de faaet to Pigebørn, hvoraf den ældste døde i Vuggen, kun een Dag gammel, den anden, *Margrete*, lever endnu — vakte min Ankomst stor Glæde i Familien. Det kan maaske derfor, da jeg er den ældste mandlige Descendent i min Generation, være af Interesse at høre lidt om, hvem min Slægt var.

Bokkenheuserne skal efter en Tradition, for hvilken der imidlertid ikke kan skaffes nogen historisk Garanti, stamme fra Holland, vistnok nærmere bestemt fra Rotterdam, og Navnet har da været stavet *Bokkenhuïser*; men Slægten udvandrede fra Holland til Schlesien, hvor Navnet fik sin nuværende Form, stavet med *eu*, og herfra indvandrede min Oldefader, om hvem jeg kun ved, at han var Kaptajn-Vagtmester i Livgarden til Fods og som yngre Mand faldt pludselig om og døde i *Frederik den Sjettes* Forgemak. Kongen tog sig da af min Oldemoder og hendes Børn, saaledes at han lod hende uddanne til Jordemoder. Hun blev de fine Folks Fødselshjælperke og bragte bl. a. alle *Frederik den Sjettes* Børn, ogsaa *Dannemand'erne*, til Verden. Den ældste af hendes Sønner, *Christian Peter*, min Bedstefader, lod Kongen uddanne til Officer, og han var en Tid Page hos Kongen. Han har sikkert

Major Bokkenheuser og Hustru.

været en flink og dygtig ung Mand, derom vidner endnu et Par i Familiens Eje eksisterende Præmiebøger, han fik som Landkadet. Han fortalte for Resten selv, at den eneste Gang, han i sit militære Liv havde været straffet, var, da han var Page og stod bag Kongens Stol ved Taffet. Han var iført den til Uniformen hørende Paryk, og han morede da en modstaaende Page ved at bevæge sin Pandehud, saa at Parykken gled frem og tilbage. Dette saa Prinsesse *Caroline* og kom til at le. Kongen spurgte om Grunden til hendes Munterhed, og da han erfarede den, beordrede han Pagen ned til 10 Slag Rotting. Det skulde gaa alvorligt til ved det kongelige Taffel!

Som ung Løjtnant boede Bedstefader paa Kvæsthusgadens Kaserne, og dertil førte han min Farmoder, *Marie Sophie Frederikke*

Wanding, som Brud d. 29. Oktober 1836. Den 12. August 1837 blev Fader født paa Kasernen. Bedstefader maatte, skønt han allerede i 1840 fik Kaptajns Karakter, slide flittigt i det for at forsørge Kone og Børn. Han udgav saaledes en »Haandbog for Underofficerer«, »Nyt Krigsbibliotek«, »Militært Ugeblad«, »Ledetraad i taktisk Belæring for subalterne Officerer« og et »Militært Konversationslexikon«, hvilket alt sammen skal have skaffet ham Anseelse blandt hans Kolleger.

I 1848 deltog han i Krigen som Major og skal have vist baade Dygtighed og Tapperhed. Han blev saaret i Slaget ved Slesvig af en Kugle, som han bar i sit Ben til sin Død. Han var meget afholdt af sine underordnede; det fik jeg Bevis for, da jeg saa sent som i 1922 talte med hans Oppasser fra Krigen, som da levede som en 90-aarig Olding paa Alderdomshjemmet i Roskilde. Han fortalte om, hvorledes Bedstefader havde skaffet ham en velkommen Ferie ved at sende ham med Haandheste til København og efter Fredsslutningen havde beholdt ham i sit Hus, til han kunde skaffe ham en Stilling i Roskilde, hvor han for øvrigt blev til sin Død. Med sine overordnede stod Major *Bokkenheuser* sig derimod næppe saa godt. Han havde en levende kritisk Sans, og han kunde ikke tie stille, naar der var et eller andet, der syntes ham mindre korrekt. Man sagde, at det var derfor, han aldrig blev Ridder af Dannebrog, skønt han dog ellers paa visse Steder ved Hoffet var vel anskrevet. Kong *Christian den Niende* mindedes saaledes endnu i 1886, at han havde haft Bedstefader som Lærer i Hugning, og at han var usædvanlig dygtig i dette Fag.

I 1850 blev Bedstefader efter Krigen forsat som Major til Aalborg; men ogsaa her kom han i Konflikt med sin Chef, og da denne en Gang til Garnisonens Misfornøjelse havde beordret en Extra-Parade paa en Søndag og der selv mødte civil, skal Bedstefader have sagt saa højt til sine Officerer, at Chefen hørte det: »Det ligner ham, det gale Asen!«, og Følgen heraf var, at han, da Hærreduktionen skete i 1853, blev et af Ofrene og fik sin Afsked. Da han samtidig modtog en mindre Arv fra Schlesien, benyttede han den til at købe en lille Gaard, Frydendal, ud for Blegkilde ved Aalborg, og den drev han med stor Dygtighed og Nøjsomhed lige til 1864. Derfor blev baade min Fader og mine to Farbrødre, *Louis* og *Victor*, sat i Aalborg Skole, hvor de tilbragte en lykkelig Drengetid, Fader og Onkel

Victor (den senere Dr. med. og Kommunelæge) blev Studenter derfra Onkel *Louis* gik derimod til Landvæsenet.

Da Krigen brød ud i 1864, solgte Bedstefader sin Gaard og meldte sig paa ny til Tjeneste. Han kom ikke med i Krigen, men fik et fornyet Afskedspatent med Oberst's Karakter, og siden da levede han her i København, hvor han boede i alle Aarene til sin Død i Januar 1887 i Blaagaardsgade 14; han havde siden Krigen en lille Ansættelse som Kontormand paa første Generalkommando-Intendanturs-Kontoret i Kastellet, og den bestred han til det sidste uden at forsømme en eneste Dag.

Mine Minder om mine Bedsteforældre knytter sig derfor udelukkende til Hjemmet i Blaagaardsgade, hvor de havde en — i mine Øjne — stor og lavloftet, noget mørk Lejlighed, hvori Bedstefader residerede som en Slags Bussemand, i al Fald som en Hustryran overfor min elskelige og blide Bedstemoder, som jeg mindes med de hjerteligste Følelser. De to gamle holdt meget af hinanden, men der var noget patriarkalsk i deres indbyrdes Forhold; hun omtalte og tiltalte ham saaledes aldrig under andet end »Bokkenheuser«, og vi Børn, som blev bragt derud hver Mandag Formiddag, hvorefter vi blev hentet hjem, naar vore Forældre stillede med den øvrige voksne Familie om Aftenen, nærrede en knusende Respekt for Bedstefader som den Buldrebase, han var. Jeg husker endnu den Rædsel, hvormed vi bevarede Tavsheden i den Time, hvori han sov til Middag, naar han kom hjem fra Kontoret.

Men vi holdt nu af ham alligevel. Naar han troede, at ingen af de Voksne lagde Mærke dertil, kunde han nemlig paa sin egen, lidt mutte Maade lege med os; men saa snart han opdagede, at nogen saa paa det, holdt han op og jog os væk paa en underlig kort og afsnuppet Maade. Herlige var vore Juleaftener derude. Saa havde min Faster, *Charlotte*, pyntet et Juletræ fra Loft til Gulv i den store Dagligstue; hele Familien samledes i den rummelige, mørke Spisestue til Risengrød, Gaasesteg og Æblekage, og ved Bordet var min Onkel *Victor* altid fyldt med de morsomste Paafund for at overraske os Børn; han var i det hele taget Familiens Kommersraad og vist nok ogsaa som Husets yngste Søn godt forkælet af Forældrene, saa han havde frit Spil. Det havde derimod ikke enhver af Husets Jule- og Mandags-Gæster, saaledes tyranniserede Bedstefader paa det grusomste sine to Svigerinder, de to elskværdige og dygtige Frøkener *Wanding*, der drev en højt anset Pigeskole paa Købmager-

gade Nr. 3 igennem et halvt Aarhundrede. Saa snart en af dem bare rørte ved Osten ved Aftensbordet, brummede Bedstefader nede fra Bordenden: »Hvem har Osten?» og rædselsslagen slap den skyldige den fra sig.

Men Juleaften var som sagt alt fredlyst, og den Aften var Bedstefaders Pensionærer, — de boede ovenpaa i to Kvistværelser — altid Gæster. Jeg mindes blandt dem den senere juridiske Professor *Carl Torp* og en theologisk Student *Bergholt*, som siden blev Præst. Den Aften var alle Børn, og vi rigtige Børn blev overøst med pragtfulde Gaver, og naar Træet var plyndret, trak de Voksne sig som efter en stiltiende Overenskomst ind i Bedstefaders Stue, medens han blev alene tilbage med os Børn og — som han troede — uset af de øvrige, legede med os paa Gulvet som en rigtig Julefar.

En Gang imellem, da vi blev større, fik vi paa Mandag-Aftenerne Lov til at blive derude, naar de Voksne kom, og det var en Fest. Saa spillede Bedstefader altid Whist med sine to Sønner og en Gæst, de gerne medbragte, og man sørgede nok der for, at han enten vandt eller i al Fald ikke tabte altfor meget, for saa blev han i daarligt Humør; men vi Børn var inde i Dagligstuen hos Damerne, hvor Bedstemoder trakterede med Syltetøjer, der blev bragt ind paa en stor Bakke med Masser af Glasasietter, og i Midten stod der et almindeligt Glas Vand, hvori Theskeerne var anbragt, og naar de var brugte, blev de — hvad man i vore hygiejniske Dage sikkert vil gyse ved — paa ny anbragt i Glasset for lidt senere atter at anvendes af andre. Til Syltetøjet fik vi Vandbakkelse og Mælkepunche, som Bedstefader var en Mester i selv at brygge.

Bedstemoder var ikke saa lidt af en Kunstnerinde. I sine Ungpige dage havde hun endda haft Blomsterbilleder udstillet paa Charlottenborg, og rundt om paa alle Vægge hang der store og smaa dygtigt gjorte Blomster- og Nature-morte-Billeder af hende, mest Kopier efter gamle Hollændere. Selv ejer jeg endnu den Dag i Dag et Par Stykker af dem — Resten er spredt om i Familien og betragtes som en Slags Helligdom, mange af dem er i de gamle, kostbare Damborg-Rammer. Men efterhaanden som hendes Børn satte Bo, slog hun sig paa Porcellænmaleriet, og hun forsynede deres Hjem med de pragtfuldeste Spise- og Kaffestel, dekorerede med Blomster, hun arbejdede ogsaa undertiden for den kgl. Porcellænsfabrik med Overglasur-Arbejder, og det var en stor Svir for os Børn at faa Lov Mandag Formiddag at sidde og se hende male, og var vi

rigtig artige og flinke, fik vi Lov at hjælpe med at »stupere« den gule Bund paa Kaffestellene. Hende elskede vi alle sammen; hun tænkte saa fint og kærligt paa enhver af os; jeg mindes endnu hendes bløde Haand, naar hun i min Barndom skiftede Omslagene paa de Kirtelbylder, jeg da led af. Hun var mild og kærlig mod alle og var en glimrende Husmoder, der fik det forunderlig lille Budget, hun raadede over, til altid at slaa til, uden at nogen mærkede, at der manglede noget.

Bedstefader havde enkelte mærkelige Manier. Han købte gamle Sager i Marskandiserforretningerne, sommetider kom han hjem med de forunderligste Ting, lige fra gamle Osteklokker til Bukser, og han kunde heller ikke lade være med at købe en Mængde billige Skillings-Cigarer, som han bød Sønnerne Mandag Aften, men som de, naar han ikke saa det, stak i Lommen for at ryge deres egne. Selv røg han altid Merskumspibe. Jeg kan ikke huske ham uden en saadan i Munden. Da han var død, stod der ovenpaa hans Bogskab flere Tusind Cigarer, som viste sig at være saa fortorrede af Kakkelovnsvarmen, at min Broder og jeg, der havde faaet dem, maatte dampe dem over en Thekedel, inden vi overhovedet kunde forsøge paa at ryge dem; nu tror jeg ikke, det vilde have været mig muligt at taale en saadan Cigar; men man var jo ung den Gang, og man kunde jo ogsaa flot traktere sine Venner, saa vi fik da Has paa dem.

Pligtopfyldende var Bedstefader til det yderste; skønt jeg næppe tror, hans Arbejde i Kastellet var af den Art, at Staten vilde komme i Fare, fordi han en Gang imellem tog sig fri, betragtede han dog sin Opgave som noget, der hvilede som et stort Ansvar paa ham. Hver Dag, Sommer og Vinter, vandrede han hjemme fra Kl. 8 for at være i Kastellet præcis Kl. 9 — det er en lang Vej fra Blaagaardsgade 14 derud — og hjem kom han, ligeledes pr. Apostlenes Heste til Middagen Kl. 4 $\frac{1}{2}$. Den Dag, da Bedstemoder i 1881 døde af en Lungebetændelse ved Syvtiden om Morgenen, var han ikke til at formaa til at blive hjemme fra Kontoret, men gik Kl. 8, skønt han var i høj Grad betaget af Dødsfaldet. De havde jo paa deres Vis levet lykkeligt sammen, og de manglede kun fem Aar i at have kunnet holde Guldbryllup.

Der var tre Ting, Bedstefader paa sine gamle Dage ønskede at opleve, og ingen af dem oplevede han; han vilde gerne se den nye Dronning Louises Bro over Søerne færdig, han vilde gerne se *Ryssel* valgt i femte Kreds, hvori han boede, og han vilde gerne se mig som

Student. Da han døde i Januar 1887, var Broen ikke færdig, Dagen efter hans Død faldt *Ryssel* — for Resten kun med faa Stemmers Minoritet — i femte Kreds, og jeg blev først Student i Juli samme Aar.

Hans Dødsmaade var ogsaa ret karakteristisk. Min Tante *Charlotte*, som styrede Hus for ham, havde altid, naar det var glat paa Gaden, med Ængstelse set ham trave den lange Vej til Kastellet alene. En Dag havde hun tilbudt at følge ham; men han var blevet vred og havde sagt: »Er du da helt gal, min Tøs, tror du en Officer gaar med Amme paa Gaden?« Den Dag, han sidste Gang var paa Hjemvejen fra sit Kontor, faldt han paa Hjørnet af Grønningen og Bredgade og slog Hovedet mod en Afvisersten, saa Blodet randt. En Politibetjent fik ham paa Benene, og i Stedet for, som Konduiten burde have sagt ham, at køre den gamle Mand ind paa Frederiks Hospital, som jo laa lige ved, spurgte han ham, hvor han boede, og fortunlet af Slaget svarede Bedstefader: »Paa Kvæsthusgadens Kaserne!« — der boede han jo som ung, nygift Løjtnant. Skønt der paa det Tidspunkt ikke længere var noget, der hed Kvæsthusgadens Kaserne, den var forlængst omdannet til Kontorer for D.F.D.S., kørte den idiotiske Betjent ham ad Kvæsthusgade til; men da de kom derhen, var Bedstefader kommet saa meget til sig selv, at han kunde sige, at han boede i Blaagaardsgade, og saa kørte Drosken ham dertil, hvor Tante modtog den stadig blødende gamle Mand med stor Forfærdelse. Man fik fat i Dr. *Neumann*, som boede i samme Hus; da han saa, hvor alvorligt Saaret var, vilde han køre ham til Kommunehospitalet, men det vilde den Gamle ikke paa nogen Maade, og der var da ikke andet for, end at Lægen maatte sy Saaret sammen der hjemme. Medens dette, der var meget smertefuldt, stod paa, sad han stille som en Mus, og da Lægen spurgte, om det ikke gjorde ondt, svarede han: »En Officer knyer ikke!«

Det havde imidlertid været for meget for den gamle, blodrige Mand, næste Dag var der gaaet Rosen i Saaret, og han laa og talte i Vildelse. Han vilde hele Tiden op og ud at stemme paa *Ryssel*, og han troede, han var til Øvelse og laa og kommanderede sine Soldater. For at holde ham i Sengen sagde Tante *Charlotte*, at hun først skulde stoppe hans Strømper. Da jeg den sidste Dag kom til ham, var han ganske vild. Han kommanderede mig »Ret« og »Højre om!«, som jeg var en Rekrut, og da det endelig gik op for ham, hvem jeg var, sagde han: »Knud! Stol aldrig paa Fruentim-

merne, det er noget Rak! Her har jeg nu ligget i fjorten Dage og ventet paa at faa mine Strømper stoppede; men tror du, det er muligt!« — Dagen efter døde han. Desværre har jeg ikke fulgt hans Advarsel imod »Fruentimmerne«.

Aaret før hans Død havde Fader ladet *Erik Henningsen* tegne en udmærket Kultegning af ham, som jeg nu ejer. Da han, der morede sig meget over saaledes at blive forevigtet, sad Model for Kunstneren oppe i Faders Stue, sad han urokkelig, saa at *Henningsen* blev træt før han, og han syntes, at Mandfolkene i de Tider var blevet nogle underlige Svæklinge.

Vi holdt alle sammen af den gamle Bulderbasse, og den Frygt, vi som Smaadrenge havde næret for hans mutte Væsen, havde helt fortaget sig, da vi blev ældre; vi var lige saa glade for ham som han for os; men vore Følelser i saa Henseende gav sig aldrig synligt Udslag; det var en stille, gensidig Sympati, som gør, at jeg endnu den Dag i Dag med Glæde gemmer Mindet om min stolte gamle Bedstefader.

MIN MØDRENE SLÆGT.

Min Moder var født *Langeland* og stammede i lige Linie ned fra den Storkøbmand *Rasmus Langeland*, der ejede Kongegaarden i Korsør, hvor han lod fornemme Folk overnatte, naar de ventede paa Börten, ja, selve Kong *Frederik den Femte* søgte flere Gange Ly under hans Tag, og naar Kongen nærmede sig paa sin Sejlads fra Fyen, lod *Rasmus Langeland* sine Skibe sejle ham i Møde og salutare for ham. I *Wessels* Rimbrev til *Jens Baggesen* er Rasmus Langelands Navn forevigtet, idet Digtet begynder:

»Ved salig *Rasmus Langeland*,
som ikke var Poet, derfor ej Prakker,
ved Storebælt og Smakker
udmærkedes som før
Korsør.«

Desværre synes det allerede, medens *Rasmus Langeland* selv levede, at være gaaet tilbage med Velstanden; hans Datter, den af Tiden højt skattede Md. *Bagger*, maatte gøre Kongegaarden til Gæstgiveri, og hvad der var af Penge, fik de to næste Generationers Sønner let til at gaa; en af dem, hvis besynderlige Skæbne jeg har

skildret i Afsnittet: »En dansk Adventurier« i min Bog: »I gamle længst —«, var rent ud Plattenslager; men alle Langelanderne var lyse Hoveder, smukke Mennesker og i Besiddelse af en vis Evne til at optræde elegant og charmere deres Omgivelser, og dette gælder ikke mindst min Morfader, *Laurids Nørregaard Langeland*, om hvem jeg ved, at han i sin Ungdom var ansat som Fuldmægtig i

Min Morfader.

»Den grønlandske Handel«; da Krigen kom, blev han i 1848 Overintendant med Bolig i Odense; han fik under Krigen den drabelige Titel af Generalkrigskommissær, og da Freden kom i 1850, havde »Grønlandske Handel« paa ny Bud efter ham; han skulde nu have været dets Direktør og søgte og fik derfor sin Afsked fra Intendanturen, men inden den endelige Udnævnelse kom, døde han af Lungebetændelse og efterlod sig sin unge Hustru og tre smaa Børn i de frygteligste Kaar, idet hun som Enke efter en afskediget Embedsmand, der selv havde søgt sin Afsked, intet

Krav havde paa Pension og heller intet kunde faa hos Grønlandske Handel, da Manden jo endnu ikke var udnævnt.

Hans Enke var imidlertid hans anden Hustru. Hans første Kone, min virkelige Mormoder, *Elisabeth Bonsach*, var Datter af Slotsforvalteren paa Frederiksberg Slot, den fra Oehlenschlägers Historie kendte *Bonsach*; Moder, der var født d. 4. Maj 1842, var hendes ældste Barn, og to Aar efter fødte hun en Søn, *Vilhelm*, hvis Fødsel kostede hende Livet. Hun var en meget smuk Kvinde, hvad hendes af *Gertner* tegnede Portræt, som jeg ejer, ogsaa tydeligt viser; men om muligt endnu smukkere var Morfaders anden Kone, *Emma Plockross*, Datter af en én Gang velstaaende Lystestøber i Allégade 19; hun døde først for et Par Aar siden i den høje Alder af 98 Aar. Med hende havde Morfader en Søn, *Viggo*, der var ganske lille, da Faderen døde. Med de tre smaa Børn maatte Enkefru *Langeland* tage hjem

til sine Forældre, for hvem det den Gang var gaaet stærkt tilbage, saa Følgen blev, at Moder det meste af sin Barndom blev opdraget paa Frederiksberg Slot hos de gamle *Bonsachs*, hvor hun havde det godt. *Oehlenschläger* havde staaet Fadder til hende, hvorfor hun blandt sine mange mere eller mindre skrækkelige Navne — hun hed Johanne Marie Adamine Elisabeth *Therese*, blev kaldt det sidste, — ogsaa bar det, der mindede om ham. I mit Eje er en Fingerring, som Moder lod lave til mig af en Skjorteknap, hun havde faaet af *Oehlenschläger*. Moder var en glimrende Fortæller, og tidlig vakte hun ved at fortælle om sine Minder fra Slottet min Interesse for de »gamle Sager«, som jeg endnu sysler med i mit efterhaanden ret store Forfatterskab. Det er altsaa min Moders Evner, jeg i denne Retning har arvet. Til Frederiksberg Slot og dets Minder skal jeg siden komme tilbage, da de væver sig ind i mine Erindringer paa anden Maade, blot skal jeg her fortælle, at, da mine Forældre skulde

Min Mormoder.

giftes d. 4. November 1864, var Frederiksberg Kirke under Reparation, og da min Moder havde været særlig knyttet til Slottet, fik hun Lov til at fejre sit Bryllup i Slotskirken i Kælderen, der senere paa en skammelig og pietetsløs Maade blev omskabt til Bibliotek for Officersskolen. Foruden mine Forældre er kun et borgerligt Par viet der, nemlig Digteren *I. C. Hostrup* og *Elisabeth Hauch*, som fik Tilladelse dertil, fordi *Hauch* havde Fribolig paa Frederiksberg Slot.

Derimod er der her Grund til at tale lidt om Familien i Allégade 19, hvor Moder jo havde sit egentlige Hjem hos sin Stedmoder. Som ganske ung Pige maatte Moder naturligvis tjene til sit Ophold — jeg siger »naturligvis«, fordi det nu til Dags falder ganske rimeligt; men i hine Dage var det noget af et Særsyn, og de gamle *Bonsach*-er oppe paa Slottet følte det ogsaa som en blodig Uret imod hende, der i deres Øjne var en Askepot i sit Hjem; men selv har

Moder aldrig beklaget sig derover. Hun blev ansat som »Klasselærerinde« ved Byens fineste Pigeskole, Frøken *Jacobsens* ved Frederiksholms Kanal, og hendes Opgave der var den ganske behagelige at være en Slags Overtilsyn med Klassens unge Piger uden at skulle undervise dem; hun sad derfor i alle Timerne inde i Klassen, og paa den Maade lærte hun min Fader, som havde Regning i de ældste Klasser, at kende. Den 15. Marts 1863 tog han ud i Allégade Nr. 19 og friede til hende, efter at han, som det endnu den Gang var Skik og passende, havde erhvervet hendes Stedmoders Tilladelse til at indfinde sig som Frier.

Fader har i sine efterladte Minder skildret, hvor vanskeligt Forholdet her formede sig for Moder, hvor tre Familier, den Langelandske, den Bonsachske og den Plockross-ske stødte sammen, og de havde ikke nogen Interesse til fælles. En Kastebold mellem dem blev Moder, og det var en Lykke, at hun blev friet for disse Kvaler ved sit Ægteskab. Den gamle *Plockross* havde i sin Tid været Lysestøber og Kaptajn i det borgerlige Infanteri, hvorfra han tog sin Afsked, »med Tilladelse til at bære Uniform med Kaarde og porte d'épée«. Nu var han en gammel Mand, der levede en egen, lyssky Tilværelse i Baghuset, hvor han beskæftigede sig med politiske Kandestøberier. Han affattede, helt sindssyg som han til sidst blev, lange Indlæg om Forbedringer i Forfatningen, dels til Kongen og dels til »Berlingske Tidende«; men de kom aldrig længere end i Sønnens, den senere Prokurator *Plockross'* Lomme eller siden, da Fader fik sin Gang der i Huset, i hans. Og den gamle gik bestandig og ventede paa Svar fra højere Steder.

Men saavel han som hans Kone og Døtre var ualmindelig smukke Mennesker — foruden min Stedmormoder var der to gifte Døtre, den ene var gift med den berømte Læge, senere Minister og Finansborgmester i København *Carl Emil Fenger*, den anden med Finanshovedkasserer, Justitsraad *Stage*. Desuden var der en Halvbroder, *Johannes Plockross*, der først var Cigarhandler paa Amagertorv, siden ansat i det forenede Dampskibsselskab, fordi han var gift med *Tietgens* Søster; en af hans Døtre er Billedhuggerinden Fru *Plockross-Irminger*: men min Mormoders Helbroder var Prokurator *Harald Plockross*, der siden blev kendt i grundtvigianske Kredse, men spillede en meget herskesyg Rolle indenfor Familien, hvorfør han idelig stødte sammen med *Bonsach'*erne paa Slottet vedrørende min Moders Opdragelse, og derved led hun som ung Pige haardt,

navnlig fordi hun kunde se, at der blev gjort en grim Forskel paa hendes Helbroder, *Vilhelm*, og Halvbroderen, *Viggo*, der blev frygteligt forkælet. Følgen blev da ogsaa, at min dygtige Morbroder, *Vilhelm*, efter at han som ung Assistent i Privatbanken havde meldt sig frivillig i 1864 og som Officersaspirant havde kæmpet tappert Side om Side med min Farbroder, Dr. *Victor Bokkenheuser*, paa Dybbøl og Als, i Fortvivelse over ikke at maatte faa Lov til at blive Student, udvandrede til Amerika. Jeg husker endnu min Moders Taarer, hver Gang hun fik Brev fra ham derovre fra. En Tid syntes det at gaa rigtig godt; men siden ophørte alle Efterretninger, til der kom Bud, at han var død, og da Fader vilde vide, hvorledes det var gaaet til, fik han af Kammerherre *Bille*, som den Gang var Gesandt i Washington, det Raad slet ikke at spørge. Siden har jeg ladet mig fortælle, at han var blevet myrdet af sin Hustru, der overraskede ham med en Elskerinde. Om det er sandt, ved jeg ikke; men derimod ved jeg, at Moders Halvbroder, *Viggo*, ogsaa udvandrede til Amerika og en Gang i min Drengetid kom hjem som uhelbredelig sindssyg og efter en lang Levetid først for nogle Aar siden endte sin haabløse Tilværelse paa St. Hans Hospital. Men vidunderlig smuk var han endnu paa sine gamle Dage, hvor jeg saa ham, skønt hans Øjne ikke længere ejede Glans og Udtryk.

Under disse ulykkelige Familieforhold led min Moder meget; men hun fik en udmærket Støtte igennem den Bonsach-ske Slægt, hvor hendes Morbroder, den senere Stabschef i Intendanturen, Etatsraad *Lauritz Peter Bonsach*, til hvem jeg siden skal komme tilbage, betragtede sig som en Slags Fader og Formynder for hende og var en ganske mageløs Ven af vort Hjem.

DE FØRSTE BARNDOMSMINDER.

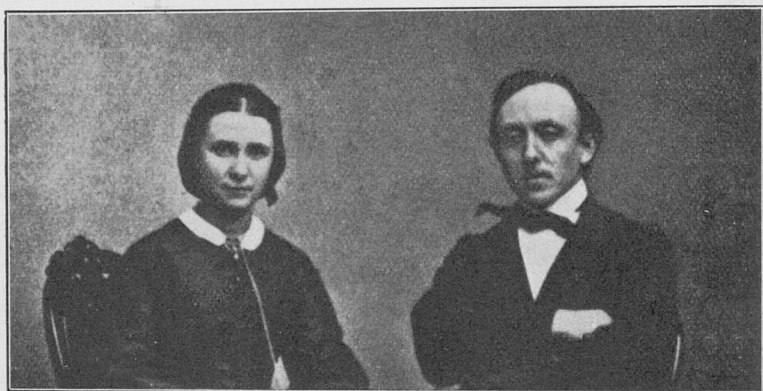
Min Ankomst til Verden foraarsagede en ikke saa lille Omvæltning i mine Forældres Levevis.

Skønt jeg vejede nogenlunde det normale, var jeg ret svag, og da jeg var et Par Uger gammel, maatte Fader over Hals og Hoved hjemmedøbe mig, fordi jeg fik Lungebetændelse, og da den var heldig overstaaet, erklærede vor Læge, den hyggelige og dygtige Professor, senere Konferensraad *C. M. Reisz*, at det var nødvendigt baade for Moderens og Stamherrens Skyld, at Sommeren tilbragtes

paa Landet. Fader fandt da et udmærket Sted i Bondebyen i Lyngby i et Hus, der kaldtes Schallsborg, fordi kgl. Kapelmester *Claus Schall* i sin Tid havde ejet og beboet det.

Derude kom baade Moder og jeg mig; men Moder havde ikke Mælk nok, derfor maatte vi have Amme til mig, og vi fik en, der hed *Albertine*, som blev hos os, til hun to Aar efter blev gift; og jeg hørte tit siden hen i mit Liv om, hvor mageløs hun var imod mig lille Pus. Hun græd og blev rasende, naar nogen sagde, at jeg var en grim Unge, og da een en Gang drev det saa vidt at sige, at mit Hoved

Mine Forældre som nygifte. 1864.

var for stort, saa der var vist Vand i det, saa at jeg havde alle mulige Udsigter til at blive Idiot, og at min Hals var for tynd til at bære Hovedet, saa vi skulde hellere se at faa sat en Blomsterpind til for at holde det oppe, — ja, da græd *Albertine* bitterligt en hel Dag.

Naar man saaledes fortalte mig senere om min herlige *Albertine*, beklagede jeg altid, at jeg ikke kunde lære hende at kende. Mine Forældre vilde gerne have opfyldt mit Ønske, men de anede hverken, hvad Manden var, eller hvor de var henne, og det var først omtrent 40 Aar senere, at jeg genfandt min beundrede *Albertine*, og det gik saaledes til, at jeg en Aften efter at have holdt Foredrag i Haandværkerforeningen blev forestillet for den bekendte og dygtige Glarmester *Carl Møller* paa Nørregade, ham med det smukke, kunstneriske Skilt, som Politiet vilde forbyde ham at have hængende, altsaa en af de førende Mænd indenfor sit Haandværk. Til min store Overraskelse og Glæde sagde han da i Samtalens Løb: »Ved De

for Resten, at vi er en Slags Mælkebrødre? Min Moder var Deres Amme.« *Albertine!*« raabte jeg, »lever *Albertine?*« Ja, det gjorde hun da, men nu var hun gammel og svag og havde sikkert ikke lang Tid igen. Det kan nok være, jeg fik travlt, og allerede Dagen efter besøgte jeg den gamle Kone, og Glæden ved Mødet var stor. Hun fortalte mig, at hun altid havde følt det som paatrængende at besøge os; men hun havde da fulgt mig gennem hele Livet; manges en Gang havde hun staaet i Efterslægtens Port for at se mig gaa ud og ind og glæde sig over, hvor jeg voksede og blev rask, og den Dag, hun saa mig komme ud af Porten med Studenterhue paa, havde været en hel Festdag for hende. At denne hendes Trofasthed rørte mig dybt, forstaar enhver, og jeg besøgte hende tit og bragte hende Smaagaver i de Aar, hun endnu levede, navnlig regnede jeg det som en Slags Pligt at komme Juleaften; jeg havde da Følelsen af, at jeg var lidt nærmere min elskede Moder paa den Dag; hun var jo da død for mange Aar siden. Da *Albertine* døde, fulgte jeg hende til hendes Grav paa Vestre Kirkegaard, og det rørte mig meget, at den udmærkede Pastor *Rannow*, som var min gamle Ven fra Studenter-tiden, uden at jeg havde talt med ham derom, i sin smukke Mindetale over hende særlig fremhævede Trofasthed som hendes bærende Karaktertræk. Skønt *Albertine* kom til at spille en altfor lille Rolle i mit senere Liv, kan jeg dog ikke lade være med her at sætte hende dette Minde.

Det var i det hele taget et Særkende for min Moder, der selv var en meget flittig Kone i sit Hus, at hun beholdt sine Piger meget længe, 5—6 Aar var Regelen; men to svenske Piger, *Ingrid* og *Line*, der ved festlige Lejligheder optraadte med Huer med gyldne Nakker og røde Baand, blev hos os i hele 12 og 8 Aar, og som oftest var Aarsagen til, at der skiftedes, at vedkommende Pige skulde giftes. Tit blev hun ved at komme hos os i lange Tider efter sin Afgang, og det var f. Eks. ogsaa en Skik igennem mange af min Barndoms Aar, at hele Familien om Sommeren aflagde et Besøg paa Sorgenfri Slot hos en der boende Vægter, hvis Døtre den ene efter den anden havde tjent os, til de blev gift. Der ude blev vi beværtede med Kaffe og Kager, og jeg husker, at Konen havde en mægtig Væv, der fyldte en hel Stue; Moder købte Lærred af hende, og vi Børn var henrykte, fordi den gamle Vægter forærede os Paafuglefjer fra Slottets Fasaneri. Dem gemte vi længe og brugte dem som Bogmærker.

Der var noget, som hindredes ved min Fødsel, der jo indtraf

»i Aarets rige, varme Hjerte«, det var mine Forældres aarlige Besøg i den gode Stad Nysted, hvor Moders Faster var gift med Præsten, den lærde og højt ansete Islænder, Pastor *Thorgeir Gudmundsson*. Han var født i Olafsvale Præstebolig, i Arnæs Syssel i Islands Sønder Amt, blev Student i Reykjavik i 1819, men maatte for at faa Midler til at studere videre arbejde i fem Aar som Karl; saa kom han til København og tog sin theologiske Attestats, blev Lærer ved Sø-Etatens Drengeskole, men siden Præst i Gloslunde og Græshauge paa Lolland, hvorpaa han forflyttedes til det gode Kald i Nysted. Han har skrevet lærde Afhandlinger over Islands Historie og var højt anset i videnskabelige Kredse. Hos ham havde Moder som ung Pige tilbragt alle sine Sommerferier; de gamle Præstefolk elskede hende, og da hun blev gift, var det en Selvfølge, at hun tog Manden med. Fader prædikede da i Nysted Kirke og Anneks-Kirken de fire Søndage, han var der, og glad var den gamle Præst for selv at kunne holde Ferie.

Aaret efter min Fødsel genoptoges disse Sommerbesøg, og da jeg har tilbragt nogle af min Barndoms allerlyseste Ferie dage i Nysted lige til 1884, kan det her være paa sin Plads at fortælle lidt om det ejendommelige Provinsinteriør, der udfoldede sig i denne Danmarks da mindste Købstad, der laa fjernt fra Jernbane og Alfarvej og derfor bevarede sit gammeldags hyggelige Præg til langt op imod vor Tid, baade hvad dens Ydre og dens Typer angik.

Min Moder havde i sine Ungpige dage været hele Præstegaardens Yndling, og navnlig havde hendes Faster, den ejendommelige Præstekone, sat stor Pris paa hende. Ingen, der saa Præstekonen, skulde troet, at hun var Søster til den smukke *Langeland*: thi var der noget, hun ikke var, var det smuk. Hun havde en ualmindelig svær Overkrop, et lille Hoved med et noget fladt Ansigt og en ualmindelig stærkt fremtrædende Opstoppnæse, som ingensteds hørte hjemme i den Langelandske Slægt, hun havde tyndt, brunt Haar, men nogle glimrende, lyseblaa Øjne, smukke, smaa Hænder og Fødder og en Talestemme, hvis Klang og Tone man ingensinde glemte, naar man een Gang havde hørt den. Hun regerede omtrent enevældig i Præstegaarden, alle havde Respekt for hende, og hun færdedes idelig og altid ude og inde; men over hendes Myndighed var der alligevel bredt en vis Ynde, en bestemt Elskværdighed, der gav hende Lov til at sige omtrent alt, hvad der faldt hende ind, og naar hun f. Eks. ved Middagsbordet ved Suppen sagde til sin Mand: »Ikke slubre,

Præst!« — hun sagde altid »Præst« til Manden — saa tog hverken han hende denne Irettesættelse ilde op, eller nogen af de tilstedeværende fandt det besynderligt.

Sine Tjenestefolk regerede hun med haard Haand, men de elskede hende alligevel; og over hele Byen var hun elsket og æret, selv om man nok frygtede hendes ret skarpe Tunge. Da den besynderlige gamle Grev *Raben* paa Aalholm havde mistet sin Kone, holdt Pastor *Gudmundsson* under almindelig Deltagelse en smuk Prædiken over hende; han sagde, at hun havde været en ualmindelig god og trofast Hustru. »Ja,« brølte Greven nede i Kirken, »det har De, Fanden gale mig, Ret i!« — og da Præsten fortsatte: »Hun sørgede godt for de Fattige og Syge, og nu beder jeg Dem, Hr. Greve, tage denne Arv op efter hende,« raabte Greven: »Det kan De, Fanden brække mig, bande paa, jeg skal!« Da han derpaa vilde gaa op for at give Præsten Haanden derpaa, holdt Præstekonen ham blidt, men bestemt tilbage ved Armen og sagde: »Nu sætter De Dem ned, Greve!« men den gamle Præst var kommen ganske ud af Fatning og maatte hurtigst muligt afslutte sin Tale.

Da mine Forældre var blevet gifte, og Fader første Gang skulde præsenteres i den lille By, var der, da jo alle Nysteds den Gang kun 1336 Indbyggere kendte »Therese fra Præstegaarden«, stor Spænding efter, hvordan hendes Gemal vel kunde tage sig ud, og ikke saa snart satte de nygifte Fod paa Byens eneste Gades toppede Brosten, før alle Vinduer i de smaa een-Etages Huse var fyldt af nysgerrige, og alle Gadespejle, der fandtes ved næsten ethvert Hus, kom i Bevægelse.

I Præstegaarden var Spændingen ikke mindst. Præstekonen vilde nok se Fyren godt an, inden hun godkendte ham; om han var køn eller grim, var hende fuldkomment ligegyldigt, blot han var intelligent; hun havde i sin Familie set de sørgeligste Eksempler paa, at en klog Pige giftede sig med »en Idiot af en Mand«. Hendes Prøve var gerne den, at hun spurgte det nye Familiemedlem: »Kan De spille Skak?« Svarede han bejaende hertil, var det allerede noget af en Anbefaling; men saa skulde de jo spille sammen, og i dette ædle Spil var hun en Mester; hun var ikke for intet kødelig Kusine til den skarpttænkende Professor i Mathematik, *Adolph Steen*, hvis Moder ogsaa var en Langeland. Som oftest bestod Ofret ikke Prøven; men Fader var — ligesom han var en dygtig L'hombre-spiller — en dreven Skakspiller, og dette anerkendte hun uforbehold-

ent ved hver Dag i hele Ferien, medens hele den øvrige Præstegaard sov til Middag, at spille Skak med Fader; tit slog denne Time ikke til, og Spillet blev uafgjort.

Præstefolkene havde to Døtre, hvoraf den ene var gift med Byens største Købmand, *Adrian Bekker*, den anden med en mindre Købmand *Sidenius*. I Præstegaarden, opdroges dette sidste Ægtepars nydelige og velbegavede Datter *Marie*, der siden blev gift med Premierløjtnant *Hertz* i Marinen og lever endnu. Men saa var der Smertensbarnet, en Søn, der hed *Bjarne*, hvem Moderen var yderst svag overfor, fordi han var godt begavet og — som alle Langelander — havde en aaben Sans for det komiske. Personlig har jeg ikke kendt *Bjarne*, han døde, da jeg var en lille Dreng, men hans Meriter var levende som muntre Eventyr i Familiesagaen, hvorfor jeg ogsaa her skal berette om nogle af dem. I Ydre lignede han stærkt sin Moder, altsaa var han ingen Skønhed. Som Barn var han blevet forkælet; Moderen kunde eller vilde ikke se hans Fejl. Han blev sat i Søetatens Drengeskole, hvor Faderen var Lærer, og det fortælles, at han en Dag kom hjem fra Skole uden Bukser paa; dem havde han givet til en fattig Dreng, der havde Hul i sine. Moderen fortalte altid dette som et rørende Træk og Bevis paa Drengens Hjertensgodhed. Og indrømmes skal det ogsaa, at der ikke var en ond Blodsdraabe i ham, tværtimod havde han et altfor stort Hjerte. Da Faderen blev Præst paa Lolland, blev *Bjarne* sat i Latinskolen i Nykøbing paa Falster, og her klarede han sig rigtig godt med sin gode Forstand, indtil en skønne Dag Præsten fik Brev fra Rektor, at det var rent galt med Drengen; han maatte vises ud af Skolen. Sagen var, at den da femten-aarige unge Mand var blevet udlagt som Barnefader af en 29-aarig Tjenestepige, og det viste sig at forholde sig rigtigt. Frugten af Forbindelsen var blevet en lille *Bjarne*.

Der laa selvfølgelig et forfærdeligt Hus, *Adolph Steen* blev som Familiens kloge Hoved straks forskrevet fra Hovedstaden for at ordne Sagen; men der var intet at gøre, Rektor var rasende, og *Bjarne* maatte ud af Skolen. Præstefolkene tog sig af Moderen, der blev flyttet til Rødby, og *Bjarne* fik ikke Lov til at se sin Søn, før der var gaaet 22 Aar. Saa skulde Drengen paa Session, og han lagde Hjemvejen om ad Nysted for endelig en Gang at hilse paa sin Fader. *Bjarne* blev henrykt og stolt af sin Arving og rendte rundt og viste ham frem for alle Nysteds Beboere. »Vil du have Penge, min Dreng? Hvor mange Penge vil du have? Vil du have

Øl, vil du have Cigarer?« Heldigvis vilde Sønnen hverken have Penge, Øl eller Cigarer; for *Bjarne* havde kun saare lidt af de Dele. Drengen kunde godt selv tjene, hvad han behøvede, han var Avlskarl paa en Gaard mellem Nakskov og Rødby. Men et Par gode Uldstrømper tog han dog med som Erindring, og siden saa *Bjarne* ham ikke.

Da *Bjarne* paa denne hovedkulds Maade var kommet ud af Skolen, blev han taget hjem i Præstegaarden et halvt Aar for at blive konfirmeret; han kom derefter til Landvæsenet; men hertil manglede han baade Evner, Lyst og Kræfter. Efter udstaaet Læretid blev han Forvalter, og da han blev 25 Aar, købte Faderen en mindre Gaard til ham oppe ved Limfjorden. Hertil krævedes det, at han skulde have en Husholderske, og Familien valgte saa hertil en Søster til hans Svoger, Købmand Sidenius; hun hed *Ingeborg*, var en Del ældre end han og saa alt andet end godt ud. Saa mente man ikke, hun kunde friste *Bjarnes* erotiske Tilbøjeligheder. Hun var desuden dygtig, praktisk og sparsommelig. Men inden der var gaaet et halvt Aar, maatte han meddele Familien, at han for visse Aarsagers Skyld fandt sig forpligtet til at ægte *Ingeborg*, og det skete.

Men nu kom det vilde op i *Bjarne*. Han gav Flottenheimeren, slog om sig med Penge, som han laante, søgte slet Selskab, der vænede ham til Drik, og Tiden gik med Køreture og Kanefarter, Krogilder og Kortspil. Og hver Gang der kom Brev til Præstegaarden, var det for at bede om Penge. Til sidst var der intet andet at gøre end at sælge Gaarden, og med tomme Hænder og Lommer, men med Kone og flere Børn holdt *Bjarne* sit Indtog i Nysted, hvor Præsten købte et Hus til ham; han skulde nedsætte sig som Fotograf. Men den Forretning maatte Konen passe, og man levede mest af Tilskud fra Præstegaarden og Købmand *Bekker*. Kun af og til fik *Bjarne* travlt; det var, naar der var strandet et Skib; saa betragtede han sig som en Art selvbestaltet Strandkommissionær og hjalp Bønderne med at købe Strandingsgods. Men naar han ellers var borte fra Byen, var det for at laane Penge hos Godsejerne i Omegnen, der var godmodige nok til for Præstens Skyld at give ham dem. Naar han kom hjem, gik de til Øl paa Kroen. En Gang havde han slaaet en større Sum hos Grev *Raben* paa Aalholm, og da Tiden var gaaet, og han ikke syntes, det kunde gaa længere, trak *Bjarne* i sit fineste Puds og gik op paa Slottet. »Jeg kommer, Hr. Greve,« sagde han, idet han trak sin Tegnebog op af Lommen, »for at tilbagebetale mit Laan.« »Vist ikke nej,« sagde Greven, »De trænger sikkert mere

til dem end jeg.« — »Nej, ikke Tale om!« svarede Bjarne og holdt stadig Tegnebogen i Haanden. Efter længere Tids Snakken frem og tilbage tog Greven Tegnebogen ud af Bjarnes Hænder og stak den i Fyrens Lomme med de Ord: »Saa snakker vi ikke mere om den Ting!« og dybt rørt trak Bjarne sig tilbage. Det behøver næppe at fortælles, at der ikke var en Skilling i Tegnebogen; men Bjarne havde spillet sin Rolle fint.

Han var imidlertid død, inden jeg begyndte at skønne, og i Præstegaarden kan jeg kun have været Gæst een Gang, da var jeg to Aar. Thi allerede i 1872 døde gamle Pastor *Gudmundsson*, og Enken flyttede ind i Byen; Gæstfriheden fortsattes imidlertid af Købmand *Bekker*, og hver Sommer tilbragte vi 3—4 Uger hos ham, lige til jeg blev konfirmeret i 1884. Men jeg har herfra Minder om Liv og Interiører fra den lille Provinsby i Halvfjerdserne og Firserne, som er overordentlig karakteristiske, og som jeg derfor maa fortælle noget om.

Naar vi kom til Nykøbing, holdt *Bekkers* Landauer der, og vor kære Sommerven, Kusken *Jørgen*, der var *Bekkers* Faktotum og sagde »Vi« om sig og Familien, stod bred og smilende paa Perronen i sin skinnende røde Vest og sin høje Hat med Sølvbaandet om og tog imod os. Min Broder og jeg kom op paa Bukken, og nu gik det rask og lystigt den lange Vej ad Nysted til. — Naar vi fire Uger efter drog den samme Vej hjemefter, var Humøret ikke saa godt, saa vilde vi begge to inden i Vognen, og vi faldt hurtigt i Søvn, hvoraf vi først vaagnede, naar Hestene slog over fra Trav i Skridtgang, fordi vi kørte over *Christian den Niendes* Bro, som Fader altid omtalte med en Beundring og Respekt, som om det var et af Verdens syv Underværker.

Det interessanteste for os Drengene var vel nok *Bekkers* Butik og hans lige over Gaden liggende Tømmerplads, langs hvilken den store, dejlige Have strakte sig helt ned mod en Mose, der gik ned til Stranden. Naar jeg senere har læst *Goldschmidts*; »Tømmerpladsen« i »Fortællinger fra min Onkels Hus«, har jeg altid illustreret den med Billedet fra Onkel *Bekkers* Bedrift i Nysted. Det passer alt sammen paa en Prik.

Bekker var en høj, kraftig Mand, egentlig smuk og med et kraftigt Hageskæg, der mere gav ham Lighed med en Sømand, en af de solide Skippere, vi havde set paa Theatret, end med en Købmand, og han var paa Færde i sin Forretning tidlig og silde. Han var aaben

og tiltalende i al sin Færd, venlig og forekommende i sit Væsen overfor alle, og man saa ham alle Vegne, nu i sin i vore Øjne vældige Butik, nu paa Kornloftet, saa nede i Vinkælderen, snart efter paa Tømmerpladsen eller inde i sit lille, spartanske Kontor med den store Dobbeltpult og de høje Skrue-Stole.

Han handlede med alt muligt og havde nok en af de største Købmandsforretninger paa Lolland; kun een Mand i Byen, Købmand *Bonnelycke*, der boede i den anden Ende af Byen, kunde gøre ham Rangen stridig; men vi Drengene saa med *Jørgens* Øjne paa Konkurrenten og foragtede ham dybt, skønt jeg nok i Virkeligheden tror, at Forholdene mellem de to Købmænd indbyrdes var det bedst mulige.

Der holdt altid en Række af Bøndervogne i Gaarden, og Butikken var ofte saa fuld af Folk, at det temmelig store Personale kunde have ondt nok med at faa Kunderne expederede. Det var heller ingen Spøg; thi var Bonden kørt ind med et Læs Korn eller Fedevarer, saa skulde han have Urtekram og andre Varer med sig hjem, og ikke nok med det: han skulde gerne have en eller anden Gave hjem med til Mutter paa Købet. Havde han saa solgt sit Læs, skulde han selv have en sød Snaps, der serveredes ham ved et stort Bord i Baggrunden af Butikken, hvor der altid sad flere, og til denne farvede Brændevin nød han et Stykke Kandis, som han stoppede i Munden, inden han lod den herlige Snaps sive ind gennem Munden omkring det; og var Snapsen nede, skulde Piben stoppes; der stod altid en Kasse med noget mærkeligt sort Tobak fremme paa Disken til behagelig gratis Afbenyttelse; men var Forretningen særlig stor, fik han gerne en hel Fjerding af denne »Soldatens Lyst til fire«, med sig i sin vældige blaa Bukselomme, og saa fulgte der et tærnet Lommetørklæde til Mutter og et ikke helt lille Kræmmerhus Rosiner eller Bolsjer til Børnene; da først var Handelen sluttet til Tilfredshed. Og saa skulde der siges Farvel og stikkes paa Næven, men det var ikke alene *Bekker*, der skulde have dette Afskedshaandtryk, nej, alle Svendene og Butiksdrengene og Karlene i Gaarden fik et med, og var vi Drengene i Nærheden, fik vi vor Part med, og sad Fader tilfældig inde i Onkels Kontor, hed det ogsaa: »Farvel, Farvel og Tak, og hils Madammen!« Ja, selv naar Bonden var kommet til Vogns og rullede ud af Porten, lød det: »Farvel, farvel, Lars Hansen! Og Tak for denne Gang; hils Konen, og hav det godt!« — Ja, vi Drengene syntes ikke, der var nogen Ende paa Hjerteligheden; de Folk maatte

da holde umaadelig meget af hinanden, siden det var saa svært at skilles.

Men inde bag de fornemme, buede og blanktpolerede Ruder til Gaden i den ene Fløj laa Husets store og stille Dagligstuer. For mig staaer de som umaadelig dybe og halvdunkle, og i en Lænestol i Dagligstuen tronede min Tante *Marie*, Pastor *Gudmundsons* ældste

Min Moder.

Datter, som det syntes mig, i ensom og fornem Majestæt. Jeg havde, skønt det sikkert er forkert, Indtrykket af, at hun altid var i sort Silkekjole. Hun var lidt svær og ubevægelig, men hun var altid mild og venlig. Og i Virkeligheden var det i Grunden et umaadeligt Arbejde, der hvilede paa saadan en Provins-Købmandskone i hine Tider. Og Tante *Marie*, der var et glimrende klart Hoved, styrede alt fra sin Stol, og der var intet i det store Hus, der gik hendes vagt-

somme Øje forbi. Man maa jo huske paa, at hun havde hele det store Personale boende og skulde sørge baade for deres Renlighed, Kost og Opførsel; desuden havde hun sin Mand og sine to Børn at passe, og hertil kom en udstrakt Gæstfrihed, der navnlig i Sommerferien, hvor der var mange liggende Gæster, medførte forøget Arbejde, Skovture med medbragt varm Mad i Vognenes Magasiner og Middagsselskaber; Sommerens Hovedfest indtraf d. 12. August, det var Faders Fødselsdag, og den fejredes altid med en stor Middag, hvortil Byens upper ten var indbudt. Ja, Festen begyndte da for Resten lige fra Morgenstunden, hvor Fader vækkedes af Husets Søn, den senere kendte og afholdte Sygehuslæge i Nakskov *Thorgeir Bekker*, der desværre døde altfor tidligt. Han kom spadserende ind i Sove-

kammeret, drivende to levende Ænder foran sig som hans Gave. De blev saa siden fedede ekstra til den Dag, vi skulde rejse, saa blev de slagtede og gjort i Stand, for at Moder kunde have lidt i Huset, straks vi kom hjem.

Da jeg blev 12—13 Aar, fik jeg, hvad der var mig en stor Svir, Lov til at dele Værelse med en af Lærlingene, der hed *Willemoes* og boede oppe paa et Loftskammer; han var Søn af en Præst i Nærheden, en myndeslank og smuk, ung Fyr, som var Genstand for min udelte Beundring; han lærte mig at ryge, og om Aftenen, naar vi var kommet i Seng — vi laa hver op ad sin Væg, — blev de lange Piber tændt, og vi dampede løs. Jeg fik den længste Pibe, dels fordi jeg som Gæsten skulde have den flotteste, og dels fordi den kunde naa ned til Gulvet, saa at den kunde glide fra mig, naar jeg var ved at falde i Søvn. Men naturligvis gik det galt til sidst. En Nat vaagnede jeg ved en skrækkelig Stank; jeg fik tændt Lyset og opdagede, at *Willemoes* laa i Sengen med Piben i sin Favn og sov som en Sten — saadan en Lærling havde en lang og stræng Arbejdsdag og kunde nok være træt — og op fra Sengen steg en Røgsøjle. Det var Dynen, der var gaaet Ild i, og jeg for op af Sengen og greb i Forfærdelse begge Poeterne og slog deres Indhold ud over den brændende Dyne; derved vaagnede *Willemoes*; han for op og kaldte mig et skrækkeligt Svin; men jeg hævdede, at jeg havde reddet hans Liv.

Da der var brændt Hul i Dynen, kunde Affæren jo ikke skjules; *Bekker* skældte *Willemoes* læsterligt ud, og Moder, som hele Tiden havde været mindre glad for, at jeg skulde ligge deroppe med en fremmed Dreng, langt borte fra hende, fik sat igennem til min store Sorg, at jeg igen blev flyttet ned i Nærheden af Familien. Selv havde jeg ventet mig en ordentlig Overhaling af Fader, fordi jeg havde røget; men han sagde meget fornuftigt: »Det kan ikke nytte at forbyde en Dreng i hans Alder at ryge; han gør det alligevel, og saa smager det ham meget bedre,« — og til mig sagde han: »Ryg du, hvad du kan taale; men pas paa, du ikke brækker dig; men jeg vil ikke se paa det, før du bliver Student. Og fra Sengen har du at holde din Tobak!« — Det sidste Forbud har jeg overholdt siden; jeg har — skræmmet af *Willemoes*' Eksempel — aldrig nogensinde siden ligget med Cigar eller Pibe i Sengen, end ikke under Rekonvalescenser, hvor jeg ellers har »tørstet« efter Tobak.

Lige overfor *Bekkers* Butik laa en anden, betydelig mindre. Der

boede »Spinderen«, som han kaldtes af hele Byen. Det var Købmand *Sidenius*, der var gift med Pastor Gudmundssons anden Datter, *Thorbjørg*. Han havde i sine yngre Dage, længe før min Tid, haft en stor Købmandsforretning, men var uden egen Skyld gaaet fallit og sad nu uhyre smaat i det, fordi han, skønt Boet for længst var sluttet, og enhver havde faaet sin Dividende og derfor juridisk intet havde at kræve mere af ham, alligevel følte sig moralsk forpligtet til at betale alle det Tab igen, de havde lidt ved hans Fald, og han naaede virkelig ogsaa som en gammel Mand at faa alt betalt tilbage ved en gennemført Selvfornægtelse, skønt han havde flere Børn at forsørge foruden den ældste Datter, der som sagt blev opdraget i Præstegaarden.

Han var en meget mærkelig Mand; graa og udslidt før Tiden saa han ud; man saa ham kun i Støvler ved to Lejligheder, naar han i sin Egenskab af Retsvidne skulde op paa Raadhuset, og naar han om Sommeren deltog i en af *Bekkers* store Skovture. Ellers havde han altid broderede Morgensko paa, og sin daglige Tur gik han rundt om et Par Bede i Haven bag Huset. Piben havde han altid i Munden, og skønt han var ret faamælt, var der noget egent lunt og hyggeligt over ham; han havde et Par elskværdige store og skælmske Øjne, og næsten alt, hvad han sagde, var præget af et vist stille Humor. Men en Særling var han, stædig og egensindig, vist ogsaa lidt af en Hustyrant overfor Konen, der var blid og myreflittig. Han handlede nu med Cigarer og Tobak, som han »opdrog« ved at holde den i forskellige Temperaturer efter Aarstiden; derfor kaldtes han »Spinderen«; hans Kone havde i Forbindelse dermed et Udsalg af Broderisager og andet Damestads, og hele Byen købte hos Spinderens, dels fordi man holdt af dem og respekterede deres Hæderlighed og Flid, og dels fordi deres Varer altid var gode, og Priserne smaa.

Men Spinderens Butik, der var lille og trang, havde sin egen Karakter, fordi den daglig var Samlingssted for Byens jævner Borgere, som kom og fik sig en Passiar om Dagens Begivenheder, og her kunde man se et Galleri af Smaaborgere, der nok var værd at studere. Thi forunderligt nok gik Størstedelen af Borgerstanden ikke paa Gæstgiveriet — Hotellet vilde man kalde det nu —; det levede mest af de Handelsrejsende, af *Bjarne Gudmundsson*, som kom der for at drikke sit bajerske Øl, og af Apotheker *Pontoppidan*, om hvis glubende Appetit der gik Frasagn over hele Byen og dens

Omegn. Nej, vilde man lære Byens jævne Borgere at kende, skulde man søge dem hos Spinderen. Det var kun Folk, der var særlig budne, der fik Lov at komme indenfor Disken i *Sidenius'* lille Butik, end ikke Familiens nærmeste vovede sig længere ind ved de daglige Besøg, og dog var Adgangen til Familiens Opholdsstuer kun gennem Butikken. Men i Butikken var der altid Gæster, der sad paa det Par Stole, der fandtes udenfor Disken, eller paa en Bænk paa Langvæggen til højre og endelig og fornemmelig paa selve Disken. Kun to Ting respekteredes i saa Henseende; der maatte være en Passage aaben fra Døren hen til, hvor Spinderen stod, for at de mere lukrative Kunder, der købte noget, kunde faa Plads, og paa selve Disken var der en Plads, der var fredet, og hvor ingen maatte sidde. Den var afmærket med to sorte Streger, der angav, hvor langt et Stykke Skraatobak man kunde faa for fire Skilling.

Af og til indfandt der sig da ogsaa en kvindelig Kunde i dette Jomsborg, og øjeblikkelig raabte Spinderen: »Thorbjørg!« og Konen kom farende ud fra Privatlejligheden og førte sin Kunde ind i Dagligstuen, hvor denne Del af Forretningen ekspederedes af hende. — Inventaret var opstillet paa Væggen til venstre overfor Sladrebenken, hvor der var en Dør. Paa den ene Side af denne var et Skab med Broderier og Garn, paa den anden Side stod en stor Reol med Cigar-kasser, Tobakskarduser og smaa Tønder; men det var forloren Herlighed; alt var tomt indvendig, og Varene hentede Spinderen med sindige Skridt inde fra Stuen ved Siden af, hvor han »opdrog« Tobakken.

I Butikken traf man mange snurrige Patroner. Der var Skibsbygger *Sparre*, en kraftig, firskaaren Skikkelse med brunt Skæg over hele Ansigtet, han var vel en Mand i Tredive og ugift, og derfor hed det sig, at han var meget efterspurgt af Byens giftefærdige Borgerdøtre, der gjorde sig Forhaabninger; men først i en langt modnere Alder, da han trængte til en til at pleje sig, giftede han sig. Han bragte altid Dagens Nyt nede fra Havnen, han vidste Besked med hver Skude, der var ankommen, og hvad den havde i Lasten, som oftest var det Træ til *Bekker* eller *Bonnelycke*. Men rigtigt Liv i Kludene kom der først paa de Dage, hvor han bragte Skipper *Knudsen* med sig. Denne var en djærv Sømand med et tykt Kindskæg, og i den ene Kind var der altid en Bule, der markerede, hvor Skraaen sad. Han fik, saa snart han kunde slippe fra Skuden, *Sparre* under Armen, og saa gik Turen til Spinderens Bod, hvor

man ventede ham med Spænding; thi han bragte altid det sidste Nyt fra Hovedstaden. Han var nemlig en af de Skippere, om hvem *Holger Drachmann* synger:

»Ved Børsen lægger jeg Skuden ind —«

og han kunde for saa vidt godt have været Digterens Model til denne Figur. Han sejlede nemlig ustandselig mellem Nysted og København med Kommissioner af alle Arter, og jeg kendte ham godt fra København; for mine Forældre fik mange Varer for en gros Pris nede fra *Bekker*, som Ost, Smør, Æg, Fedevarer, ja Brænde, som Fader saa siden maatte erhverve Politiets Tilladelse til at lade save paa Gaden. Traf man ikke *Knudsen* om Bord, vidste man, at man kunde finde ham i en af de smaa Kælderbeværtninger under Børsen. Videre kom han sjældent i København; men han vidste nøjagtig Besked om, hvorledes det gik hver Tjenestepige, der var kommet fra Nysted til København. Lille *Stine*, f. Eks., der havde tjent i Præstegaarden og der var opdraget under Fru *Gudmundssons* strænge Tugt, var det nu ikke gaaet for godt; hun var nemlig for køn, Tøsen, og begyndte altfor tidlig »at gaa med Baand paa Hatten«.

Men det egentlige Konversationstalant i Spinderens Bod var dog Lærer *Andresen* fra Borgerskolen; han var en ganske intelligent Mand, men Munden stod ikke paa ham et Øjeblik, og han docerede Venstrepolitik med kraftige Udfald imod Regeringen og Egnens Honoratiores.

Naturligvis var Svogeren, *Bjarne*, ogsaa en stadig Gæst hos Spinderen, eftersom han aldrig havde noget at bestille. Men han forsvandt med Mellemlum over paa den anden Side af Gaden, hvor han i Gæstgivergaarden fik sig en Bajer, og for hver Gang han kom igen, blev han mere og mere højttalende, og navnlig gik hans Angreb ud over Faderens Kapellan, som var et stort Fjols, fordi han kun drak Hvidtøl. Da *Bjarne* hørte, at Moder var blevet gift med en theologisk Kandidat, erklærede han, at han saa nok skulde holde sig fra Præstegaarden i de fire Uger, Besøget stod paa, for han kendte den Slags Pæretreer, der ikke drak Bajere, men fik det mindst mulige ud af Livet. Men da han havde talt med Fader første Gang, og de havde haft det meget fornøjeligt sammen, trak han sin Moder til Side og erklærede: »Jeg har saagu taget helt fejl af Manden!« og siden havde de det helt fornøjeligt sammen, kun havde han een Sorg; han kunde umuligt faa trukket Fader med ind til en Bajer

paa Gæstgivergaarden; men han var veltilfreds, naar Fader saa købte sig fri ved at give ham Penge med til det Øl, han selv trængte til, og saa gik han ind alene.

Byens egentlige Honoratiores færdedes ikke meget paa Gaderne, ja, selve dens Stolthed den norske Digter *Andreas Munch*, der jo boede en stor Del af sine ældre Dage paa sin smukke »Villa marina« der nede, mindes jeg end aldrig at have set, skønt han dog først døde i 1884. Derimod mindes jeg hans Enke, der var Søster til den velstaaende Prokurator *Nordberg*, der blev Svigerfader til Dr. *Bekker* i Nakskov. Saa var der den senere Godsforvalter *Schrader*, der da var Fuldmægtig hos sin Forgænger, Justitsraad *Alstrup*, og alle disse var gerne Gæster ved Fødselsdagsmiddagen d. 12. August; der traf jeg ogsaa første Gang en Mand, jeg siden hen i Livet kom til at sætte stor personlig Pris paa; det var den lange *Søren Skovboe*, som da var ung Kandidat og paa Besøg hos sin Onkel, Distriktslægen. Han viste altid os Drengene stor Interesse og syntes os uendelig morsom, naar han med sin langsomme, slæbende Stemme fortalte sine vittige Historier eller sagde sine haarrejsende Brandere, der ret var i den *Carl Møllerske* Studenterforeningsstil.

Næste Gang jeg traf *Søren*, var han Lærer paa Efterslægten i Tysk. Saa vidt jeg erindrer var han baade cand. polit og theol, og han var en i det tyske Sprog meget belæst Mand. Selv fik jeg ham desværre ikke til Lærer, men jeg kunde høre Naboklassens Latterbrøl, naar han underviste derinde. Medens han var paa Efterslægten, skete der det mærkelige, at han en Dag kom ind paa Legepladsen, hvor Fader stod og talte med den bekendte Engelsk- og Tysklærer, Professor, Dr. phil. *C. A. Nissen*, der var saa lærd, at han havde taget Doktorgraden for et Emne i den nedersachsiske Grammatik, noget vi, naar han en sjælden Gang var vaagen i sine Timer, fik haardt at føle. *Skovboe* var den Dag stærkt optaget af, at han havde konstateret, at *Georg Brandes* i en Afhandling om *Børne* havde benyttet dennes Tekst saa kraftigt uden at angive sin Kilde, at han, saavidt jeg husker, endda havde brugt dennes Jeg-Form, saa man maatte tro, det var hans eget. Det var altsaa et rent og skært litterært Tyveri, og *Nissen* blev ivrig og sagde: »Det lader De vel komme offentlig frem?« »Aa, nej!« svarede *Søren*, »det er jo ingen Nytte til, Afhandlingen er jo ellers i sig selv interessant og velskreven nok, saa man vilde anse det for Vigtigpeteri, om jeg gjorde opmærksom herpaa.«

Til Faders og *Sørens* udelte Forbavselse bragte Aftenbladene imidlertid et af Professor *Nissen* skrevet voldsomt Angreb paa *Brandes*, hvori han sigtede denne for Plagiat og selv tog Æren for at have opdaget det; jeg husker, at denne Sag vakte stor Opsigt i litterære Kredse, og *Nissen* gik rundt og kroede sig som Dagens Helt og *Brandes'* Banemand, skønt han jo selv ved at hugge Oplysningerne fra *Skovboe* havde gjort sig skyldig i akkurat det samme, som han nu angreb *Brandes* for. *Skovboe* tav stille hertil; men paa Skolen var *Nissen* ikke rigtig velset efter dette. Og han maa have følt det; thi da vi i Sjette Latinklasse Dagen før Jul havde tegnet en Nisse paa Tavlen, og jeg nedenunder havde skrevet: »Børne-Nissen«, blev han aldeles ude af sig selv og løb ned og klagede til Skolens Rektor, Etatsraad *Brix*, der imidlertid lod, som han slet ikke forstod Brodden heri og syntes, det var en tilgivelig Julespøg. »Men du skal lade være med dine Brandere om gnavne Folk en anden Gang!« sagde han senere til mig Synder.

Skovboe kom fra os til Odense Kathedralskole, hvor han en Række Aar sad som Adjunkt, elsket og agtet af sine Elever. Men saa blev han pludselig angrebet af en Øjensygdom, der gjorde ham næsten blind, hvorfor han maatte tage sin Afsked, hvad han fik med den for en Skolemand noget besynderlige Titel af Justitsraad. Som saadan blev han, der var uforbederlig Ungkarl, udnævnt til Viceprovst paa Regensen, hvor han virkede til stor Glæde og Velsignelse for Alumnerne, hvis sande Ven han var. Der besøgte jeg ham flere Gange, og jeg ved, at han var ivrigt beskæftiget med at samle Stof til Regensens Historie; men jeg har ikke efter hans Død hørt noget om, hvor disse sikkert værdifulde Oplysninger er blevet af.

Endnu en mærkelig Figur lærte jeg at kende i Nysted. Det var en gammel skikkelig Arbejdsmand, der hed *Krøyer-Sørensen* og havde Arbejde i Pastor *Blichers* Have udenfor Byen. Ikke saa snart hørte han, at Fader var kommet til Byen, før han aflagde ham Visit. Det viste sig at være en af Faders Venner fra Tugthuset paa Christianshavn. Det lyder mærkeligt, naar man ikke ved, at Fader i en halv Snes Aar i Træk var i Tugthuset hver Søndag Formiddag, hvor han underviste Fangerne i Dansk og Regning og holdt Søndagsgudstjeneste med dem. *Krøyer-Sørensen* havde i sine unge Dage myrdet en Kone nede paa Lolland, var blevet dømt til Døden, men senere benaadet med Tugthus paa Livstid, hvorfra han efter 24 lange Aar slap ud. Han saa ud som alt andet end en

Morder, som han nu tullede rundt, og hans Opførsel i Tugthuset havde da ogsaa været mønsterværdig. Mod os Børn var han rørende god, og hvert Efteraar fik min Søster, der da var en lille Pige, sendende en Kasse med Æbler og Pærer fra ham; de var altid ledsaget af et Vers af hans egen Muse. Jeg husker kun eet af dem, det lød:

»Jeg sender Dem en Gave,
den er fra Pastor *Blichers* Have.
I Aar er Frugten smaa,
derfor De faar kun faa!«

Medens jeg er ved Tugthuset, kan jeg med det samme fortælle, at Fader straks havde vundet Fangerne der ved at forlange, at den Tugthusbetjent, hans Forgænger altid for en Sikkerheds Skyld havde ønsket skulde være inde hos ham i Timerne, skulde blive ude. Noget overrasket blev han, da den første, han traf, var den i hine Tider saa berygtede »Kvistkammertyv«, som Fader som ung Student havde paagrebet, da han selv boede i et Kvistkammer hos mine Tanter i Vognmagergade, inden han fik Regens. Men de Herrer lod gensidig, som om de ikke havde truffet hinanden før, og alt gik saare vel. I lange, lange Tider efter havde Fader hyppig Besøg af sine forhenværende Elever fra Tugthuset, som kom og fik Klæder og anden Hjælp hos ham. Navnlig een husker jeg tydeligt; han hed *Chr. Hansen* og titulerede Fader: »Kandidaten« og os Drengene »de unge Kandidater«; Fader gav ham gerne en Tokrone hver Maanedsdag, naar han var ædru, og det sørgede han som oftest for at være. Han var professionel Indbrudstyv, og en Gang gik der lange Tider, inden han kom. Jeg spurgte ham da, om han havde været syg, men han svarede: »Nej, unge Hr. Kandidat, jeg har været i Forlegenhed,« hvilket jeg siden af Fader fik oversat til, at han havde været en lille Tur i Brummen igen for sit Langfingreri. Men hos os stod han tit i lange Tider uden Opsigt i Entréen; han rørte intet der.

Da det store københavnske Firma *Nyeland*, — der var nær beslægtet med Langelanderne, — gik fallit i Firsernes sidste Halvdel, trak det næsten alle Lolland-Falsters Storkøbmænd med sig, deriblandt baade *Bekker* og *Bønnelycke*, og dermed var dette Sommerferie-Paradis for stedse lukket.

Paa min Moders mødrene Side er det egentlig kun *Bonsach*'erne, jeg har kendt noget til. Som fortalt havde Moder levet det meste

af sin Barndom paa Slottet, og allerede fra min Mormoders tidlige Død havde hendes Morbroder, den senere Etatsraad og Stabschef i Intendanturen *Lauritz Peter Bonsach* betragtet sig som en Slags Formynder for Moder, og han blev det ogsaa, da Slotsforvalteren døde, og man maa sige, at han var det i Ordets allerbedste Forstand; thi han elskede hende og fulgte hendes Vel og Ve med den inderligste Interesse, saa længe hun levede, og denne Kærlighed overførte han siden paa mig, der var hans Gudsøn. Han var Slotsforvalterens eneste Søn — alle Døtrene døde tidlig — og som hele Slægten en usædvanlig smuk Mand, lidt kølig og afmaalt i sit Væsen udadtil, altid korrekt og fornem i sin Optræden, men i Besiddelse af ualmindelig høj Dannelse og fin Kunstsans. Han elskede det franske Sprog og, da han i sit senere Hjem ikke fik meget Anvendelse derfor, dyrkede han det lige til sin høje Alderdom — han døde først d. 10. Januar 1898 — igennem Læsning af franske Forfattere, og han fulgte godt med i den nyeste Litteratur, liberal som han var i hele sin Tanke, og paa det sidste var Emile Zola hans kæreste Læsning. Man havde, naar man i det daglige besøgte ham, Indtrykket af noget uendelig fint og fornemt i Ordets bedste Forstand; inden Døre optraadte han altid i en kort Silke-Hjemmefrakke med Snore og fine Saffians Hjemmesko.

Oprindelig var han dansk Jurist og blev tidlig ansat i Krigsministeriet, hvor han gennemgik Titulaturerne fra Kammerraad over Justitsraad til Etatsraad; han virkede i sit høje Embede, til han var langt over 70, saa kom der endelig en Aldersgrænselov for Intendanturen, der pludselig tvang ham til at gaa af. Aaret i Forvejen var han bleven Kommandør af Dannebrogordenens anden Grad, saa man mente ikke ved hans Afgang at kunne give ham nogen højere Orden, derimod udtaltes i Afskedspatientet Kongens Tilfredshed med hans lange og udmærkede Tjeneste, og ved Afskedsaudiensen sagde *Christian den Niende*, til hvis ugentlige Onsdagsgæster *Bonsach* hørte, og med hvem han da altid spillede Whist efter Taffet, til ham: »Det maa være et rigt Land, der har Raad til at afskedige saadanne Embedsmænd!« Den gamle Konge glemte ham imidlertid ikke, og til almindelig Forbavselse blev han ved Kongeparrets Guldbryllup, skønt han da allerede havde været pensioneret i fire Aar, udnævnt til Kommandør af første Grad.

Han var en meget velstaaende Mand; dels arvede han en Del efter sine Forældre, og dels var han rigt gift med den bekendte

Bredgade-Hofurtekræmmer *Beens* Datter, *Caroline*. Der var Folk, der oprindelig undrede sig i høj Grad over dette Parti; thi hun var i mange Henseender hans Modsætning. Køn var hun ikke, hun havde en høj og skrigende Stemme og stod i Dannelse langt under ham; men hun var hjertens god og uendelig gæstfri, afholdt af alle. Ved de store Middagsselskaber var hun umaadelig omhyggelig for, at alle fik nok at spise, og paa sin Bordherres Tallerken læssede hun altid egenhændig Bjerger af Mad, som hun tvang ham til at sætte til Livs. Jeg husker en Gang efter en saadan Middag, at den arme Kammerjunker *William Oehlenschläger*, Digterens Søn, stønnende og pustende sagde til mig: »Puh, ha! Det er en drøj Tjeneste at have Etatsraadinden til Bords!«

Ægteskabet var imidlertid uhyre lykkeligt, skønt *Bonsachs* mistede flere Børn, og kun tre Døtre blev voksne; de to lever endnu; den ene er gift med Kaptajn *Edwin v. Jesfen* i Marinen, den anden med tidligere Forpagter *Edvard Glæsel* paa Vaarskov ved Bandholm. Ved *Bonsachs* store Middage var jeg tit Gæst, efter at jeg var blevet Student, her gik det altid uhyre stilfuldt til, og man traf mange kendte og ansete Folk.

Blandt disse var den kendte Overbibliotekar ved det kgl. Bibliotek, Justitsraad *Bruun*, og da jeg første Gang traf ham, var jeg ikke synderlig glad ved Situationen; thi jeg havde for nylig haft et ret alvorligt Sammenstød med ham paa Biblioteket, hvor han var kendt for hyppig at optræde i høj Grad ubehersket. Da jeg en Dag efter endte Studier efter *A. C. Larsens* Anvisning vilde lægge mine laante Bøger ind i Værelset ved Siden af Læsestuen, for at jeg den følgende Dag kunde tage dem frem selv uden at ulejlige andre, traf jeg Justitsraaden derinde. Som en rasende fo'r han imod mig og raabte: »Hvor vover De at sætte Deres Ben herinde? Er De gal, unge Mand, er De Idiot?« — »Det tror jeg ikke; men jeg ved, at De er ufor-skammet!« — »Er De da splintrende tosset? Ved De ikke, hvem jeg er?« »Jo, jeg ved, og jeg ved ogsaa, at De gaar her for min Skyld; men jeg ikke for Deres!« svarede jeg, og han fo'r som en rasende ud af Stuen.

Man kan jo nok forstaa, at jeg ovenpaa den Historie ikke følte mig særlig begejstret ved at træffe sammen med ham ved min Onkels Middagsbord. Men til min store Forbavselse lod han som slet ingenting og viste sig som den muntreste, fornøjeligste og smidigste Selskabsmand, man kunde ønske sig. Og bag efter, ved Kaffen,

tog Onkel *Peter* mig om Skulderen og gik med mig hen til »Justitsen«, som han kaldtes, og sagde: »Her vil jeg anbefale Dem en ung Mand, som allerede har sin daglige og frugtbringende Gang oppe paa Deres Bibliotek!« Uden at blinke svarede Justitsen: »Ja, det Navn er jo ikke helt almindeligt; jeg har allerede observeret, at Deres unge Nevø er en meget interesseret Gæst deroppe!« Om han nu ikke

Etatsraad L. P. Bonsach.

har kendt mig eller ikke husket Sammenstødet, skal jeg ikke kunne sige; men det ved jeg, at Onkel *Peter* ikke anede noget om Sagen, og da jeg senere fortalte ham den, lo han og sagde: »Det havde han rigtig godt af; han er en styg gammel Buldrebase; men han mener ikke noget ondt med det.«

Blandt de øvrige Gæster var en Del Søofficerer, Venner og Samtidige af Svigersønnen, og den bekendte Tobaksfabrikant, Etatsraad *Chr. Augustinus*, og dette gav en Gang Anledning til en ganske pudsige Scene. Ved Kaffen og Cigarerne stod jeg i en Klynge, der havde *Augu-*

stinus til Midtpunkt, men i øvrigt bestod af nogle Søofficerer, deriblandt Kaptajnerne von *Jesfen*, *Hovgaard* (Nordpolsfareren) og *Paulsen*; da Selskabet var stort, var *Paulsen*, som var en meget dannet og forsigtig Mand, ikke blevet præsenteret for *Augustinus*, eller han havde ikke forstaaet, hvem han var. Men som ganske naturligt var, førte *Hovgaard* Talen hen paa Skraatobak, og man drøftede, da jo alle Sømænd skraar, de forskellige Arter, da *Paulsen* pludselig sagde: »Ja, jeg bruger nu altid tørrullet engelsk Skraa; det Møg, som f. Eks. *Augustinus* fabrikkerer her hjemme, gider jeg ikke tage i min Mund!«, hvorpaa *Jesfen* ganske roligt svarede: »Maa jeg ikke præsentere dig for denne Herre, det er Etatsraad *Augustinus*!« Straks troede *Paulsen*, at *Jesfen* drev Spøg med ham; men da han opdagede, at det var den virkelige *Augustinus*, der stod for ham, blev han højst ulykkelig og rød i Hovedet og søgte at

stamme noget til sin Undskyldning, men *Augustinus* bukkede yderst affabelt og sagde: »Aa, Gudbevares, jeg forstaar ogsaa at goutere en Sømmandsspøg, selv om den er grov!«

Hos *Augustinus* kom min Søster og jeg af og til som Børn til nogle mægtige Børneselskaber, hvor det gik overordentlig flot til, saa flot, at min nøjsomme Moder en Gang sagde: »Nej, Børnene har slet ikke godt af at komme i saadanne Selskaber; de bliver altfor forvænte og fordringsfulde af det!« For Resten blev der altid ved disse Børneselskaber opført de nydeligste Børnekomedier med Tableauer o. l., hvori den yngste Søn, *William*, der var et Par Aar ældre end jeg, var Sjælen og altid spillede Hovedrollen. Han er senere optraadt som Forfatter og har virket som Skuespiller paa »Røde Kro«. Sic transit gloria mundi!

Da jeg nu taler om Skraa og om Kaptajn — siden Kommandør — *Andreas Hovgaard*, saa kom jeg en Gang senere i Forbindelse med begge Dele paa en højst mærkelig Maade. Min gamle, uerstattelige Ven, Professor *Chr. Agerskov*, skulde fejre sin 80aarige Fødselsdag, og en Del af hans gamle Elever, deriblandt baade *Hovgaard* og jeg, havde sat os i Spidsen for en Indsamling til en Hædersgave. Til at overbringe ham denne var valgt Grosserer *Victor Hoffding*, Kommandør *Hovgaard* og jeg, og Aftenen førinden mødtes vi alle tre uden forud at ane det, paa Studenterkarnevallet, hvor *Hoffding* i den Anledning bød paa Champagne, og Festen trak saa langt ud paa Morgenstunden, at *Hoffding* spøgende sagde: »Vi kan jo lige saa godt gaa lige herfra over til den Gamle med Pengene!« Han var Jeronimus, *Hovgaard* Toreador og jeg *Hans* fra »Aprilsnarrene«, der havde min Søster med som *Trine*. Naa, vi blev imidlertid enige om at gaa hjem og skifte Klæder, og ved Ellevetiden mødte vi i ydre Galla, men med rigelige Tømmermænd indvendig, hos *Agerskov*. Derfra skulde vi alle til en Højtidelighed paa Efterslægten, hvortil jeg havde skrevet Kantaten. Paa Vejen over fra *Agerskows* Hjem i Nikolajgade til Skolen paa Østergade fulgtes jeg med *Hovgaard*, der med Medfølelse spurgte til mit Befindende. »Jo, Tak,« svarede jeg, »det gaar meget godt, blot er jeg saa forbandet tobakstørstig.« »Saa kan jeg hjælpe Dem,« svarede *Hovgaard*, »se her har jeg en udmærket let, tørrullet Skraa — ikke en *Augustinus* — tag den i Lommen, og naar Kantaten begynder, og De vel sagtens helst vil have andet at tænke paa, saa stik den i Munden og se over paa

mig.« Han tog en lille Sølvæske frem og bød mig en uskyldig lille Skraa, der nærmest lignede en afskaaren Cigarspids.

Desværre fulgte jeg i min Naivitet hans Raad, men aldrig i mit Liv har jeg lidt lignende Kvaler. Det var, som om det brændte inde i min Mund, der ustandselig løb i Vand, jeg skulde jo se over paa *Hovgaard*, og jeg kunde se, at han »nød« min Skraa. Jeg vilde ikke være bekendt at tage mit Lommetørklæde op og spyttede Skraaen ud; den Triumf skulde den Gavtyv dog ikke have. Men jeg gik Glip af Nydelsen af min Kantate, som *Wiel Lange* dog havde skrevet saa køn Musik til, og jeg fik Taarer i Øjnene, og ikke saa snart var Festen forbi, før jeg styrtede ud paa Legepladsen og fik spyttet Kalorius ud, og siden da har jeg aldrig i mit Liv vovet at tage en Skraa i Munden, hvad min Kone for Resten er meget glad for.

Men jeg kom vist lidt for langt fra *Bonsach* og hans gæstfrie Hjem!

Skønt Onkel *Peter* ikke røg selv, sørgede han altid for, at der efter Middagen straks blev ryddet i Spisestuen, og der fik Herrerne saa deres Cigar — fin Havanna —, medens Damerne nød Kaffen i Dagligstuen; om at byde Damerne Tobak var der overhovedet i hine Dage ikke Tale, det vilde i dette Hjem være blevet betragtet som uanstændigt, om en Dame blot havde ytret Ønsket om en Cigaret. Men saa snart denne ene Herre-Cigar var røget, gik Turen ind i Herreværelset, hvor Spillebordene var stillet op, arrangeret til L'hombre og Whist, og navnlig ved Whistbordene, hvor Onkel *Peter* selv førte an som en meget fin Spiller, var der tit Damer med. Skønt jeg aldrig har kunnet fordrage Kortspil, blev jeg som ung Student af og til nødt til at være Fjerdemand, og jeg ser mig endnu med Rædsel placeret ved et saadant Bord sammen med en ældre, mindre blid Kommandørinde, Onkel *Peter* selv og Kammerherre *Bianco Boeck*. Jeg spillede meget forsigtigt, og dog tabte jeg en Gang et Spil med Kommandørinden som Makker. Hun blev meget vred og raabte: »Hvordan er det ogsaa, De spiller, unge Mand?« men Kammerherre *Boeck* svarede ganske rolig: »Undskyld, Frue, Kandidaten spillede fuldstændig korrekt, det var Dem, der smed forkert af i tredie Spil!« Og stolt var jeg.

Onkel *Peter* var stærkt interesseret i, hvad jeg skrev, og jeg sendte ham alt, hvad jeg fik trykt, lige til den mindste Vise; men jeg kunde være sikker paa, at jeg Dagen efter altid fik en lille Takkebillet, skrevet med hans sirlige, gammeldags Haandskrift og altid indeholdende en uforbeholden Ros eller Dadel; han holdt mest af min

muntre Muse og hævdede bestandig, at jeg skulde lade være med at dyrke Lyrikken, ikke fordi jeg manglede Følelse, men fordi jeg der havde Tilbøjelighed til at blive banal og leve paa Reminiscenser af ældre, klassiske Forfattere; og heri havde han fuldstændig Ret, noget, jeg den Gang ikke rigtig forstod.

Han skal for øvrigt selv have efterladt sig et Manuskript paa Fransk: »A ma chère fille Betzy,« som han skrev til sin ældste Datter for at øve hende i Fransk, og som skal indeholde hans Ungdomserindringer fra Frederiksberg Slot, som sikkert har været interessante, men det har desværre ikke været mig muligt efter baade hans og Datterens Død at faa Familien til at rykke ud med dette Manuskript.

Desværre døde Onkel *Peter* i Januar, som jeg holdt Bryllup i Maj, saa han oplevede ikke at se mig godt gift; men da jeg Aaret inden var blevet forlovet, var min Kæreste og jeg Gæster i hans Hus, og han tog oprigtig Del i min Glæde. Tit og mange Gange har jeg siden savnet ham, naar jeg trængte til hans Raad og en fortrolig Samtale; han ejede en Evne som faa til at sætte sig ind i en ung Mands Tankegang; han dømte mildt, men retfærdigt om os unge, og indenfor den formelle Skal bankede hans Hjerte varmt og ungt lige til hans sidste Stund; han mindede mig altid om min gode og kærlige Moder, og mangen Gang følte jeg det efter hendes altfor tidlige Død, som om det var hende, der talte til mig gennem ham, og han var vel ogsaa den, der inderligst og dybest følte, hvad vi Børn havde mistet, da hun gik bort!

VIDERE OM MIN BARNDOM.

Paa Hauserplads blev vi kun boende, til jeg var godt fire Aar, saa var Lejligheden blevet for lille; jeg havde faaet to smaa Sødskende; og Faders Kursus var vokset saa stærkt, at Eleverne ikke længere kunde sidde i hans Stue, selv om man tog Kakkellovnen med til Hjælp. Fader fik da Lov til at bruge »Portklassen« paa Efterlægten, hvor han samlede sine Elever i en lang Aarrække udenfor Skoletiden: fra 8—9, 3—4 og 5—7, og dette Lokale vil de fleste af hans nulevende gamle Kursuselever sikkert huske. Fra Hauserplads mindes jeg endnu kun en helt rund Spisestue, Udsigten ned til Torvet, hvor de Bønder holdt, som ikke kunde faa Plads paa Kulturvet, og den gammeldags Gæstgivergaard »Solen«, der laa

ved Siden af vort Hjem, og hvor Bønderne holdt til, naar de skulde spise Frokost. Nu ligger den Suhrske Husmoderskole her; men det var Manufakturhandler *Krarup* paa Hjørnet af Købmagergade, der købte »Solen« og nedrev den for at omdanne den til det nu forsvundne kristelige »Studentershjem«.

Vi flyttede da til Højbroplads Nr. 9, der ejedes af Vekselmægler *R. Henriques*, som var en stor Børneven, hvad han bl. a. viste, da han, medens vi Børn havde Mæslinger, forærede os en mægtig Farvelade i gult-poleret Træeske, som stod for os som noget af det herligste, vi nogensinde havde set. Der var den Fordel ved den nye Lejlighed, at den laa saa nær ved Skolen, at Fader hver Dag i Fri-kvarteret Kl. 10 kunde naa hjem at drikke Kaffe og desuden havde en hel Time til sin Middagsmad, saa at vi Børn i vor Opvækst dog fik noget mere at se til ham, end vi ellers havde faaet, og jeg mindes, at Moder var henrykt over denne Forandring.

Det var overhovedet beundringsværdigt, hvad Fader fik Tid til at ofre paa sit Hjem og sin Familie, skønt han underviste fra 8—4 og 5—7 hver Dag og desuden havde matematiske Opgaver at rette udenfor Skoletiden og skrev og læste Korrektur paa sine Regnebøger, der efterhaanden udkom i 11—12 Oplag og var de almindeligst brugte i de højere Skoler i den Tid. Dem tjente han saa meget paa, at vi hvert Aar laa »gratis« paa Landet.

Det er ikke een, men adskillige af Faders Elever, der har sagt, at han var lige frisk i sin Undervisning om Morgenen Kl. 8—9 og om Aftenen Kl. 6—7; man sporede aldrig Træthed hos ham. Grunden hertil maa naturligvis først og fremmest søges i hans Jernhelbred — før de sidste 3—4 Maaneder inden hans Død har jeg aldrig nogensinde set ham syg, og hans Dødsarsag var da ogsaa nærmest det, man kalder Alderdom, Hjulene var slidt op, — men tillige deri, at han, — Guderne maa vide, hvorledes han fik Tid dertil, — stadig holdt sin Aand frisk ved at dyrke andre Interesser.

Netop i de Aar, hvor vi boede paa Højbroplads, kom han ved en Tilfældighed til at interessere sig for Malerkunst. Moder havde lige fra ganske ung haft denne Interesse og havde langt mere og langt sikrere medfødt Kunstsans end Fader; men igennem sine Samtaler paavirkede hun ham, og de aflagde stadig om Søndagene Besøg paa Charlottenborg eller paa Galleriet paa Christiansborg. Da hændte det en skønne Dag i 1878, at Fader vandt et Maleri af *Schovelin* paa Tombolaen, og lidt senere eet af *Liebert*. Ingen af disse Billeder

var just store Kunstværker; men de glædede dog begge mine Forældre, og grundig som Fader var i alt, besluttede han sig til nu at studere Malerkunst. Han læste en Del Kunsthistorie højt for Moder om Aftenen, men mest holdt han af en mere levende Paavirkning, og saa kom han til at huske paa, at der blandt hans allerede da mange gamle Elever var ikke saa faa unge Kunstnere. Dem søgte han nu at drage til sig for at lære af dem, og det varede ikke længe, inden en Del af dem var faste Aftengæster i vort Hjem; da vi Børn voksede til, havde vi megen Nytte af de Samtaler, vi saaledes kom til at høre paa, medens de andre sad og røg deres Pibe og Cigar og nød deres dampende Cognacs-Toddyer.

Det er i Grunden mærkeligt, at Kunstnerne aldrig var med til vore rigtige Middage, men altid kom af sig selv og uanmeldte — den Gang havde man jo ingen Telefon —, som oftest om Lørdagen, og Traktementet var da yderst spartansk, Smørrebrød og The, Cigarer og Toddy. De indfandt sig gerne ved 8-Tiden og gik sjældent senere end Kl. 11, en Sengetid, Fader af Hensyn til sit lange Dagsarbejde overholdt saa vidt muligt.

Blandt de Kunstnere, der saaledes kom hjem til os, hørte den fine, stille og aandfulde *Frants Schwartz* til de sjældneste; men der herskede stor Sympati navnlig imellem min Moder og ham. I de senere Aar trak han sig meget ind i sig selv; hans Religiøsitet havde gjort ham melankolsk, og selv om man ikke kunde kalde ham paa nogen Maade menneskesky, trak han sig tilbage.

En hyppig Gæst, og i høj Grad velset, var nuværende Professor *Valdemar Irminger*, der fra Skoletiden nærede stor Hengivenhed for Fader. Venskabet holdt til Faders Død, og hvert Aars 30. December (*Irmingers* Fødselsdag) mødte Fader som sikker Gratulant i hans Atelier, hvorfra han altid vendte begejstret hjem, opfrisket af munter Samtale med de andre faste Gratulanter: Malerne *Edvard Petersen*, *Carl Thomsen*, *M. Therkildsen* og undertiden *Locher*. Saa var Fader som oftest beriget med en eller anden Tegning af *Irmingers* Skitsebog og fyldt med Nyheder om, hvad de enkelte Malere arbejdede paa og skulde have frem paa Foraarsudstillingen. To Gange sad han paa sine gamle Dage Model for *Irminger*, den ene Gang til et Portræt, som min Søster nu ejer, den anden Gang som en Sekretær, der siddende med Ryggen til Beskueren tager mod *Napoleons* Diktat. Navnlig dette Billede, hvor man kun ser den skallede Isse, de lidt viltre Haar om Nakken og Ørene og den ejendommelige

Holdning med Ryggen lignede Fader aldeles glimrende. Hver Sommer, naar Fader holdt Fødselsdag, og *Irminger* var paa Studierejse, var det første Brev, Fader pillede frem af den store Bunke Lykønskingsbreve, det, der bar *Irmingers* Haandskrift. Brevet var altid langt og hjerteligt og fortalte med Liv og Lune om Kunstnerens Oplevelser, og hyppig var det gennemillustreret med de fornøjeligste, næsten *Marstrandske* Illustrationer; Brevet kom altid paa den rigtige Dag; selv naar *Irminger* var saa langt borte som i Rom eller paa Sicilien, ramte den paa en Prik. Var det en Søndag, og Brevet ikke var der med den eneste Post, blev jeg altid sendt over til den Charlottenlund Postmester *Grosche* for at hente det, og han sagde da: »Naa, kunde den Gamle nu ikke vente længere? Jeg havde da glædet mig til selv at bringe det til Middagen.«

Irminger er i Besiddelse af et stilfærdigt og hyggeligt Lune, en Evne til at fortælle og pointere, som hyppig giver sig Udslag i hans Kunst, og jeg har sjældent kendt nogen, der kunde le saa inderligt og kultiveret som han. Den Aften, *Irminger* kom, var en Fests-aften for os unge; thi Fader holdt paa, at vi havde godt af at høre paa hans Kunstnersamtaler, og saa fik vi altid Lov at blive længe oppe. Jeg indrømmer, at dette var et vækkende og glimrende Led i vor Opdragelse, og hos mig vakte det tidlig Interesse og Øje for Malerkunsten. Alle de Kunstnere, der besøgte os, hørte til den brede Pensels Skole, som den Gang var forkæret blandt Akademikerne, men jo virkelig vandt Sejr, og vi fik derved Lejlighed til saa at sige lige fra Ateliererne at følge dens Sejrs-gang i en Tid, hvor der var Kamp og Udvikling i Kunsten. Næsten alle de Malere, der besøgte os, hørte til den politiske Opposition; de var altsaa Modstandere af Fader, der her var stok-konservativ; men blev der en sjælden Gang talt Politik, skete det altid, selv midt i Provisoriernes allerhaardeste Kampdage, under de urbaneste, mest spøgefulde Former, og Fader havde den Ejendommelighed til fælles med en stor Del af det dannede Højre i de Tider, at han i Kunst og Litteratur stod paa yderste Venstre-Fløj. Derfor var han ogsaa straks med til at anerkende *Willumsen*, da han traadte frem, og han var en ivrig Dyrker af *Georg Brandes'* og *Julius Langes* Værker.

Blandt andre Kunstnervenner i vort Hjem var *Erik Henningsen*, som ogsaa var en af Faders kæreste Elever. Allerede i Skolen havde man lagt Mærke baade til *Irmingers* og *Henningsens* rige Evner som Tegnere; ja, *Brix* havde vist haft en ganske særlig Indflydelse

paa, at *Henningsen* fik Lov at gaa til Akademiet. Ingen af disse Kunstnere var Skole-Dukser; men Fader havde nu altid den Opfattelse, at det sjældent var de bedste, der sad paa første Bænk. Det viste sig gennem Livet, at han her havde Ret, og han var heri en fuldstændig Modsætning til den snurrige Patron, den enbenede Geografi- og Historielærer *Leisner*, til hvis Personlighed jeg skal komme tilbage i Omtalen af min Skoletid. Netop med ham og *Henningsen* havde jeg en munter Oplevelse, som morede os alle. »Hils gamle *Leisner* fra mig!« sagde *Henningsen* en Dag. Jeg bragte Hilsenen: »Henningsen? Har læst med flere Henningsen'er; skal se ham efter hjemme!« Og da jeg Dagen efter spurgte ham, om han nu kunde huske *Henningsen*, rynkede han sine berømte Øjenbryn og svarede: »Aa, ja, temmelig tarvelig Person, tg i Geografi ved Examen!«

Henningsen havde en ejendommelig forstaaende Maade at tale til os Børn paa, derfor blev det ogsaa Fest-Timer, naar vi sad Model for ham; han malede nemlig Portrætter af baade Fader og alle os fire Børn; han forsøgte ogsaa at male Moder, men hun var med sit livlige, skiftende Udtryk ikke let at træffe; han opgav det da ogsaa efter flere Forsøg, og det blev hans Broder, *Frants*, der kom til at male hende; men heller ikke dette Billede kom til at ligne helt, ligesom der ikke eksisterer noget Fotografi af Moder fra hendes ældre Aar, der ligner hende rigtig.

Det var ogsaa en Fest for alle Drengene i Efterslægten, der kom op paa Nørregade Nr. 7 i *Henningsens* Atelier for at staa Model til det store Maleri fra Skolens Legeplads, som Fader fik Ideen til, at forhenværende Elever skulde skænke Skolen ved dens 100-Aars Jubilæum. Alle Figurerne paa dette Billede er Portrætter, og der er desuden den Ejendommelighed ved dette glimrende Billede — hvem af *Henningsens* Samtidige har overhovedet kunnet tumle med saa mange Figurer paa et ret begrænset Stykke Lærred som han? — at det — om jeg saa maa sige fra inderst til yderst — er fremstillet af gamle Elever fra Skolen. Lærredet er vævet, Rammen fremstillet — den er tegnet af Professor *Arnold Krog*, — Farverne købt hos og Billedet malet af forhenværende Efterslægtere, og det hele er betalt og skænket af dem. Derfor bør dette Billede ogsaa til enhver Tid holdes højt i Ære iblandt Skolens Minder og ses af dens Dreng.

En stor Glæde var det senere i Livet for mig, at jeg fik sat igennem,

at det blev *Henningsen*, der kom til at male det store Maleri »Fest paa Salen«, som blev skænket Studenterforeningen, da den flyttede fra Gammelholm. Ogsaa paa dette Billede, der for øvrigt ikke hører til Kunstnerens bedste, er alle Figurerne vellignende Portrætter; selv er jeg en af Forgrundslømlerne.

Henningsen kunde tale med os Børn, og han forstod at aflure os vore Smaa-Ejendommeligheder. Med min Broder, der i sin Drengetid var temmelig doven, havde han en morsom Oplevelse. Drengen kom fra Skolen lige op i hans Atelier for at staa Model til Skolebilledet. »Naa, Poul, hvordan gik det saa i Skolen i Dag?« spurgte Henningsen. »Tak, udmærket!« — »Naa, det var da rart, hvad fik Du saa for Karakterer?« — »Jeg var slet ikke oppe!« Det var efter hans Opfattelse det bedste, der kunde hænde ham!

Saa kom der ogsaa hjemme den lille, lystige Landskabsmaler *Louis Jensen*, en Søn af Frøhandleren i Frederiksberggade; hans Navn lever nu mest gennem hans fine Raderinger; han døde altfor tidlig. Men det kan nok være, der var Liv i ham, naar han kom hjem til os, og vi Børn regnede det som en ekstra Fest, naar *Louis Jensen* meldte sig. Han var saa sprudlende fyldt af Historier, som han fortalte paa den mest grinagtige Maade, og desuden ejede han en ganske bedaarende Mangel paa Respekt for Autoritet; han behandlede Fader, som vi unge jo dog saa op til med en vis Veneration, paa det ganske jævne. Han tiltalte ham aldrig som de andre: »Hr. *Bokkenheuser!*« en Reminiscens fra Skolen; men han sagde glat væk »*Bokkenheuser!*«, og jeg tror nok, det var en af Grundene til, at min Moder saa godt kunde lide ham. »Der er ingen Vrøvl med ham,« sagde hun altid, »har vi ingen Smaakager i Kassen, behøver *Knud* ikke at løbe ned efter nye; *Louis Jensen* spiser lige saa gerne Franskbrød med Ost; jeg tror næsten, det smager ham bedre!« *Louis Jensen* fortalte Historier, som var ved at faa os til at briste af Latter; navnlig havde han en lang Fortælling om et Pusterør, som der intet Hul var i, og som derfor ikke kunde bruges, som vi Børn skulde høre igen og igen, og sine Skolehistorier kunde han servere med en Friskhed, som om man hørte dem første Gang, hver Gang han gentog dem. Og Børn holder jo som bekendt mest af at høre de samme Historier paa ny. En af dem husker jeg. *Louis Jensen* havde været næsvis mod Hr. *Leisner*. Han havde bedt om at faa Lov at gaa ned i Gaarden; men *Leisner* havde svaret: »Det er saamænd bare, fordi du skal op, min Dreng!« Men *Louis Jensen* sva-

rede under Klassens Jubel: »Nej, det er, fordi jeg skal ned, Hr. *Leisner*,« og saa var han blevet sat udenfor Døren, hvor han gik og drev formaalsløst rundt paa Gangene i Frygt for at møde *Brix*, som gerne gjorde en Runde i Klasserne og altid uden at spørge nærmere om Aarsagen til, at Drengene var sat udenfor serverede dem et Par raske Lussinger. Lydløst krydsede *Louis Jensen* rundt paa Gangene for at skjule sig, hvis han hørte Bestyreren paa Runde; men det gik godt, til han pludselig syntes, der var noget, der puslede saa underligt; han vovede sig frem af sit Skjul, og pludselig stod han Ansigt til Ansigt med — sin egen ældre Broder, den senere Frøhandler, som ogsaa var blevet vist ud for Nærvished af en anden Lærer. De to Brødre stod et Øjeblik og saa paa hinanden; saa brast de i Latter og enedes om, at det vist var sikrest, at de ikke kom til at fortælle hjemme, hvor de sidst havde truffet hinanden.

Baade *Erik Henningsen* og *Louis Jensen* blev forholdsvis sent gifte, og de yndede begge to at forbande Ægteskabet som et Baand, ingen fri Kunstner kunde lægge paa sig. *Henningsen* drev det endda til at docere, at en Kunstner aldrig burde gift sig; han »blev Idiot« deraf; Moder drillede ham da ogsaa, da han endelig fandt sin nuværende Hustru, Frøken *de Jonquières*, med, at han var kommet paa netop de bedre Tanker, han trængte til for ikke at blive en Særling, og hun lærte os det første Vers af den Brudevis, som var skrevet af *Johan Krohn*, da han blev gift nede paa Gisselfeldt, hvor han havde truffet den udkaarne. Visen var smykket med glimrende Tegninger, jeg husker ikke, om de skyldtes *Pietro Krohn* eller Broderen *Frants Henningsen*, men Verset kan jeg citere den Dag i Dag, da *Henningsen* forlængst har holdt Sølvbryllup; det lød:

»Herlige Gisselfeldt,
under dit Bøgetelt
bor Forglemmigej og røde Roser;
Karlen paa højen Læs
troner paa Hjertegræs,
Brudelyset gror i alle Moser.«

Jeg ved ikke hvorfor, men denne lille kønne Versestump har hængt sig fast i mig, maaske det er, fordi min Moder lærte mig det, og jeg endnu kan høre hendes Stemme i det, hver Gang det rinder mig i Tanke.

En fuldstændig Modsætning til de andre Kunstnere var *August Fischer*, som da var en meget dygtig Arkitekturmaler, men siden

udnyttede sin Kunst lovlig forretningsmæssigt ved idelig at male sin Ungdoms Billeder om og om igen, navnlig sit »Kanalparti fra Hamburg«, hvis Original Fader ejede, hvad der jo ærgrede Originalens Ejer. Han var, hvad man med et jævnt Ord kalder »en Tørve-triller«, og han mødte op til sine Lørdagsaftener med Farveklatter paa sine Klæder, saa Moder var ved at faa ondt deraf; men den Slags Smaating generede ikke Fader, og i al sin Tørhed var *Fischer* et inderligt rart Menneske, som ganske vist spiste med Kniven og vendte og drejede sin Skilling, inden han gav den ud, men alligevel med sin mærkværdig gryntende Stemme kunde fortælle underholdende om sine Oplevelser paa Udenlandsrejser, hvor han rejste fuldstændig som en Haandværkssvend, der rejste »paa Valsen«. Skønt *Fischer* vendte hver Krone, inden han gav den ud, var han ikke i egentlig Forstand nærig; thi det var hvert Øjeblik, han kom saa med den ene, saa med den anden Akvarel, som han forærede os. Men hvad han og Fader egentlig snakkede om, blev os aldrig klart; for os lød det altid, som om han, der idelig rømmede sig af pur Generthed, stadig gryntede, og Moder sagde ogsaa altid: »Saa, nu grynter Fader og *Fischer* sammen i Aften.« Han malede for Resten paa Faders Bestilling et godt Billed af vor Dagligstue paa Amagertorv med Moder som Staffage i Sofaen; men selvfølgelig lignede dette Billed hende heller ikke rigtigt.

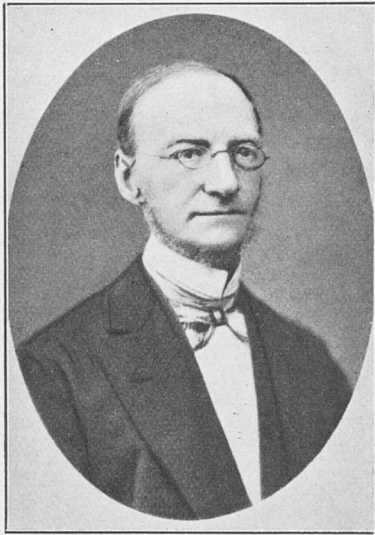
En Morgen midt i Sommerferien, som Fader som sædvanlig kom ned i sin Have i Charlottenlund ved Syvtiden for at se til sit Rosenbed, der laa ud mod Vejen foran Huset og indeholdt over Hundrede sjældne Rosenbuske, som han selv altid plejede — vi kaldte ham derfor altid i Spøg for »Podebusk«, — stod der en Dame udenfor Laagen med en mægtig Botaniserkasse paa Ryggen. »Har De noget imod, at jeg sætter mig ind og maler den Rose der?« spurgte hun, og hun fik øjeblikkelig Lov, og da vi andre kom ned, saa vi en Dame plantet midt i Rosenbedet, ivrig malende en Kaptajn Christy-Rose. Det viste sig at være Blomstermalerinden Frøken *Augusta Dohlmann*, som allerede den Gang regnedes blandt vore fineste Blomstermalerinder, og Fader var selvfølgelig henrykt. Det udviklede sig til et virkeligt Venskab, og Frk. *Dohlmann* blev en hyppig Gæst i vort Hus, og hun ikke alene malede flere Blomster fra Haven, men blev en udmærket og interesseret Lærerinde for min ældste Søster, der blandt sine mange andre Talenter viste sig at have en ikke ringe Evne for Malerkunsten.

Frøken *Dohlmann* var et mærkeligt Menneske; hun var lidt mandhaftig, men paa sin Maade alligevel fint kvindelig, og vi lærte ved at se hende male, at elske Blomsterne, fordi vi igennem hendes Kunst lærte, at enhver Blomst havde noget at fortælle, havde sin Karakter. Det var heller slet ingen daarlig Form for Opdragelse. Hun var, hvad man den Gang kaldte dyr med sine Billeder, og det blev derfor ikke store Sager, Fader erhvervede af hende. Moder havde en Sparebøsse, hvori hun altid lagde Penge hen til en Gave til Faders Fødselsdag; der var gerne et Hundrede Kroner i den, og de blev anvendt paa mange Maader; men det Aar havde han i Frk. *Dohlmanns* Atelier set et lille Billede med Kastanier, som han fablede om fra Morgen til Aften, og saa tog Moder ind til hende og spurgte, om hun kunde købe det; ja, det kostede da 300 Kr.; og Moder blev helt ulykkelig og sagde, at det havde hun slet ikke tænkt sig. »Hvor meget har De?« spurgte Frøken *Dohlmann*. — »Ja det kan der slet ikke være Tale om, det er ikke nær nok!« — »Jeg holder mere af, at mine Billeder kommer til Ære og Værdighed end at faa fuld Pris for dem. Har De 100 Kr., skal De faa Billedet til Tak for, at jeg maatte male i Deres Have!« Moder blev henrykt; men jeg har aldrig set Fader blive saa glad for noget som for de Kastanier; vi drillede ham med, at han tog det med i Seng, og det var saamænd ogsaa lige ved, for det stod i de første 14 Dage udenfor den paa en Stol, saa han straks kunde se det om Morgen, og senere hang det altid paa Ærespladsen, maaske ogsaa noget, fordi det blev den sidste Gave, Moder gav ham; da den næste Fødselsdag kom, havde hun sagt denne Jord Farvel.

Men Billedet kom siden paa Salonen i Paris, og skønt det var saa lille, fik det mention honorable, hvilket var en stor Ære for en udenlandsk Kunstner.

Da Fader havde vundet de to Malerier i Tombolaen paa Charlottenborg, begyndte han selv for Alvor at samle paa Kunst. Det var i de gode Tider, da hans Kursus gav ham 17—18,000 Kr. om Aaret, og jeg husker, da det første Billed holdt sit Indtog. Det var paa mine Forældres Bryllupsdag, d. 4. November 1879. Fader havde købt et skønt Høstbillede af *Irminger*, der viste, hvorledes det første Læs Korn blev kørt hjem. I stor Stilhed blev Billedet anbragt paa Væggen i Moders Stue, og det hang saaledes, at hun ikke kunde se det straks, naar hun kom ind, fordi det hang paa samme Væg som Døren. Vi Børn havde været tidligt oppe for at

hjelpe til med at hænge det op, og vi var forfærdelig spændte paa, hvad Moder vilde sige, naar hun saa det. Men hun var tre Gange inde i Stuen, inden hun saa det, og da hun opdagede det, var ingen af os derinde. Saa kom hun farende ud med Taarerne i Øjnene og fo'r jublende hen til Fader og sagde Tak. Det er af den Slags Scener, som vel hænder i ethvert Hjem; men jeg glemmer den aldrig.

Grosserer P. C. Holm.

For Resten gjorde Fader en Gang Kunstnerne en stor Tjeneste, som jeg synes bør huskes. Det kneb med at faa Lodderne til Tombolaen afsat, fordi Publikum ikke syntes om de Billeder, Komitéen havde købt til Bortlodning. Saa fik Fader den Idé, at det var rimeligt, at de vindende selv valgte deres Billeder, og han regnede ud, at det var meget mere praktisk, at der hver Morgen blev nedlagt saa og saa mange Anvisninger paa Beløb, hvorfor Vinderne selv kunde vælge sin Gevinst. Paa et Møde af Kunstnere fremsatte han dette Forslag, der blev vedtaget med Akklamation, og den

nuværende Ordning skyldes altsaa ham. Særdeles morsomt var det, at jeg i de to derpaa følgende Aar vandt i Tombolaen, og *Erik Henningsen* kunde da heller ikke dye sig for at hævde, at det naturligvis var derfor, Fader havde fundet paa den nye Metode. Desværre forlod Heldet i denne Henseende mig senere, da jeg blev lykkelig gift.

Det er en Selvfølge, at Fader, naar han skulde staa og undervise ti Timer om Dagen — jeg siger udtrykkelig staa; thi det var kun undtagelsesvis, at han sad paa Katedret; det meste af Timen stod han ved Tavlen og skrev og tegnede —, een Gang om Dagen maatte have rigtig Motion og frisk Luft for at holde til det; derfor var han hele Vinteren oppe saa tidligt, at han paa Slaget 7 kunde gaa hjemme fra, og han gik da ad Amagertorv og Vimmelskaftet ned til Brolægger-

stræde, hvor han daglig igennem 30 Aar mødte sin Spadserefælle, Grosserer *P. C. Holm*, og de fortsatte da sammen ud over Vesterbros Passage og drejede paa Gl. Kongevej om langs St. Jørgens Sø og passerede denne og Peblingsøen, hvorpaa de ad Dronning Louises Bro og Købmagergade havnede i Efterslægtens Port paa Slaget 8. Det skulde gaa meget haardt til, for at Turen skulde forlægges til Buegangene ved Christiansborg, hvor de saa spadserede frem og tilbage i Træk og Slud, til Timen var gaaet.

Det hændte kun et Par Gange, at *Holm* ikke kom; den ene Gang husker jeg, at Grunden var, at han i det ravende Mørke hjemme i sin Gaard i Brolæggerstræde var falden i Kulen med Hestemøget; hans Karl havde glemt at lukke den. Men det maatte være den Art Grunde, der hindrede den raske Mand — han var en Del Aar ældre end Fader — i at møde.

Skønt *P. C. Holm* hørte hjemme i et helt andet Milieu end Faders sædvanlige, kunde de dog ikke undvære hinanden. Bekendtskabet stammede fra Volden, hvor Fader i sit første Ægteskabsaar gik sin Morgentur og bestandig mødte *Holm*, der var saa at sige den eneste, der saa tidlig om Morgenen færdedes der oppe, og ganske naturligt kom de saa til at tale sammen; det viste sig, at *Holm* havde sine mange Sønner i Efterslægten, og det var straks et Tilknytningspunkt, og saa blev de enige om at mødes hver Morgen Kl. 7, hvorpaa de anlagde Turen paa den ovennævnte Rute, der lige slog til til en Time — med rask Gang.

Holm var i mange Henseender en ejendommelig Mand, allerede det ydre gjorde ham bemærkelsesværdig; han var en mager og spinkel Mand med lange, smidige Lemmer paa en tynd Krop, der kronedes af et Hoved, der i Forhold til Kroppen nærmest gjorde Virkning som et Knappenaalshoved, og hvis Ansigt beherskedes af et Par store Brillor og en mægtig Mund, der saa ud, som om den altid lo. Oprindelig var han etableret som ganske lille Urtekræmmer, men havde da begyndt at handle med Fajance, og denne i de Tider sjældne Vare, som han vist fik fra England, tog i den Grad Pippet fra Urtekrammet, at han endte som Grosserer i denne Branche, og paa det Tidspunkt, da Fader traf ham i Midten af Treserne, var han allerede en hovedrig Mand, der ejede det store Hus i Brolæggerstræde Nr. 5, hvor Forretningen dreves og findes endnu den Dag i Dag, ført videre af en af hans Sønner. Oprindelig var han ganske uden Dannelse, men gennem megen Læsning havde han efter-

haanden tilegnet sig en hel Del Kundskaber, selv om der klæbede en Autodidakts Fejl ved dem; saaledes holdt han meget af at bruge fremmede Ord og ikke altid lige rigtigt. Jeg husker saaledes, at han, da han saa *Erik Henningsens* Portræt af Fader, fandt det udmærket lignende, men, tilføjede han, »det er jo ingen Sag for en dygtig Kunstner at faa en Mand med et saa karikeret Ansigt som Deres til at ligne!« Han mente selvfølgelig markeret. Ordet *Initiativ* udtalte han *Initiativet*; vi Børn vænnede os i Spøg til at udtale det paa samme ejendommelige Maade, og endnu den Dag i Dag maa jeg, naar jeg skal bruge dette Ord, først tænke mig lidt om for ikke at komme til at udtale det forkert.

En meget dygtig og myreflittig Forretningsmand var *Holm*, yderst elskværdig og overordentlig livlig. Ved Middagene hjemme holdt han alenlange Taler, men de var dels ved deres Indhold, dels ved Maaden, de blev holdt paa, og hele Mandens gamin-agtige Ansigt saa morsomme, at hele Selskabet sad i een ustandselig Latter. Os Børn var han umaadelig god ved, og det var hver Sommer den største Festdag, naar *Holms* Landauer holdt for Døren, og hele Familien blev taget med paa Skovtur, der varede hele Dagen. Køreturen gik da oftest til Frederiksdal, hvor Magasinerne i Vognen blev tømt for en mægtig Lammesteg og store Fade med Rødgrød, Rødvind og Madeira, og alt dette blev dækket op paa det Bord i Krohaven, hvor man havde Udsigt over Furesø. Efter Middagen spadseredes der, og da var *Holm* rigtig som en Dreng til at lege med os Drengene. Vi red Fedtelam paa hans Ryg og sprang Buk over ham, og paa en Høj, der fandtes bag det kendte *Høfdingske* Landsted, lagde han sig ned, saa lang han var, tog en af os Drengene i sin Favn og trillede saa ned ad Højen med os under ustandselig Jubel. Her gik det dog en Gang galt med ham og mig, idet vi trillede lige i en frisk Kokasse; først fik jeg en mægtig Plamase paa min fine, rene Dragts Ryg, men derpaa fik *Holm*, der trods Selskabets Skrig og Latter jo ikke kunde standse, hele Ansigtet i den næste. Gud Fader bevares, hvor saa vi ud. Men Furesøens Bølger hjalp os jo hurtigt til igen at komme til at se ud som Mennesker.

Da vi Drengene voksede til, fik vi undertiden Lov at gaa med paa disse Morgenture, og vi gjorde da til vor store Forbavselse den Opdagelse, at de to Herrer egentlig gik og skændtes og drillede hinanden hele Vejen. Fader skulde altid rette paa *Holms* Fremmedord, og *Holm* haanede Faders »Klatmalerier« og foretrak langt

»Aaljetryk«; hver Gang de passerede *Kittendorj & Aagaards* og *Aug. Withs* Kunsthandler paa Købmagergade, og der var kommet ny Ophængning i Vinduet, blussede denne Strid op. Men Holm kunde ogsaa irritere Fader ved en Foraarsmorgen, naar Skyerne saa lidt forpiskede ud, at sige: »Se nu har Peter fejlet!« — »Hvad for en Peter?« — »St. Peter naturligvis; han er jo Portner der oppe!« — »Sikken noget Sludder at sige af en gammel Mand!« — »Det skal De inte sige Sludder til; det har jeg lært af min Moder, og hun var ældre end Dem.« »Det hedder »end De.« — »Jeg er lige glad, jeg siger Dem!«

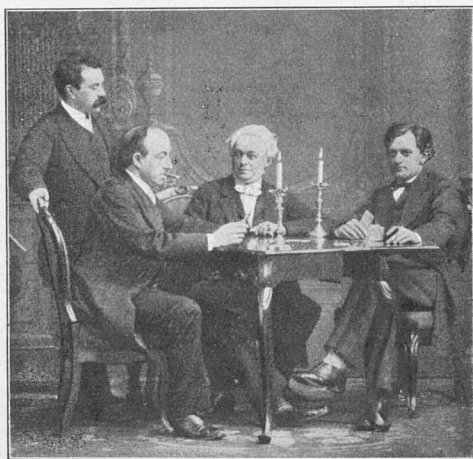
Paa den Maade kunde det gaa hele Vejen, og det grinagtigste af det hele var, at de to slet ikke kunde undvære hinandens Selskab; de kom ogsaa hyppig sammen i Familielivet, *Holm* spillede en glimrende l'hombre, det var han vant til fra Klubben, hvor han gik een Aften om Ugen.

Om Søndagene gik Fader og *Holm* ikke sammen; den Dag blev han længe liggende; men Fader var oppe Kl. 7 og fik enten Moder eller os Børn med til en Morgentur til Charlottenlund for at se til Landstedet; vi gik da altid ud ad Strandvejen og gennem Skoven; naar vi var kommet til Stedet, som senere skal blive omtalt, maatte vi først save Brænde i en halv Time; det kunde være en drøj Tur, for vore smaa Ben var tit trætte af den lange March; men saa kom Lønningen i Form af en Kop Kaffe og to Stykker Surbrød med Svejsterost i Jernbanepavillonen. Saa tog vi hjem med Toget, og paa Hjemvejen købte vi Smørkage hos *Rubow* i Vimmelskafte (der var den Gang to Bagere af det Navn, den anden boede i en høj Stue paa Amagertorv), og hjemme ventede Moder med varm Frokost. Det var i Grunden herlige Dage!

Om Sommeren, naar vi laa paa Landet, tog Fader ind med første Tog, der gik Kl. 7¹/₄ fra Charlottenlund, men forinden havde han altid arbejdet en Time i sin Have, hvor han navnlig syslede med sin Stolthed, sine over 100 Roser foran Huset ud mod Vejen. Han fik dem fra Mathiesens Planteskole i Korsør og var paa Navn med dem alle sammen. De var berømte i hele Charlottenlund, Folk stod stille paa Vejen for at beundre dem, og Kronprins *Frederik* standsede daglig sin Hest paa sin Morgentur og gav sig tit til at tale med den tilfældig tilstedeværende om dem; jeg har givet ham mangan Rose. Naar det var til ham, fandt Fader sig i, at vi plukkede dem,

ellers holdt han ikke af det: »I kan ikke sætte dem paa igen, Børn!« sagde han.

Søndagens Sommermorgen tilbragte mine Forældre altid med en Fodtur i Dyrehaven; de tog op til Klampenborg med første Morgentog og kom hjem til Frokost Kl. 11¹/₂ med Toget, men de gennemkrydsede Skoven i alle Retninger; ogsaa Moder var en udmærket

Abrahams, Bokkenheuser Agerskov og Pullich.

Fodgænger, faa kendte og elskede Dyrehaven som hun; een Gang om Maaneden kom eet af Børnene med — efter Alder og Tur —, og vi glædede os da mest til Kaffen, som indtoges skiftevis paa Raadvad, Fortunen, ved Strandmøllen eller Skodsborg. Det var en haard Straf, naar man ikke fik Lov at komme med, naar det var eens Tur; vi betragtede den næsten som vanærende. Det var

egentlig paa disse Ture, at Fader og Moder fik talt bedst sammen; i det daglige var der jo ikke megen Tid til det hjemme.

Og dog var det det utroligste, Fader fik Tid til hjemme. Hver Aften læste han en halv Time højt for os alle, paa den Maade stiftede jeg første Gang Bekendtskab med *Hostrups* Komedier, *Reuters* Landmandsliv og *Dickens* Pickwick-Klubben og meget andet; Fader læste udmærket op, ja, han kunde endda præstere at læse tyske, engelske og franske Bøger højt for os paa Dansk, idet han oversatte fra Bladet, uden at vi kunde mærke, at han oversatte.

Om Vinteren havde mine Forældre abonneret hver 14de Dag i første Etage i det kgl. Theater, og der fik vi Børn, naar der var sammensatte Forestillinger, tit Lov at løse en af dem af til det sidste Stykke. Første Gang jeg skulde derhen, var jeg ikke fyldt 10 Aar, og jeg, der blev fulgt hen af Pigen, gik i den dødeligste Angst for, at Kontrolløren, medens jeg ventede i Forsalen, skulde spørge mig, hvor gammel jeg var. Jeg slap helskindet ind og saa »Rescensenten

og Dyret«. Da *Adolph Rosenkilde* kom ind paa Scenen, klappede Folk rasende, da han viste sig, og jeg spurgte forbavset: »Fader, hvad klapper de for; han har jo slet ikke sagt noget!« — For Resten havde vi forskellige Smaaforlystelser, men det var ikke altid, at vi fik vor Lyst styret. Saaledes gik det i alt Fald min Søster *Margrete*, der, da hun var begyndt at lære Bibelhistorie i Skolen, en Dag sagde: »Fader, naar jeg bliver stor, vil du saa rejse med mig til Jerusalem og Bethlehem og Babylon, og hvad alle de Byer hedder?« — »Det kan vi tale om til den Tid,« svarede Fader diplomatisk; men jeg føjede saa til: »Jo, Fader, det maa I, og naar I saa kommer hjem, vil du saa gaa med mig — paa Rundetaarn?« — Dette sidste lovede Fader aldeles bestemt.

Som den ivrige og dygtige l'hombre-Spiller, Fader var, maatte han nødvendigvis have sit ugentlige Parti, og igennem fem og tyve Aar bestod dette, idet man hver Uge skiftedes til at komme til hinanden; de tre Medspillere var Professor *Chr. Agerskov*, Overlærer ved Metropolitanskolen *Anton Pullich* og Forfatteren og Fransk-læreren *Arthur Abrahams*: i lange Tider mødte desuden Oversætteren *Oscar Arlaud* paa disse Aftener, hvor han, der ikke spillede Kort, havde den behagelige Pligt at underholde Husets Frue, der jo ellers maatte sidde alene. Da hver af disse var ejendommelige Mennesker, skal jeg her omtale dem nærmere, skønt de tre af dem lige saa godt kunde finde deres Plads i mine Skoleminder, som siden skal følge.

Christian Vilhelm Hass Agerskov er een af de smukkeste Mænd, jeg nogensinde har set, desuden een af de elskeligste Personligheder, jeg har truffet. Han var af Middelhøjde, ret spinkelt, men fint bygget, førte sig let og elegant. Han havde det mest kridhvide, silkebløde Haar og Rundskæg, man kunde se, store blaa Øjne med store Hornbriller for, klassisk rene Træk og et mildt og klogt Udtryk i sit ædle Ansigt. Han gik altid klædt i sort Diplomat-Frakke og et lille hvidt Slips, der gav hans Ydre en vis Værdighed, som han dog paa ingen Maade i særlig Grad holdt paa. Tværtimod var han sprudlende livlig, jævn og ligefrem, aandfuld i al sin Tale, med en klassisk Dannelse, der gav sig et fornemt Udtryk i al hans Konversation, og desuden var han elsket, ja, næsten forgudet af alle sine mange Elever baade paa Efterslægten og paa Søofficersskolen, hvor han i mange Aar var en ypperlig Lærer i Dansk. Skønt han blev over 80 Aar, underviste han lige aandsfrisk til det sidste, og i alle

disse Aar — jeg kan da huske ham i hans sidste 30 —, saa han eens ud; det hvide Haar sagde man, han havde faaet paa en eneste Nat, da han mistede baade sin første Kone og sin eneste Datter af Tyfus; han blev da gift anden Gang, hans Kone overlevede ham i mange Aar, men dette Ægteskab var barnløst.

Agerskov var født d. 30. Sept. 1809, altsaa 28 Aar ældre end Fader og 60 Aar ældre end jeg; men fra det Øjeblik, jeg var blevet Student, betragtede han mig som sin fuldstændig ligestillede Kammerat, drak Dus med mig og havde min fulde Fortrolighed.

Da han blev Student i 1829 — Aaret efter det saakaldte »poetiske Studenteraar« med de 4 store og de 12 smaa Poeter —, sluttede han sig i Studenterforeningen til de mange æstetiserende unge, blev nær Ven med *Chr. Winther*, *Ludvig Bødtcher*, *F. I. Hansen*, *Fr. Paludan-Müller* o. fl. og gik i den Grad op i sit nydelsesrige Studentliv, at han ganske glemte at tage sin Embedsexamen; det var Jura, han studerede. Men han, der fra sin Skoletid kunde sine latinske og græske Klassikere paa en Prik og lige til sin Død kunde citere lange Stykker af dem i Hovedet, forsømte ikke heller sine danske Klassikere; han var ivrig *Heibergianer* uden derfor at miste Begejstringen for *Oehlenschlägers* Ungdomsdigtning; men han var desuden i Løbet af Aarene saa aandelig smidig, at han, der havde læst kritisk Korrektur for *Chr. Winther* paa »Hjortens Flugt«, paa sine gamle Dage gjorde sin langt yngre Ven *Sophus Schandorph* den samme Tjeneste; der er ingen af denne sidstes Værker, *Agerskov* ikke har sat sin kritiske og fint dannede Haand i. Da han var død, mødte jeg *Schandorph* paa Trappen og sagde: »De skal ikke gaa der op lige nu, Doktor; han er lige død, og jeg tror nok, Fruen trænger til Ro;« da brast *Schandorph* i en inderlig Graad og i sine ejendommelige drastiske Vendinger sagde han i dybeste Rørelse: »De kan bande paa, at han har pillet mangan en L... ud af mine Bøger!«

Som Student spillede *Agerskov* Komedie i Studenterforeningen; han spillede Damerollerne: »*Agerskov* var en blændende Skønhed!« skriver en af Vennerne om saadan en Optræden til den da fra Byen »forviste« *Chr. Winther*, der sidder nede i Købeløv Præstegaard over sine theologiske Studier og længes mod det glade Liv i København; i et Brev til *Agerskov* takker *Winther* ham for en Skildring af et Bal her inde med det Hjertesuk: »Saa I havde hvide Atlaskes Veste paa, I Himmelhunde!« Denne lille Bemærkning illustrerer

i faa Ord det glade og elegante Ungdomsliv, *Agerskov* og hans Fæller da førte i Hovedstaden. Naturligvis kunde *Agerskov* med sine charmerende Egenskaber og sin altid vaagne Kammeratlighedsfølelse ikke undgaa flere Gange at blive Senior, og som saadan traf han første Gang sammen med *H. C. Andersen*, der var Student Aaret før, naar denne læste sine Arbejder op i Foreningen. Dette gav Anledning til en lille, for *Andersen* i høj Grad karakteristisk Episode. Efter en saadan Oplæsning mødtes han og *Agerskov* næste Dag i Strandstræde, hvor den sidste boede; *Andersen* kom fra det Collinske Hus der, og de gik hver paa sin Side af Gaden. *Agerskov* slog da ud med Hatten, viste sit bredeste Smil og raabte over Gaden: »Tusind Tak for i Aftes!« Men *Andersen* for rasende over Gaden og i ham med de Ord: »De skal ikke gaa her og vise Deres blændende hvide Tænder, naar De ved, at mine er grimme og sorte!« *Agerskov* forsøgte med al sin Elskværdighed at tale Manden til Rette, og til sidst fik han *Andersen* overtalt til at gaa med sig op og drikke et Glas Madeira. Ikke saa snart var *Andersen* kommen indenfor Døren, før han ilede hen til *Agerskovs* Reol og saa efter: »Jo, der stod ganske rigtig alle hans Skrifter!« Med Taarer i Øjnene vendte Digteren sig nu mod *Agerskov*, tog ham om Halsen og kyssede ham, idet han udbrød: »De er alligevel et godt Menneske!« Forøvrigt talte *Agerskov* altid med stor Veneration om *H. C. Andersens* Person, og han var af dem, der var vred paa Etatsraad *Edvard Collin*, da denne havde udgivet sin for *Andersens* Privatliv nærgaaende og ubarmhjertige Bog: »*H. C. Andersen* og det Collinske Hus«. — »Det er en nærgaaende og beskidt Bog,« udbrød *Agerskov* i Vrede, »den Mand kan aldrig have holdt af *Andersen*!«

Paa samme Maade udtrykte *Agerskov* sig senere om *Nic. Bøghs* ubluferdige Blottelser af *Chr. Winthers* Privatliv i den tykke Bog, han skrev om ham, og hvori han navnlig ubarmhjertig blottede *Winthers* triste Ægteskabshistorie og gik saa vidt, at han vidste, hvilken Parfume *Winther* brugte paa sine Lommetørklæder. *Agerskov* ærgrede sig over, at han i god Tro havde betroet *Nic. Bøgh* en Del af sine intime Oplevelser med *Chr. Winther*, som alle paa mindre loyal Maade blev genfortalte i Bogen. »Jeg kan ikke fordrage den Art Historieskrivning,« sagde *Agerskov* til mig; »men det er min egen Fejl, at jeg har været saa godtroende at fortælle ham noget. Jeg burde have husket paa Historien med ham og Fru *Sødring*!« — »Hvad var det for en Historie?« — »Jo, *Nic. Bøgh* var bekendt for,

at han samlede paa store Aanders »sidste Ord«, og saa snart en saadan laa for Døden, ilede *Bøgh* op til hans Dødsleje for at snuppe disse »sidste Ord«. En Gang laa Fru Sødning syg af en Forkølelse, da Nic. Bøghs Besøg blev meldt; hun nægtede sig hjemme, men bag efter sagde hun ironisk til sine Nærmeste: »Aa Herregud, Børn, I kunde da gerne have sagt mig, at jeg var saa syg!«

Da Agerskov omtrent havde afsluttet sine juridiske Studier, arvede han en ikke helt ringe Sum Penge; han gav da Juraen en god Dag og rejste med Chr. Winther til Italien, hvor de to og *Ludvig Bødcher* tilbragte minderige og nydelsesrige Dage i det gamle Rom, og da han endelig kom hjem — var alle Pengene opbrugte, og for at leve maatte han give sig til at undervise, og han blev da Lærer i Dansk paa Efterslægten og siden ogsaa paa Søofficersskolen, saaledes at han læste fra Kl. 9—1 paa Østergade, de to sidste Timer med Kadetterne.

Mine Minder om *Agerskøvs* Timer i Dansk hører til min Ungdoms skønneste. Det første, han lærte os, var at faa Øre for det danske Sprogs Velklang. Han havde selv den skønneste Stemme, og det klinger endnu af Vellyd i mit Øre, som han, grebet af en ren og indre Begejstring, kunde deklamere:

»Et Sagn, fuld værd at høre
med gamle Runer staar,
laaner mig Eders Øre,
mens jeg Guldharpn slaar,«

og paa samme Maade formaaede han at fremtrylle Billedets simple Storslaaethed, naar

»ung Halfdan ligger krum paa Skjold
med Staalet i sit Hjerte.«

Han lærte os ogsaa gennem sine fine Rettelser i vore Stile Sans for vort Modersmaals Renhed og Bygning, og det skete ikke gennem aandløst Grammatik-Terperi, og dog har han lært mig en Fornemelse af en logisk Interpunktion, der ikke kan forsone mig med den nyere Tids for mig ganske ubegribelige og letsindige Omgang med Kommaer og Punktummer. Nogen Pedant var han paa ingen Maade, han greb altid efter Helheden og hængte sig ikke i Bagateller. Derfor kan jeg bl. a. takke ham for, at jeg fik blankt »ug« i Dansk Stil til 4. Klasses Hovedeksamen (første Del af Artium). Jeg husker ikke

længere Emnet, men jeg havde skrevet 16 Sider, hvis Indhold viste, at jeg bekerskede mit Stof fuldstændigt, og at jeg skrev godt for mig. Til Agerskovs Forbavselse dømte Ministeriets Censor mig til ug÷. »Hvad skal det Minus gøre godt for?« spurgte Agerskov. »Jo,« lød Svaret, »han har glemt et Komma paa Side 9.« »Infame Pedant!« raabte Agerskov, »naar en femtenaars Dreng kan skrive saadan for sig, skal man saa hænge sig i et Komma paa Side 9? Jeg skriver ikke den Protokol under, hvis der ikke kommer til at staa ug!« Og han satte sin Vilje igennem. Denne Foragt for det uvæsentlige var parret med hans gamle og grundige akademiske Dannelses noget eensidige Seen ned paa Halvdannelsen; Begrebet »en halvstuderet Røver« var ham en Pestilens, fordi han følte, at der med dette fulgte et Aandshovmod, der var frastødende; derfor nærrede han ogsaa Afsky for Datidens Seminarister. Jeg husker saa tydeligt, at jeg en Gang i mine pur-unge Dage var kommet i Polemik om et Skole-spørgsmaal med senere Dr. phil. *Linderstrøm-Lang*, som havde ikke saa lidt af den self-made Mands halvdannede Overmod i sig. Kampen udfægtedes i »Politikens« Spalter, og i Mangel af bedre Argumenters Havelse var *Lang* gaaet over til at pukke paa min Ungdom. Rasende mødte Agerskov ned paa Legepladsen med Bladet i Haanden; jeg stod og skulde lige til at gaa op med Drengene, da han kom farende hen til mig og raabte: »Hør, Knud, du maa ikke svare den Tamp, eller, hvis du svarer ham, saa skriv paa mit Ansvar, at han ikke fremtidig behøver at sætte sit Navn under sine Udgydelser; han kan bare skrive: Seminarist-Snude!« — Dette var dog et af de faa Raad, Agerskov har givet mig, hvis det ikke var det eneste, som jeg ikke fulgte.

Ogsaa alt, hvad der hed Filistreri hadede Agerskov, og han havde en udpræget Sans for det komiske, selv ejede han ogsaa en Del Vid, og navnlig var han fyldt med Anekdoter fra sit lange Liv, som det nu ærgrer mig, at jeg ikke selv skrev ned. Han var nemlig, hvor meget Folk end bad ham derom, ikke til at formaa til at nedskrive sine Minder: »Jeg har aldrig i Litteraturen været andet end Jordemoder,« sagde han, »og min Lærergerning er der ikke noget at prale af.« Endelig, den sidste Sommer han levede, havde han lovet mig, at jeg igennem Samtaler med ham, naar han kom hjem fra Holte, hvor han laa paa Landet, skulde faa Stof, jeg kunde skrive ned som en Memoire-Bog; men saa døde først min Moder i September, og han selv fulgte efter i December 1892. Derimod efterlod

han sig en Del Breve fra sine mange Ungdomsvenner; nogle af dem var af en saa intim Karakter, at han havde sagt mig, at de ikke maatte offentliggøres; et Par Dage, før han døde, stod han halvt i Vildelse ud af sin Seng og brændte en Del af sine Breve; men desværre var det den forkerte Pakke, hvorved sikkert meget interessante Ting er gaaet tabt. En Del af det reddede offentliggjorde jeg siden i Overensstemmelse med hans Ønske dels i »Ill. Tid.«, dels i »Tilskueren«; der var Breve fra *Welhaven*, den norske Politiker, Advokat *Dunker*, et enkelt meget karakteristisk fra *Søren Kierkegaard* og endelig en stor Korrespondance fra *H. P. Holst*, til hvem *Agerskov* under Trearskrigen, da *Holst* var Civiladjutant under Overkommandoen, stod i et meget betroet Forhold. Det var den Gang »bekendt som Strikkestrømper« i København, at *Holst* førte »dobbelt Husholdning«; den eneste, der ikke vidste det, var hans Kone; alt, hvad der skulde udredes af Penge og Gaver til Elskerinden under *Holsts* Ophold i Sønderjylland, gik da gennem *Agerskovs* diskrete Hænder. Dette trekantede Forhold varede til Elskerindens Død, og da det havde bestaaet i 25 Aar, vilde *Holst* fejre »Sølvbryllup« med hende ved en Fest, hvortil han inviterede sine Venner; men *Agerskov* nægtede at deltage med den Motivering, at han ikke vilde kunne se den rigtige Konferensraadinde *Holst* lige i Øjnene, naar han havde været Deltager i en saa usmagelig Fest.

Agerskov var et levende Litteratur-Lexikon; han havde en Jernhukommelse for Datoer og Aarstal, og dette gav sig et mærkeligt Udslag paa hans Dødsleje. En Dag kom der Bud til mig, at *Agerskov* var urolig og vilde tale med mig; jeg ilede over til ham i den Tro, at det var noget angaaende Brevene, der laa ham paa Hjerte. Da jeg kom ind til ham, sagde han: »Jeg har ligget og spekuleret paa, om det ikke er rigtigt, at du er født 5. Juli 1869?« — »Jo!« — »Jamen, din Søster *Margrete* er jo født d. 25. November 1866. Saa er der altsaa tre Aar imellem Jer. Hvor kan det være?« — »Ja, det maa du virkelig hellere spørge min Fader om.« Den sidste Dag han levede, laa han hen i en Døs. Jeg stod henne ved Vinduet i hans Sygeværelse sammen med hans Læge, Overlæge *Grünfeldt*. »Har De set, at *Hostrup* er død i Dag?« hviskede *Grünfeldt* til mig. »Hvor gammel mon han blev?« — »Han var født 1818,« kom det henne fra *Agerskov*, som vi troede var halvt bevidstløs. Det var nogle af hans sidste Ord.

Agerskov holdt meget af at gøre smaa Middage; ved dem stiftede jeg bl. a. Bekendtskab, der senere blev til Venskab, med *Sophus Schandorph* og oplevede mange morsomme Scener med denne elskværdige Mand. En Gang havde han foræret Agerskov to Flasker hvid Tokayer; til hans Forundring var de ikke paa Middagsbordet. Han blev ved at forlange dem frem, og til sidst lod Agerskov, der vidste, at Schandorph ikke havde godt af for stærke Drikke, af Høflighed den ene sætte frem foran den glade Givers Kuvert. Han drak den hele, og medens dette skete, udbredte han sig i Vrede over, at *Krøyer* paa sit bekendte Billede af ham havde anbragt et Toddyglas foran ham. »Jeg kan ikke begribe det,« sagde Schandorph; »*Krøyer* ved jo dog godt, at jeg hader Blandingsdrik; jeg har aldrig taget den Bastard, der hedder Toddy, i Munden. Det er Synd baade for Vandet og Vinen. Den ædle, rene Drue skal man have Respekt for!«

Da Agerskov havde læst Korrektur paa Schandorphs tykke Roman: »Birgittes Skæbne«, som han tilegnede Agerskov, vilde han, da denne samtidig fejrede sit Sølvbryllup, vise ham en Venlighed og bad derfor sin blide og yndige Hustru *Ida* gaa ud i Byen og købe en eller anden Figur til Anledningen. Hun kom da hjem med en Afstøbning af *Chapus* »Jeanne d'Arc«, der da nylig var blevet opstillet i Ørstedsparken. Da Schandorph saa den, blev han rasende og raabte til Konen: »Hvad tænker du paa, *Ida*, du vil da ikke have, at vi skal give den gamle Hedning (Agerskov var ivrig Fritænker) det hysteriske Fruentimmer? Nej, gaa ud og byt den, og køb *Sindings*: »To Mennesker«; den passer til Situationen ved et Sølvbryllup.«

Blandt Søofficererne var Agerskov lige saa elsket som blandt Efterslægtens Elever; mange af dem kom stadig til ham, deriblandt Kommandør *Hovgaard*, og da Agerskov fyldte 80, sendte hans gamle Elev, Kong *Georg* af *Grækenland*, ham Officerskorset af den græske Frelserorden, noget, den gamle satte stor Pris paa. Et Par Dage efter Fødselsdagen stod Agerskov og barberede sig, da hans Kone kom ind og sagde, at der var en Søofficer, der vilde hilse paa ham. Agerskov tog imod ham i Slobrok, og der blev bragt Vin og Kransekage. Passiaren gik rigtig hyggelig om gamle Dage; men til sidst sagde Agerskov lidt genert: »Ja, De maa undskylde, jeg er ikke helt sikker paa, hvem De er; det er jo saa længe siden, vi har læst sammen, og Kadetterne havde jo ikke Fuldsæg den Gang.« »Aa, bevares, det forstaar jeg saa godt; jeg burde have husket det

selv; men jeg troede virkelig, De kendte mig. Mit Navn er *Valdemar*.« — »Ja, Tak, jeg har læst med saa mange *Valdemar*'er. Men Deres Efternavn!« — »Jeg har intet,« lo Officeren, »jeg er *Prins Valdemar*.« Tableau!

Ved Agerskovs Død mistede jeg en af mine mest varmt følende Venner; det var, som om de 60 Aars Aldersforskel intet lagde os imellem, saa frisk, overbærende og forstaaende var han overfor os unge; i mine Minder straalte hans Navn, hans Personlighed og hans skønne og ædle Skikkelse i en uudslukkelig Glans.

En fuldstændig Modsætning til Agerskov var Faders anden l'hombre-Kammerat, *Arthur Abrahams*, Forfatter og Fransk lærer paa Efterslægten. Han var en lille, fint bygget og væver Mand med en næsten sydlandsk gullig Hudfarve, Henri-Quatre-Skæg og et udpræget jødisk Ansigt, der beherskedes af et Par spillende livlige Øjne. Han var Søn af den bekendte Professor i Fransk ved Universitetet og Notarius publicus i København *N. C. L. Abrahams*, der i sine unge Dage havde ladet sig døbe, og han var Broder til Theaterdirektøren fra Folketheatret, Raadmanden i København og Fru *Ellen Aggerholms* Fader Arkitekt *Abrahams*. Naar man saa denne lille, levende Mand, blev man forbavset over den mægtige Stemme, der gemtes i hans lille Krop. Naar han blev vred i Timerne paa Skolen, hvad hans sydlandske Blod tit gav Anledning til, buldrede han løs, saa Murene rystede, og det hørtes over hele det store Kompleks af Bygninger. Men som det gaar med alle hidsige Mennesker, var hans Vrede lige saa hurtig forbi, som den var opstaaet. Han var nemlig en hjertensgod Mand, som vi alle sammen holdt umaadelig meget af, og saa var han noget af det vittigste, man kunde tænke sig. Der var sikkert gaaet en stor Skuespiller tabt i ham; kun fordi han var saa lille, var han ikke gaaet til Scenen; der var langt mere Talent i ham end i hans velvoksne Broder *Severin*, og dette Talent havde han i sine unge Dage i høj Grad gjort frugtbart i Studenterforeningen, hvor ældre Akademikere mindedes hans Præstationer som noget af den mest fremragende Komik, de havde oplevet. Det var saaledes ham, der først spillede Lejetjener *Jappe* i »De Forlovede«, og sagkyndige sagde, at han var bedre end gamle *Harald Kolling*, til hvis bedste Roller *Jappe* dog hørte, og som selv var en af Datidens allerbetydeligste Kunstnere. Et varigt Minde har *Abrahams* ogsaa efterladt sig om sit Vid. Da Studenterforeningen i hans Ungdom for Spøg udsatte en Præmie for den bedste poetiske

Behandling af et bibelsk Emne, skrev han sin udødelige Vise om »Samson og Dalila«, som vandt Præmien. Hvor denne Vise nu syn- ges, gør den stadig Lykke hos Publikum, bl. a. ogsaa fordi Folk her ligesom i *Reckes*: »Pjaltensborgs Brand« kan synge med paa det muntre Omkvæd; men der er den store Forskel, at *Reckes*: »Julia Hopsasa« absolut ingen Mening giver, hvorimod Abrahams' »Dalila, Dalila!« danner en integrerende Del af Versets Indhold. Allerede som Dreng var *Abrahams* kendt for sine hurtige Svar, og det morede derfor Faderen at »vise ham frem«, naar der kom Gæster. En Gang sagde han til ham: »Arthur, kan du sige en rigtig god Brander i en Fart, skal du faa en Mark,« hvorpaa Drengen øjeblikkelig svarede: »Nej, Fader, jeg er ingen Mark-Brandenburger,« og tjente Marken.

Abrahams havde den glimrende Evne saavel i sine Taler som i sine talrige Viser at kunne lægge det morsomme til Rette og saa i en smældende Pointe slynge det afgørende ud, saa hele Selskabet maatte briste i Latter. Derfor havde han ogsaa særlig Evne til at skrive Deviser, noget, Folk nu til Dags saa sjældent forstaar; han kendte nemlig Devisens store Hemmelighed, at hvad man kan sige i to Linier, skal man ikke bruge fire til. Da *Abrahams* som sagt var en lille Mand, havde han fra Studenterforeningen vænnet sig til at staa op paa Stolen, naar han vilde holde Tale; noget kom det vel ogsaa af, at han ønskede, at Folk skulde følge hans Mimik, der var uimodstaaelig; denne Vane fulgte han ogsaa i Selskabslivet, og første Gang, Folk saa ham saaledes springe op paa en Stol ved et Middagsbord, blev de jo lidt forbløffede, men det satte dem altid straks i en forventningsfuld, munter Stemning, der gjorde dem modtagelige for, hvad der vilde komme.

Alle Mennesker holdt af *Abrahams* og var glade ved at være i hans Selskab; thi man kunde være sikker paa, at man var i godt Selskab, naar man var sammen med ham, fordi han i sine Vittigheder aldrig — som Tilfældet godt kunde være med hans samtidige, *Schandorph*, — gik over Grænsen. Derfor fyldte det ogsaa hans store Vennekreds med Sorg, da Ulykken ramte ham paa hans gamle Dage, at han blev blind. Da traadte alle hans Venner gerne hjælpende til, og det viste sig, at han havde mange. Selv tabte han ikke Humøret, jeg har hjemme i et Selskab set den blinde Mand springe op som en Trold af en Æske og holde den ene glimrende Tale efter den anden. Han fik en Klasselotteri-Kollektion, som hans gode og dygtige Hustru passede for ham, hjulpet af den dygtige og sym-

patiske Søn *Nicolai*, den nuværende Direktør for Klasselotteriet. Der herskede den skønneste Harmoni mellem disse tre Mennesker, og man oplevede mange hyggelige Aftener i deres Hjem i Strandstræde. Naar der om Aftenen kom en Ven der op for at snakke gammelt, var Abrahams i sit Es, og den ene morsomme Historie afløste den anden, medens Toddyen i Glassene svandt, og Abrahams bakkede paa sin Pibe; den kunde han endnu smage, fordi han lige kunde skimte Ilden i den. I sit Otium lærte han at famle sig frem paa en Skrivemaskine, og paa denne Maade fik han skrevet sine tre interessante og livlige Bind Erindringer, der har stor Værdi for alle Dyrkere af hine Tidens Kultur.

Den tredie l'hombre-Spiller var Overlærer *Anton Pullich* ved Metropolitan-skolen; han havde, inden han kom til denne Skole, været Lærer ved Efterslægten; derfra stammede Bekendtskabet. Fader saa i høj Grad op til denne Mands matematiske Dygtighed, og det imponerede os Børn, naar Fader sagde: »*Pullich* kan meget mere Matematik end jeg; han kender den højere Matematik, den er jeg ikke inde i!» At han var en fremragende Lærer, der tillige forstod at vinde sine Elevers Kærlighed, ses bl. a. af, at nuværende Professor, Dr. phil. *Bonnesen* — i sin Tid Rektor ved Borgerdydskolen —, da han udgav sin Doktordisputats efter *Pullichs* Død, dedicerede den i Taknemlighed til hans Minde. Og han var sandelig ogsaa en Mand, der fortjente at mindes. Han var en temmelig høj, noget duknakket Mand med et alvorligt, skægløst, men overordentlig intelligent Ansigt, der formelig lyste af Elskværdighed og Hygge. Moder holdt umaadelig meget af ham, fordi han som ingen anden »var til at tale med»; de slog mangan en hyggelig Passiar af sammen, og man havde altid Udbytte af hans Samtaler. Han var i lang Tid Ungkarl og kom derfor ogsaa til os udenfor Spille-Aftenerne, og man havde da altid Fornemmelsen, som man havde Besøg af en rar og hyggelig Onkel, hvis blotte Tilstedeværelse skabte Ro og Velvære. Da han blev gift med den nydelige Frøken *Kiørboe* fra Helsingør, holdt disse Aftenbesøg op; men jeg husker, at vi Børn blev meget forbavsede, da vi saa den unge Frue første Gang: »Tænk,« sagde min Broder *Poul*, der var *Pullichs* Gudsøn, »Onkel *Pullich* er blevet gift med en stor Pige!» Sagen var, at den unge Frue havde et saa stort og mægtigt, men smukt Haar, at det var for tungt til at bære opsat, hvorfor hun gik med en tyk Fletning ned ad Nakken.

Mange Aar efter *Pullichs* Død, der ramte ham i en forholdsvis

ung Alder, opfriskede jeg Minderne om ham med hans elskværdige Datter, nuværende Fru kgl. Koncertmester *Schiørring*.

Det femte Hjul til Vognen ved Faders Spilleaftener var som sagt *Oscar Arlaud*, Forfatteren til de udmærkede »Bevingede Ord« og Oversætter af adskillig fransk Litteratur lige fra *Felix Bungener* til *Pierre Loti*. Han var af fransk Æt, vist nærmest svejtsisk, hans Fader var en meget anset Miniaturmaler, og hans franske Ahner talte fornemme Folk i Hjemlandet; selv var han ogsaa en fin og smuk Skikkelse af udpræget fransk Racetype, lille af Vækst, men med et ganske ualmindelig smukt Hoved. Han havde været en meget velstaaende Mand og førte inden sit Ægteskab med *Ingeborg von Jesfen* — ogsaa han blev sent gift — et ganske sybaritisk Ungkarleliv, og i sine første Ægteskabsaar boede han i sin egen Villa paa Alhambravej, hvor vi Børn, naar vi kom der ud for at lege med hans Døtre, *Mathilde* og *Elna*, følte det, som om vi bevægede os i et af »Tusend og een Nats« Eventyr. Imidlertid mistede han ved et skændigt Bedrageri fra hans Forlægger, en Boghandler *Gandrups* Side alle sine Penge, og han maatte siden føre en Timelærers da kummerlige Tilværelse ved at undervise i Fransk paa Efterslægten og Officersskolen.

Arlaud var en gennemkultiveret Mand, meget bevandret i Kunst og Litteratur. Baade i Studenterforeningen og i Selskabslivet havde han spillet en ikke ringe Rolle, om end mindre støjende end hans samtidige Ven *Abrahams*, med hvem han for Resten har udgivet nogle i hin Tid meget brugte franske Læsestykker. Ogsaa han havde en digterisk Aare, hans mange Viser, som fremkom dels i Studenterforeningen, dels i Selskabslivet, navnlig i Overretsprokurator *Kalkos* eksklusive Kreds, var prægede af en fornem Aandrigthed, der gav én en behagelig Fornemmelse af at være i godt Selskab, saa snart man fik dem i sin Haand. Hjertensgod og elskværdig var *Arlaud*, men egentlig ikke nogen god Lærer; vi, hans Dreng, havde Indtrykket af noget træt ved ham, Fornemmelsen af, at han egentlig ikke følte sig paa sin rette Hylde, men kun underviste af Pligt, og denne Fornemmelse var sikkert rigtig; han var skabt til at føre en sorgfri, æstetiserende Tilværelse, og desværre havde han smagt saa meget af denne Lykke, at det prægede ham, da dette Forjættelsens Land lukkede sig for ham. I Virkeligheden var *Oscar Arlaud* i de to sidste Trediedele af sit Liv en ulykkelig Mand, og han manglede den aandelige Spændkraft til at bære Modgangen; men hans store Elskværdighed og fine og taktfulde Aand gjorde altid hans

Selskab baade behageligt og attraaet, og man fik ved Omgang med ham den inderligste Medfølelse med ham, fordi hele hans Væsen udstraalede Sympati. Med hans to dygtige Døtre, Pianistinden *Mathilde* og Violinistinden *Elna Arlaud* har jeg lige fra Barndommen til den Dag i Dag levet i et godt og fornøjeligt Venskab og Kammeratskab.

FEST OG FORNØJELIGHED. — I SKOLE.

Den 1. Oktober 1875 gik jeg første Gang som Elev ind igennem Efterslægtens historiske Port paa Østergade. Jeg imødesaa ikke denne Begivenhed med nogensomhelst ængstelig Spænding; jeg havde jo hørt saa meget om Skole hjemme og saa tit været inde paa Legepladsen hos Fader, at det hele ikke var mig saa overvældende nyt; jeg havde Fornemmelsen af, at jeg blot skulde hen at lege fra Kl. 9 til 1 med nogle andre Dreng, og der var mange, saa det kunde blive rigtig rart. Derimod var jeg betaget af en vis Stolt-hed; jeg havde faaet et Penalhus, der var skaaret i eet Stykke Træ og derfor »ikke kunde gaa i Stykker«, og en Madkasse, det aller-vigtigste! Men den lignede ikke en Madkasse, den var lavet som en Bog, saa at Lærerne og de andre Dreng, naar jeg kom med den, maatte tro, at jeg vilde sætte mig til at læse i en meget stor Salme-bog, og saa, pyt! lukkede jeg den op, og indeni laa Moders dejlige Mad. Den var nu virkelig ogsaa lækker; jeg byttede ikke Smørre-brød med de andre Dreng, det stod jeg mig ikke ved, naar und-tages en eneste lille Dreng, som var kommet ind i Skolen samtidig med mig. Han var saa sød i en Fløjlsbluse og med bare Arme; ham sluttede jeg mig straks til. Han hed *Frantz Dahl* og var Søn af Hof-kronometerfabrikant Dahl, som ejede det store Uhr henne paa Hjørnet af Østergade og Købmagergade; han var med andre Ord Indehaver af *Ranchs* Uhrmagerforretning. Venner blev *Frantz Dahl* og jeg fra den Dag, vi mødtes og sluttede os sammen i den dybeste Foragt for en samtidig indtraadt lille Jødedreng, som, da han den første Dag havde faaet Lov at gaa ned i Gaarden i Timen, kom tudende op med Bukserne ned om Haserne og sagde til Hr. *Norre-gaard*: »Uhu, der er ingen Potte!«

Frantz Dahl og jeg har bevaret vort Venskab den Dag i Dag, skønt han er kommen langt højere paa Straa end jeg; han blev baade Kontorchef i Kultusministeriet og Assessor i Viborg Overret, Departementet.

mentschef i Statsministeriet og Statsraadssekretær, til han endelig nu er havnet ved sine Ønskers Maal og derfor ret er paa sin Hylde som Professor i Jura ved Københavns Universitet. Vi fulgtes ad gennem hele Skolen, kappedes om Duksepladsen, hvortil vi siden fik saa skarpe Konkurrenter som nuværende Dr. *Brummerstedt*, Lektorerne *Brusendorff* og *Rath'sack* og lidt senere endnu, i Latin-klasserne, Forfatteren *Henri Nathansen* og nu afdøde cand. jur. *Egmont Lindsted*, en stille og lidt svagelig Dreng med et lyst Hoved

Legepladsen paa Østergade ved Hundredaarsfesten 1886.

Efter *Erik Henningsens* Maleri.

og et godt Hjerte. Det var i de Tider ganske ligegyldigt, om man var Nr. 1 eller Nr. 6 i Klassen, vi stod eens, og vore Forældre tog det ganske roligt, om vi blev rykket op eller ned; vi Dreng selv tog det derimod mere ivrigt, og naar Protokollen blev regnet sammen hver første, kunde den sidste Dag blot ved et Minus paa et ug vælte op og ned paa hele Rækkefølgen; men jeg kan roligt sige, at der imellem os i den Anledning aldrig var Spor af Jalousi, naar Spændingen var udløst. I det hele taget maa jeg sige, at bedre Kammeratskab end i Efterslægten den Gang kan der ikke have været i nogen Skole; men vi var jo ikke saa lidt stolte af, at vor Klasse ved Afslutningen hvert Aar straaledede med seks Bogpræmier, »Belønninger for Flid og Sædelighed« stod der i Guldsnit udenpaa Bindene. Jeg har alle mine endnu lige fra *Chr. Winthers* »Fem og tyve

Billeder for Børn« til: *Weisses* »Tiberius og Nero« og *Jules Vernes* »Jordens Opdagelseshistorier«.

Men *Frantz Dahl* var og blev min egentlige Hjerte-Ven, og vi fulgte ogsaa ad siden hen i Livet; vi skrev gensidig Kantater til hinandens Bryllupper, og mødes vi nu paa Gader eller Stræder, koster det os altid mindst en halv Time af vor kostbare Tid, saaledes bliver vi ved at spadsere frem og tilbage med hinanden, ivrig diskuterende alt, hvad der ligger os paa Hjerte, og han er den samme rare og hjertensgode Kammerat, som han var, da han gik i Fløjls-bluse og bare Arme i »Forberedelsen« i Efterslægten.

Nutidens Ungdom vil slet ikke kunne tænke sig en Skole, som Efterslægten var i mine Drengaar. Der var mange gode Lærere, men ogsaa mange Originaler, og det er naturligvis dem, man husker bedst. Hvorledes de kom ud af det med deres 2 Mark Timen, er ikke let at forstaa, enkelte af dem forfaldt ogsaa; men det var altid de ugifte, som man skulde troet bedst kunde klare sig; men for de allerflestes Vedkommende gjaldt det, at de med en mageløs Samvittighedsfuldhed gik op i deres Lærergerning. De stærke Lønkampe, som senere tit tog Interessen for Undervisningen bort, kendtes ikke, og det er ganske betegnende for Forholdene, at der i hele *Brix's* Regeringstid slet ikke fandtes noget Lærerværelse, fordi han mente, at det kun var et Sted, hvor der opstod Sladder og Utilfredshed, lige som det vilde medføre Mangel paa Præcision, fordi Lærerne saa ikke kunde faa sludret af, naar Klokken ringede op.

Over det hele svævede »Manden«, Professor *Christian Carl Brix*, der ved Skolens Hundredaarsfest d. 4. Marts 1886 til sin egen Utilfredshed blev benaadet med den for en Skolemand lidet passende Etatsraads-Titel.

Om *Brix's* fremragende Evner som Pædagog kan jeg henvise til et lille Skrift, Fader har skrevet, og som jeg efter begges Død udgav paa Hundredaarsdagen for *Brix's* Fødsel; det bliver de mere personlige Minder om min gamle Rektor, jeg her skal give.

Brix var en statelig og meget smuk Mand; han mindede om *Oehlenschläger* i dennes ældre Dage, og vi Dreng vidste, at han spillede en ikke ringe Rolle i det politiske Liv; allerede som ung havde han som Nationalliberal været med til at danne Firkløveret: *Adler, Bing, Bille, Brix*, som da havde meget stor politisk Indflydelse, siden blev han, som oftest uden Modkandidat, valgt som Højremand i Københavns anden Kreds, og som Dreng har jeg

mangen en Gang med Stolthed staaet i Christiansborgs Ridehus paa Valgdagen og lyttet til hans Veltalenhed. Thi veltalende var han; der var en vis ydre Værdighed over hans Fremtræden, der aflokkede Respekt, og hans Stemmes Velklang trængte igennem hele det store Rum, uden at det tilsyneladende voldte ham Besvær. Desuden var han i en lang Række af Aar Medlem af Borgerrepræsentationen, og der skal han have gjort et stort og paaskønnelsesværdigt Arbejde i Skolesager.

Fra 1875 underviste *Brix* næsten ikke mere; han havde fire ugentlige Timer i Skolens Afgangsklasse, hvor han docerede Historie efter *Nøsselts* Verdenshistorie, som han selv havde oversat og bearbejdet; desuden slæbte vi allerede fra smaa frem og tilbage med et mægtigt og tungt geografisk Atlas, han havde udgivet; det var sikkert et godt Atlas, i alt Fald var det meget overskueligt og blev ogsaa anvendt i andre Skoler.

Drengenes Forbindelse med *Brix*, der, saa længe Rigsdagen var inde, hver Dag Kl. 1 forlod Skolen og overlod Regimentet til Fader, var derfor ikke særlig intimt. I Frikvartererne laa han i sit Vindue ud mod Legepladsen med sin Lorgnet i Haanden, og naar han saa et for livligt Slagsmaal, bankede han med den paa Ruden, hvilket betød, at Synderne havde at holde inde og straks stille sig op nedenunder hans Vindue, hvor de stod ret Resten af Kvarteret.

Hver Dag Kl. 11 mødte samtlige Skolens Dukse og de ugentlig skiftende Ordensdukse paa hans store og lyse Kontor, hvor *Edvard Storm* tidligere havde resideret; man samledes om det store, runde Bord, og nu raabte *Brix* hver Klasses Navn, saa meldte Duksen, hvem der var fraværende, og afleverede Sedler fra dem, der havde forsømt de foregaaende Dage, hvorpaa Ordensduksene ramsede op, hvad der var glempt paa Skolen af Sager Dagen før. Var der for mange glemte Sager, saa *Brix* over Lorgnetterne og spurgte: »Hvad er det for en Gris, der har glempt alt det?« — og fik han saa Synderens Navn, sagde han regelmæssigt under megen Munterhed: »Hils og spørg ham, om han ikke i Dag har Lyst til at glemme sine Bukser!«

Naar disse Meldinger var forbi, kom det værste. Duksene blev tilbage med Anmærkningsprotokollen med de blaa Blade og de Syndere, der havde forset sig. Og saa fulgte Afstraffelserne ved ret eftertrykkelig Anvendelse af Spanskrøret; det var ikke behageligt og heller næppe helt pædagogisk, at vi Dukse skulde overvære

disse Exekutioner; de tog næsten lige saa stærkt paa os som paa Delinkventen, der som oftest var nogenlunde vant til Rummelen.

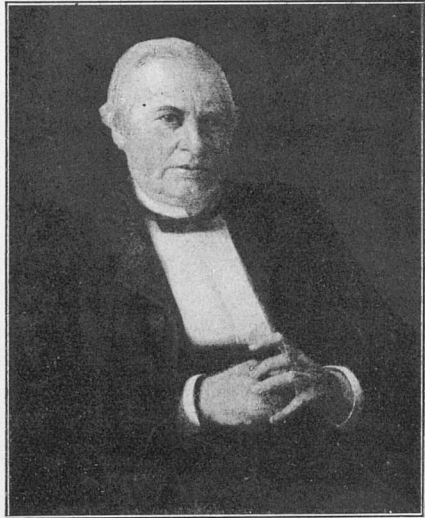
Det har altid undret mig, at Brix til Trods for, at han havde saa liden personlig Forbindelse med Skolens da over 500 Elever, alligevel kendte dem alle ved Navn og, naar han traf dem paa Trap-per og Gange, altid kunde sige et Par venlige Ord til dem, som pas-sede. Da vi lang Tid efter, at han havde forladt Skolen, fejrede hans 80aarige Fødselsdag ved en Fest, forbavsede han os alle baade ved sin Livlighed — han havde dog lige forud været alvorligt syg — og ved at kunne kende os igen og opfriske morsomme Historier fra, da vi var hans Dreng.

Mig fortalte han et lille Minde. Som lille Dreng var jeg i et Fri-kvarter kommet ind til ham i Spidsen for en Deputation, der skulde bede om Tilladelse til, at Klassen maatte laane Gymnastiksalen til at slaa Katten af Tønden Fastelavns Mandag. »Der er jo længe til Fastelavn endnu,« sagde Brix; vi var i Begyndelsen af Januar. »Ja-men, saa kommer der nogle andre og hugger den fra os!« — »Naa ja, men hvornaar er det Fastelavn i Aar.« — »Paa Mandag om fem Uger!« — »Er du nu ogsaa sikker paa, at den falder paa en Mandag i Aar?« Jeg skal derpaa, sagde Brix, have stirret paa ham, som om jeg troede, han var Idiot. Der var en Blanding af Forfærdelse og Medlidenhed i mit Blik, han aldrig glemte. Men han tog sin Almanak og viste mig, at der stod Fastelavn ud for Søndag. »Det maa være en Fejl i Almanakken,« sagde jeg fortvivlet; jeg saa jo allerede Gymnastiksalen glide fra mig. »Hvor laver de den!« — »Ja, gaa du kun ud paa Observatoriet ude ved Botanisk Have og se at faa dem til at lave en Fastelavns Mandag, saa skal du nok faa Salen.« Da jeg kom hjem, forlangte jeg bestemt, at Moder skulde gaa med mig ud paa Observatoriet for at faa Fejlen rettet. Da hun sagde, det var noget Snak, gik jeg selv derud og ringede paa; men det maa have været udenfor Besøgstiden; thi der blev ikke lukket op. Mismodig gik jeg hjem; men næste Dag kaldte Brix mig ind fra Legepladsen og sagde: »Naa, fik du saa den Fastelavn i Orden?« Jeg fortalte ham mit Uheld. »Naa, ja, saa skal jeg nok ordne den Sag; I kan godt faa Gymnastiksalen!« Og synlig lettet forlod jeg Kontoret.

Festligst aabenbarede Brix sig dog, naar han optraadte ved officielle Lejligheder; af dem var der aarlig tre: den meget højtidelige Stiftelsesfest, den under mere jævne Forhold sig udviklende Aars-

afslutning efter Eksamen og endelig det aarlige, straalende Skolebal i Casino.

Stiftelsesfesten fejredes hvert Aars 4. Marts Kl. 6 om Eftermiddagen i Casinos »mindre Sal«, som det højtideligt lød i Bekendtgørelsen. Vi Drengene fik fri samme Dag Kl. 12 og hele næste Dag; men vi havde saa den Pligt at give Møde ved Casino Kl. 5¹/₂ for at kunne have indtaget vore Pladser, naar Direktionen indfandt sig. Bagest i Salen sad Forældrene, der plejede at indfinde sig i ret stort Antal; men alle de forreste Rækker var fyldte med en festklædt og pludrende Drengeskare, og paa den ophøjede Tribune saas de Drengene, der var udvalgt til at synge med i Kantaten, flokkede omkring et mægtigt Hornung & Møller Flygel, ved hvilket Sanglæreren, Komponisten *Wiel-Lange*, havde Plads. Af hvilken Grund jeg var kommet med i denne Skare, oven i Købet

Chr. Brix 1890.
Efter Maleri af G. Achen.

i det lille Kor, der udførte Midterpartiet, har altid været mig en Gaade; thi jeg har aldrig ejet Stemme i Livet, musikalsk er jeg i den Forstand heller ikke, saa jeg kan kun formode, at *Wiel-Lange* har valgt mig for at indsmigre sig hos Fader. I saa Fald havde han ikke Heldet med sig; thi begge mine Forældre fandt det yderst latterligt, at jeg skulde synge med der, og selv var jeg ikke synderlig henrykt for at skulle ofre min Fritid paa en hel Mængde Extraprøver, hver Gang d. 4. Marts nærmede sig.

Paa Slaget 6 hævdede Fader sin Arm; der blev højtidelig Tavshed i den før saa pludrende Sal, alle rejste sig, og fra Bagværelset bag Tribunen kom Skolens Direktion med den hvert Aar skiftende første Direktør i Spidsen, derefter fulgte de Medlemmer af Undervisningsinspektionen, der gad give Møde, og endelig afsluttedes den gallaklædte Skare af *Brix*, der ved sin Side havde Dagens Festtaler,

en af Byens Præster. Mest tildrog sig General — da Oberst — *Louis le Maire* af Generalstaben Drengenes Opmærksomhed, han mødte nemlig i straalende Galla med alle sine Ordener, Sabel og en trekantet Hat med gule og røde Fjer. Af de øvrige Direktører mindes jeg gennem de mange Aar først og fremmest den fornemt og alvorligt udseende lille Grosserer *E. le Maire*, som sad i Direktionen i over 50 Aar; baade han og hans Fætter *Louis* var forhenværende Elever af Skolen, Obersten havde tillige en Tid været Lærer der i sine Løjtnantsdage. Men saa var der Tømmermester *H. Kaysers* statelige Skikkelse, den lille, runde og af lutter Smil ansigtsglinsende Kammerherre, Amtmand *C. St. A. Bille*, Marineminister *N. F. Ravn*, Provst *Schepelern*, Etatsraad *Edvard Collin*, Geheimekonferensraad *C. Goos* o. fl. Alle disse var i Kjole og hvidt med Ordener glimtende paa Bryst og Kjoleopslag, *Bille* endogsaa til vor udelte Glæde med Kammerherre-Nøglen straalende paa sin Nok-sagt; men næst efter Officeren syntes vi Drengene dog nok, at vor egen Professor *Brix* var den kønneste. Paa saadan en Dag følte vi rigtig, at han hørte os til, og vi var stolte af ham, skønt han under hele Festen ikke sagde et Ord.

Saa slog *Wiel-Lange* an paa Klaveret, og vi Drengene kilede løs paa første Del af *Sophus Schandorphs* fortræffelige Kantate med *Wiel-Langes* ypperlige Musik:

»Vær hilset, du Dag, da vort Skolehus løfted' sin Tinde,
saa svangert med Haab, med sin Stræben mod Lyskilden vendt,
et Barn af det Lys, som det attende Sekel har tændt,
som funkler endnu, medens Aarene skifte og svinde.«

Der findes sikkert ikke nu nogen gammel Efterslægter, der ikke bliver varm, naar han mindes denne Sang, og nynner med paa dens skiftende Melodier, hvoraf den til det lille Kor, der begyndte:

»Der sidder sur og stræng
den Hører paa Kateder,
paa Bænk den stakkels Dreng
ved Grammatiken sveder;
men Kraften, som med Liv og Lyst
sig stærkt i Verden rører,
formaar den gamle Hører
slet ej at give Røst!«

Hele Kantatens Indhold var en smuk og poetisk Forherligelse af det aandelige Gennembrud og Brud med »den sorte Skole«, som

Stiftelsen af »Selskabet for Efterslægten« betød for vort Aandsliv, og som havde fundet sig et smukt Udtryk i Skolens tre latinske Valgsprog: »Non nobis« (Ikke for os), »festina lente« (Far i Mag!) og »non scholæ, sed vitæ« (Ikke for Skolen, men for Livet).

Men Ulykken var, at vi Drengene ikke forstod et Ord af Kantaten, dertil manglede vi Forudsætningerne, og Hr. *Wiel-Lange* gjorde sig aldeles ingen Ulejlighed for at forklare os Meningen. Det var derfor intet Under, at vi drev Gavtyvestreger med den ved paa Mellemspillene at brumme »Kartofler, Kartoffler!« paa Melodien, noget hverken Komponisten eller Tilhørerne opfattede, men som var til stor Fornøjelse for os selv.

Naar første Del af Kantaten var forbi, kom Festens mest meningsløse Afsnit; den indbudte Præst holdt en uendelig lang Tale, hvis Indhold fløj langt over vore Hoveder, og som ikke havde den mindste Forbindelse med Anledningen; jeg husker at en talte om Sennepskornet, og end ikke den aandfulde Pastor *Blaumüller* gjorde, da han holdt Taleren i 1887, nogen Afvigelse herfra. Først efter at Fader var blevet Rektor i 1893, blev dette Forhold forandret, og der valgtes Talere blandt Skolens Lærere, dens gamle Elever o. a., der havde noget paa Hjerte, som ogsaa Drengene kunde interesseres for. Mærkeligt nok maa det siges til vor Ære, at vi bortset fra »Kartoflerne« opførte os mønsterværdigt. Der var musestille i den store Forsamling.

Naar Taleren var færdig med sine Udgydelser, kom det højtidelige Øjeblik, hvor alle de, der ved forrige Skoleaars Afslutning havde faaet Ros eller Præmie, blev fremkaldt foran Tribunen, medens de lykkelige Forældre, der havde Poder blandt de udmærkede, henrykt rejste sig og beundrede deres vellykkede Afkom. Ved denne Lejlighed kunde der forekomme enkelte morsomme Scener, som naar en lille Dreng, der var kommet lidt tilbage i Salen, ikke straks kunde findes frem, eller naar en af Sangerne, som det en Gang hændte mig, trimlede lige saa lang han var ned ad de fem, seks stejle Trin, der uden Gelænder førte fra Tribunen ned i Salen.

Naar denne besynderlige Ceremoni var forbi, knaldede vi løs igen paa Slutningen af Kantaten, og naar denne var til Ende, rejste vi os alle, hvorpaa Direktionen efter at have trykket de mest prominente Lærere i Haanden, forlod Salen ad samme Vej, som den var kommen. Inde i det lille Værelse bag Tribunen takkede første Direktør først Aftenens Taler — det var et Æreshverv, der var uhonoreret — for hans Ord og udbad sig hans Tilladelse til at lade

Talen trykke i Aarets Program; naar Taleren var gaaet, nedlagde første Direktør sit Mandat og tredje Direktør rykkede op som næste Aars første Direktør; var der en Vakance, valgte man selv hans Efterfølger, idet Direktionen mærkværdigt nok supplerede sig selv, da der ikke længere var Medlemmer i Selskabet, en juridisk Abnormitet, som ved Skolens senere Overgang til »de forenede Skoler« gav Anledning til adskillige Forviklinger.

Men udenfor stormede de løsslupne Drengene ned ad Trapperne for at boltre sig og slaas med Sne i Amaliegade, der ellers var saa fornemt stille. Men adskillige Drengene blev i Casino, det var de lykkelige, der af deres Forældre havde faaet en Billet til Forestillingen inde i Theatret; blandt dem var jeg altid. — Om denne Skik mindes jeg for Resten en lille, rørende Historie. Den lille *Fritz Petersen*, Casinos senere dygtige Direktør, der fik et saa tragisk Endeligt, var blandt Skolens Elever og stod og saa langt efter de Kammerater, der drog ind til Forestillingen; hans Forældre havde ikke haft Raad til at give ham Billet. Da Fader i det samme kom forbi, gav han ham en Billet, og glædestraalende ilede han hjem til sine Forældre for at faa Lov. Mange Aar efter, da *Fritz Petersen* var blevet Casinos Direktør, kom han ind til mig, der havde Vagten paa Legepladsen, og sagde, at han endnu huskede den Glæde, Fader havde skabt hos ham ved at give ham den Billet i hans Barndom; derfor vilde han bede mig hvert Aar, saa længe han var Direktør, tre Aftener i Træk at uddele 100 Billetter til saadanne Smaadrenge fra Skolen, for hvem det ikke var Hverdagskost at komme i Theatret, to til hver, for at de alle kunde tage en Voksen med. Det kan nok være, der blev Jubel, og utallige var de Forespørgsler, jeg hvert Aar fik, naar Sæsonen gik paa Held, om, hvornaar *Fritz Petersens* Billetter dog kom. Men de kom altid!

Med langt mindre Højtidelighed foregik den aarlige Afslutning i Skolens Gymnastiksal, skønt den fulgtes med meget større Spænding og Opmærksomhed af os Drengene; den havde jo ogsaa meget mere Betydning for hele vor Fremtid.

Straks, naar vi gav Møde efter endt Eksamen, stormede vi til Sangsalen, hvor Lærerne stod og uddelte vore Karakterbøger, hvis sidst beskrevne Blad indeholdt Eksamenskaraktererne, vort Point Antal og Hovedkarakter, alt sirligt indført af gamle Skrive-lærer *Lange*, som foruden ved sin glimrende Haandskrift udmærkede sig ved at forsyne Karakterkolonnen med en Klamme, der ved

sin Regelmæssighed saa ud, som om den var trykt; den lavede han paa fri Haand. Men Karakterbogen indeholdt intet om, hvorvidt dens Indehaver havde faaet Præmie eller Ros, eller om han var flyttet op i næste Klasse eller ej. Derfor var Spændingen uhyre, naar vi alle var samlet i Gymnastiksalen, og *Brix* begyndte sin alenlange Oplæsning: »Af Forberedelsesklassen er opflyttet til 6te Klasse« o. s. v. lige til det sidste: »Af Overgangsklassen til Afgangsklassen . . .« Det lumske ved det var, at de, der blev Oversiddere, overhovedet slet ikke blev nævnt, og sommetider kunde et saadant ulykkeligt Offer, klamrende sig til det sidste Raab, indlulle sig i det forføngelige Haab, at han havde overhørt sit eget Navn, hvilket selvfølgelig næsten aldrig var Tilfældet. Derefter uddeltes Eksamensbeviserne med Skolens højtidelige røde Segl med Drengen, der indpoder en Kvist i en Stamme og Ordene »Non nobis« i Randen (det var ved Skolens Stiftelse tegnet og graveret af selveste *Abildgaard*); naar det var overstaaet, sagde *Brix* nogle smukke Ord til Demittenderne, der jo lige til 1886 alle var Realister, der havde faaet Præliminæreksamen, og saa takkede Afgangsklassens Duks Skolen, dens Lærere og Bestyrer og udbragte et Leve for dem; og vi raabte et Hurra saa rungende, som kun en Flok paa 500 Dreng, der staar og venter paa Sommerferie, kan raabe det. Derefter fulgte Uddelingen af Præmierne, først til de smaa og siden opefter gennem Klasserne. Til hver enkelt havde *Brix* da et venligt, personligt Ord, som viste, hvor godt han kendte os alle; og saa nævntes de, der havde faaet Ros. Selvfølgelig medførte ogsaa denne Liste baade glædelige Overraskelser og Skuffelser; men aldrig er der vist sket nogen større end den Gang, min udmærkede Fætter *Vilhelm* (nu Læge i Hesselager), der sad jævnt solidt midt i Klassen, blev kaldt op for at modtage Præmie, hvorimod hans ældre Broder *Christian* (nu Kaptajn i Fodfolket), der var en meget flink Dreng, slet ikke blev nævnt. Det viste sig siden, at gamle *Lange* i Farten havde forvekslet Navnene og skrevet *Vilhelms* i Præmiebogen i Stedet for *Christians*. *Vilhelm* beholdt dog sin Præmie, hvorimod *Christian*, saa vidt jeg husker, aldrig fik sin; naa, han havde jo flere fra tidligere Aar og fik andre siden; men der var ingen, der misundte *Vilhelm* hans vidunderlige Held, dertil var han altfor afholdt baade af Lærere og Kammerater, og det har han været overalt, hvor han siden kom hen i Livet. — Naar alt dette var forbi, spredtes Drengene som Avner for Vinden ud mod den glade Sommerferie, medens Lærerne gik ind

til Kassereren, Intendant *Claussen*, for at hæve deres Gage for Juli og August, der jo fyldte noget mere i Tegnebogen end den sølle ene Maanedes, de paa Aarets andre Gagedage maatte nøjes med; een eneste Gang, d. 4. Marts 1886, overraskedes de i Anledning af Skolens Hundredaarsfest ved at modtage hele 3 Maaneders Extragage. Desværre var jeg den Gang endnu kun i 5te Latinklasse.

Men Aarets allerstørste Begivenhed var dog det store, aarlige Bal i Casino, der afholdtes den anden Lørdag i Januar. Allerede d. 15. November henvendte en højtidelig Deputation af Afgangsklassens Dreng sig Kl. 12 paa Skolens Kontor og anmodede om Tilladelse til at afholde Ballet, og lige saa højtideligt lød *Brix's* Svar hver Gang:

»Saafremt Jeres Opførsel bestandig er tilfredsstillende, hvis I kan faa Hr. *Bokkenheuser* til at ordne Ballets Arrangement i det hele og Hr. *Abrahams* til at vælge og indstudere en passende Komædie med Jer, og hvis der inden Juleferien er tegnet mindst 200 Elever med deres dansende Damer, har jeg intet imod, at I arrangerer Skolebal under de sædvanlige Former i Casino —, skal vi foreløbig sige den anden Lørdag i Januar, naar Juleferien er vel overstaet, hvis da Lokalet er ledigt.« *Brix* stod da i sin historiske Stilling paa sit Kontor op ad den gamle Tromlekakkelovn med begge Hænder i Bukselommerne og et af Frakkeskøderne trukket op over hver af Underarmene, medens Lorgnetten dinglede faretruende paa Næsens alleryderste Regioner, og han med et velvilligt Smil skuede ud over den lille Deputations bærede Medlemmer.

Der var for Resten ingen, der nogensinde kunde forstaa, at *Brix* kunde holde ud næsten altid at staa saa nær op ad den glohede Kakkelovn, og der gik da ogsaa det overordentlig troværdige Sagn iblandt Drengene, at Enden i hans Bukser, der paa Grund af Frakkeskødernes Fjærnelse jo var særlig udsat, hver Gang han kasserede et Par Bukser, smulrede hen i Aske, naar man tog med Fingrene paa den, saa sveden skulde den være!

Men hele denne Deputations Modtagelse var en Formalitet. Thi hver Dreng i Skolen vidste, at det sidste, Fader havde foretaget sig, inden han forlod det sidste Aars Skolebal, var at bestille Theatret for det følgende Aar til anden Lørdag i næste Januar — den Gang spillede Privattheatrene aldrig om Lørdagen, man vidste tillige, at der var intet, der morede ham mere end at ordne et Skolebal, navnlig fordi han baade under Billetsalget og paa Ballet fik Lejlighed til

at hilse paa en Mængde af sine gamle Elever; der var nemlig Adgang for alle Skolens forhenværende Elever med Damer og bekendte, og alt, hvad der duede af gamle Elever, strømmede til dette Bal, hvor der som oftest var over 2000 Deltagere, saa at man uden Pral kan sige, at Efterslægtens Baller i Halvfjerdserne og Firserne hørte til Byens allermest mondæne Sæson-Begivenheder; man var jo i hine Tider ikke her i København saa forvænt med Festligheder som nu til Dags.

Man vidste endvidere, at *Arthur Abrahams* fra sin fornøjelige Studenterforenings Virksomhed var en Hund efter at instruere Komedier og skrive Viser, og hvad endelig Drengenes Opførsel angik, saa havde man endnu aldrig oplevet i Skolens Historie, at den havde givet Anledning til, at noget Skolebal ikke blev afholdt.

Afgangsklassen delte sig nu i to Afdelinger; den ene var udvalgt til at spille Komedie, den anden assisterede ved Billetsalget, der begyndte allerede d. 16. November, da der uddeltes trykte Indbydelser, hvorpaa man kunde tegne sig under Rubrikkerne: Elevens Navn og Klasse, dansende Damer, Forældre og Værger. Det kunde sommetider være et forbløffende Antal Forældre og Værger, en enkelt Elev mødte op med. Eleverne og deres dansende Damer betalte hver 1 Kr. 50 Øre, de voksne 2 Kr.; men Eleverne og deres Damer fik Fortæring med for Pengene, det gjorde de voksne derimod ikke. Derfor var Restaurationen og de smaa Sideværelser nede i Basargangen altid overfyldt af Gæster; det har sikkert været en god Aften for Værten; thi Champagne flød, og Østers gled ned den ganske Nat; det var et meget velhavende Publikum — ogsaa ret udsøgt —, der gæstede Efterslægtens Baller.

Saa snart de 200 var tegnede, begyndte *Abrahams* sine Prøver i Skolens Sangsal; der blev f. Eks. spillet: Molt Wengels: »Kærlighed paa Taget« og »En Tale«, en Del smaa fikse, franske Oversættelser, »For Alvor«, enkelte af *Holbergs* smaa Enaktere, og det Aar, jeg spillede med, opførtes *Richardts*: »Deklarationen«; men da havde *Abrahams* opgivet Instruksen, og vi instrueredes af to af Skolens yngste Lærere, den senere Politiinspektør *Gyldenfeldt*, der selv i Studenterkomedier havde været en vidunderlig skøn Leander, og samme Komediers mesterlige Fremstillere af Henrik, Professor *Vilhelm Andersen*.

Af Rollebesætningen i »Deklarationen« husker jeg *Henri Nathansen*, der var aldeles glimrende som Præsten, *Frantz Dahl* var en mor-

som Adjunkt Stang, Dr. *Louis Frænkel* var Varning, nuværende Overretssagfører *Chr. Holm* Top og de unge Damers Roller var i Hænderne paa Dr. *Valdemar Brummerstedt* som den muntre Sine og jeg selv den vemodige *Henriette*. Jeg mindes, at *Oscar Arlaud* ganske konfunderede mig ved navnlig under mit højtidelige, ravfalske Foredrag af den højtidelige Sang: »Jeg troede, Tanken var fri og let«, at tillade sig at le højt af min ypperlige Kunst. Jeg maa imidlertid hævde til min Ære, at jeg, der da var en lille, spinkel Fyr, saa glimrende ud i en vidunderlig gul Paryk med lange Krøller; jeg kan for Sandheden heraf paaberaabe mig en Autoritet som Fru *Thora Schwartz Nielsen*, der da var ansat ved Casino og overværede Generalprøven. Hun forsikrede mig, at jeg lignede komplet Fru *Hennings*, og stolt var jeg. Mindre glad var jeg, da hun siden oppe bag Scenen med et: »Rask Tøs, min Dreng!« omfavnede og kyssede mig; thi Kysset smagte af Spiritus.

En Vanskelighed havde jeg, da jeg imellem Generalprøve og Forestillingen skulde indtage den obligate Bøf, som Skolen trakterede med; det var mig nemlig umuligt at faa den ned, før jeg var blevet snøret op, noget, Frøken *Pless* fra *Körners* Theaterforretning, der havde klædt os paa, var mindre glad for; thi det var et alvorligt Arbejde at faa snøret mig til igen.

Dette var min sceniske Debut, siden har jeg optraadt mange Gange, baade paa Studenterforeningens private Scene i den dejlige gamle Sal paa Gammelholm og ved dens Forestillinger paa Casino, Folke- og Dagmartheatret; paa denne sidste Scene havde jeg — atter som Dame — mit sceniske Gennembrud, da jeg i *Albert Gnuetzmanns* fornøjelige Helafstensstykke: »Solskin« midt i en Mazurka under Publikums øredøvende Bifald var saa uheldig fra Scenen at tabe baade min Hat og min Paryk ned i Orkestret; Hattepinden var nemlig nok naaet igennem Parykken; men jeg savnede selv den fornødne Haarfagerhed til, at den ogsaa kunde gribe fat i mine naturlige Lokker.

Efter denne lille Digression maa jeg tilbage til Skoleballerne. Saa snart Ballerne var averterede i »Berlingske« og »Nationaltidende«, begyndte de gamle Elever at strømme til, og denne Strøm varede lige til selve Baldagen, hvor Fader knap nok kunde faa Tid til at barbære sig, saa mange kom der, og der var altid nogle faste, der kom med en stor Klump paa indtil 20 Billetter hver; blandt dem husker jeg Navne som *Julius Holmblad*, *Blom*, *Halkier*, *Boytler*,

Lemvigh-Müller, Fønnesbech, Gamøl, Mogensen og en enkelt Gang eller to den russiske Officer *Iwan Wanjew Nikolajew Wolubojeff*, der som Søn af Gesandtskabspræsten havde gaaet i Skolen i mine første Drengaar, havde taget Præliminæreksamen derfra og var kommet højt paa Straa i sit Fædreland, hvor han som ung Officer havde været saa heldig at nedskyde en Nihilist, der forsøgte et Attentat paa Kejser *Alexander den Anden*. Han stod meget højt i Kridthuset hos Kejserinde *Dagmar*: om han lever endnu, ved jeg ikke; men jeg mindes, at vi Drengesaa med Beundring paa den elegante Officer, der mødte paa Ballerne, altid ledsaget af sin Klassekammerat, den bekendte Sportsmand *Eugen Schmidt*, den Gang Inspektør paa Carlsberg, senere Direktør ved et Aktieselskab i Aalborg. *Wolubojeff* var da altid i Uniform med alle sine Ordner paa, hvilket naturligvis vakte os Drenges Begejstring; men endnu mere populær blev han, fordi han gav Kager til alle de Drenges, der kunde sige hele hans Navn rigtigt, navnlig udtale »ket i Efternavnet som et snurrende Tungespids-R, noget, der var mig en let Sag; thi da jeg var lille Dreng, havde det moret Fader at lære mig at udtale hele hans Navn; det glemmer jeg derfor aldrig.

Efter Juleferien suspenderedes hele Afgangsklassens Undervisning tillige med Faders Timer i de tre Dage, der gik, inden den store Dag oprandt, saa travlt var der med Arrangementet og navnlig med det store, kombinerede Regnskab; det var nemlig ikke Smaapenge, det drejede sig om. Fader kom slet ikke hjem i de Dage, han fik sin Frokost og Middagsmad serveret i Portklassen inde fra Schucani & à Porta i den høje Stue paa Købmagergade, og Barberen maatte behandle ham i en Pavse derinde.

Paa Slaget 7 paa Balaftenen holdt der en Række Karether og Drosker udenfor Casino, saa lang, at den naaede gennem hele Amaliegade, ned over St. Annæ Plads, langt forbi Larsens Lokale, og medens de voksne tog Plads i Logerne og Galleriet, samlede Børnene i den lille Sal. I Parketlogen til højre sad *Brix* med sin statelige Frue og Skolens Lærere med deres Damer, for saa vidt som de ikke som Fader og *Abrahams* var beskæftiget ude i Lokalet, og ved Logen holdt Skolens uundværlige, af alle elskede Bud og Pedel, *Peter Seidelin*, Vagt i Diplomatfrakke og hvidt Slips.

Pludselig viste selve *Baldwin Dahl* (efter hans Død *Gardens Vater*) sig skjortebred og brillantfunklende og med sine sylespidsede, pomadefyldte Moustacher sat op til Narrestreger, sig paa Orkestrets Diri-

gentplads, og idet han med sin berømte Klarinet (?) spillede for med Riberhus-Marchen, gik Dørene i Salens Baggrund op, og over det straalende Parketgulv — det til daglige Forestillinger anvendte tarvelige Gulv var fjernet i Nattens Løb, — gled nu Processionen af alle Skolens Dreng med deres festklædte smaa Baldamer ind i Salen og tog Plads paa Gulvets Stolerækker. Det var et pragtfuldt Syn, og jublende glade var vi alle; vi vinkede til Forældrene oppe i Logerne, og de viftede igen med Lommetørklæderne; man skal lede efter et saa fornøjeligt og skønt Billede af Ungdom og Livsglæde. Henrykte var vi alle, og vi pludrede og kroede os som de Festens Konger og Dronninger, vi var, allermest dog vel nok de Elever af de ældste Klasser, paa hvis Bryst en mægtig, højrrød Silkesløjfe prangede som Tegn paa deres Værdighed som Ordensmarskaller. Sløjfen blev Bærerens Ejendom; enkelte var tarvelige nok til hen paa Natten at bortauktionere den til yngre Ærgerrigheder for Smaakager og Bolsjer eller en Hindbærlimonade.

Naar alle var kommet paa Plads, blev der musestille; Afgangsklassens Duks udbragte et Leve for Skolen, saa raabte en af Lærerne et Leve for *Brix*, der rejste sig i al sin imponerende og værdige Skønhed og vinkede rundt til alle Sider med sin Festsang. Thi nu var der blevet omdelt en Sang, som *Abrahams* i Reglen havde forfattet, en enkelt Gang var den af *Nicolai Nørregaard*, senere Provst i Grenaa og den Gang »Bukseknapper« i Skolen, 3: Lærer i Forberedelsesklassen. En enkelt Gang var Sangen af *Elith Reumert*, der i Midten af 70'erne som ung Student var en forgudet Lærer i Skolens smaa Klasser, og da jeg var i sjette Latinklasse, nød jeg den Ære, at *Brix* antog en Vise af mig.

Abrahams' Viser var tit aktuelle, næsten Revueviser paa en Tid, hvor Revuerne knap nok endnu var kendt, som naar han sang:

»En lille Komædie vi indstuderet har,
men fejl ta'r I storligen, tror I,
vi spiller li'saa godt som Madame *Sarah Bernhard*
eller barestens saa godt som *Ristori*,«

i en anden lød det med Hentydning til en statistisk Skemativering af os, der nylig var foretaget:

»Og vi har skrevet Lister om, hvad Tid vi gaar i Seng,
og om vi er oppe med Solen,
men de har dog glemt, at mængen en Dreng,
han ta'r sig den bedste Søvn paa Skolen,«

og da Efterslægten i 1881 fik oprettet sin første Latinklasse, hvori *Frantz Dahl* og jeg var de to først indmeldte Elever, sang vi:

»En stor Forandring Skolen dog undergaaet har,
saa stor som fra Vandet til Vinen;
thi forhen Efterslægten en Realskole var,
men nu er de begyndt paa Latinen.«

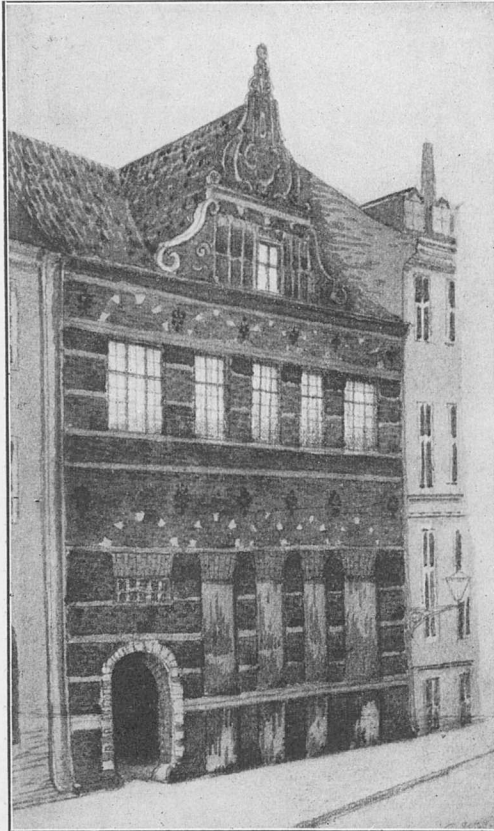
Den Sang, vi helst sang, var dog een, der bragte en Hilsen til vort stolte, gamle Hjem paa Østergade. Der var Klang og Appel i Stemmerne, naar vi sang:

»Paa Østergade ligger der en Gaard,
frejdigt mod Sky dens røde Mure knejse,
der har den staaet i trende hundred Aar,
dog endnu kan sit Hoved den rejse;
det er vor egen Efterslægt,
den leve højt, den gamle Knægt,«

ja, Lokalpatrioter var vi Efterslægtedrenge; herom kan jeg fortælle et rørende Træk. Den amerikanske General *C. T. Christensen*, som havde udmærket sig derovre i Krigen mellem Nord- og Sydstaterne og siden var blevet en hovedrig Bankier i New York, vendte efter 50 Aars Fraværelse tilbage paa Besøg i »det gamle Land«; det første, han den næste Morgen foretog sig, var at gaa ud til sit Barndomshjem i Rigensgade og derfra at vandre den Tur, han som Dreng hver Morgen havde gaaet, gennem Kongens Have og ind til Østergade 54, og han fik Taarer i Øjnene af Glæde, da han saa sin gamle Skoleport igen; han gik Turen — denne Mindernes vemodige Vandring — hver Morgen i det halve Aar, han var her, og han kunde ikke, af gammel Vane fra Drengesaarene, lade være med, naar han drejede ind ad Porten, at skotte op imod Uhret paa Nikolaj for at se, om Klokken nu ogsaa manglede det Par Minutter i ni, som var nødvendig til, at han kunde naa at »stille op« i rette Tid paa Legepladsen, naar Klokken ringede.

Derfor ramte det ogsaa alle Efterslægtens gamle Drenge med Harme og Sorg, da en Direktion, som aldrig — som de tidligere — havde været knyttet ved virkelige Baand til Skolen, pietetsløst ved en kold Kontrakt lod vort gamle, elskede Skolehjem, *Povl Laksmands* stolte Gaard, der med sine røde Mure i snart 125 Aar havde skærmet om de raske Efterslægtedrenge Færd, jævne med Jorden. Der blev da ogsaa pillet ved den Kontrakt, selve Borger-

repræsentationen med Overretssagfører *Anders Hvass* og Børskonsulent *Schovelin* som veltalende Ordførere fik dog reddet Legaterne; men Gaarden stod ikke til at redde; den maatte vige for et koldt og tungt moderne Varehus af Jern og Glas, der ganske forandrede

Skolebygningen Østergade 54, efter Niels Wiwels Akvarel.

Gadens Fysiognomi; men størst blev dog vor Forargelse, da en forvirret Arkitekt som et mislykket Forsøg paa at undskylde sin Andel i Vandalismen vovede at anbringe en Kopi af den skønne Frontespice, der stod saa smukt i sin sennederlandske Renæssancestil med røde Munkesten og Sandstensbaand, i et Materiale, der kun kunde fornærme, som Afslutning paa Makværket; desværre naaede han ikke i det »Forbryderalbum« af modellerede Hoveder, hvormed han prydede den nye Facade, at faa anbragt Hovederne af de virkelige skyldige.

Men vi, der saa den gamle Gaard synke i Grus, knyttede i Afmagt vore Hænder og mindedes den Begejstring, hvormed vi i vore Drengaar sang Hymnen til vor gamle, kære Gaards Pris paa Efterslægtens uforglemmelige Skoleballer i Casino.

Naar *Abrahams'* Sange var forbi, nød vi alle sammen den indstuderede Komædie, og saa kom det aller fornøjeligste. Ind fra højre Side i Parkettet strømmede alle Ordensmarskallerne med mægtige Smørrebrødsfade. Alle Børnene fik hver en Tallerken i Skødet, og

paa den taarnede der sig efterhaanden fire Stykker lækkert Smørrebrød og tre Fem-Øres Kager op, og der blev en Bytten Smørrebrød med vore Damer, og det hele gled ned med en Appetit, som var det det fornemste Festmaaltid paa den kgl. Skydebane, og det krydredes yderligere ved et mægtigt Glas, fyldt med »Biskop«, som Restaurationens Tjenere fordelte imellem os i store Hankeglas. Det var en Fest!

Naar Maaltidet var endt, begyndte Dansen straks for de voksne i den lille Sal; men Drengene fik en halv Times Pavse, som benyttes til at besøge Forældrene i Logerne eller at undersøge Pergolaens og Basargangens Herligheder og Smuthuller. Men var den halve Time forbi, stod *Balduin Dahl* igen i Orkestret, og nu begyndte det herligste Skolebal for Børnene i den store Sal, ledet af Krigsassessor *Poul Petersen*, der var engageret til det samme, medens en kgl. Balletdanser bragte Orden i de Voksnes Danserækker i den lille Sal. Paa Slaget eet holdt Børneballet op, og de Voksne rykkede ogsaa frem i den store Sal, hvor de svang sig til Kl. 4, ja, naar de kunde faa Fader overtalt, sædvanligvis til Kl. 5. Men aldrig har en Wienervals eller en Marzurka klinget herligere i mit Øre end i Casinos store Sal, og en hel Salighed var det med sin Pige om Livet at jage paa tværs gennem Salen over det skinnende Parketgulv til *Lumbyes* udødelige Champagnegalops ildnende Toner. Det var eventyrligt dejligt.

Men alle de Drengene, der ikke dansede, legede Røvere og Soldater paa Casinos mærkelige Gange og Trapper; kun paa Scenen var det strengt forbudt at komme. Derimod var det en yndet Sport at stikke op paa Galleriets nu af de danselystne forladte Tilskuerplads og klapre med Stolesæderne. Musikken overdøvede det derved afstedkomne Rabalder, saa man kunde øve denne mærkelige Idræt ret uforstyrret. Men blev vi tørstige, og det blev vi tit, var der ogsaa Lise for det; nede bag Parketlogen stod hele Natten den uerstattelige *Seidelin* trofast paa Vagt ved en mægtig Tønde, der syntes udtømmelig, og hvorfra han ustandselig gratis udskænkede den lifligste »Biskop« til Drengene og deres Damer.

Og som vi morede os — og dansede. Der var mange af os, som fra Aar til Aar mødte deres Hjerterdame paa Skoleballet, og som det altid gaar i de gode Romaner, fik de virkelig hinanden til sidst paa et Skolebal. Jeg oplevede endda det mærkelige Tilfælde, at to af mine Klassekammerater, den ene, medens han gik i 4. Latin-

klasse, den anden i 6. Latinklasse, blev virkelig hemmeligt forlovede paa Ballet. Det første Par var nuværende Fuldmægtig i Magistraten, Cand. jur. *Viggo Thorball*, der fandt sin skønne Brud, *Agnes von Benzon* der, hvilket gav Anledning til adskillige spidsfindige Hentydninger i vore Skoleaviser i de to sidste Klasser; den anden var en af mine allernærmeste Venner, senere Overlæge, Dr. med. *Victor Scheel*, der forlovede sig med Overlærer ved Metropolitanskolen *Henrik Smiths* sprudlende livlige Datter *Ingeborg Thorballs* har allerede holdt Sølvbryllup, og *Scheels* Ægteskab varede lige til hans altfor tidlige Død d. 17. December 1923; han var da Formand i »Dansk Lægeforening«, og hans Død betød et smerteligt Tab ikke alene for hans Hjem og hans Venner, men ogsaa i høj Grad for den danske Lægevidenskab.

Ballets Dronning var i min Sværmetid den fortryllende lille *Emma Lange*: det var den senere saa forgudede kongelige Skuespillerinde Fru *Emma Thomsen*, der ogsaa blev lagt i en altfor tidlig Grav, netop som hun, der i lange Tider netop paa Grund af sin Billedskønhed var blevet misbrugt i en Række intetsigende Vaudeville-Elskerinderoller, havde vundet sine store sceniske Sejre i »Natteherberge« og »Mørkets Magt«. Gud, hvor var hun dog yndig, den Gang hun som purung Pige dansede paa Skoleballet. Og saa var hun saa glad og saa hjertensgod mod os alle. Selv oplevede jeg et morsomt Eventyr med hende. Jeg skulde i min Egenskab af Duks i femte Latinklasse føre Børneballet op, og naturligvis valgte jeg *Emma Lange* til min Dame. Men derved blev hun nødt til at sige Nej til en flot og kæmpestor Realist, som herover geraadede i et saadant Raseri af Jalousie, at han udfordrede mig til et regulært Slagsmaal paa et mørkt Sted for Enden af Bazargangen imellem de to Garderober, og som ung Mand af Ære kunde jeg umulig undslaa mig for den ulige Kamp, som jeg gik ud af med fuld Honnør og et kraftigt blaat Øje. Men min Løn som Ridder fik jeg; thi da *Emma Lange* saa min Malheur, blev hun grebet baade af Stolthed og øm Medfølelse, saa at hun dansede hele Aftenen udelukkende med mig.

Naar jeg siden hen i Livet mødte *Emma Nielsen*, til sidst *Emma Thomsen*, mindedes vi altid den dramatiske Begivenhed paa Skoleballet i 1886, og hun kunde i Erindring derom aldrig nænne at sige Nej, naar jeg appellerede til hendes gode Hjerte; adskillige Gange fik jeg hende til at medvirke velvilligt ved »Efterslægtsamfundets« Velgørenhedsfester, ja, hun drev det saa vidt, at hun en Gang ind-

studerede en lang Prolog, jeg havde skrevet, og da en rød Plakat hindrede hende i at komme ved Festens Begyndelse, fik hun mig til i hendes Paaklædningsværelse at foretage de nødvendige Ændringer, der gjorde den fra Prolog til Epilog, og hun tog efter Forestillingen hen og sagde den frem. I »Berlingske Tidende«, hvor den samme Aften stod trykt, staar den som Prolog; det var for sent at rette den.

Da *Emma Thomsen* blev ældre, kom hun, der havde deltaget i Skoleballerne i Egenskab af Søster til en gammel Efterslægter, atter som fast Gæst paa de Baller, jeg da arrangerede for Drengene i Odd-fellow-Palæet; men da var det i Egenskab af Tante til sine yndige tre smaa Niecer, de senere Fruer *Vett*, *Schack* og *Hansen*, der i og for sig ingen Adkomst havde til at komme med paa Ballerne; men selvfølgelig var *Emma Thomsens* Bøn nok til at aabne Dørene paa vid Gab for de søde Smaapiger, der tog Arven som Baldronninger op efter deres Tante, og jeg havde ved disse Lejligheder Anledning til at opfriske min Barndoms lyse Minder med hende i mangen munter Svingom.

Hendes stadige Tilstedeværelse ved disse sidste Baller havde den Følge, at Skolens gamle Elev, Generalkonsul *Julius Holmblad* paa ny begyndte at komme paa Ballet; hvert Aar telefonerede han til mig om at reservere ham en Billet, »men«, føjede han til, »De er nok saa venlig at sørge for, at jeg faar Fru *Thomsen* til Bords ved Souperen!« Det fik han, og hver Gang han ud paa Natten forlod Ballet, betalte han mig sin Billet med en Hundrekrone-Seddel; thi det maa man huske, at Efterslægtballerne ved Siden af deres Fornøjelighed ogsaa havde et smukt Formaal, hvis Hensigt kun de aller mest indviede kendte.

Ganske vist mødte Drengekomitéen hvert Aar Dagen efter Ballet hos *Abrahams* og *Fader* med en Kasse fine Havanna-Cigarer som en velfortjent Tak for det Slid, de havde haft; men der var alligevel en rigelig Sum tilbage, som i al Stilhed blev anvendt til de Drengene, der var smaat stillede, til at købe deres dyre Skolebøger for, og de fik dem alle nye — *Brix* hadede Begrebet »brugte Bøger«; han ansaa dem for farlige Smittebærere, og desuden gav de ikke Drengene Respekt for deres Bøger, saa at de kunde sætte en Ære i at holde dem pæne og rene.

Medens Skoleballerne altsaa straaledede i Glans, var dette i *Brix's* Tid, i al den Tid, jeg gik i Skolen, langt fra Tilfældet med Skov-

turene. I tidligere Dage var ogsaa hele Skolen i Fællesskab draget til Skovs; men da det en Gang var hændt, at en Dreng var faldet ned af et Træ og havde stødt sig slemt, og en anden Dreng under »Røvere og Soldater« af Fjenden var blevet bundet som Fange til et Træ i Dyrehaven, hvilket Gerningsmændene havde glemt, og man maatte bruge et Par Timer for at finde ham igen — ellers havde det ulykkelige Offer sandsynligvis maatte tilbringe Natten bagbunden ude i Skoven, — vilde *Brix* ikke mere paatage sig det store Ansvar ved at drage med alle Drengene ud. Derfor indskrænkedes vore Skovture til, at een à to Klasser ad Gangen, naar de kunde faa to af de yngre Lærere til at tage med, fik en Dag fri for at tage ud; det kunde være meget fornøjeligt, men det ejede dog ikke Storskovturens Charme.

Først da Fader blev Bestyrer, gav han mig Lov til at genindføre den store Skovtur, og der morede vi os kongeligt; men det var ogsaa da forbudt baade at falde ned af Træerne og at binde Kammerater fast til dem.

ALVOR OG ARBEJDE.

Naar man kom ind i Skolen, var de to Personer, man hurtigst stiftede Bekendtskab med, absolut de to Funktionærer, Skolens Portner og Inkassator *Johansen* og Direktionens og Skolens Bud, *Peter Seidelin*.

Der var en himmelvid Forskel paa disse to Herrer, og Sammenligningen faldt ikke ud til *Johansens* Fordel. Han var en lille, tætbygget, firskaaren og lavstammet Fyenbo med en højt skingrende Stemme og et rødt Fuldskæg. Han residerede med sin Madamme i Kælderen under *Brix'* Kontor, hvor hun drev en mærkelig Handel med os Drengene; den omfattede Stilebøger, Papir, Blyanter, Tavler, Penne, Grifler og Viskelæder, men tillige forhenværende Fem-Øres-Kager, som hun solgte for 4 Øre Stykket, fordi hun Aftenen i Forvejen havde købt en Konditors Restoplæg til Spotpris; hun tjente endda godt ved efter at have opvarmet dem at sælge dem til Underpris til os; de var lækre; onde Tunger sagde, at hun laa med dem i Sengen om Natten for at holde dem friske, men for denne Paa-stand manglede vi absolut Bevis; desuden serverede hun for 2 Øre en mægtig rund Kage med hvidt smeltet Sukker ovenpaa, som gik under Kælenavnet Fedtebrød, og endelig havde hun brune Bolsjer,

hun selv havde brunet paa Panden, og nogle diminutive Bismarcks-klumper; disse Delikatesser kostede kun 1 Øre for to Eksemplarer, og det brune Bolsje kunde holde sig det meste af en Time i Munden, naar man ikke suttede for stærkt. Til disse Maaltider serverede Md. *Johansen* til Skolens Velhavere et Fluidum af en violet Farve, der kaldtes Sødsmælk. Skønt Damen langtfra var yndet — hun havde, hvad vi i Drengesproget kaldte »en beskidt Kæft« overfor de mindre konstante Kunder — lokkede hendes Varer dog mange til.

Endnu mindre afholdt var *Johansen*, skønt han strængt taget ikke havde nogetsomhelst med os Drengene at gøre. Han var nemlig en væmmelig Sladderhank. Han nøjedes ikke med at sladre til *Brix*, hver Gang han saa en Dreng blive lidt længere nede i Gaarden i Timen, end forsvarligt var, med mindre hans Forsinkelse skyldtes et forbudt Indkøb i Madammens Forretning; men naar han gik rundt til Forældrene med de maanedlige Kvitteringer, førte han Sladder fra den ene Familie til den anden om, hvorledes deres Børn var i Skolen, og det var det, der til sidst fældede ham. Da Forældrene flere Gange havde klaget, og det alligevel gentog sig, fik han sin Afsked med Pension; der var nemlig den Ordning i hine Tider, at medens en gammel Lærer, der havde slidt for en kummerlig Løn i lange og trange Aar, og som nu paa Grund af Sygdom maatte gaa af, ikke kunde faa en Skilling i Pension, fordi ingen andre Lærere end Bestyreren var fast ansat, men timelønnet, var Portneren en fast lønnet Embedsmand, der derfor havde Krav paa Pensionen, et Forhold, der avlede en Del Bitterhed blandt Lærerne, fordi *Abrahams* netop i de Tider, *Johansen* fik Afsked, maatte gaa af for sin tiltagende Blindheds Skyld. Han fik ikke en Skilling; *Johansen*, som var en efter sine Krav til Livet velstillet Mand, fik god Pension, og efter hans Død fik Enken endda ogsaa noget.

Da *Johansen* fik Afsked, blev der i Revuen paa Skoleballet sunget en Vise, hvis første Linier var betegnende nok. De lød:

»Under de skyggefulde Pladsens Træ'r
ryger *Johansen* ej sin Pibe mer',
bort er han draget, og Konen hun drog med,
vi sang med Jubel: Den Gang de drog af Sted.«

Et maa man dog lade *Johansen*, han var en meget trofast og paa-lidelig Inkassator, og som Porthund betragtet var han uvurderlig; han taalte ikke, at uvedkommende trængte sig ind paa Skolens

hellige Enemærker, og i den Anledning skete der en højst pudsig Historie en Aften.

Lige indenfor Skoleporten var der et lille nødvendigt Vandhus, hvortil ogsaa undertiden Gadens trængende søgte Læ. Da det oprindelig kun bestod af et enkelt Skærnbrædt, havde *Brix* af Skønhedshensyn beordret en Dør sat for, saa Indsigt fra Gaarden, hvor ældste Klasse havde Lov at gaa i Frikvartererne, hindredes. Denne Dør blev forsynet med en Slags Smælder af en ny Konstruktion, der havde den udmærkede Egenskab, at den, naar Folk var kommet vel ind, kun var til at faa op igen ved et bestemt Skub, man gerne skulde kende.

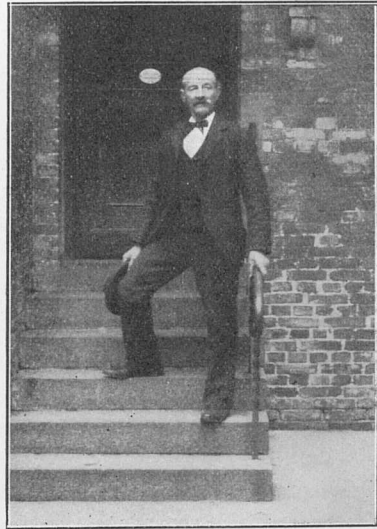
Nu hændte det en Aften ved Nitiden, at kgl. Kammersanger *Niels Juul Simonsen* paa Vej til det kgl. Theater, hvor »Bagtalelsens Skole« blev opført, og hvori han kun skulde optræde i den muntre Akt, hvor den unge *Charles Surface* sætter sine Ahners Billeder til Auktion, for at synge den berømmelige Sang: »En Skaal for hver Mø i blufærdige Vaar!« — følte en uimodstaaelig Trang til at aflægge det lille Boudoir en nødvendig Visit. Men da han vilde ud igen, sad den ulykkelige Kammersanger, takket være den genialt opfundne Smælder, uhjælpelig fast. Han dundrede, og han raabte; men der gik fem, og der gik ti Minutter, og Theatret ventede ham; der var ingen, der hørte ham. Saa fik han endelig den geniale Idé med sin mægtige Stemme at intonere:

»En Skaal for hver Mø i blufærdige Vaar«,

og det vækkede endelig den ellers saa agtpaagivende *Johansen* til Daad. Med et forarget Raab for han frem af sin Kælderhals: »Hvad er dette her for nogle forbandede Gadedrenge-Streger?« Da han mærkede, hvor Lyden kom fra, gik han hen til Aflukket og spurgte forsigtig, hvem det var, der gjorde alt det Rabalder. *Simonsen* forklarede det og bad ham for Himlens Skyld lukke op, for det hastede. »Ja, det gjorde det vel ogsaa, da De gik herind. Der kan De se, det kommer der af at være Frip. . . .!« Endelig befriedes Kammersangeren og for til Theatret, hvor man ikke kunde forstaa hans Udeblivelse, og hvor Mellemakten var trukket ud. Da jeg selv var i Theatret, kan jeg bevidne Rigtigheden heraf, og siden fortalte baade *Simonsen* og *Johansen* mig Historien, som hver af dem havde oplevet fra sin Side af Smældedøren.

En fuldstændig Modsætning til *Johansen* var *Seidelin* og hans

Familie. Han, der for øvrigt var kendt i videre Kredse, fordi han igennem en lang Aarrække — anbefalet til *I. P. E. Hartmann af Agerskov* — var Musikforeningens Bud, var en ret høj, noget spinkel, men kraftig Mand, mørk og skaldet, men med et lille Overskæg. Han boede øverst oppe paa Kvisten med sin nydelige og beskedne Kone og tre flinke Døtre, der alle senere kom i udmærkede Stillinger. Hans Hverv var at holde alle de mange Klasseværelser rene, lægge i Kakkellovne og ellers at bringe Skrivelser mellem Direktionens Medlemmer indbyrdes. Og lige saa ilde set som *Johansen* var, lige saa elsket var *Peter Seidelin* i de 30 Aar, han sled i det paa Skolen, baade af Lærere, Dreng og Bestyrer. Drengene betragtede ham som deres bedste Ven; naar han kunde, hjalp han dem med yderst diskrete Midler, han dækkede over deres Fejltrin, og det var hans største Glæde at kunne redde en Dreng for Straf. Han kunde ogsaa følge hver enkelt Elevs Frem- eller

Seidelin.

Tilbagegang gennem Protokollerne, og naar en Eksamination ved Afgangseksaminerne var endt, kunde man se *Seidelin* med Lorgnetten paa ivrigt studerende Resultatet, og saa sagde han: »Ja, se ham der havde jeg nu ventet mig mere af,« eller »Tænk, det var da morsomt, klarede han sig virkelig saa godt?«

Da det rygtedes ved *Johansens* Afgang, at *Seidelin* havde forenet hans Plads med sin egen, dog saaledes, at Drengene i Fremtiden selv skulde medbringe Skolepengene til Bestyreren, vakte det ogsaa stor Glæde hos alle. Stille og beskeden passede han sin Dont, og ved sin Jernhukommelse var han, da Fader blev Bestyrer, ham en uvurderlig Støtte. Han huskede, naar han stillede paa Kontoret om Morgen Kl. 8 præcis, alt, hvad der skulde foretages hver Dag i Aaret: »I Dag skal vi hæve Renter paa Moltkes Legat,« »Vi maa endelig huske, at *Francis* skal have sin Smederegning betalt i Morgen« o. s. v.

Derfor var de Viser, der imellem blev skrevet om *Seidelin*, altid Forherligelser af ham; ham kunde man umuligt sige noget ondt om, og han var lige glad og elskværdig, paa hvad Tid af Dagen man traf ham. Derfor var det ogsaa betegnende, at da det opdagedes, at *Seidelin* skulde have 25 Aars Jubilæum, blev der intet som helst Cirkulære at sende rundt for at hædre ham; tre af os paatog os at gaa rundt til de gamle Elever, vi kendte, og i Løbet af mindre end 14 Dage fik vi samlet en anselig Sum ind til ham til Hædersgave. Uhyre nøjsom og flittig var han; han havde egentlig kun to Fornøjelser; den ene var at hjælpe Fader med vor aarlige Ud- og Indflytning til og fra Charlottenlund; da sled han i det bedre end de andre Flyttmænd til sammen, og det betragtede han som sine Skovture. Og een Aften om Ugen holdt han helt fri. Saa fik han Besøg af sin bedste Ven, Bud i Handelsbanken *Mensen*, Fader til nuværende Chef for Statspolitiet *Mensen*, der er en gammel Elev af Skolen, og de to spillede da 66 til en Toddy og en Cigar.

Da *Seidelin* gik af, hædrede Lærerne ham med et fornøjeligt Gilde paa Lærerværelset, hvor han bl. a. fik et dejligt Stueuhr forærende. Han levede nogle Aar derefter som Pensionist, bestred i nogen Tid endnu Stillingen i Musikforeningen, men paa sine gamle Dage havde han den Ulykke, at hans ene Ben maatte amputeres paa Grund af Rosen, hvorved han var henvist til en Uvirksomhed, der var den myreflittige Mands Natur imod.

Da han blev begravet paa Assistens Kirkegaard, var der baade en *Brix* og en *Bokkenheuser*, der bar med paa hans Kiste ud af Kirken; men vi hørte begge til den næste Generation; hans to gamle Foresatte, som han viste en rørende Trofasthed gennem hele Livet, var da begge døde; men ingen, der vil skrive om sine Minder fra Efterslægten, vil kunne undlade at riste en Rune til *Seidelins* Ære. Han satte sin Pligt og Skolens Ære over alt, og han var lige saa elsket af de Tusender af Drengene fra Efterslægten, som han selv havde elsket Skolen og sin Gerning der.

Naar jeg tænker tilbage paa de tolv Aar, hvori jeg gik i Efterslægten, fyldes jeg af Taknemlighed for de lykkelige Dage, jeg tilbragte der. I det hele og store maa man ogsaa sige, at det var en god Skole, fordi den gennemgaaende havde gode Lærere, Folk, hvoraf en Del ganske vist i tidligere Tid var kommet lidt paa Kant med Livet, havde maattet opgive noget som uopnaaeligt og derfor

var slaaet ind paa Lærergerningen, hvortil mange var gaaet uden synderlig større Kundskaber end lige akkurat dem, de skulde bibringe deres Elever. Men det er ikke altid, at megen Lærdom skaber gode Lærere.

Paa samme Maade som *Agerskov*, som før nævnt, kunde hævde, at det ikke altid var de bedste Drengene, der sad paa første Bænk, saaledes kunde vi Drengene bevidne, at det sjældent var de lærde

Lærerne 1889. (Formiddagsholdet).

Siddende (fra venstre): Oscar Arlaud. Frk. Brosbøll. Frk. Lange. Brix. Frk. Boldt. Agerskov. A. Abrahams. — I Midten: Gymnastiklærer Sørensen. J. Plesner. I. Iversen. Johan Ottosen. Carl Holm. N. S. Andersen. Fr. Lange. — Øverst: I. Kier. Caspar Berg. Knud Bokkenheuser. Frederik Bokkenheuser. Frederik Brix.

Billedet er taget paa den store Legeplads. I Baggrunden Pladsklassen («Tugthuset») og Brix' Vindue.

Cand. philol.'er og mag.'er eller Dr. phil.'er, der var de bedste Lærere. Theori er eet, og Praksis sandelig noget ganske andet, og at være en god Lærer kan man ikke lære paa Universitetet; det er en medfødt Personlighedens Gave. Et slaaende Eksempel her paa havde vi igennem min Skoletid i vore to Lærere i Tysk i de højere Klasser: Cand. phil. *T. L. Simonsen* og Dr. phil. *C. A. Nissen*. *Simonsen* kunde sikkert ikke meget mere end det, der stod i hans egen Grammatik og hans tyske Lærebøger; men han kunde ved faa og smaa Midler lære os det, og det var nok til os. Hans Metode var, som jeg siden skal fortælle, højst besynderlig; men vi lærte let og meget,

og ved Siden af, at vi trods hans komiske Sider havde en knusende Respekt for ham, holdt vi meget af ham og var bedrøvede, da han døde. *Nissen* derimod var, naar han var vaagen, en hidsig og irriteret Person, men til Held for vort Samvær sov han næsten altid i de Timer, hvor jeg havde ham i 5.—6. Latinklasse, hvorfor vi kaldte ham »Dr. Morpheus«, noget Prof. Dr. *Lauritz Birck* var ubarmhertig nok til at skrive om ham i »Vort Land«, da han en Gang fejrede Jubilæum. Men naar man kom fra *Simonsens* klare og koncise Undervisningsmetode over til *Nissens* videnskabelige Væv, der gik langt over Hovederne paa os, var det som at komme fra Dynen i Halmen; selv kan jeg fra min Skoletid en hel Del Tysk; det takker jeg *Simonsen* for. *Nissens* to sidste »videnskabelige« Aar bragte mig snarere tilbage end frem. Og paa samme Maade gik det med det danske. Kærligheden til Sproget og Litteraturen lærte vi hos Professor *Agerskov*, hvis Personlighed fyldte hele hans Time med Lyst og Glæde; men i cand. phil. *Ferd. Christensen*, der var vor Lærer i Litteraturhistorie i de to ældste Klasser, traf vi ganske vist en uhyre elskværdig og human Mand, men en uhyre pedantisk Lærer, der fyldte os med lange Diktater af forlorn Aandrighed uden nogensinde at komme til Kærnen; det var ikke for intet, at *Sophus Schandorph* havde brugt ham som levende Model til Hovedpersonen i en af sine bedste Romaner »Uden Midtpunkt«. *Christensen* kunde ved Eksamensbordet spørge saaledes, at det var umuligt for en nogenlunde normalt indrettet Hjerne at ane, hvor han vilde hen, naar man ikke netop kendte hans Udtryksmaade. Han spurgte saaledes en Gang en ulykkelig Privatist: »Hvad gjorde det Præsterne til, at de var bundne til en bestemt Norm i deres Tro?« Jeg forsikrer for, at hverken Ministeriets Censor eller jeg, der fungerede som Skolens Censor, anede, hvor han egentlig vilde hen, og vi beundrede derfor Eksaminanden, da han meget fornuftig svarede: »Ja, det gjorde dem vel til bornerte!« Men *Christensen* svarede: »Nej, det kan man ikke sige: det gjorde dem ikke til bornerte; det er ikke et dansk Svar paa mit Spørgsmaal. Nej, Svaret maa være: Det gjorde dem til Hyklere!« Da vi under Censuren hævdede, at Eksaminandens Svar i Betragtning af Spørgsmaalets Uklarhed var særdeles respektabelt, var det ikke muligt at faa *Christensen* til at forstaa dette. Han havde — ligesom for Resten Universitetets i hine Tider mest frygtede Censor, Professor *Jul. Paludan* — den fortvivlede Maner ved Bedømmelsen at tælle Fejl uden nogensinde at tage Hensyn

til Præstationens Helhed, til dens gode og modnere Sider. Derfor blev baade *Paludan* i sin rige Ballast af Lærdom og *Christensen* i sin hjælpeløse »Bedreviden«, uhjælpelige Pedanter, der taagede ud i haabløst Pindehuggeri.

Paa eet Punkt begik *Brix* hyppig en Fejl i Valget af sine Lærere til Underklasserne. Han brugte ofte ganske unge Studenter, der var Sønner af hans Venner og Bekendte mest fra det politiske Liv, som betragtede deres Undervisning som et behageligt Middel til at skaffe sig de fornødne Lommepege i Studentertiden og da ogsaa forsvandt igen, lige saa snart deres Eksamensstudium, der laa paa helt andre Felter end det pædagogiske, krævede deres fulde Arbejdstid. Det er nemlig en sørgelig Misforstaaelse, at man kan sætte en hvilken som helst flink, ung Student til at undervise Børn i Begyndelsesgrundene; ja, det kan tit være en hel Forbrydelse at gøre det.

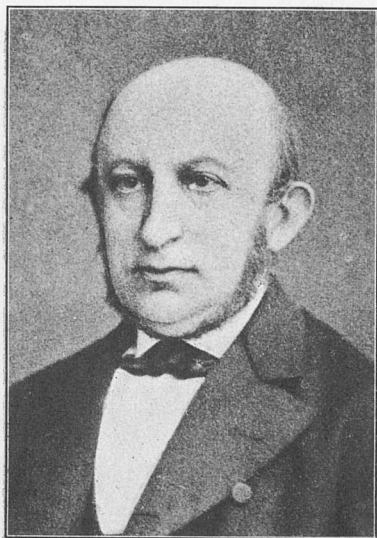

Provst N. Nørregaard.

Nej, da havde vi i Forberedelsesklassen og de første Underklasser i min Tid en ganske fortræffelig Pædagog i vor allerførste Lærer, ham, der bragte os over den første bitre Overgang fra Hjemmets blide Kaar til Skoletvangen, den Overgang, *Paludan-Müller* i »Adam Homo« betegner som den bratteste og haardeste af alle Livets Omskiftelser. Det var Cand. theol. *Nicolai Nørregaard*, der tilbragte sine første ni Kandidataar som en Slags Inspektør for Underskolen i Efterslægten, inden han som en lyst-farvet, grundtvigiansk præget Forkynder gik over til Præstegerningen, først som Præst i Rye ved Roskilde, siden som Provst i Grenaa. Han var for Resten Medudgiver af en Række udmærkede danske Læsebøger, som han udgav sammen med *Agerskov* og en anden Lærer ved Skolen, senere Overlærer *Strom* paa Jægerspris.

Naar vore første Skoleaar i Efterslægten staar for os som saa lyse,

glade og lette, kan vi først og fremmest takke *Nørregaard* derfor. Han havde en glimrende Evne til gennem tilsyneladende Leg at bibringe os vore første, solide Kundskaber; han forstod som faa at sætte sig paa Børnenes Standpunkt, følge deres Tankegang og Udvikling og tale til dem i et Sprog, de forstod. Uden at tabe det mindste Gran af sin Autoritet — vi havde en voldsom Respekt

Cand. phil. K. H. Leisner.

før ham — kunde han lege med os paa en Maade, der gjorde hans Timer til Fester for os. Der var mange af de »rigtige Lærere«, der saa paa ham og hans Lærergerning med et overbærende Smil og haanligt kaldte ham »Bukseknapperen«; men Faktum er, at der rundt om i Landet sidder mange af hans gamle Dreng, der med Glæde og Taknemlighed mindes ham endnu. Han havde den for en Lærer uvurderlige Egenskab straks at vække Tillid og Kærlighed, og uden denne Egenskab nytter det ingen Pædagog at have nok saa rige Kundskaber, nok saa højt

svævende og geniale Tanker; Lærer bliver han aldrig.

Rørende var det, saa *Nørregaard* siden hen i Livet fulgte sine gamle Drenges Udvikling. Mange Aar efter, at man havde forladt Skolen, kunde man pludselig, naar man havde haft Lykken med sig og udrettet noget godt, overraskes med et Brev, skrevet med *Nørregaards* faste og sikre Haand, og hvori han under Overskriften: »Min kære, gamle Dreng!« tolkede sin Glæde over, at man havde gjort ham Ære.

Naar vi slap fra det *Nørregaardske* Paradis i Forberedelsesklassen op i 6te Klasse, mødte vi straks Livets ubønhørlige Alvor i Hr. *Leisners* frygtindgydende Skikkelse. Jeg vil indrømme, at denne Frygt, da vi kom højere op i Alderen, veg Pladsen for en mindre respektfuld, men mere munter Opfattelse af denne Figurs Latterlighed.

Leisner, der havde den, som man skulde synes misundelsesværdige Opgave at lede vore første Skridt i Studiet af vort Fædrelands Geografi, var i Grunden en højst ulykkelig Mand. Som ganske ung var han endnu som Elev i Efterslægten blevet angrebet af en tuberkuløs Sygdom i det ene Ben, saa at det maatte sættes af helt oppe ved Hoften, og dette gjorde den ellers dygtige og livsglade Mand fortvivlet og selvopgivende; da han kort efter mistede sin eneste Slægtning, sin Moder, som han elskede over alt, trak han sig ganske ind i sig selv og læste med de smaa Midler, han havde, paa egen Haand til Artium, tog Studentereksamen og Filosofikum, men maatte saa paa Grund af Svagelighed opgive Studierne, og for at leve var han da blevet Lærer i Historie og Geografi, dels i Melchiors Borgerskole paa Nørregade, dels i Efterslægten. Og fra dette Øjeblik kan man godt sige, at han aandelig forsumpede, tyranniseret som han var af en ældre Husholderske, en rædsom Rappenskralde, af hvis Humør hans eget var i høj Grad afhængigt, naar det ikke yderligere forværredes af et Maveonde, som hyppig overfaldt ham. Sikkert var han i Bund og Grund en god og hæderlig Mand, der mente os det bedste, men hans mange Særheder, der fuldt ud beherskede ham og tiltog med Aarene, gik ud over os Drengene, der som smaa frygtede dem, som større lo ad dem og drillede ham paa det ubarmhertigste. Men vi iagttog dog altid med en vis Spænding, naar »Humpe«, som vi kaldte ham, drejede ind ad Skoleporten paa sin Vej fra Melchior, om hans Ansigt var »i Rundbue-« (glad) eller »Spidsbue-Stil« (arrig).

Hans Legemsmangel gav for Resten en Gang Anledning til en morsom Scene. *Leisner* var en Dag syg, og da Fader gik sin sædvanlige Morgenrunde gennem Klasserne, spurgte *Abrahams* ham: »Ved du, hvad *Leisner* fejler?« — »Maa jeg?« raabte en af Drengene. »Naa, hvad fejler han da?« — »Hans Ben er hos Snedkeren!«

Iøvrigt havde *Leisner* ogsaa forlorne Tænder, og naar han blev rigtig ivrig, tog han dem ud af Munden og lagde dem paa Katederet, hvorved hans Mæle blev endnu mere uforstaaeligt end ellers, og naar man ikke forstod ham, blev han utaalmodig, humpede ned af Katederet og serverede sit ulykkelige Offer: »Studs Knægte«, som vi kaldte hans smaa Lussinger paa Grund af de Ord, der ledsagede dem. Jeg husker, at første Gang, jeg saa denne Exekution, som gik ud over nuværende Konsul *Arthur Marcus*, blev jeg rædselsslagen. Den Slags Behandling var jeg hverken vant til hos *Nørregaard*

eller hjemmefra. Siden hen i Skoletiden regnede man ikke en vel-anbragt Lussing for noget, det var en Ting, en rask Dreng ingen Skade tog af.

Som man vil se af en Historie, jeg fortalte om *Erik Henningsen*, bedømte *Leisner* hele Livet igennem sine Elever efter deres Karakterer i Geografi, og hans Undervisning var kun baseret paa, at man skulde ramse Bogens Ord nøjagtigt op. Selv havde han, naar han blev vred, en mærkelig Ramse, som han serverede i ramme Alvor. Den lød i al sin komiske Latterlighed:

»Hvad siger Bogen? Ingenting for dovne Dreng! Rent fordærvet Person! Kommer hjem, smækker sig paa Sofaen, tænder Cigaret, spytter i Loftet, siger »sgu« til sin Fader og »Fanden gale mig« til sin Moder! Læser Smudspressen. Ender paa Ladegaarden! Pille Græs paa Frue Plads, blaa Bukser, Kost og Vandkande. Muligvis Galgen!«

Ved Siden heraf var *Leisner* et stort Barn. Man kunde gøre ham glad ved de mindste Bagateller. Paa hans Fødselsdag forærede vi ham altid smaa Krukker med Syltetøj, som vi havde tigget hos Moder; enkelte Velhavere mødte med en Flaske Tokayervin, han forsømte aldrig noget Aar at minde os i Tide om, naar det var hans Fødselsdag. Den Dag straaled hans Ansigt, og vi fik »Ug's-Pille«, hvilket betød, at hele Klassen fik »ug«, og dette berettigede os efter Skolens Skik til at sende Duksen ned til *Brix* med Protokollen, hvorefter Klassen fik den sidste Time fri.

Leisners Endeligt var højst aparte. Den elskværdige gamle Pastor *Prior* har selv fortalt mig Historien. *Leisner* blev syg paa Skolen og kørt hjem. Det viste sig at være Lungebetændelse; midt under Krisen gik *Prior*, der var hans Sjælesørger, op til ham, der havde ligget i Feberfantasier hele Dagen. Han laa da og snakkede i Vildelse; han troede, han var paa Skolen og afleverede sin sædvanlige Ramse: »Hvad siger Bogen? o. s. v.«; men saa blev han pludselig stille, og *Prior* mente, at det maaske vilde gøre ham godt, om han læste et Stykke af Bibelen op for ham. Som tænkt, saa gjort! Og til *Priors* udelte Glæde laa *Leisner* ganske stille og lyttede. Da Læsningen var endt, sagde den syge pludselig: »Maadelig, den næste!« Han havde troet, det var en, der var oppe!

Dette var denne nidkære Lærers sidste Ord i denne Verden. Han havde hele sit Liv levet uhyre nøjsomt i et Par smaa, mørke Værelser i Fiolstræde og havde nok lagt sig en Del Penge op. De gik til en

fjern Slægtning; men sit store Bibliotek havde han disponeret over paa en anden Maade. I en Mængde af dem havde han skrevet en Dedikation til hver af sine Dukse »til Minde om H. K. Leisner«. Jeg fik een af dem. Resten af Bøgerne gik til de to Skoler, han hele sit Liv havde virket ved. Der var noget rørende i dette.

Der fortælles imellem Leisners mange Elever mange pudsige Historier. En af dem skal jeg fortælle her. Han, der havde en høj, skaldet Pande, sad altid under Examinationen og gned sig ustandselig oven i den. Saa lød Spørgsmaalet: »Hvad ved du om denne Højslette?« — »Naa, ingenting! Den er skaldet, nøgen og bar!« — »Hvilke Dyr lever paa denne Højslette?« — »Naa heller ikke: Særlig springende og gnavende Arter! Nogenledes, den næste!« Nogenledes var en Karakter, Leisner selv havde opfundet; den tænktes anbragt mellem »tg« og »mdl«, og man regnede, at den trak 1 Point fra ved Sammentællingen, hvorimod tg var lig Nul, mdl $\div$ 2. Den værste Karakter o trak fire Points fra, den anvendte Leisner kun for aabenlyst Snyderi, og han skrev den aldrig som en »Bolle«, men med tre store Bogstaver N. U. L.

Der klæbede ved hine Tidens Sprogundervisning en meget væsentlig Fejl; vi blev stoppede med Masser af Gloser og Grammatik, lærte udmærket godt at læse endog vanskelige Stykker af det fremmede Sprog; men skønt vor Skoles Valgsprog hed: »For Livet, ej for Skolen«, lærte vi aldrig at tale Sproget. Med den Ballast jeg har af Kundskaber i Tysk og Fransk, burde jeg kunne klare mig i Paris og Berlin; men jeg kan det ikke, fordi jeg dels mangler Øvelsen, dels Frækheden; var man virkelig vænnet hertil samtidig med, at man som Barn lærte Sproget, havde man haft en betydelig større Nytte deraf, end man nu har.

I Efterslægten begyndte vi allerede — modsat andre Skoler — i tredje yngste Klasse at lære Engelsk som det første fremmede Sprog; der kunde vi, om vi havde faaet Lov at beholde dette Sprog, sikkert have drevet det til en Del; men næste Aar fik vi Tysk, Aaret efter Fransk, og saa begyndte Latinen, og samtidig hørte Engelsk-Undervisningen op. Naar man efter tre Aars Undervisning i et Sprog i 10—12 Aars Alderen fuldstændig ophører med det, er det intet Under, at man glemmer baade Udtale og Gloser. For mig har det hyppigt været et Savn, at Engelsk var mig saa fremmed. Ganske vist kunde man i Skolens to sidste Latinklasser vælge mellem Tysk og Engelsk; men vi valgte saa at sige alle Tysk, ikke specielt af

Kærlighed til dette Sprog, men fordi man fornuftigvis foretrak hellere at lære eet Sprog grundigt end to halvt.

Men noget uhjælpelig meningsløst var der i, at vi gennem alle Latinklasserne havde 14 Timer Latin og fra 3die Klasse tillige 8 Timer Græsk af Ugens 36 Timer; enhver vil kunne forstaa, at derunder maatte Fag som levende Sprog og Historie — som for Resten, hvad Fordringerne angik, langt fra var noget Bifag, hvad jeg siden har været yderst taknemlig for — ja, selv Undervisningen i Dansk lide under Timenød. Meningsløst var det ogsaa i de to sidste Klasser at spille to Timer ugentlig paa at læse 100 Sider af *Wimmers* oldnordiske Læsebog, hvoraf endda kun de 50 skulde opgives til Examen, naar dette Sprog aldeles ikke sattes i Forbindelse med det Danske som Sproghistorie. Min Latin vil jeg, som *Per Degn* siger, »mare ikke undvære for en Mark«, dertil lærte jeg at elske dette Sprog for højt med dets klare og logiske Grammatik; men af Græsken har jeg oprigtig talt aldrig haft anden Nytte end, at jeg kunde have undværet en Fremmedordbog i Tilfælde, hvor andre maa ty til den. Medens jeg senere hen i Livet har læst en Del Latin, har jeg aldrig siden Skoletiden aabnet en græsk Bog; jeg tror endda nok, at jeg nu efter 40 Aars Forløb har glemt de græske Bogstaver. En medvirkende Grund til, at vi var saa glade ved Latinen, var vel nok, at vi som Lærer deri havde den udmærkede *Johan Ottosen*, medens vor Græsklærer var en lille, forhadet, arrig Jøde, der ikke selv kunde mere Græsk end, at han havde Gloserne skrevet til i sin Bog og fik Hovedpine og sendte os hjem, naar vi laasede Bogen inde, og Ordensduksen »ikke kunde finde« Nøglen. Han gjorde meget stor Forskel paa os, og han var jaloux paa en Dreng, naar en af hans Yndlinge foretrak Selskabet med sin Kammerat for hans. Saaledes gik det til, at han i et rasende Anfald af Jalousi en Dag, da jeg var i sjette Latinklasse, knaldede mig en Bog ned i Hovedet, saa min Næse sprang op at bløde, blot fordi min nærmeste Ven i Klassen, Overlæge *Victor Scheel*, havde sagt Nej til Aftenen i Forvejen at gaa i Theatret med ham, fordi han hellere vilde hjem til mig, hvad han var næsten hver Aften. Jeg skal ikke nævne denne Lærers Navn, blot sige, at han var den eneste af mine mange Lærere i Skoletiden, om hvem jeg ikke bevarer eet eneste kønt Minde. Nu er han død og borte.

Om *Johan Ottosen* kan det derimod siges, at han var Idealet af en Lærer. Han var saa fjernt fra alt, hvad der hed forloren Kateder-

Majestæt, at vi Dreng og unge Mennesker mere betragtede ham som en god Ven end som en foresat; hans Undervisning, navnlig i Historie, men ogsaa i Latin var klar og vækkende. Hans Foredrag om historiske Personer og Begivenheder var fængslende og saa levende, at man blev revet med og lyttede i aandeløs Spænding. Han var en frisindet og højsindet Mand, der først og fremmest søgte Mennesket i enhver Dreng, og han havde aandelig Spændkraft nok til at finde det og holde det fast. Han vakte ogsaa vor Interesse for det Liv, der rørte sig udenom os, og han gik i de to øverste Klasser ikke af Vejen for at anvende Timer paa Diskussioner med os om Døgnets Politik, der i hine bevægede Provisorie- og Gennembruds-Dage spillede en langt større Rolle i Mesterlexianernes Sind end den gør nu til Dags. Og han elskede, at man i saadanne Timer sagde ham imod og endda brugte kraftige Ord; han kunde le med os som ingen anden, og saa havde vi alle en velsignet tryk

Cand. phil. T. L. Simonsen.

Følelse af, at alle hans Tanker og Handlinger var baaret oppe af en varm og inderlig national Følelse, en Fædrelandskærlighed, der var saa ægte og inspirerende, at den gav Genlyd hos os, noget, vi saa bekræftet i hans offentlige Liv, hans begejstrede Kamp for Sønderjydernes Sag — det er ikke for intet, at hans eneste Digt er Sønderjydernes herlige Opsang: »Det haver saa nyligen regnet...« — og hans klare og kloge pædagogiske Evner fandt vi bekræftet i hans ypperlige historiske Lærebøger lige fra »Børnenes Fædrelandshistorie« til Arbejder for den modnere Alder. Lykkelige følte og føler vi os ved, at vi havde en saa udmærket og uplettet Mand til Lærer; vi saa op til ham, fordi han var et Mandfolk, en Karakter, hvis Højsind vi stræbte at efterligne.

Blandt vore Sproglærere var vel nok »tyske Simonsen« den ejendommeligste. Han var sandelig heller ikke helt sædvanlig. Han var

da allerede en ældre Mand, en lille, tyk Mand med et udpræget jødisk Fysiognomi. Han bar altid en mægtig tyk Stok, som han selv kaldte »Flohentödter« — *Leisners* bar i Parenthes bemærket det langt mindre elskværdige Navn Edmund Jernside —; men Simonsen brugte den aldrig imod os; derimod brugte han en ganske forfærdelig Mund uden at mene det mindste ondt med det. Naar vi kom op efter Frikvarteret, blev han staaende et Øjeblik i Døren og brølede: »Aufgestanden!«, hvorpaa vi stod ret, til han var naaet hen til Vinduet og havde hængt sit Tøj, saa kom der et nyt Brøl: »Niedergesetzt!« og saa herskede der den dødeligste Ro i Klassen; man kunde ikke se et Sekund op fra sin Bog, uden at han straks var der. Alting var »en infam Nesvished, naar Læreren var til Stede«; hakkede man i sin Oversættelse, var han der straks med sine Skældsord, der alle var hjemmelavede: »Hold Keft, infame Skvalderbuks! Det er en uforskammet Nesvished at komme her og ikke kunne sin Lexe, naar Læreren er til Stede. Saadan en tallerkenslikkende Dromedardriver sidder her og ødelægger baade Lærerens og sine Kollegers kostbare Tid. Dummerkopf: Sit ned paa sin tykke Rumpel!« Men klarede vi os godt, straaede hans gamle, grinagtige Ansigt om Kap med den sorte, glinsende Hestehaarsparyk, der altid sad skævt, og han spidsede sine fyldige Læber til et sødt Smil, og han sagde: »Du kan gaa hjem til din Mo'r og la' hende traktere dig med en Bolle til din Kaffe!« Det var den højeste Form for Anerkendelse, man kunde opnaa; om at han selv skulde give Bollen, var der aldrig Tale.

Men en glimrende Lærer var han; han havde virkelig Evne til at aabne vort Øre for Sprogets Ejendommeligheder, og hvad vi lærte af ham, sad fast. Han var den eneste Sproglærer i Skolen, der forsøgte at lære os at tale Sproget; da jeg var en lille otte-Aars Dreng og havde lært Tysk et Aar, overraskedes vi ved, at Skolens Direktion med *Brix* i Spidsen kom ind ved Examen kun for at høre paa os Purke snakke livligt Tysk med *Simonsen*. Trods sine Skældsord var han afholdt; vi baade forbløffedes og morede os over dem, og man mærkede altid bag alt dette besynderlige en varm Interesse for den enkelte. Prygl brugte han aldrig; men en af hans Skyller kunde ogsaa hurtigt nok tage Pippet fra en rask Dreng.

Ja, der var mange Originaler iblandt Efterslægtens Lærere den Gang, og mange af dem vilde vel næppe nu til Dags blive taalte; men de gjorde, at vi saa at sige aldrig kedede os i Skolen, og er der

noget, ubarmhjertige Dreng hurtigt faar Øje for, er det deres Læreres Svagheder, og de skal da nok sørge for at faa dem draget frem.

En saadan Original, der søger sin Lige, var gamle Skrivelærer *Fr. Lange*, en Onkel til *Fru Emma Thomsen*. En ganske køn gammel duknakket Herre med Fuldkæg var han, og jeg har aldrig set nogen saa smuk Skrift som hans. Som Lærer var han ypperlig; hans Forskrifter, der i Timerne fordeltes til hver enkelt, indeholdt smaa Fyndord som: »Lediggang er Roden til alt ondt,« »Rom blev ikke bygget paa een Dag,« »Af Skade bliver man klog« o. s. v., og med saadan en Sentens skulde vi i hver Time fylde to Sider, inden vi maatte komme op og blive rettede. Vi skrev i linierede Skrivebøger med sort Bind; men om Fredagen skrev vi i grønne Bøger, og da var det de gothiske Bogstaver, vi lærte; det er en Lærdom, jeg siden har haft stor Nytte af, og det undrer mig, at man slet ikke mere i den moderne Skole lærer dem; hvorledes skulde jeg f. Eks. ellers senere have kunnet læse *Rahbeks*, *Todes* og *Storms* Skrift; og selv om ikke alle faar samme Speciale som jeg, saa er der dog Masser af Livsstillinger, hvori man stilles Ansigt til Ansigt med denne smukke Skrift — hvad mener mon ikke Jurister og Handelsfolk? —, og da er det ubehageligt ikke at kunne tyde den.

Lange, der havde været Urtekræmmersvend og bedaaret *Brix* ved sin skønne Haandskriftsprøve, da Stillingen som Skrivelærer var blevet ledig, var Ungkarl og havde en Svaghed for »Brystdraaber«, ɔ: Smaaflasker med denne Udskrift paa Etiketten, og som han sendte os Dreng rundt for at hente fra de forskellige Klasser, hvor han havde været, og hvoraf han gerne tømte et Par Stykker hver Time; deres Indhold var gammel Rom, hvad vi Gavtyve naturligvis var hurtig om at opdage, da den duftede os lifligt i Møde, naar vi kom op til Katederet med vore Skrivebøger. I sin Bedømmelse af vor Skrift var han meget retfærdig; kun een Ejendommelighed havde han; der var i Skolen en anden Skrivelærer, der hed *Bjørn*, og naar vi havde haft ham et Aar, saa *Lange* med den inderligste Medlidenhed paa eens Skrift og sagde: »Stakkels Dreng! Man kan se, at du har været i Bjørneklør; sikken en Klo du selv har faaet. Da du forlod mig i Fjor, kunde jeg give »ug« for den Skrift — og med Rette —, men nu staar den desværre kun til »godt«; men det retter sig nok, det retter sig snart, glæd dine gamle Forældre, de Stakler, med, at Skrivelærer *Lange* nu selv vil søge at genoprette

det tabte, og i Løbet af to à tre Uger haaber han atter at have sat dig og din Skrift paa det Standpunkt, hvor den efter dine rige Evner fortjener at være.« Og ganske rigtigt: næste Uge var man allerede avanceret til »mg« for inden altfor lang Tid atter at kunne belønnes med et »ug«.

I saa Henseende var gamle Tegnelærer *Heinrich Janniche*, hvis udmærkede Tegnehefter vi brugte, ærligere; tegne har jeg aldrig kunnet, og naar jeg kom op med mine Arbejder til *Janniche*, saa han længe og haabløst først paa dem og saa paa mig, lagde Haanden paa mit Hoved og sagde med Bæven i Stemmen: »Stakkels Barn, stakkels defekte Barn! Du er jo blottet for ethvert Herredømme over din lille Haand og dit ellers saa kloge Øje. Jeg kan overhovedet ikke give nogen Karakter for dette Makværk, du er udenfor Censur lige som de gamle paa Charlottenborg, der har glemt at male. Men gaa nu ned og hvil dig efter din sikkert hæderlige, men ganske frugtesløse Anstrængelse; men lov mig for Himmels Skyld een Ting, ulykkelige, at hvis nogen nogensinde skulde falde paa i dit forhaabentlig lange Liv at spørge dig, hvem der har lært dig at tegne, saa sig for Guds Skyld ikke: Tegnelærer *Janniche!* For det kunde jeg ikke have paataget mig.« Jeg vil indrømme, at jeg tror, den rare Mand havde Ret baade i Vurderingen af mine og sine Evner.

Efterhaanden som gamle *Lange* kom længere og længere ned paa Dagen, blev han, takket være Brystdraaberne, mere og mere underholdende, og naar han sad og ventede paa, at en skulde blive færdig med sine Sider, holdt han Konversationen med os gaaende. »Luk det Vindue, Dreng,« sagde han en skønne Dag. »Jeg har haft den rædsomste Lungebetændelse i Nat mellem 2 og 4.« — »Hvordan slap De dog af med den, Hr. *Lange?*« — »Hyldethe! Men man skal staa op, naar man nyder den, ellers gør den ingen Virkning.«

Det mærkeligste af det hele var, at jeg tror, *Lange* selv troede paa sine Historier, saa tit havde han gentaget dem; maaske oprindeligt kun for at være morsom. »Knud,« kunde han sige, »kom herop og se paa dette Uhr. Skulde man ikke tro, det gik rigtigt?« — »Jo, men det gør det jo ogsaa, Hr. *Lange.*« — »Nej, min Dreng, det gaar akkurat et Aar for sagte. For i et Aar stod det i mine Trængselsdage paa Assistenthuset!«

»Gaa aldrig med A-Penne i Baglommen, Dreng,« advarede *Lange*; det var for Resten noget, vi havde ondt ved, da vor Paaklædning aldeles ikke tillod os den Luksus at have Baglommer. »Jeg gik en

Gang i min Ungdom med et Gros A-Penne i min Baglomme; jeg satte mig paa dem, og de gik alle op — I ved nok, hvor; jeg maatte paa Hospitalet; det var frygtelig smertefuldt; jeg blev opereret tre Gange, og de tre Dusin kom ud; Resten sidder jeg med; men af de tre Dusin kunde jeg kun bruge elleve Penne!«

Agerskov var en kendt Dyreven, og naar han løb hjem til Frokost i Nikolajgade, havde han altid et Par Hunde efter sig, som han trakterede paa, og som fulgte ham til Skolens Port. »Jeg kan ikke for min Død fordrage Hunde,« sagde *Lange* en Dag til *Agerskov*. »De har ædt flere Pund Frikadeller ud af min arme Krop, og ser en Hund mig, løber den efter mig for at spise videre.« — »Aa, Snak,« sagde *Agerskov*, »hvis vi to følges ad, følger Hunden skam mig og ikke Dem!« — »Skal vi vædde?« spurgte *Lange*. De blev da enige om, at *Lange* skulde hente *Agerskov* ved Frikvarterets Slutning i Nikolajgade, og uden at nogen af dem satte sig i Forbindelse med Hundene, skulde de se, hvem de løb efter. Naar de kom til Skolen, skulde *Agerskov* dreje op ad Handelsbankens Trappe inde i Porten, *Lange* gaa lige ind i Gaarden.

Det lykkedes; en dejlig, stor Slagterhund mødte d'Herrer i »Maven« og fulgte med. Da *Agerskov* drejede op ad Handelsbankens Trapper, gik Hunden, der kendte ham, selvfølgelig efter ham. »Dér kan De se,« sagde *Agerskov* triumferende, »Den gik efter mig!« — »Ja Tak,« svarede *Lange* urokkelig, »men den troede saagu, det var mig.« Og Væddemaalet blev aldrig afgjort.

En Dag kom en af de store Drengene uden at ville det til at ramme *Lange* med en Snebold i hans høje Hat. Han blev, da Hatten faldt af, meget ked af det og gik straks hen til *Lange* og gav ham en Undskyldning. »Ja, Tak du din Gud, at den ikke ramte mig i Øjet,« svarede *Lange*, »saa var det gaaet ud, det er hændt mig een Gang før!« Der var ingen af Langes Øjne, der fejlede noget.

En Dag kom der en lille Regnekunstner, der hed *Philip Roth*, og blev vist frem paa Skolen. Fader stillede ham de vanskeligste Spørgsmaal, hvis Udregning i Hovedet krævede en Masse baade Kvadratrødder og Decimaler; men til vor Beundring svarede han altid, næsten uden at betænke sig, rigtig paa dem. Da vi derefter kom op i Klassen, spurgte vi *Lange*, om han ogsaa kunde gøre det. »Ja, Drengene,« svarede han, »men kun, naar jeg ligger ned, helst om Morgenens mellem 5 og 6.«

»Jeg har et meget stærkt Hoved,« fortalte han, »en Gang for nogle

Aar siden gik jeg her udenfor, gled, faldt og slog Hovedet mod en Flise med et Knald, saa Folk strømmede til; de troede, jeg var død; men jeg rejste mig rolig op, og se, Flisen var knust i to Stykker med en stor Stjerne i Midten. Det kostede mig fire Mark i den offentlige Politiret for Gadeuorden.«

Naar vi kunde faa Lange til at fortælle om »den Gang, han boede paa Belvedere«, et Beværtningssted ude i Nærheden af den nuværende Enghaveplads, var der ingen Ende paa hans Historier. Halvt var de Alvor, og halvt var de Spøg. Jeg skal da, inden jeg forlader denne mærkelige Mand, lade ham fortælle een af disse Anekdoter.

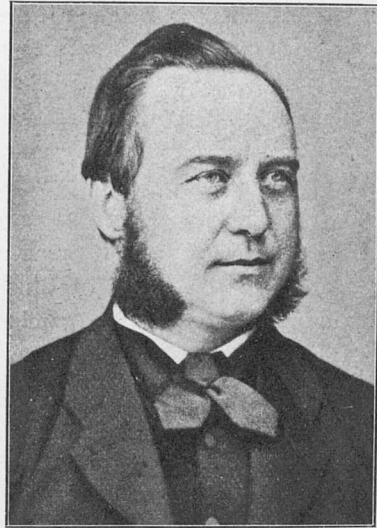
»Da jeg boede paa »Belvedere«, Dreng, havde jeg en And; et dejligt Dyr; den havde tre Ben, og derfor fodrede jeg den godt. Da vi nærmede os Mortensdag, løftede jeg en Dag paa den og sagde til min Husholderske: Nu vejer den nøjagtig tre Lispund, Marie, saa vil vi spise den som Mortensgaas. Men jeg fik den aldrig. Aftenen før blev den stjaalet. Jeg meldte det til Politiet; men de fandt ikke Fyren, skønt jeg godt vidste, hvem han var. Han stjal, saa Vandet løb ud af Øjnene paa ham; men Politiet fandt ham ikke, før han til sidst stjal et Hus, saa blev han taget.« — »Var det et meget stort Hus, Hr. Lange?« vovede vi at spørge. »Aa, nej,« svarede Lange i dyb Alvor; »det var et Hundehus!«

Dette sidste Svar kunde jo tyde paa, at Lange gjorde Sjov med os for at more os; men det mærkelige var, at hvis nogen vovede at le eller drage hans Fortælling i Tvivl, blev han rasende; han troede virkelig halvvejs selv paa sine Historier. De var blevet ham en Vane, og en moderne Psykolog kunde ganske sikkert have haft stor Interesse af at stille hans Diagnose.

Men hvad man saa vil sige om gamle Lange, en rar Mand var han og en glimrende Lærer var han i sit Fag; det var, som om Trolddommen i hans Fingre forplantede sig til vore; vi lærte alle sammen at skrive — om end mere eller mindre smukt — saa dog altid læseligt, og der var den Forskel paa hans og saa mange andre »Systemers« Undervisning, at han formaaede at bevare Karakteren i hver enkelt Drengs Haandskrift. Der var ingen Humbug i hans Undervisning, og en Fremgangsmaade som den, man saa saa tit samtidig i Skrive-Institutterne, hvor man reklamerede med, at »saadan var min Haandskrift, da jeg begyndte mit Kursus« — og »saadan var den efter tre Maaneders Forløb«, hvor man saa en ganske karakterløs

og ødelagt Skrift, var ham ganske imod. »Jeg skal lære Jer at skrive, men ikke at skrive som jeg selv. Saa var der jo ikke noget ved det!«

Det vilde være for vidtløftigt her nærmere at omtale de mere eller mindre dygtige Lærere, jeg ellers havde i Efterslægten; dog vil jeg nævne »Gamle Berg«, som kaldtes saaledes for at skelnes fra sin mindre elskværdige Broder »Unge Berg«. Caspar hed den »rigtige«, han var en god og trofast Slider som Lærer i de mindre Klasser, hvor han paa Grund af sine udmærkede Evner til at omgaas os Børn var ualmindelig afholdt, og han holdt trolig ud paa sin opslidende Plads i over 50 Aar og døde først, da han var fyldt de 80. Hans Skikkelse hørte i den Grad med til Skolen, at det maa med i Billedet fra hine Dage, for at dette skal være fuldstændigt; og det maa vor udmærkede Engelsklærers, *Hans Guldbrandsens*, ogsaa. Han døde i sin bedste Alder af en Hjertesygdom, og selv vi Drengene følte det saa smerteligt at se ham lide — der fulgte altid

Cand. theol. Hans Guldbrandsen.

Angstfølelser med hans Anfald, — at vi følte det som en Slags hellig Pligt at være muse-stille i hans Timer, hvilket desuden medførte den Fordel, at vi nød ubetinget godt af hans klare og kyndige Undervisning.

Sluttelig skal jeg saa blot nævne min udmærkede senere Kollega, Lektor *I. Iversen*, der nylig døde ret pludselig, kort før han ved sit 70de Aar skulde være faldet for Aldersgrænsen. Han var, da jeg gik i Skole, en ganske ung Lærer, der skønt cand. theol. havde Fysik og Matematik til Hovedfag, men for mig i de ældre Klasser var en god og omhyggelig Lærer i Dansk. Han havde igennem hele sin lange og opofrende Skolevirksomhed uhyre Vanskeligheder at bekæmpe med Disciplinen, fordi han var saa kolerisk og mistænksom, at han var uhyre let at drille, og saa fo'r han straks ned og klagede over de urimeligste Bagateller. Men lærte man ham rigtig at kende, kom

man baade til at holde af ham og respektere ham for hans noble og retsindige Karakter, hans uhyre Pligtopfyldelse og store Kammeratlighedsfølelse, der aldrig fornægtede sig, naar en af hans Kolleger trængte til hans Hjælp, eller naar han — uden at nogen havde ventet det af ham — kunde vise en en Opmærksomhed, der altid udførtes paa den mest diskrete og stilfærdige Maade. Der er det mærkelige ved *Iversen*, at, medens Drengene altid var slemme til ubarmhjertigt at drille ham i Skolen, har jeg aldrig truffet nogen af hans gamle Elever, som ikke har mindedes ham med Glæde og Taknemlighed og talt fortrydende om, hvad de havde været med til at byde denne elskelige Mand, hvis Retfærdighedssans var saa levende udviklet, at han i flere Dage kunde gaa rundt med Samvittighedsnag, naar han bildte sig ind, at han havde været urimelig og gjort en af sine Dreng Uret. De af disse Dreng, der læser disse Linier, vil sikkert være enige med mig i, at *Iversen* i deres Minde staar som en af de reneste, nobleste og mest retlinede Skikkelser, vi lærte at kende i vor herlige Drengetid i den gamle røde Gaard derinde paa Østergade.

MELLEM KAMMERATERNE.

Skønt Forholdet mellem os Dreng indbyrdes paa Skolen var endogsaa udmærket godt, var det forbavsende, saa lidt vi kom i hinandens Hjem. En af Grundene hertil har sikkert været, at vi kom fra saa forskelligt socialt stillede Hjem, at Forældrene ikke har ment, at vi passede for hinanden. Det lyder besynderligt, at jeg maa sige, at i hele min lange Skoletid var *Frantz Dahl* og jeg de eneste, der kom sammen i hinandens Hjem; jeg mindes endnu hans Forældres Gæstfrihed og deres pragtfulde Hjem foran i Frederiksberg Allé; ellers kom *Victor Scheel* meget til mig; men jeg kom aldrig til ham. Om at følges til og fra Skole kunde der for mit Vedkommende ikke være megen Tale, da jeg altid boede tæt ved Skolen og kun om Sommeren havde Turen til og fra Klampenborgbanen, der da udgik fra den senere Nordbanegaards Station i Vester Farimagsgade, kunnet give Anledning til nærmere Bekendtskaber udenfor Skolen; men denne Tur maatte altid foretages med Fart paa, for at man ikke skulde komme for sent til Toget, noget der i hele min Barndom kun er hændt mig een eneste Gang, hvilket satte min ængstelige Moder i den frygteligste Uro, til jeg endelig flov tonede frem med næste Tog.

Men paa selve Skolen, ja, og lidt udenfor den i de sidste Aar, levede vi altid i den skønneste, kammeratlige Forstaaelse med hinanden; derfor er vi Efterslægttere altid glade, naar vi, mærkværdig sjældent for Resten, træffer hinanden paa Gader og Stræder og kan opfriske gamle Minder. Men der var det mærkelige Forhold fra det Øjeblik, Latinskolen blev oprettet i 1881, at saa var det, som om en dyb Kløft skilte Realister og studerende. Uden at komme op at slaas eller skændes nærrede vi gensidig den dybeste Foragt for hinanden; Realisterne, der betragtede sig selv som de egentlige Efterslægttere — hvad de jo ogsaa havde Ret til; men det kunde vi den Gang ikke se, — saa ned paa os som Fjolser og Læseheste, der ikke var rigtige Mandfolk, og vi paa vor Side betragtede dem som ynkelige Sinker, hvis aandelige Standpunkt stod langt under vort, og som vi kun nødtvungent var sammen med i de fælles Gymnastiktimer, hvor Realisterne gennemgaaende var os betydelig overlegne i deres Præstationer.

Naar *Brix* i nøje Samraad med Fader og efter mange Betænkkeligheder havde brudt med Skolens oprindelige Idé som Realskole, noget, de vaskeægte gamle Elever i lange Tider tog ham ilde op, var Grundene to. I ældre Tider havde Realuddannelsen gennem et Tillægsaar efter Afgangsklassen ført sine Elever saa vidt frem, at den kunde demittere direkte til den militære Højskole (derfor var der saa mange udmærkede Officerer blandt Skolens tidligere Elever, og derfor leverede disse et stolt Kontingent i vore Krige 48—50 og 64), Polyteknisk Lærestalt og Landbohøjskolen; men Forholdene her forandrede sig, nu lettedes Adgangen til disse Institutioner betydelig for den, der havde Studentereksamen, og til sidst krævedes denne Examen helst. Følgen var, at Efterslægten, hvor Underskolen hørte op, maatte lide den Tort at se sine flinkeste Elever forlade sig. Det gjorde altid Lærerne ondt at skulle skilles fra deres bedste Dreng, netop som de skulde have rigtig Glæde af dem, og desuden gik det jo ud over Elevantallet, en Faktor, ingen Skole hverken den Gang eller nu har kunnet se bort fra.

Jeg tør ogsaa nok uden at blive beskyldt for Pral sige, at Tonen i Skolen højnedes betydeligt, da den blev Latinskole. De store Slagsmaal paa Gader og Stræder efter Skoletid, hvor Efterslægten Dreng mødtes og kæmpede som Løver mod »Borgerdyderne« fra Christianshavn eller Melchiorianerne, kendte vi slet ikke mere i min Tid; derimod opstod der en blidere Forbindelse udenfor Skolen, som vist

egentlig holdt sig, lige til Skolen flyttede. Det var Møderne med Pigerne fra Admiralgadens Pigeskole, der mangen en Gang gav Anledning til Forhandlinger og Beklagelser mellem de to Skolers Ledelser; men naar Bestyrerinden i Admiralgade bestandig gav de skrækkelige Dreng Hovedskylden, havde hun sikkert Uret, ja, jeg drister mig til at hævde, at man ikke en Gang med *Erik Klipping* kunde sige, at »hendes Vilje var lige saa god som min!«, det var hyppigere, at det var Pigebørnene, der søgte os, end omvendt, og da Bestyrerinden derovre fandt paa den geniale Idé at lade Pigebørnene gaa et Kvarter, før Efterslægten holdt op, var Følgen den stik modsatte end ventet; thi »Tøsene«, som vi kaldte dem, fik da rigelig Tid til at strømme ned til Østergade, og naar vi endelig slap løs, fandt vi ikke alene de omliggende Porte besat med ventende Donnaer, men helt oppe paa de modliggende Huses Trappegange kunde vi se Hovederne af vore Tilbederinder, der var Spejderpiger i en noget anden Forstand end den moderne.

Engang gav dette Forhold Anledning til en ganske munter Episode, der hændte, efter at Fader var blevet Bestyrer. Da mødte Bestyrerinden fra Admiralgade op med en alvorlig Klage over een bestemt Dreng — den rare og godmodige *Peter Mamsen*, der senere blev en dygtig Tandlæge her i København og døde saa sørgelig tidlig under en af Influenza-Epidemierne. Vi kendte alle *Peters* ridderlige Tilbøjeligheder, der satte sig smukke Blomster paa vore Skoleballer; køn som han desuden var, havde han »Pige-tække«, og de unge Damer kunde sjældent lade ham i Fred, hvad der ikke altid var *Peters* Skyld. Men nu mødte »Havgassen«, som vi kaldte Bestyrerinden, op med en saa alvorlig Sigtelse, at Fader, der ellers var mest tilbøjelig til at le ad disse Børnestreger, som aldrig medførte nogen Ulykker, og var ked af hendes evindelige Klager, dog mente, at han maatte gribe regulerende ind. Anklagen lød paa hverken mere eller mindre end, at *Peter* havde kysset ikke mindre end seks Pigebørn i selve Pigeskolens Port Dagen i Forvejen. *Peter* blev kaldt ned, og paa sin sædvanlig godmodige, humoristiske Maade begyndte Fader at bebrejde ham hans altfor stærke Tilbøjeligheder for det svage Køn. *Peter* saa saare angergiven ud; men da Fader til sidst sagde: »Og saa har du oven i Købet i Gaar Eftermiddags kysset 6 Piger i Porten!« fo'r *Peter* dybt krænket op, og med Taarer i Øjnene raabte han: »Nej, Hr. Professor, det er Løgn i hendes Hals; jeg har

kysset to Piger tre Gange hver!« Da var det umuligt for Fader at bevare Alvoren, og *Peter* havde vundet sin Sag.

Naturligvis udviklede der sig blandt os jævnaldrene et noget stærkere aandeligt Samliv, efterhaanden som vi voksede til; det vilde jo have været utænkeligt andet, naar saa mange og opvakte Mennesker daglig maa leve sammen. At dette gav sig Udslag i, at vi udgav Skoleaviser, er noget, som ogsaa er kendt i andre Skoler og vistnok drevet langt mere systematisk der end hos os, f. Eks. i Borgerdydskolen paa Christianshavn; men den havde jo ogsaa været Latinskole i 100 Aar før vor blev det. Men frejdige var vi ellers nok i vore Blade; der var to, det ene hed »Revuen«, og det redigerede jeg; det andet hed »Den nye Revue« og havde *Victor Scheel* til Redaktør. Skønt vi var de endogsaa allerfineste Venner i Privatlivet, levnede vi, efter hvad vi selv mente var god, journalistisk Skik, ikke hinanden Ære for en Skilling, naar vi skrev i vore Blade.

Hvad vi polemiserede om, maa Guderne vide; desværre har jeg ikke gemt et eneste Nummer; derimod husker jeg, at vi alle — efter det gamle Ord, der siger, at det er en daarlig Student, der ikke kan skrive daarlige Vers — kraftig luftede vor Pegasus i begge Bladenes Spalter, og meget af det, der her kom frem, var dog ikke mere ueffent end, at *Johan Ottosen* roste det.

Ved een bestemt festlig Lejlighed gik de to Organer dog sammen i skøn Endrægtighed. Det var, naar *Viggo Thorball* fyldte Aar d. 1. Maj. Navnlig i 1886 var der gjort særlig Anstalter i denne Anledning; baade 6. og 5. Latinklasses gode Hoveder var sammenkaldt, og det første Resultat var, at vi udgav et pragtfuldt Festskrift, der hentede sin Titel fra Cæsars berømte: »De bello Gallico« og kaldtes »De Ballo Danico«. Alle skrev vi paa Vers, og udelukkende handlede Skriftet om »Balle«s herlige, ja næsten overmenneskelige Egenskaber, idet man dog ikke forsømte paa diskret Maade at hentyde til hans dulgte Kærlighed, saa at et enkelt Digt kom til at forherlige Agnes, »hans dejlige Sommerfugl«, som han saa legende havde fanget paa sidste Aars Skolebal. Bogen var slet ikke saa helt lille; blandt Bidragyderne var ogsaa to, der noget ældre og først var kommet ind i Skolens 5. Latinklasse, nemlig nuværende Ordenshistoriograf, Dr. phil. *Louis Bobé* og Læge i Saxkøbing(?) *Frederik Ingerslev*.

Men der var paa denne Dag forbeholdt *Thorball* endnu større

Overraskelser; Postbudet i Admiralgade fik en travl Dag; thi lige fra Morgen til Aften strømmede det ind til Fødselsdagsbarnet med Lykønskningsbreve, store som Dokumenter og smaa duftende Billetter i rosa Farver; der kom mere end et Par Hundrede. Vi havde nemlig i et Par Uger i Forvejen været ivrig beskæftiget med at formaa vore Forældre, Søskende, Fætre, Kusiner, Tanter og alt, hvad vi kunde mobilisere, til at skrive til ham; den stakkels Fyr blev mere og mere fortunlet, hver Gang han modtog en ny Postgang, og lukkede han Brevene op, saa de ægte nok ud — hvad de ogsaa var —; men Modtageren anede blot ikke, hvem Afsenderne var. Nogle Breve var holdt i Lapidar-Stil, andre røbede Forretningsmandens i hine Tider højst besynderlige Sprog, men andre var kokette, indiskrete og syntes at afsløre det hæderlige Fødselsdagsbarn som en grufuld Don Juan.

Om Aftenen, da Mørket havde sænket sig over det store Loft, man skulde passere for at komme til Thorballs Værelse, hvor han lig en anden *Faust* grublende kastede sig over sine lærde Studier af Oldtidens Klassikere, samledes saa mange af os som muligt i dybeste Stilhed paa hans Trapper, hver Deltager var forsynet med en tom Ølflaske, hvori der var anbragt et Stearinlys, og da alle disse var tændt, listede vi os over Loftet, og pludselig satte vi med et vældigt Skraal i med en Kantate, der var digtet til Anledningen som en Parodi paa vor Skolekantate og naturligvis begyndte:

»Vær hilset, du Dag, da vor Balle han opslog sit Øje.«

Aldeles fortunlet rev *Thorball* Døren op og saa sig omgivet af et blændende Lyshav, og op ad Trappen strømmede Familien med sit ærværdige Overhoved, den gamle, elskværdige Sadelmager *Thorball* i Spidsen for at se, hvad det var for et Rabalder. Han inviterede os alle paa Forfriskninger, der i en Fart blev hentet i Nabolaget.

Alt dette var jo ret yndefuldt og barnligt; men vi øvede ogsaa i vor Fritid en anden »Idræt«, som vi dyrkede i ramme Alvor. Allerede tidlig havde Forfatteren *Henri Nathansen*, der kom ind i Skolen i 1ste Latinklasse, vakt vor Interesse for Theatret, den, der i hans Manddom skulde sætte sig saa udmærket en Frugt i hans fortræffelige Skuespil; og jeg husker, at jeg mangan en Gang som Dreng sammen med ham gik paa Vagt i Kolonnaden bag det kgl. Theater for at faa et Glimt af »de store«, naar de gik til og fra Theatret. *Nathansen* kendte dem alle, og paa den Maade blev jeg første Gang

præsenteret for Koryfæer som Fruerne *Eckardt* og *Hennings*, Kammeranger *Schram*, *Emil* og *Olaf Poulsen* »i civil«; det vil sige, det skete paa Afstand, vi stod blot imponerede og maabede paa de store Personligheder.

Men da vi naaede 13—14 Aars Alderen, greb Theatergalskaben os fuldstændigt. I Fritiden skulde vi altid spille Komædie, og det var ikke smaa Opgaver, vi satte os. Saaledes indstuderede vi hele »Elverhøj«; *Nathansen* var selv Christian d. IV, *Frantz Dahl* Mogens, jeg var sommetider Agnete, sommetider Ridder Rud. Prøverne foregik som oftest oppe i min store Stue paa Amagertorv, hvor en Sengeforlægger fungerede som Tryggevælde Aa, og hvor vi pyntede os med to gamle Sabler, jeg havde fra Bedstefaders Tid, et Slag med Cheniller, der laa efter en afdød Tante, og hvad vi ellers kunde faa fat i af bredskyggede Damehatte o. l. Henrykt var jeg, da jeg en Dag kunde overrække Hans Majestæt Kong *Nathansen* et Par veritable Sporer, jeg havde tigget mig til at laane hos min Bedstefader. Men Prøverne blev drevne med dyb Alvor, og *Nathansen* var en stræng Instruktør. Imidlertid nærmede Tiden sig, da Stykket var færdig-indstuderet, og vi vilde jo gerne have det opført blot een eneste Gang i sin Helhed; men vi manglede baade Penge og Scene. Da fandt *Nathansen* et glimrende Sceneri; det var Østre Anlæg, hvor der endogsaa var en Bro, der førte over Stadsgraven op imod en Høj, der var som skabt til Elverhøj. Og i dybeste Alvor opførte vi Purke en Foraarsmorgen, inden Trafikken i Anlægget blev altfor stærk, hele *Heibergs* Festspil, selvfølgelig uden *Kuhlaus* fortryllende Musik, under aaben Himmel i Østre Anlæg. Man kan deraf drage den theaterhistoriske Lære, at *Henri Nathansen* længe inden *Adam Poulsen* har opfundet og gennemført den virkelig moderne Friluftscene.

Det var nu imidlertid ikke altsammen Løjer og Barnagtighed, vi beskæftigede os med i de ældste Klasser, og der var navnlig eet, vi kunde takke *Johan Ottosen* for, og som lærte os en Del; det var det, vi kaldte vore videnskabelige Diskussioner. Ved Skoleaarets Begyndelse fik vi af ham hver en historisk Opgave tildelt, og det gjaldt da saa vidt som muligt at sætte sig ind i den; men samtidig fik to af Kammeraterne det Hverv at studere den samme Sag for at være parat til ved Diskussionen at møde med passende Kritik. Og paa den Maade fik vi lavet smaa fornøjelige »Doktor disputater« ud af det hele i *Ottosens* Timer. Jeg husker, at min Opgave hed:

»Hierarchiet i Norden«, og dens Løsning gav mig Anledning til for første Gang i mit Liv at besøge det kgl. Bibliotek. Det var overordentlig lærerigt, og det mærkelige ved det var, at man, jo længere man arbejdede sig ind i sit Stof, fik des større Kærlighed til det, ja, man kunde — saa ung man var — ligefrem forelske sig i et Synspunkt, som man selvfølgelig erhvervede sig paa anden, tredie Haand ved Læsning, for mit Vedkommende af *Helweg* og *A. D. Jørgensen*; men man følte det ved at vælge og vrage alligevel til sidst som sit eget, noget, man mente at kunne forfægte til sin yderste Blodsdraabe, fordi man nu syntes, at det var ens eget.

Naar »Disputatsen« i Skolen fandt Sted, indledede Ottosen altid med at sætte Emnet paa Plads; han gav en kort historisk Oversigt over, hvad det var, det drejede sig om, og saa vendte han sig paa sin impulsive Maade til Foredragsholderen og sagde med et henrivende, animerende Smil: »Hic Rhodos, hic salta!« Og det kan nok være, at man gik op i sin Opgave. Jeg husker, at jeg selv talte i to Timer; men min lille, uøvede Stemme kom til at lide derunder; jeg fik det, man da kaldte »Præstesyge«, hvilket nok er et populært Navn for Overanstængelse af Stemmebaandene. Dette gav Anledning til, at jeg en hel Maaned derefter ikke maatte eksamineres paa Skolen, da jeg ikke maatte bruge Stemmen, hvilket paa ny havde den pinlige Følge, at jeg blev luddoven, da jeg var altfor sikker paa ikke at komme op.

Det kunde *Ottosen* imidlertid ikke gøre for; men han havde en Evne til, naar jeg havde slaaet mine to officielle Opponenten, der ikke var altfor meget inde i Emnet, ned, saa jeg selv følte mig som Sejrrherre, at pille mig ned, saa at jeg mærkede den virkelig sunde videnskabelige Ydmyghed, der lærer en, at man aldrig kan nok, men at ethvert naaet Maal har det tilfælles med de finske Søer, naar man sejler paa dem og tror, at man har fundet til Land, at de da atter vider sig ud til uoverskuelige Vidder, saa at man lærer, at man, saa længe man sejler, aldrig naar til Lands Ende, men ser nye Maal i det fjerne. Dette er ethvert godt Studiums Maal, og igennem sin Opposition imod mig ved den givne Lejlighed, hvor jeg for Resten efter hans Dom til Fader skal have klaret mig særdeles fint, gjorde han mig egentlig til virkelig Student, til en af dem, der forstaar, at der i Glosen »studiosus perpetuus« ikke alene ligger en mild Haan mod den, der ikke — som Trop i »Rescensenten og Dyret« — faar sin Eksamen, men ogsaa en dyb Erkendelse af den

Mand, der forstaaer, at Livets og hans Studiums Gaader aldrig vil faa Ende, og at et negativt Resultat ogsaa er et Resultat, man sommetider kan være baade glad og taknemlig for.

De Tanker og de Øvelser, *Ottosen* herved satte i Bevægelse hos os som den ægte Pædagog, han var, satte sig ogsaa Frugt i det Samliv, vi Drengene førte med hinanden. Det var navnlig *Victor Scheel* og mig, der i vor daglige Omgang greb Idéen. Vi vandrede i hine Tider, da vi var Mesterlexianere, lange Ture med hinanden, helst i Dyrehaven, hvor vi, der var til Pas forskellige i Livsanskuelse og Temperament, drøftede saa at sige alle de humane Problemer, der ikke var os fremmede eller frastødende, og jeg tør sige til vor Ære, at netop disse Interesser holdt os fjærnt fra alt det, der berørte det pseudoerotiske og ellers sætter en Mængde af de unges Fantasi i en skadelig og snavset Bevægelse.

Særlig husker jeg en St. Hans-Nats Stemning, da han og jeg efter Solnedgang vandrede igennem Dyrehaven, og hvorfra vi først kom sent hjem, da det atter var ved at blive lyst; men til Trods for, at vi var Genstand for de tarveligste Formodninger om, hvor vi havde været henne hin Nat, kunde vi med ren Samvittighed sige, at den Berigelse, vi havde faaet ud af den, var saa højt hævet over alt det, der ellers holdt Ungdommen i de Tider til Jorden, at vi tværtimod i lange Tider derefter kunde tære derpaa i den aandelige Nødstilstand, det mere nøgterne Liv siden nødvendigvis førte os ind i. De Breve, vi i vort Rusaar, da vi nødvendigvis maatte søge hver sine Veje, vekslede med hinanden, kunde, hvis de eksisterede endnu, have vidnet højt om, at det er sandt, hvad jeg her fortæller.

En af de Begivenheder, som beskæftigede os mest i vore sidste Skoleaar, var Efterslægtens 100 Aars Fødselsdag og de Festligheder, som dermed fulgte. Vi store Drengene — Festen fejredes den 4. Marts 1886 — følte os paa en Maade som medansvarlige i hele Gangen i Højtidelighederne. Først havde jo en Del af os bidraget vort ved at staa Modeller til *Erik Henningsens* store Billede; men saa kom Indøvelsen af nogle Kor i en ny Kantate, som *Vilh. Bergsøe* havde skrevet, og hvori *Niels Juul Simonsen* sang Soloen. Endnu hører jeg Stemmeklangen, da han sang:

Hil være dig, daadrige *Tode*,
 hil *Riber*, *Thaarup* og *Storm*,
 der trods al fremmedlands Mode
 dog støbte i egen Form!«

og hans smukke Appel til Ungdommen om at elske sin Fædrejord, der endte i de pompøse Linjer:

»Om end den tykkes helt ringe
og næsten i Fjendens Vold,
saa husk dog, at Løverne springe
i Dannemarks Hjerteskjold.«

Den Dreng, der har hørt *Simonsens* Malmrøst slynge disse Linjer ud, glemmer dem aldrig.

Nogle Dage inden Festen skulde finde Sted, var en halv Snes af os med Fader ude i Industriforeningens store Sal for at hjælpe til ved Arrangementet, under vort Arbejde kom Oberst *le Maire* til, og vi blev meget forbavsede, da han pludselig klappede i Hænderne og raabte: »Til Endemaalig, Drengel!« Det gik ikke straks op for os, hvad han mente; men det viste sig, at de Bænke, Drengene skulde sidde paa ved Festen, var saa forskellige i Længde og Størrelse, at det var umuligt at beregne, om der var nok til os alle; derfor lod den praktiske Oberst os sætte os ved Siden af hinanden og skifte om, til vi havde naaet alle Bænkene rundt, og han havde talt op, hvor mange vi kunde være. Denne Manøvre morede os meget, og den gik da heller ikke af uden megen drastisk Spøg fra Oberstens Side.

Saa oprandt da endelig den store Dag; det var en forrygende Snestorm hin 4. Marts, og det gjorde for saa vidt et Skaar i Glæden, som det hindrede Skolens ældste dalevende Elev, Jægermester *Müffelmann* fra Vemmetofte, der havde glædet sig saa meget til som Æresgæst at komme til Stede, i at komme; han blev indesneet. Der ved blev vor berømte Skuespiller, Professor *Phister*, den ældste, og jeg tror nok, det baade glædede og smigrede ham at fejres paa denne Maade. Ved Festen i Industriforeningen var jeg som Elev i 5. Latin-klasse med som Ordensmarskal, og jeg følte mig ikke saa lidt i min Værdighed med et bredt, højrodt Silkeskærf, man havde laant i Studenterforeningen, over Skulderen. Det faldt i min Lod at tage imod *Phister* og føre ham gennem den lange, løber-belagte Gang op til hans Plads. Han var da næsten blind; men jeg havde to Aar i Forvejen ved Generalprøven til Jubelfesten for *Ludvig Holberg* set ham — trods denne Blindhed — spille *Oldfux* i »Den Stundesløse« paa det kgl. Theater, hvor Latinskolernes ældste Elever var indbudt, og det havde gjort et saa mægtigt Indtryk paa mig, at det ikke

var svært for mig at finde den gamle Mester i den store Vrimmel af Gæster, der strømmede til. Jeg fik ham under Armen, og paa Vejen op spurgte han mig: »Naa, faar I nogen gode Klø derinde i Efterslægten nu?« — »Naah!« — »Ja, da kunde jeg saagu ikke klage i min Tid. *Friedenreich* (*Brix'* Forgænger) førte et første Klasses Spanskrør!« Senere, da *Otto Zinck* skrev sin Bog om *Phister*, søgte han Oplysninger om *Phisters* Skolegang i Skolens Arkiv, som Fader og jeg da lige havde ordnet, og jeg mindes det ondskafuldt henrykte Smil, *Zinck* satte op, da han kom ind til Fader og mig og pegede i en gammel Protokol og sagde: »Der skal I bare se: han er sgu blevet smidt ud af Skolen!« Dette var dog kun for saa vidt rigtigt, som Skolens Direktion havde »henstillet« til gamle Klokker *Phister* at tage sin Søn ud af Skolen og anbringe ham i et Fag, da Drengens Temperament ikke gjorde ham anlagt for at underkaste sig Skolens Disciplin.

Da *Phister* nogle Aar efter søgte Fader paa Skolens Kontor, var jeg tilfældigvis derinde, og den Visit glemmer jeg aldrig. Han kom rystende og bævende ind og sagde: »Uha, jeg faar Fornemmelser, naar jeg gaar ind i disse hellige Haller; jeg husker mine Møder med *Friedenreich* her!« Og saa spillede den gamle Mand en hel Komædie, hvor han, talende med to Stemmer opførte en Afstraffelsesscene, hvor han endte med at fare rundt om det runde Bord, som stod der allerede den Gang, med *Friedenreich* med Spanskrøret efter sig; til sidst var han ved at krybe ind under Bordet, men det opgav han dog. Siden kom han og Fader til at tale om Holbergs Komædier, og jeg mindes min Beundring og Forbavselse, da den gamle Mand ikke alene ud af Hukommelsen citerede lange Stykker af *Holberg*, men fuldstændig spillede dem for os. Det Minde glemmer jeg aldrig.

Men vi maa videre med Hundredaarsfesten. Paa alle Stolesæderne laa foruden *Bergsoes* Kantate et Festskrift: »Hundred Aar«, et langt Digt af Forstander *Ch. Gandrup* paa Vajsenhuset, der tidligere havde været Lærer ved Skolen og den Gang gjort sig bemærket som Forfatter til en Del store, aldrig opførte, versificerede Dramaer i Shakespeare-Stilen, »Savonarola« og »Periander«. Digtet var en begejstret Hyldest i høj Lyrik til den gamle Skole; men det bragte ingen Oplysninger om Skolens Historie, hvilket for de fleste vistnok var noget af en Skuffelse; jeg tror nok, at Digtets Indhold gik i den Grad over Drengenes Hoveder, at kun de allerfærreste naæde at læse

det lange Poem igennem. Sin Historie fik Skolen først skrevet, da Fader i 1896 udgav sin Bog: Efterslægtsselskabet og dets Skole 1786—1836.

Paa Slaget tolv gik Dørene i Salens Baggrund op, og med den Præcision, som siges at være Kongernes Høflighed og i alt Fald var denne Konges, traadte Kong *Christian den Niende*, fulgt af Kronprins *Frederik* og Prins *Valdemar*, der ledsagedes af Direktionen, ind, og Festen tog sin Begyndelse med Kantatens første Afdeling. Saa skulde Professor *Brix* tale, og med sædvanlig Stolthed saa vi Drengene op til vor smukke Rektor; men hvad var det? Han lignede ikke sig selv; han var ligbleg; han begyndte sin Tale med svag Røst, og snart svandt den næsten hen, og inden der var gaaet et Kvarter, maatte han afslutte den Tale, han Dagen i Forvejen havde brugt tre Kvarter om at læse højt for Fader. Han var bleven syg paa Talerstolen, og paa os Drengene gjorde dette et pinligt og smerteligt Indtryk. Det viste sig at være et Hjerteonde, som var saa alvorligt, at han egentlig talt ikke var rask en eneste Dag siden, saa længe til han trak sig tilbage som et Vrag af sig selv ved Udgangen af 1892. Det var et sørgeligt Syn for alle os, der saa op til ham og beundrede ham fra hans Velmagtsdage.

Der gik ligesom et Lettelsens Suk gennem Forsamlingen, da Sjællands Biskop *B. J. Fog* derefter besteg Talerstolen og med en Svada, der viste den rutinerede Taler, der ikke kunde gaa i Staa, afleverede sin Festtale. Om det nu var, fordi Sindene i Forvejen var for optagne af det pinlige Optrin med *Brix*, for hvis Befindende der bredte sig en let forstaaelig Ængstelse, eller fordi *Fogs* Tale virkelig kun var »klingende Bjælder og lydende Malm«, skal jeg ikke kunne sige. Nok er det, at den gik ind ad det ene Øre og ud af det andet og efterlod ikke noget varigt Indtryk paa os unge.

Da Talen og Kantatens sidste Del var til Ende, rejste Kongen sig og tog Afsked, idet han med høj Røst holdt en Tale, hvori han takkede Skolen for dens Arbejde og endte med at udnævne *Brix* til Etatsraad. Han spurgte derpaa: »Hvor er Hr. *Bokkenheuser*?« Skønt Fader stod lige ved Siden af, svarede *Brix* i sin forvirrede Tilstand: »Han er ikke her, han er ude ved Drengene!« hvorpaa Kongen tog Afsked, og Fader gik Glip af den Glæde for Skolens Front af selve Kongen at modtage det Ridderkors, Kongen havde med til ham. Men om Aftenen stod hans Udnævnelse i »Berlingske«, og jeg husker, at Moder var meget glad derfor, og vi Børn var overordentlig stolte,

og vi følte os, naar vor vittige Onkel *Victor* siden kaldte min Broder og mig »de smaa Junkere«.

Da Fader mødte ved den store Middag, de ældre og mere velhavende forhenværende Elever gav paa Hotel d'Angleterre, og hvor den gamle Elev, Oberst *N. P. Jensen* holdt en mesterlig Hovedtale, kom Etatsraad *Augustin Gamèl* farende hen imod ham og raabte: »Men Mand dog, hvorfor bærer De ikke Deres Ridderkors!« — »Fordi jeg hverken har faaet det eller nogen Meddelelse derom,« svarede Fader. »Det gaar paa ingen Maade an; kom rask med mig!« og inden Fader vidste noget af det, sad han og *Gamèl* i en Droske, der i fuldt Firspring førte dem til *Gamèls* Hjem i Bredgade, hvor de styrtede ud til Garderoben, hvori der hang flere Kjølesæt, af et af disse løsnede *Gamèl* nu sit lille Ridderkors, som han forærede Fader til Minde om Dagen.

Medens de ældre morede sig godt ved Middagen paa d'Angleterre, samledes de yngre til en af Grosserer *F. Zachariae* arrangeret munter Aftenfest med Souper og Bal i Odd-fellow-Palæet, og hertil var Skolens to ældste Klasser indbudte for at fungere som Ordensmarskaller; derved fik jeg Lejlighed til at høre den glimrende Tale, Skolens gamle Elev, Krigsminister, General *Thomsen* holdt her. Det var rigtignok noget andet end den Fog'ske Lirekasse om Formiddagen! — Alle disse Taler er for Resten trykt i Faders Beretning om Festen i Skolens Program for 1886—87.

Vort Hverv som Ordensmarskaller faldt os uhyre let, til de ældre kom fra d'Angleterre; disse værdige Herrer medbragte nemlig et ganske ustyrligt og højroret Humør; det var, som om de endnu en Gang for en Aften følte sig hensatte til Skolens kære Legeplads, og da Etatsraad *Gamèl* pludselig sprang op midt i *Balduin Dahls* Orkester og tog Trommestikkerne fra Musikeren og paa den vanvittigste Maade begyndte at traktere den store Tromme, var Ævred opgivet, hele Salen genlød af Latter, og Ordensmarskallerne stak Piberne ind. Det var en uforglemmelig Fest; morsomst af alt var dog, da *Brix*, der var kommet noget til Hægterne, og Fader blev stillet op, og de gamle Elever passerede forbi dem og trykkede deres Hænder, medens de to gamle Lærere skulde sige Elevernes Navne som Tegn paa Genkendelse. Det blev over 400, der saaledes passerede Revue, og medens *Brix* hyppig rystede paa Hovedet og ikke kunde kende sine skægede gamle Drengene igen, tog Fader ikke fejl en eneste Gang, der var kun tre, hvis Døbenavn han ikke kunde

huske, men han kunde til Gengæld nævne deres Tilnavne, der til Tilhørernes Jubel var: »Spillemanden«, »Gøgen« og »Ferdinand med Ligvognen«.

Det blev lys Morgen, inden vi kom hjem, og jeg havde aldrig i mit Liv været saa længe oppe. Men vi havde jo heldigvis hele tre Dages Extraferie til at hvile ud i. —

Inden jeg forlader mine Skoleminder, maa jeg dog sige et Par Ord om nogle Personer, der ikke spillede nogen Rolle for os i det daglige Liv, men som virkede saa meget mere bag Kulisserne, nemlig Skolens Direktion og Undervisningskommission.

Da Efterslægtsselskabet blev stiftet, var det jo de til Almenvællet, Borgerheldet, Dydens Fremme og Ungdommens Trivsel sigtende Ideer, der var den uegennyttige Grundvold og Drivfjeder for Arbejdet, og selv om der hos Datidens Direktioner ogsaa heri blandede sig nogen personlig Forfængelighed, hvilket man bl. a. vil kunne se paa de mange »Embeder« og »Titulaturer«, der findes i Selskabet, og som veksler meget hurtigt, for at saa mange som muligt kan faa deres Lyst styret, saa maa man dog prise vore brave Fædre med *Edvard Storm* og *Tode* i Spidsen for den mageløse Uselviskhed, hvormed de gik op i deres Gerning til Efterslægtens Vel.

Efterhaanden som Rationalismens Oplysningsideer fortrængtes af andre og nyere, tabte selvfølgelig en Del af Interessen for Selskabet for Efterslægten sig; Medlemmerne blev færre, og til sidst blev det nødvendigt at forlange, at enhver, der vilde have en Søn i Efterslægten, skulde være Medlem; i gamle Dage maatte selv Medlemmers Sønner staa længe paa Ventelisten. Men saa kom Skolens store Opgangstider under *Friedenreich* og *Brix*, der i Perioder gjorde den til Byens største, og der kom saadant Højvande i Kassen, der jo desuden var rigt forsynet med Legater, at *Brix* gjorde et Skridt, der langt efter hans Tid blev skæbnesvangert for Skolen: han hævdede overfor Direktionen, at det var et unødvendigt Onde, som kun skabte Misfornøjelse blandt Forældrene, at de ved Siden af de sædvanlige Skolepenge skulde betale Medlemskontingent. Selv om dette var ringe, irriterede det dog mange, og da det var saa ringe, maatte Skolens Kasse ikke kunne mærke, at det faldt bort. Han foreslog, at Pligten til at være Medlem faldt bort for dem, der meldte nye Elever ind, og dette fik han Direktionen til at gaa ind paa; at Generalforsamlingen, der dannedes udelukkende af Elevernes Forældre, gladelig gik med til at stemme for, at de selv skulde slippe for

en Udgift, siger sig selv, og saaledes gik det til, at det sidste Medlem af Selskabet gik hen og døde, og man — som en Gang tidligere antydet — sad med et Amfibium af »en juridisk Person«, der ganske vist havde Hoved i en Direktion, der supplerede sig selv, men slet ingen Krop. Dette Misgreb fik efterhaanden en meget stor Indflydelse paa Direktionens Forhold til Skolen. Hidtil havde dens Medlemmer haft en personlig Tilknytning til Skolen og dens Interesser ved, at den handlede i sine egne Børns velforstaaede Interesse; men da dette Moment faldt bort, søgte de ældste Direktioner at supplere sig med Folk, der var knyttet til Skolen ved Tradition, fordi de selv havde været dens Elever. Naturligvis hændte det, at der af og til kom en enkelt ind i Direktionen, som ikke havde haft Tilknytning til Skolen; men dels fandtes der da endnu saa uegennyttige og ideelt anlagte Personligheder som den højtagtede Tømmermester *H. Kayser*, der netop ikke meldte sine Sønner ind i Skolen, fordi han ikke vilde, at de skulde stilles bedre end deres Kammerater ved at være Direktør-Sønner, men derimod, da han selv trak sig tilbage, sørgede for, at hans flinke og sympatiske Sønnesønner kom i Efterslægten, og dels fik det enkelte fremmede Element ingen Indflydelse, saa længe rigtige gamle Efterslægtere havde Overtallet, saafremt den fremmede vilde forsøge paa at bryde Tradition og Skolens Aand. Det var først, da Tiden medførte, at »de fremmede« fik Overmagten, at den Basis, der hidtil havde skabt Skolens Egenart, forsvandt, og dette havde til Følge, at Skolen uvedkommende Interesser spillede ind, saa at den en skønne Dag stod under helt fremmed Styre, der førte den i den Situation, at den ophørte med at være selvejende og til sidst havde Navnet alene tilbage af sin fordums Herlighed og Karakter.

Vi Drengene mærkede i Skoletiden ikke meget til Direktionen ud over de festlige Lejligheder; men som Søn af min Fader fik jeg et noget mere intimt Indblik i dens Arbejde; og der er da adskillige af disse Hædersmænd, hvis Minde jeg derfor bevarer med den dybeste Højagtelse. Det var ikke noget helt ubetydeligt Arbejde, de tre ulønnede Herrer udrettede der, navnlig med Hensyn til Administrationen af det store Maskineri med Skolens Pengesager. Det var sandelig ingen Sinecure; og det indskrænkede sig ikke til de faste Kvartalsmøder, nej, der førtes hele Skoleaaret igennem en meget lang og indgaaende Korrespondance om de mindste Bagateller, der var ikke den Tagrende, der blev repareret, eller den Haandværker,

der blev engageret, uden at det gik gennem Direktionen, hvis skiftende første Direktør daglig havde Arbejde dermed. Et lidt udenfor Skolens Drift liggende Anliggende var Udlejningen af Forhuset, hvor i min Drengetid først en tyk Ølmand *Hansen*, der altid luftede sine Øldunster ud i Skolens Port i Skjortearmer paa den lille Kældertrappe, residerede i den Kælder med de smukke Hvælvinger, hvor siden *Emil Schou* grundlagde sin landskendte Forretning med Dækketøj og Hvidevarer, første og anden Sal var i lange Tider *Københavns Handelsbanks*, senere blev det *Crome & Goldschmidts*, og medens Handelsbanken residerede her, lejede den Kvisten ud til den bekendte Hoffotograf *Georg Hansen*, der tjente sig en Formue i 1863 ved, da den skønne Prinsesse *Alexandra* blev forlovet med *Prinsen af Wales*, at sende hendes Portrætter til England, hvor de blev revet bort af det begejstrede Folk.

Tømmermester *Kayser*, som jeg bedst husker som en ældre Mand, har indlagt sig meget stor Fortjeneste af Københavns Kommune som Formand i Borgerrepræsentationen, selv havde han — hed det sig — lagt Grundlaget til sin Formue paa Leverancen af alle Byens Rendestensbrætter, et Begreb, Nutidens Kloakindretning jo ganske har overflødiggjort. Han var i hele sin Færd en overmaade beskeden Mand, ogsaa jævn i sit Ydre. Han havde aldrig villet modtage nogen Titel, og jeg husker, at han, da en af de Folk, der forhandlede med ham om Indretningen af *Crome & Goldschmidts* Lokaler, bestandig blev ved at titulere ham »Hr. Etatsraad!« til sidst blev saa vred, at han stampede i Gulvet og raabte: »Jeg er, min Salighed, ikke Etatsraad, og det skal hverken De eller nogen anden nogensinde faa lavet mig til!«

Han var Præcisionen og Nøjagtigheden selv; maaske var han lidt kantet i sin ydre Optræden; men kom man ind bag den ydre Skal, mærkede man, at han havde et varmt Hjerte og megen menneskelig Medfølelse. Det var ham, der en sen, mørk Septembraften i 1892 trods sin høje Alder, da han kom hjem fra et Direktionsmøde, gik den ikke saa ringe Omvej ind til Fader for at meddele ham, at Direktionen paa sit Møde samme Aften havde vedtaget ikke at opslaa Stillingen som *Brix's* Efterfølger som Bestyrer af Efterslægten som ledig, skønt det tidligere havde været Tradition, men som en Anerkendelse af Faders Fortjenester af Skolen igennem den lange Aarrække fra 1856—92, uden Ansøgning vilde udnævne ham baade til Bestyrer og Kasserer; det sidste havde Brix ikke villet være. Det

var tydeligt at mærke paa den hjertelige Maade, hvorpaa han nu saasent paa Aftenen, Klokken var nær ved 12, overbragte denne glædelige Meddelelse, at det var ham en Hjertesag, og at han var inderlig glad for at være den første, der bragte Nyheden, som han ikke en Gang havde nænnet at gemme til næste Morgen, da han dog vidste, at han ved første Tog vilde møde Fader paa Charlottenlund Stations Perron.

En stolt Skikkelse i Skolens Direktion var gamle Grosserer *E. le Maire*; han var i Direktionen i over 50 Aar, og som den fremragende Finansmand han var, havde han en mægtig Indflydelse paa den heldige Ledelse og Anbringelse af Skolens Formue og løbende Indtægter; han var jo ikke for intet den hovedrige og dygtige Leder af Byens første Bankierfirma »Smidt & le Maire« paa Kongens Nytorv. Han gjorde Skolen meget godt med sine Penge, men altid i den dybeste Stilhed; ikke alene oprettede han et Legat til Fripladser; men der var ikke den Dreng, der var flink, men sad smaat i det, som *Emil le Maire* ikke i Stilhed rakte en hjælpende Haand, uden at Drengen og hans Forældre nogensinde anede, hvorfra Hjælpen kom; det drejede sig ikke alene om Skolepenge, nej i Sygdomstilfælde i Hjemmet, eller naar det kneb med Klæder og det daglige Brød, saa sporedes ogsaa den gamle Herres diskrete Støtte. Han engagerede ikke et Menneske til sin store Forretning, uden at han var gammel Efterslægter, og han tog dem efter Samraad med Bestyreren lige fra Skolebænken. Da han i sin høje Alder opgav sit Firma, pensionerede han ikke alene hele sit Personale — ja, en Dreng, der havde været hos ham i et Par Aar fik hele 800 Kr. for Resten af sin Levetid, — men han sørgede for, at alle de, der havde været i hans Brød, og som han havde lønnet højt lige fra den Dag, de kom i hans Forretning, hvor der ikke var noget, der hed gratis Læretid, ved Siden af Pensionen fik gode Stillinger rundt om i Byens Banker og Pengehuse, hvor de paa Grund af den glimrende Uddannelse, de havde faaet i hans uplettede Forretning, gjorde god Fyldest og steg til høje og betroede Poster. Den Dreng, der fik Pension som 17aarig, blev anbragt i Nationalbanken og endte som dens Hovedkasserer. Ogsaa for dette Personales private og personlige Forhold interesserede *le Maire* sig lige til sin Død, der indtraf mange Aar efter, at han havde hævet sin Forretning.

Emil le Maire var en lille, stilfuld Herre af et køligt, lidt engelsk Tilsnit, og hans Optræden var altid stilfærdig og diskret; man op-

dagede egentlig først ved Samtaler med ham, hvilken betydelig Aand, hvilken gennemdannet og for al Kultur dybt interesseret Herre han var, en grand seigneur, en chevalier sans peur et sans reproche, der ofrede hele sit lange og flittige Liv i det godes og ædles Tjeneste. Der var noget velgørende fornemt og tilbagetrukkent over ham; han var stræng i sine Krav til sig selv, men mild og forstaaende i sin Dom over alle andre.

Paa mange Maader var den tredie af Direktøerne, Generalmajor *Louis le Maire*, en Modsætning til sin Fætter, Grosserereren. Han var en høj, slank Mand med en udpræget militærisk Holdning, et altid levende Ansigt, i hvilket et Par sprudlende livlige Øjne og en kraftig Soldaterknebelsbart lyste. Han var rask i sine Bevægelser, gestikulerede en Del, saa at man straks fik Indtrykket af hans franske Oprindelse, og som hans Ydre var, syntes ogsaa det Indre. Han nærrede en levende Interesse for Skolen og alt dens; han var den af Direktøerne, som fulgte mest med i det, der angik Drengenes daglige Liv. Det morede ham saaledes tit at gaa op paa Faders Kontor uden at have anden Hensigt dermed end at staa i Vinduet i det store Frikvarter for at se Drengene tumle sig og lege. Men hverken Drengene eller den vagthavende Lærer følte noget tyngende Tryk i Følelsen af, at de blev iagttaget af deres øverste foresatte; tværtimod blev Legen snarere livligere, især naar der var Glidebaner om Vinteren; saa gjaldt det om at vise sig for Generalen, og han morede sig ogsaa, naar een faldt, og de andre fulgte efter, saa det blev en mægtig Bunke, inden Farten kunde blive stoppet. Det hændte ogsaa, at *Louis le Maire* kom i Klasserne og hørte paa Undervisningen, især i Mathematik og Fysik, og paa Fysikkammeret kunde det godt more ham at foretage et eller andet Experiment, som han altid slap godt fra. Dette syntes hans Kollega, Oberst *H. P. Caspersen*, der i mange Aar var Lærer i Fysik, var saa morsomt, at han straks skulde vise »noget, som var bedre«, og paa den Maade fik Drengene en helt fornøjelig Forestilling ud af det. Oberst Caspersen, der senere blev Udskrivningschef for den vestindiske Hærstyrke og beklædte høje, militære Poster, blev over 86 Aar, men lige til det sidste færdedes han rank og aandfrisk paa Gader og Stræder. Han hørte lige som *le Maire* til de litterært dannede Officerer, som netop derfor hørte til Hærens humaneste Befalingsmænd. Lige til Caspersen døde i 1924, kunde jeg være sikker paa, at jeg, naar jeg holdt Foredrag i Frederiksberg Oplysningsselskab, havde den gamle Herre

til Tilhører; bag efter kom han altid op og takkede mig, og saa udspandt der sig en Samtale mellem os, som altid berigede mig med et eller andet morsomt Træk af Livet i det gamle København i hans Ungdom, og mange af disse har jeg senere brugt i mine Bøger om borgerligt Liv. Der var den Mærkværdighed ved Caspersen, at han, inden han blev Officer, havde mistet det ene Øje og havde Glasøje, som imidlertid var saa godt gjort, at han slap igennem Sessionen, uden at det opdagedes, ellers havde det jo været Kassationsgrund. Først da han var blevet Kaptajn, fik man det tilfældig at vide, og da nogle mente, at han jo saa helst burde trække sig tilbage, thi en eenøjet Officer var en Utænkelighed, svarede hans Overordnede, at han var en adskilligt dygtigere Officer med sit ene Øje end mangan anden med to. Ligesom le Maire var han meget musikalsk interesseret, han var i en længere Aarrække i Musikforeningens Bestyrelse, i nogle Aar dens Formand. Louis le Maire var derimod Formand i »Smørrebrødsforeningen«, en meget eksklusiv og fin Forening for Historie, Litteratur og Kunst, der havde sit populære Navn deraf, at man ved Møderne aldrig fik andet end Smørrebrød; det hed sig, at den ene altid »spiste den anden op«, idet der stadig var dækket op med Smørrebrød til alle Medlemmerne, hvorfor de nærværende kunde gøre sig til Gode med de fraværendes Portion.

Louis le Maire var en livlig Selskabsmand og holdt udmærkede, altid muntre Taler; jeg husker saaledes, hvor fornøjelig han var den Aften i vort Hjem, hvor Fader fejrede sit 50 Aars Jubilæum. I denne private Kreds var hans Taler lette og causerende; men nogle Dage efter kunde jeg ved den Fest, forhenværende Elever holdt paa Skydebanen til Faders Ære, høre ham med samme elegante oratoriske Sikkerhed bevæge sig i den mere højtidelige Stil. Naar der paa Skolen skulde være en ekstraordinær Fest som ved *Agerskøvs* 50-Aarsfest, eller da den nye Skolebygning blev indviet i 1896, var det altid *le Maire*, der sørgede for Arrangementet, og da jeg havde den Ære at skrive Kantaterne ved begge Lejligheder, maatte jeg møde op med mine Tekster hos le Maire i Generalstaben for at konferere, og jeg husker, at han ved den sidste Lejlighed sagde til mig, at han syntes, det kunde være smukt, om jeg benyttede Melodien til »Danmark, dejligst Vang og Vænge«, fordi den skyldtes een af Skolens allerældste Elever, *Storms* Plejesøn *Poul Rasmussen*. Da jeg indvendte, at det var en forbistret svær Melodi at skrive paa, svarede han: »Aa, Snak, for en Mand med Deres musikalske Sans!«

Han anede aabenbart ikke, hvor sørgeligt det stod til med den; men jeg har nu altid haft den Evne at kunne skrive paa en Melodi, naar den bliver spillet nogle Gange igennem for mig med højre Haand; derfor slap jeg ogsaa denne Gang heldigt fra Opgaven, og Generalen var meget tilfreds med Poemet.

Skolens Undervisningskommission havde egentlig ikke meget at gøre; den traadte kun i Funktion, naar der skulde vælges ny Bestyrer og saa hvert Aar, naar Præmiebøgerne skulde underskrives. Blandt dens Medlemmer husker jeg bedst Marineminister, Vice-admiral *N. F. Ravn* og Geheimekonferensraad *C. Goos*. Den sidste kommer jeg til at omtale nærmere i en anden Forbindelse, her skal jeg kun bemærke, at han, da han senere var indtraadt i selve Direktionen, demonstrativt nedlagde sit Mandat, da Skolen og Bygningen blev solgt, fordi han ikke mente moralsk at kunne lægge Navn til de dermed forbundne noget mærkelige Transaktioner.

Med *Ravn* kom jeg i Forbindelse ved baade Agerskovs og Brix' Jubilæer, hvor jeg, som det altid gaar i Komitéer, som den yngste fik Lov at trække hele Læsset. Det var den Gang, vi samlede ind til at lade Maleren *Georg Achen* male det glimrende Portræt af *Brix*, som hænger paa Skolens Kontor. Det viste sig, at der kom for mange Penge ind, og jeg fik da den Idé, at det vilde være kønt at formaa Achen til at overlade os det smukke Studie af Brix' skønne Hoved, som jeg havde beundret i Achens Atelier, for at vi paa selve Dagen kunde glæde Etatsraadinden dermed. Jeg lod derfor Komitéen sammenkalde. Som jeg da sad og underviste i en Klasse, kom der midt i en Time en Dreng op og sagde, at der stod en Herre nede i Kælderen hos Portneren, og vilde gerne tale med mig. »Gaa ned, og sig til den Herre, at han maa komme igen i Frikvarteret; jeg maa ikke tage imod Folk i Timerne!« — Lidt efter kom Drengen tilbage og sagde: »Jeg skulde hilse og sige fra den Herre, at De ganske rolig kunde lukke Døren op til »ved Siden af«; han skulde nok tage Ansvar!« Nu blev jeg jo nysgerrig, men højst forbavset blev jeg, da jeg kom ned i Johansens skumle Kælder og der fandt Landets Marineminister siddende nok saa beskedent paa den eneste Stol, der var udenfor den snaskede Disk, hvor der endnu var vaade Rande af Glassene, Drengene havde drukket Mælkevand af i forrige Frikvarter. Jeg vilde til at gøre Undskyldninger, fordi jeg saa uhøflig havde ladet Ministeren vente; men jeg kunde jo ikke vide . . . »Snak om en Ting,« sagde Ravn, »det tjener Dem netop til Ære, at De gjorde

Deres Pligt. Jeg har det for Resten rigtig rart her; jeg har været her mange Gange, da jeg var Dreng, og det glædede mig at se, at Pørtneren endnu sælger »Fedtebrød«; jeg har spist eet, medens jeg ventede.« Ravn kom kun for at sige, at han var forhindret i at komme om Aftenen; men da han hørte, hvad det gjaldt, gav han mig Fuldmagt til at stemme Ja paa hans Vegne, og Resultatet blev da ogsaa, at Etatsraadinden fik Billedet, og jeg tror nok, baade hun og Familien blev glade derfor. Naar Ravn var gaaet i Kælderen, var det, fordi han ikke vilde have, at Brix skulde se ham, da han saa kunde have røbet Hemmeligheden.

Ravn lignede en rigtig gammel Skipper, der har lagt op, og han var lige saa jævn i sin Tale, naar man traf ham paa Tomandshaand. En Gang fortalte han mig en ganske morsom Historie. Han sad ved sit Middagsbord og spiste sin Yndlingsret, gule Ærter, da det ringede, og en af Sønnenne gik ud at lukke op. Han kom igen og sagde, at der stod en Tigger udenfor, der bad om noget. »Aa, Herregud, Mutter,« sagde Ravn, »han er nok sulten, giv ham en Tallerken gule Ærter.« — »Det spiser han saamænd ikke; den Slags Fyre vil have Penge, saa de kan drikke Snapse.« — »Saa giv ham en Dram til!« — Naa, Tiggeren blev jo anbragt i Entréen med en svingende Tallerken og en Snaps. Kort efter bankede han paa Døren og sagde Tak, idet han afleverede det tomme Service. »Der kan du se, Mutter, han var sulten. Det gik i en Fart!«

Næste Dag skulde Ravn til Statsraad og var i sin »civile« Ministeruniform med Overfrakke over. Da det regnede, tog han sin Paraply med; men da han kom ned paa Gaden og slog den op, vældede de gule Ærter ned over ham og den fine Uniform. Der havde Tiggeren gemt dem; Snapsen havde han derimod drukket!

Jeg kunde, nu da jeg er i Gang, endnu fortælle mange og glade Minder fra mit friske Ungdomsliv i Efterslægten; men jeg maa standse her, da jeg nødig vil have Skyld for at blive altfor snakkesalig; det er jo en Fejl, ældre Folk faar Skyld for at forfalde til; men jeg vil blot tilføje, at Grunden til, at dette er blevet noget langt, er den store Kærlighed og Taknemlighed, jeg nærer overfor den udmærkede gamle Skole, til hvis Sønner jeg med Stolthed regner mig, og jeg føler mig overbevist om, at de af mine gamle Kammerater, der faar Lejlighed til at læse disse Linier, vil være enig med mig i, at vi, der havde den Lykke at tilbringe vor Barndom i den rigtige, kære gamle Efterslægt paa Østergade, har der faaet en Ballast

for Livet, en Tærepenge, som vi maa være Skolen evigt taknemlige for, og den Mindeskat, vi bærer med os fra vore Skoledage, hører til det bedste, vi ejer, takket være de udmærkede og uegennyttige Lærere og Venner, vi traf der. Det er ikke alle Drengene, der kan kalde Skoletiden for deres lykkeligste; men jeg har mange Beviser for, at det er Tilfældet med de fleste af os, der tumlede sorgløst og frit paa den kære, gamle Legeplads derinde i *Brix's Tid!*

SOMMER OG LANDLIV.

Medens Fader ikke gjorde meget for sin egen Person — nogen »Tøj-Jon« var han mindst af alt —, ofrede han alt, hvad han kunde, for at gøre vort Hjem saa smukt som muligt, og heri havde han en ivrig Støtte i Moder. Derfor købte han de mange smukke Malerier, derfor fornyede han lidt efter lidt sit fra Bryllupstiden ret tarvelige Indbo med nye og solide, tit meget kostbare Møbler, som han købte hos Snedkermester *I. P. Mørck* foran paa Vesterbrogade; det var en af hin Tids fineste og solideste Snedkere; han nævnedes altid ved Siden af *Severin & Andreas Jensen* og regnedes paa den Tid for finere end *C. B. Hansen*, hvis Firma da befandt sig nede i en Bølgedal, som enhver nok saa solid Forretning jo undertiden kan gøre.

Da vi havde boet i fem Aar paa Højbroplads, hændte det, at Værtens Datter skulde giftes med den siden saa berømte Læge og Professor *Carl Julius Salomonsen*, og saa nødvendig *Henriques* end vilde af med os, maatte vi flytte. Men han anbefalede os til sin Trosfælle, Grosserer, senere Etatsraad *Jul. Goldschmidt*, der ejede Huset Amagertorv 10; denne havde lige for nylig ladet sin tredie Sal indrette paa det pragtfuldste for sig selv; men det viste sig, at hans daværende Hustru, der var svagelig, ikke kunde taale de mange Trapper, og han maatte købe sig en Villa paa Strandvejen; nu gjaldt det for ham at faa Folk til Lejere, der intet ramponerede, saa var det ham ikke saa magtpaaliggende, at Lejen blev drevet op til det yderste. Og saaledes gik det til, at Fader lejede den skønne 8-Værelsers Lejlighed paa Amagertorv for 1600 Kr.; det mærkeligste af det hele var, at da Fader langt senere talte om at flytte af forskellige Grunde, navnlig af Hensyn til min mere og mere svagelige Moder, hvem den 35 Alen lange Gang fra Spisestuen til Køkkenet trættede, satte *Goldschmidt* resolut Lejen ned, saa at vi til sidst

boede der for 1250 Kr. aarlig, en fabelagtig lille Sum; men vi blev da rigtignok ogsaa boende her i 16½ Aar, altsaa hele den Tid, denne Skildring omhandler, og det var min Moders sørgeligt tidlige Død, der gjorde Fader og os det uudholdeligt at blive der, ellers havde vi elsket dette pragtfulde Hjem med dets store, to Fagsværelser med Parketgulve til Gaden og den ejendommelige Spisestue, der var bygget som en nordisk Hal og var 7½ Alen til Loftet; foran Vinduet,

Vor Dagligstue Amagertorv 10, efter Aug. Fischers Maleri.

der gik helt ned til Gulvet, kunde man om Aftenen trække en Skydedør, saa det blev en fuldkommen Hal, og Dagligstuen var adskilt fra Spisestuen ved fire pragtfulde Glasdøre med kostbare Ruder, der kunde skydes helt ind i Væggene, saa at der ved store Festligheder, som f. Eks. mine Forældres Sølvbryllup kunde dækkes ved et langt Bord, der gik igennem begge Stuer, og vi kunde sidde 80 Mennesker til Bords.

Men det var nødvendigt baade af Hensyn til Moders og mit i min Barndom noget vaklende Helbred, at Familien laa paa Landet fra Maj til September. I mit første Leveaar boede vi, som fortalt, i Lyngby; derefter lejede vi i nogle Aar en Villa, der hed »Landro«

paa Ordrup Jagtvej, og da min yngste Søster var født d. 10. April 1873, gjorde Fader Alvor af en gammel Plan: Han købte et ganske nybygget Hus paa Godthaabsvej (nu Raadhusvej) lige bag Charlottenlund Station, og til dette dejlige Sommerhjem, hvis Have gik ud baade til Godthaabs- og Jensløvsvej, knytter sig min Barndoms lyseste Minder. Da Fader blev ældre, lod han Sommerhuset rive ned og byggede et Hus til Helaarsbrug, hvis Arkitekt var Slotsarkitekt *Thorvald Jørgensen*, og der boede han Sommer og Vinter til sin Død, der indtraf d. 2. September 1914; dette Hus ejer min Søster Margrete endnu; men jeg har aldrig følt mig hjemme der som i det gamle Hus, naturligvis noget, fordi jeg, da det blev rejst, allerede selv var gift og hjemfaren.

Naar jeg nu kommer til Charlottenlund, gør det mig altid ondt at se, hvor forandret og ukendeligt der er fra hine, lykkelige Dage; det gælder ikke alene Terrænet omkring mit gamle Hjem ved Jægersborg Allé og Stationen, men ogsaa den skønne Charlottenlund Skov, som i min Ungdom var den herligste Tumbleplads for os Dreng med dens ubanede Stier og Veje, Buskadser og Grøfter, der egnede sig glimrende til at lege »Røvere og Soldater« i. Nu er Skoven ødelagt af snorlige Veje og væmmelige Cyclestier, og den skønne forstbotaniske Have, hvis fredelige Gange var som skabt til Mødested for unge elskende, er komplet forandret, hvor den ikke er forvandlet til Jernbaneterræn. Den gamle hyggelige Skovpavillon Gyldenlund er forsvundet, det samme gælder Sangerindeteltene ved Grøndalsletten og Dansestraden ved Grøndalshuset, hvor Landliggerne om Søndagen samledes for at se Skovshovedpigerne og Egnens Tjenestepiger træde 5-Øres Dansen.

Naar man kom til Charlottenlund med Toget, laa den ganske lille og hyggelige Stationsbygning paa venstre Side, paa Skovsiden var der ikke en Gang en Perron, om Dobbeltspor var der slet ikke Tale. Paa Stationen herskede uindskrænket »Stationsforvalter« *Niels Hørring Grosche*, der med Lethed forenede denne Stilling med baade Postmesterens og Telegrafbestyrerens. Blandt Egnens Beboere var *Grosche* uhyre populær. Han var en selvskreven Gæst ved de faa Landliggeres Middage og l'hombrepartier; blandt hans store Dage regnedes de, hvor han var tilsagt til Taffel paa Charlottenlund og Bernstorff Slotte; saa var han ikke billig, han fik Slire ved Siden og trekantet Hat paa; Fru *Henriette Grosche* fulgte ham helt ud paa Vejen, og hun afventede med Spænding hans Tilbagekomst fra Hoffet;

hun ansaa hele Kongefamilien for hørende til hendes egne og fyldte Dagen efter et saadant Taffel, hvem der vilde høre det, med Hofnyt; hun talte intimt om Kongefamiliens enkelte Medlemmer og sprang deres Titulatur over, de var i hendes Mund ikke Prinser og Prinsesser, men kort og godt Thyra og Alexandra og Dagmar eller Valdemar. Fin var *Grosche* ogsaa, hver Gang det meldtes, at Kronprinsen eller en anden kongelig Person skulde med Toget, hvorfor man i Klampenborg havde skruet en forgyldt Krone paa en Førsteklasses Kupé. Ved saadan en Lejlighed optraadte *Grosche* i hvide Handsker, og medens han ellers havde et venligt Ord til hver af de ventende Passagerer, vi var jo ikke flere end, at han var paa Haandtryk med alle, var han paa saadan en »kongelig« Dag indesluttet, tilknapet og højtidelig og spejdede uafbrudt efter den ventede Højhed, ved hvis Waggon han saa blev staaende, til Toget gik. Og paa saadanne Dage gik det altid præcis; ellers ventede *Grosche* altid elskværdigt, til han saa, at alle de, der kom løbende helt nede ved Leddet, var kommet med. Ja, han kunde drive det saa vidt, at han kunde sige: »Vi maa tøve lidt endnu! *Morescos* Vogn er ikke kommet!» eller »Jeg har ikke set noget til Hansens eller Puggaards fra Krathuset.« Og saa tøvede Toget lidt. Mod os Børn var han som en Fader; de ængstelige Mødre behøvede ikke at følge deres dumdristige Unger til Toget; *Grosche* passede paa, at de ikke kom for nær og hverken sprang paa eller af, før Toget holdt. Han var jovial i sin Maade at tiltale os paa, kaldte os alle ved Fornavne, og havde vi, hvad der ikke hændte saa sjældent, glemt vort Kort, tog vi os det ikke saa nær; vi blev af Stationskarlen, den urgamle *Nielsen*, ført ind i hans Kontor, hvor han tog en mægtig Papirsaks og lod, som om han vilde klippe Øret af os, og saa skrev han en Passér-Seddel, som vi havde at aflevere til ham, naar vi kom hjem igen. Disse Kørekort havde *Grosche* per nefas en god lille Indtægt af. Man skulde, naar det løstes, betale 2 Kr. i Depositum, som skulde udbetales, naar Kortet var udløbet; men de allerfleste sendte Kortene tilbage i en Konvolut og lod *Grosche* stikke Depositum'et i Lommen. Alene for vor Familie blev det dog 12 Kr. om Aaret.

Mange af Helaarsabonnerterne bekymrede sig overhovedet ikke om deres Jernbanekort; det besørgede *Grosche* altid fornyet, naar Tid var, og derved skete der en Gang et beklageligt Uheld. Etatsraad *Moresco* blev grebet i, at han i fire Maaneder havde kørt paa et første Klasses Kort, der var udløbet. Selvfølgelig flød »Socialdemo-

kraten« over af de hidsigste Angreb paa denne Mangemillionær, der lønnede sine Syersker med Sulteløn og selv ikke skammede sig for at snyde Statsbanerne for Betalingen. Han fik ogsaa en meget stor Bøde; men intet fornuftigt Menneske troede selvfølgelig et Øjeblik paa, at Etatsraaden havde handlet i bedragerisk Hensigt. Det viste sig da ogsaa, at det var Grosche, der det Aar ligefrem havde glemt at forny Etatsraadens Kort, som han havde gjort det i umindelige Aar og ogsaa vilde have gjort det dette Aar, om han ikke havde glemt det. Grosche var selv højst ulykkelig, navnlig fordi det vilde betyde meget for ham, om han var kommet til at betale Bøden, hvad der dog ikke blev Tale om; Følgen var kun, at han fik Paalæg fra oven om ikke mere at paatage sig Fornyelsen af Abonnenternes Kort, og at Etatsraad Moresco blev saa vred paa ham, at han ikke mere hilste paa ham, og Middagene paa »Villa Adelaide« i Ordrup for Grosches Vedkommende hørte op; til Gengæld lod Grosche heller ikke mere Toget vente paa Vognen fra *Moresco*.

Grosche var lige saa populær blandt Charlottenlund'erne, som Kaptajn *Lissner* var det blandt Klampenborg'erne; men indbyrdes førte de en stille og energisk Krig. At de gensidig ansaa hinanden for komplette Umuligheder som Jernbanefolk, lagde ingen af dem Skjul paa; men *Lissner* drillede nu *Grosche* temmelig stærkt ved Morgentogene, hvor han skulde reservere et bestemt Antal Kupéer for Charlottenlund. Dem vilde Grosche gerne have samlede, men *Lissner* spredte dem over hele Togstammen, saa man ikke ved Togets Ankomst til Charlottenlund anede, hvor de ledige Vogne var. Kun eet var aldeles sikkert, og det var, at forreste Vogn, der bestod af lutter 3die-Klasses Kupéer, og bageste, der indeholdt 2den og 1ste Klasse, var forbeholdt Charlottenlund. Dette gav en Gang Anledning til en morsom Konflikt oppe i Klampenborg. Til Trods for, at Togpersonalet daglig meddelte Etatsraad *Gamèl*, at den bageste Vogn ikke maatte benyttes før ved Charlottenlund, satte denne sig altid ind i en første Klasses Kupé der, fordi han ønskede at være alene. Dette blev *Lissner* for meget af det gode, og da *Gamèl* atter en Morgen havde faaet sin Advarsel og havde trodset den, lod *Lissner* ganske sagte Vognen koble fra, og da Toget gik, holdt Waggonen der nok saa stille tilbage med *Gamèl* i; da det gik op for ham, at han blev siddende, medens det øvrige Tog kørte, fo'r han rasende ud; men *Lissner* trak kun paa Skuldrene og forsikrede, at denne Vogn, der ellers var forbeholdt Charlottenlund,

netop i Dag var bleven overflødig, og det var blevet sagt til alle, der vilde gaa derind, at den ikke kunde benyttes; han havde derfor beklageligvis ikke bemærket, at der var nogen i den, og det kunde han jo ikke gøre for. Følgen blev, at Gamèl i Fremtiden lod sin Vogn køre sig til Charlottenlund Station, og Lissner mistede de Deposita for Kortene for ham og hans Familie, der nu gik i Grosches Lomme. Gamèls lille Landaulet førte nu hver Morgen sin Herre, der, skønt Kaffe-Grosserer, altid bar en pragtfuld gul The-Rose i Knaphullet, til Charlottenlund, hvor Grosche viste sin Ny-Erhvervelse den Respekt, at han altid lod Toget afvente det lille diskrete Øjeblik, Etatsraaden daglig brugte til, inden han besteg sin første Klasses Kupé, at aflægge et højst nødvendigt Besøg paa det lille Hus overfor Stationen, hvor der af let forstaaelige Grunde er forbudt Damerne Adgang.

Ved første Tog om Morgenens samlede Passagerne alle i bestemte Klikker, der fulgtes ad til Byen og saa meget skævt til de enkelte naive, der ikke anede, at her var sluttet Selskab, og derfor af Vanvare kom med derind. Fader hørte i mange Aar til et Selskab, som okkuperede den forreste Tredie-Klasses-Kupé i den forreste Vogn lige bag Lokomotivet. Til dette Selskab hørte bl. a. Bødker *Jacobsen* fra Wilders Plads, der boede i mange Aar paa Bregnegaarden, til den brændte, Fabrikejer *Bjørn Stephensen*, der var Kupéens vittige Hoved, Mægler *Einar Petersen*, hvis Guldbriller lyste velhavende i hans runde, skægløse Maane-Ansigt, Direktør *Will*, hvis lange Lokker fik ham til at ligne en Kunstner, Fader og den morsomme lille Hof-Hattefabrikant *Francois Petitgas*, der ejede Villaen »Mon plaisir« ved Banelinien, hvorfra Trikoloren altid vajede. Han forsikrede altid i sit gebrokne Sprog: »Jeg køre altid paa tredie Klas, fordi man komme lige hurt'«. Og endelig var der den gamle koleriske Skriftstøber *Friis*, hvem det morede Fader at faa ind i en politisk Diskussion; den gamle var en hvidglødende Højremand, og naar man fik ham ind paa Emnet *C. Berg*, som da var Venstres Fører og Formand i Folketinget, kunde *Friis* blive aldeles ude af sig selv af Raseri over denne Oprører, saa at han knyttede sine Hænder op imod Himlen og raabte: »Lad bare mig en Gang blive lukket inde paa et øde Loft med *Berg* alene, der kom kun een af os levende ud derfra, og det blev ikke ham! Gud bevare Hans Majestæt Kong Christian den Niende!«

I de senere Aar tyndedes Kupéens Selskab efterhaanden ud, og

Fader flyttede da hen i den forreste to-Etages Tredie-Klasse, hvor Bølgerne gik mindre højt, og hvor hans daglige Rejseselskab var nys afdøde *Herman Trier*: de to havde fælles pædagogiske Interesser, og skønt de havde stik modsatte politiske Anskuelser, undgik de altid at tale Politik med hinanden; men de højagtede hinanden gensidig.

I den ældste Kupé foran i Toget vilde en Gang den kendte, for sine vittige Indfald berømte Urtekræmmer *Ludvig Aagaard* trænge sig ind; men han var ikke velset der inde; man besluttede sig til bogstavelig talt at ryge ham ud. Der var netop i de Dage i Handelen kommet nogle Chibouk-Piber, hvis Terrakotta-Hoveder forestillede kendte Mænd, deriblandt var til Aagaards store Ærgrelse ogsaa hans, og da han en Morgen kom ind i Kupéen med sit sædvanlige, irriterende: »God Morgen, Ihr Herren; wie haben Sie es; jeg kommer lige fra min lille hyggelige Wigwam paa Strandvejen, »ved Stranden han ejer en Hytte, hvorfra man i Vandet kan spytte!« mødtes han med en isnende Tavshed. End ikke *Petitgas* mumlede sit indædte »Rakkerpukle!« hvormed han ellers trakterede alle dem, han ikke syntes om, navnlig for Resten sin Modstander i l'hombre, naar han tabte; men alle tog de en Pibe med *Ludvig Aagaards* Hoved paa frem af Lommerne og paa den dampede de løs, til den ulykkelige Urtekræmmer rasende stod ud ved Hellerup og aldrig mere søgte denne utaknemlige Røgkupé.

Man vil maaske undre sig over, at alle disse Folk søgte tredie Klasse; de havde jo nok Raad til at købe anden Klasses Kort; men det var maaske netop det, der gjorde det: »Til at køre paa anden Klasse behøver man kun pekuniær Dannelse!« sagde Fader. Men sine Døtre og Sønner lod han i lange Tider køre paa anden, og Grunden hertil var, at min ængstelige Moder frygtede for, at vi skulde komme i daarligt Selskab og lære Uartigheder blandt Skolebørnene paa 3die. Ak, hun tog fejl. Vi Unger, der kørte paa anden, var tværtimod nok saa uartige som de andre; navnlig var det nogen kønne Ballader, min Broder Poul og hans Hjerteven, nuværende Forlagsboghandler *Michael H. Jensen* kunde være Mestre for. Da »Tøsenes«, belærte af Erfaring, ikke turde gaa ind i den Kupé, hvor de to unge Kavallerer sad, gemte disse sig oppe i Nættene, til deres Ofre var kommet ind; det var navnlig paa Indvejen, de var frygtede, fordi de havde en ret haardhændet Maade »at bytte Smørrebød« med det svagere Køn paa; det var just ikke altid, at Damerne stod sig ved Byttet. For at give *Michael Jensen* Oprejsning, fordi jeg røber

denne hans Stimandsfærd paa de danske Statsbaner, skal jeg tilføje, at han var en ganske udmærket Kammerat og deltog uforfærdet i vore Lege; han hørte nærmest til min Broders Bande og var et Par Aar yngre end jeg, der af den Grund fornemt holdt mig til min Rangklasse; men siden vi voksede fra denne Rangforordning, har jeg altid truffet en udmærket og redebon Ven i Michael, som jeg jo desuden kendte godt fra Skolen; han var en af de forholdsvis faa Realister, vi studerende med Glæde sluttede os til, fordi han var en god Kammerat, der aldrig sladrede og aldrig var »bange« for noget; det er det, der giver Adelsmærket blandt Drengene.

Det var morsomt at lægge Mærke til den forskellige Karakter, de tre første Morgentog havde; de gik henholdsvis Kl. 7¹⁵, 8²⁰ og 9³⁰.

Med første Tog kom de rigtige Slidere, og de blev, som Tilfældet var med mine Forældre, oftest ledsagede af deres morgenduelige Fruer, der fulgte dem til Toget for dog at have de Par Minutter mere at være sammen i; thi Konerne havde det ret ensomt den lange Dag derude, naar Manden var inde, og Børnene sendt i Skole; for Faders Vedkommende var det gennem mange Aar et rent Offer, at vi laa paa Landet; han tog ind Kl. 7¹/₄, kom hjem med »Grosserertoget« Kl. 4, der havde den Fordel, at det ikke standsede før i Charlottenlund, tog saa igen efter at have slugt sin Middagsmad, der altid stod parat, ind Kl. 4²⁰ for at vende hjem med Otte-Toget om Aftenen. Og dog var han glad ved sit »Landliv«; han nød sit Morgenarbejde i Haven en Time, inden han drog ind; han følte det som et nødvendigt Tilknytningspunkt til Familien, at han var til Stede ved Middagsbordet; kun i de travle Examenstidene blev han inde hele Dagen, og da følte vi Børn det tomt ved Middagen; men han elskede de herlige Sommeraftener under den dejlige, skyggefulde ægte Kastanie, som staar der endnu, og hvor Petroleumlampen spredte sit hyggelige Skær over det store Havebord og lod den øvrige Del af Haven ligge i et mystisk Halvmørke; der samledes hele Familien i en Timestid, til vi Børn blev sendt i Seng, og tit læste Fader højt for os; men der kom ogsaa tit en enkelt Gæst, der for os var særlig kærkommen, fordi vi saa i Almindelighed fik Lov at blive lidt længere oppe. Naar vi var til Ro, havde Fader og Moder en hyggelig Passiaretime endnu i det grønne, medens Fader fik sin Aftentoddy; men præcis Kl. 11 var alt lukket og slukket.

Blandt første Togs Passagerer var alle de tidligere nævnte og desuden nogle, der som Etatsraad *Carøe* og Konsul *Cloëtta*, Boghand-

ler, senere Etatsraad *Vilhelm Tryde*, Brændevinsbrænder *Wilian*, Smedemester *P. W. Høst* o. a., der kom meget tidlig, fordi de yndede at faa sig en Passiar med Folk paa Perronen, inden Toget kom; et særligt Hold var Folkene fra Skovshoved, blandt dem var der to Chock; til de tidligste hørte gamle Grosserer *Moses Melchior*, der kom i sin morsomme, hurtige Gangart, som travede han i Ørkenens Sand; han bar sin Hat lidt bag ad Nakken og hilste ustandselig til alle Sider; ham fulgte *Herman Trier* og Grosserer *Adolph Trier* af Firmaet »Trier & Goldschmidt«, som altid paa en vis Tid af Sommeren skulde have en Del Samtaler med Fader om, hvilke Drengede der var bedst egnede til Ansættelse paa hans Kontor, naar Afgangsexamen var forbi; det samme gjaldt »Baadh & Winthers« Chef, Etatsraad *Rohde*, der selv var gammel Efterslægter og trolig rekrutterede sit Kontor derfra. Den sidste Afdeling af Skovshoved-Folkene kom i yderste Øjeblik, saa at Leddet oppe ved Skoven var nede, og de maatte vente, til Toget var forbi, og saa gik den vilde Jagt ned ad Jernbanevejen, medens *Grosche* stod og klappede i Hænderne og raabte: »Kom nu, kom nu! Vi kører!« Det var nemlig ikke alle, der var saa behændige som Grosserer *Schottländer*, en Mand imellem 40 og 50, Fader til de senere Indehavere af Buntmagerfirmaet *Levinsky & Co.*; da han en Dag, han saa Toget komme farende Nord for Skoven, indsaa, at han umuligt kunde naa Stationen, sprang han som en Kat paa det forbifarende Tog, der var i fuld Fart og ankom til alles Forundring til Charlottenlund Station, staaende paa Trinbrættet. Han fik nok 2 Kr. i Bøde for sin Dumdristighed; men han paastod, at han fik gjort en Forretning paa 2000, som han var gaaet Glip af, hvis han var kommet en Time senere til Byen.

Der var det mærkelige, at, jo nærmere Folk boede ved Stationen, des nærmere var de ogsaa ved at komme for sent; de havde jo ingen Tid at løbe an paa, naar de gik hjemmefra i yderste Øjeblik; til dem hørte den hyggelige og altid elskværdige Tandlæge *Peter Mamsen*, der fulgtes over til Toget af sin Kone og sin nydelige Datter *Ingeborg*, den nuværende Fru Generalkonsulinde *Chr. Holm*. Mamsens Ankomst imødesaas stedse med spændt Forventning af hans Kupé-Venner, de to Konditorer *Johs. Steen* og *Jepsen*.

Det andet Tog var det udprægede Skoletog, og da herskede der et Pludder og et Liv paa Perronen, der stod i skærende Modsætning til forrige Togs værdige Alvor. Saa havde *Grosche* travlt med at passe paa de urolige Hoveder, og det hændte flere Gange, at hans

kraftige Haand satte en Dreng paa Plads, ligesom Toget kom brusende ind paa Perronen. To Gange har jeg for Resten set den da allerede noget ældre Mand udsætte sig selv for personlig Livsfare ved saadanne Lejligheder. Den ene Gang gjaldt det en dejlig stor Hund — Grosche elskede Hunde og havde for Resten selv faaet to kørt ihjel af Toget —; den var kommet ned lige foran Lokomotivet, og den var uvægerligt blevet kørt over, hvis Grosche ikke med vældig Fart var sprunget ned paa Skinnerne, havde sparket til Hunden, saa den røg langt bort, medens han selv i sidste Nu slap over paa den anden Side af Skinnerne. Den anden Gang var i alt Skovmyldret en Søndag Aften, hvor en fuld Mand tumlede ned paa Skinnerne og trak Grosche med; der lykkedes det ham at faa Toget til at bremse, saa at de begge blev reddede. Han var nu noget af en Helt, den gamle Grosche, og i alt Fald var vi Drengene i al Hemmelighed stolte af, at saadan var vores Stationsforvalter. Det troede vi ikke, *Lissner* kunde have gjort ham efter!

Det tredie Morgentog var det roligste. Med det tog alle de Husmødre, der skulde gøre deres Indkøb i Byen og enkelte ældre og større Grosserere og Forretningsfolk som gamle Etatsraad *Fr. Hegel* fra Skovgaard, hvis Søn *Jacob* var taget ind med første Tog, og han fulgtes i sin Vogn tit af sin Svigerdatter, den smukke Fru *Julie Hegel*, født *Bagge*, og sommetider af en af sine interessante Gæster, hvoriblandt jeg mindes at have set baade *Bjørnstjerne Bjørnson* og *Holger Drachmann*. Ved Siden af disse Celebriteter saa den spinkle og beskedne *Hegel* ganske lille og ubetydelig ud, og saa var han dog, naar det kom til Stykket, Manden for det hele, af hvis mageløse Hjælpsomhed og Dygtighed alle de andres Ve og Vel afgang.

Naar »Titoget« var gaaet, hvilede der en landlig og idyllisk Ro over den lille Jernbanestation, til Klokken blev to, og 14°-Toget fra København førte den første Skare af løsslupne og livsglade Børn hjem fra Skolen. I Mellemtiden havde Grosche og hans *Jette* foretaget deres reglementerede Spadseretur op ad Jægersborg Allé i det ikke altid forfængelige Haab at møde gamle Kong *Christian* stolt gallopperende gennem Alléen med venstre Haand i Tøjlen og Hatten i den højre, eller at møde Kronprins *Frederik*, ligeledes til Hest, paa Hjemvejen fra sit Morgenridt, hvor han »inspicerede« Livet i Haverne paa de omkringliggende Villaveje. Et ikke helt sjældent Held timedes der dog ogsaa de to Gamle, naar de midt i Jægersborg Allé kunde løbe paa Kong *Georg* af Grækenland, der med

Hatten paa Snur foretog sin Morgenrunde, før Frokosten kaldte ham hjem til Bernstorff; og det lød da saa yndig ligefremt, naar Fru Grosche i en Samtale med en af de andre Damer op paa Dagen henkastede: »Vi mødte saamænd Georg i Dag, han standsede og talte længe med Grosche om Egnens Sager.« Det, Kong Georg sagde, var imidlertid gerne: »Hvem er hun, den lille, fikse Satan, som bor der henne?« og Grosche, der kendte Gud og Hvermand i Charlottenlund, kunde straks oplyse, at det enten var Brændevinsbrænder *Wilians* Datter eller Assistenshusforvalter *Treschows* Datter Clara, der laa paa Landet i Jægersborg Allé hos sin Morfader, Blikkenslager Mortensen fra Peder Hvidtfeldtstræde. Disse to var nemlig Alléens alsomdejlige Pryd, to svulmende Rosenknopper, der stod lige i Udspring i deres forjættende Muligheders Pragt. Naar Kong Georg havde faaet en saadan Oplysning, skiltes han og Familien Grosche lige tilfredse med det betydningsfulde Møde.

Naar Middagstogene læssede den skolebefriede Ungdom af i Charlottenlund, stormede denne ned til en anden Jernbanemand, hvis Venskab det i lige saa høj Grad gjaldt om at bevare som Grosches. Det var Ledvogteren *Jens Larsen*. Den Gang gjaldt det om, at en sindig Mand kunde passe Leddet, der bestod af en dobbeltfløjet Laage paa hver Side af Banelinien, og først, naar Jens Larsen havde endt dette betydningsfulde Arbejde, kunde han give den avdienssøgende Ungdom Foretræde. Det gjaldt om at bevæge ham til at opbevare ens Skoletaske eller Tornister, Regnkappe o. l., saa længe til man kom hjem igen fra det daglige Bad paa Charlottenlund Badeanstalt. Men her skelnede Jens Larsen meget stærkt imellem to Klasser af Drengene, nemlig dem, hvis Forældre benyttede ham som Havemand — i Togpavserne saas han altid med en mægtig Le over Skulderen — og de andre. Medens hans Kunders Børn fik deres Tøj lagt omhyggeligt ind i Blokposten, sagde han altid ligegyldig til de andre: »Smid det der, og hent det senest om en Time!« Jeg, der ikke hørte til de begunstigede, fik Fader overtalt til en Morgenstund at gaa ned og give ham en Tokrone, og det hjalp voldsomt. Men ogsaa overfor de voksne kunde han undertiden hævne sig ved at lukke Leddet lige for Næsen af dem, medens han naadigt lod sine Kunder slippe igennem i sidste Øjeblik; dette blev værre endnu, da Lukkeledet blev erstattet af en Hejsebom, hvor han drillede sine Ikke-Kunder med at smække den fjerneste Bom ned, medens de endnu befandt sig paa Banelinien. At det altid gik godt, var

et Under. Længst holdt han dog Bommen oppe, naar han saa Kong *Christian* til Hest i det fjerne; men een Dag kom denne dog for sent, og *Jens Larsen* raabte da i sin underdanige Forfjamskelse til ham: »Nej, *Kresjan*, i Dag gaar'en ikke!«

Paa Badeanstalten tilbragte vi muntre Timer, i Sommerferien endda mange Timer, hvor vi boltrede os og pjaskede, svømmede om Kap og dykkede paa Livet løs, alt under Ledelse af Gymnastiklærer *Jespersen* i de lavvandede Bassiner og den rødhaarede gemytlige Bademester *Olsen* ude blandt Frisvømmerne i »det dybe«. Hr. *Jespersen* var en meget stilfuld og korrekt Herre, naar nogen af Forældrene var til Stede, ellers lod han os heldigvis passe os selv; men han udtrykte sig altid i zirlige Vendinger; da Fader saaledes kom og meldte min Broder og mig ind til Svømning, erklærede *Jespersen*: »Min første Opgave her er at gøre Barnet fortrolig med Elementet,« hvilket han siden praktiserede ved først at spænde en iskold, dryppende Sele omkring vor lille, rystende Krop, hvoraf Vandet løb ned i irriterende langsom Piblen, saa vi krympede os derunder, og derefter at give os et Spark i vor lille Numse, saa vi hjælpeløst drattede ned i Vandet fra den slimede Badebro. Vi maatte saa ubarmhertigt selv plaske os hen til Trappen, men vi fik ikke Lov at gaa op ad den, før end vi i fem Minutter havde gjort os »fortrolige med Elementet«; Svømmetageene lærte vi os selv ved at se paa vore Kammerater. Og naar vi kunde klare os, afleverede *Jespersen* os til *Olsen* med et Udtryk, der kvalificerede os til Frisvømmere, idet han sagde: »Tjenlig til det dybe!« For dette Arbejde hævede *Jespersen* hver Sommer 12 Kr. pro persona, selv om vi længe havde været »tjenlige til det dybe« og med stolt Foragt passerede *Jespersens* Domæne og gik ud til *Olsen*. Vi protesterede overfor Fader imod, at han aarlig meldte os ind hos *Jespersen*; men han gjorde det altid alligevel, fordi Moder følte sig beroliget ved, at vi, som hun troede, var under en Svømmelærers betryggende Opsigt. Selv lærte vi os efterhaanden at springe fra Vippen, baade paa Hovedet og paa Benene, at dykke og svømme paa Ryggen; vi saa paa de Voksne og gjorde dem Kunsten efter; navnlig var *Morescos* Ungdom med senere Direktør *Carl Moresco* i Spidsen os Forbilleder, der ildnede til Daad; derimod saa vi med haanende Foragt paa gamle Grosserer *Solling*, der gik ned ad Badetrappen, stod et Øjeblik og sagde: »Pruh, pruh!« og saa smækkede sig baglænds ned for at »boble« sig hen til den næste Trappe, hvorfra han stønnende stavrede op, stod et Øjeblik paa Badebroen

og rystede sig, medens han med Lillefingrene rystede Vandet ud af sine Øren og forsvandt i sit Kammer. Vi tænkte ikke paa, at det var beundringsværdigt, at den gamle Mand hver evige Dag foretog denne Øvelse og, skønt han havde Køretøjer nok, altid marcherede den temmelig lange Tur gennem Skoven og til sit Landsted ved Femvejen i Jægersborg Allé, hvordan saa Vejret var. Vi syntes, han var kedelig, og han saa nu heller ikke munter ud; men han skal for Resten have været lige saa rar, som han var rig. Det har jeg faaet at vide senere af Folk, der kendte ham.

Da jeg begyndte at faa Bevidsthed om mine Omgivelser, saa Charlottenlund ganske anderledes ud end nu. Kom man fra Skoven gennem Leddet op i Jægersborg Allé, laa der paa højre Haand en eneste Bondegaard, Ejgaardsminde hed den; Resten var frie Marker, saa man kunde se helt ned til, hvor Ordrup begyndte for Enden af den nuværende Lindegaardsvej, som da altid hed Langelinie. Paa den anden Side laa Jernbanepavillonen og saa enkelte spredte Huse; paa Godhaabsvej laa foruden Faders Hus kun to, tre til, paa Jensløvsvej kun eet, vor Genbo gennem over 30 Aar, Prokurator *Carl Torps*. Ved Indkørselen til Ordrup boede »den sorte Kone«, en skikkelig gammel Kvinde, der var kommet hertil som Barnepige for en tidligere vestindisk Guvernør og nu tilbragte sine gamle Dage paa en Slags Aftægt her ude; jeg tror, hun strøg for Folk; men jeg ved, at hun indgød os som Smaadrenge en frygtelig Rædsel, og det var nok, naar vi var uartige, at Moder sagde: »Tier du ikke stille, gaar jeg op med dig til den sorte Kone!«

Nej, saa holdt vi mere af *Kresten Havemand*, en højst besynderlig Figur med lige saa besynderlige Anskuelser. Han var noget af det grimteste, jeg nogensinde har set, med et stubbet Ansigt med rindende Øjne og en stor altid grinende, tandløs Mund. Paa Hovedet havde han en hullet Bulehat, og inde i sit tjavsede, sparsomme, men lange og indfildrede Haar lod han Oldenborrerne gaa, fordi han mente, at de var uskyldig forfulgte Dyr, som Vorherre havde sat her paa Jorden, for at de skulde gøre Nytte; men det kunde de ikke komme til, fordi Staten gav Folk Penge for at samle dem i store Sække og »drone« dem, for at de bøvede Bønder bag efter kunde bruge dem som gratis Gødning paa deres Marker.

Selv var Kresten Mormon, men ugift; Flerkoneri drev han dog uden kirkelig Mellekomst ret kraftigt, og for os Børn docerede han: »Se nu der oppe paa Ordruphøj, der ligger nu hende *Madam Berlings*

Kirke; hun er helt katolsk; men hvad hjælper det hende, naar hendes Døtre kunde sige: »Du kan tro Nej, Moppe,« da hun vilde have dem til at kysse ham Pavens Taa der nede i Rom; og se nu bygger de en rigtig Kirke for Jeres Relion nede ad Skoven til; den skal have to Taarne, fordi Madam *Berlings* kun har eet; som om Vorherre talte efter Taarnene, nej, min Relion, det er den rigtige, saa vi behøver hverken Kirker eller Taarne, saa længe Vorherre lader os beholde Guds Velsignelser og især denne hersens!« Og saa tog han sig en Slurk af sin Brændevinsflaske, hvis Hals altid stak frem af Baglommen paa hans lappede Bukser.

Livsanskuelse havde Kresten Havemand nok af, og han passede sine Haver og sine Oldenborrer med stor Æmhed og Nøjagtighed; men egentlig Kultur manglede han; det viste han, da en ung Leve-
mand blandt Beboerne derude bød ham af en Haandfuld fine Cigarer og sagde: »Værsgo, Kresten, vil De ryge?«, og han til stor Forbløffelse for den velvillige Mand svarede: »Tak, som byder; det er da for Resten næsten altfor mange til mig!« og tog hele Haandfulden og gemte den under sin Hat mellem alle Oldenborrerne. Oprørt kunde han blive, naar han saa de tre Frøkener *Berling* — senere Etatsraadinde *Næser*, Kammerherreinde *Rothe* og Fru *Marcher* — ride i lystig Gallop gennem Ordrup Gade, saa Gnisterne sprang fra Hestehovene; saa holdt Kresten op med at hvæsse sin Le og stirrede hovedrystende efter dem, idet han sagde: »Hæh, det er, som om man saa Prins Valdemars vilde Jagt! De Tøser brækker sgu nok Halsen en Dag, og saa hører de ikke en Gang til den rigtige Relion!« Kresten Havemand syntes mig, da jeg var lille, ældgammel; men han levede dog, til jeg omtrent blev voksen; hvad han da levede af, ved jeg ikke, paa Fattiggaarden var han ikke; han stavrede rundt ved sin Stok, tog ikke mod Penge; men der kom et sluknende Glimt i hans vandgraa Øjne, naar man raabte: »Goddav, Kresten Havemand! Hvordan har Oldenborrerne det?« Saa tog han Hatten af — jeg syntes, det var den samme, jeg kendte, fra jeg var Dreng — og famlede op i sine isengraa Tjavser; men der var ingen Oldenborrer mere; hans Yndlingsdyr var forlængst udryddet fra Charlottenlund og Omegn trods hans dyrevenlige Bestræbelser. Men den rigtige »Relion« havde han endnu til det sidste. »Jeres andres duer ikke!« sagde han, naar man spurgte ham. Og han er sikkert nok bleven salig i sin Tro.

Der ude i Charlottenlund følte Moder sig allerbedst til Pas; hun elskede Haven med dens mange Blomster, og hun spadserede med

os Børn, da vi var mindre, til og fra Bad, og rigtig glad var hun ikke i Begyndelsen, da vi Drengene blev for store til at komme med paa Damebadeanstalten; det var som en Høne, der første Gang saa sine Ællinger svømme fra sig; men snart vænnede hun sig jo ogsaa til det, og at vi blev borte i Timevis; for paa Badeanstalten traf vi vore Kammerater, og saa gik Legen lystig hjem gennem Skoven; blot vi passede Spisetiderne, var det godt. Og hjemme var der ogsaa Adspredelser nok; der var alle de mange Handlende, som kom kørende til vor Laage; Egnens levende Avis var Bager *Nielsen* fra Ordrup, om hvem onde Tunger sagde, at han æltede Dejgen med Fødderne; Mor var nu ikke saa glad for ham; for han kørte med Sladder fra Dør til Dør, og saa var han ikke til at komme fra, saa Pigerne spildte altfor megen Tid ved Laagen, naar Bageren var der, skønt det var ubegribeligt, at de kunde holde ud i den bagende Sol.

Moder kaldte Pladsen ved Laagen det varmeste Sted i Evropa, og Varme kunde hun ikke saagodt med i sit stakkels Hoved. Der var en anden Handlende, hvis Besøg vi Børn imødesaa med Længsel; det var Konditorens. Det var hele to, *Richardt*, som kom om Tirsdagen, og *Micha*, som kom om Fredagen; de kørte begge i smaa gulmalede Vogne, og *Micha's* Ankomst blev bebudet, længe før han var der; for hans Svend stod paa Trinnet bag paa Vognen og raabte noget, der lød som: »Ditter! Ditter! Ditter!« og saa strømmede Kunderne ud til Laagerne for at standse ham; det behøvede Moder ikke; vi Børn skulde nok holde ham fast; paa de rigtig varme Dage vankede der nemlig de dejligste Iskager; men vi holdt nu mest af *Richardts* Vogn; der sad nemlig Svenden inde i Vognen, omgivet af Plader med de herligste, friskbagte og duftende Kager. Min første Fremtidsplan bekendtgjorde jeg da ogsaa temmelig tidlig, da jeg betroede min Fader, at, naar jeg blev stor, kunde jeg kun tænke mig Muligheden af at blive Konditor, vel at mærke, jeg vilde køre ud med Kagerne og selv sidde inde i Vognen. Ak, saa vidt drev jeg det aldrig!

I de første Aaringer boede Faders to gamle Mostre, Tante *Louise* og *Julie*, i to Værelser ovenpaa; Huset var nemlig købt til »at vokse i«, og man kunde ikke tænke sig elskeligere Beboere end disse to hyggelige Frøkener *Wanding*, som de officielt hed; men over hele Charlottenlund gik de under Navnet »Tanterne«; selv Bageren spurgte, om »Tanterne« ikke skulde have Brød i Dag. Det var to

ikke helt almindelige gamle Kvinder, og Fader stod i dyb Taknemlighedsgæld til dem for al den Godhed, de havde vist ham, da han som ung Student kom alene til København, ja, som de for Resten viste ham og os alle igennem hele deres lange, opofrende Liv.

Som ganske ung Pige havde Tante *Louise* taget noget, som kaldtes Privatlærerinde-Examen, og hun oprettede da en Pigeskole for Smaaborgeres Børn paa Købmagergade Nr. 3, og skønt hendes Kundskaber ikke var meget omfattende, havde hun en Evne til baade at omgaas Børn og navnlig at snakke med deres jævne Forældre, som gjorde, at Skolen efterhaanden voksede sig stor og talte op imod et Par hundrede Elever; igennem hele 50 Aar drev hun den, og det var ved en Examen her i Faders Rusaar, at Professor *Brix* var kommet derover som Censor og blev saa glad over den purunge Students Examination i Regning, at han straks engagerede ham til Lærer ved Efterslægten. Medens Tante *Louise* nærmest administrerede, var Tante *Julie* den huslige, der tillige underviste i Haandarbejde; hun syede ganske dejligt selv. Louise, der ikke var stærkt begavet, kunde med sit noget barokke Ydre og naive Væsen virke ufrivillig komisk paa os Børn, da vi voksede til; men hun var saa hjertensgod, at vi ikke nænnede at le ad hende, naar hun saa paa det; derimod var Tante *Julie*, der var et skarpt Hoved, ikke gladere end, naar hun kunde faa os til at le; hun var begavet med et fornøjeligt Mutterwitz, og allerede fra vi var smaa, forstod hun at lege med os; vi spillede Fortuna-Spil og Gnav, og allergladest var vi, naar hun opførte en Sangleg med os, der begyndte saaledes:

Adam havde syv Sønner, syv,
 syv Sønner havde Adam,
 alle saa vare de ligeglad,
 alle saa gjorde de, som han bad,
 gør lige som jeg,
 se lige paa mig,
 som saah!

Og saa var vi spændte paa, hvad hun kunde hitte paa, at vi skulde gøre; hun kunde under vor Jubel række Næse, vrikke med Halen, hoppe paa et Ben eller danse rundt, og saa skulde vi gøre det efter. Vi elskede at komme til Tanterne, især paa Købmagergade, hvor jeg endnu kan huske min Oldemoder siddende paa Forhøjningen ved Vinduet i den store dybe Dagligstue og gennem Reflexionsspejlet følge med Livet nede paa Gaden; og efter Kl. 3, naar Pigebørnene

var gaaet fra Skole, gik vor vilde Jagt gennem alle de tomme Skolestuer til Rædsel for Tanternes gamle, rare Pige, *Jette*, som var halvdøv, men tjente dem med rørende Troskab, lige til de begge højt bedagede døde. I Mørkningen fortalte Tante Julie med en levende Fantasi sine Historier, men Festens Clou var dog Middagsbordet med den vældige Terrin med sød Sagosuppe og nogle mægtige, syltede Blommer i, som vi fik saa mange af, vi kunde spise. »Tanterne» var elskede, hvor de kom; jeg tror ganske sikkert ogsaa, de var meget godgørende i Stilhed; de sad nemlig rigtig godt i det; Skolen gik glimrende, og selv var de baade nøjsomme og beskedne.

Medens Tante Julie var inkarneret Pebermø, der med sin nøgterne Forstand ikke havde følt sig tiltrukket af det stærke Køn, havde Louise i sine unge Dage sværmet for en dansk Jurist, der hed *Vogelsang*, der havde giftet sig med en anden og var havnet som Godsforvalter ude i Landet et Sted. Da Tante Louise var langt over de halvfjerds, dukkede Vogelsang som Pensionist og Enkemand op igen i København; han var af sin Omgang med Godsejere blevet en glat og galant ældre Kavaller, der fik Tante Louises gamle Hjerte til atter at slaa stærkere; naar hun omtalte ham, lagde hun Hovedet paa Siden, smilede, lukkede Øjnene og sagde: »Faagelsang!» — men saa var Tante Julie der straks med sin Kritik: »Skab dig inte, Lovisse, det er jo ganske nar-agtigt af en gammel Pige immer at te sig som en ung Flane, naar han kommer!» Mindst af alt lignede Tante Louise en ung Flane, men sikkert er det, at hun pyntede sig extra til »Faagelsang«, og vi Lømler af halvvoxne Drengene morede os ved at se, paa hvilken forskellig Plads af Hovedet hun havde anbragt sin af Aar og Ælde næsten græsgrønne Paryk.

Hver første Juledag var hele Familien hos Tanterne; Traktementet var altid eens: Krustader med smaatskaarne Fiskeboller, Oksesteg og Lagkage; dertil Mælkepunch, »Rø'vin« og Sherry. Om Aftenen The med hjemmebagt Julekage. Saa spillede vi et mærkværdigt Spil, der hed »Puk«, hvor man gjorde Indsats i en Pulje, som bestod af et Bræt med Fordybninger i ligesom en Æbleskivepande. Spillet mindede om »Halv-tolv«.

Men naar Tanterne ellers havde fremmede, spillede de »Boston« om Aftenen, et Whist-lignende Spil, som nu er gaaet helt af Brug. Men det var nogle højst mærkelige Stabejser, der kom til dem, dels gamle Lærerinder, stive og glatfriserede, dels nogle højst komiske Spidsborgermadammer, der baade i Udtryksmaade og Sprog var

skaarne lige ud af »Genboernes» Omgangskreds hos *Hostrup*. De medbragte deres Kapper med mange Piber og Baand og Sløjfer i nogle runde, mørkebrune Hattkurve og tilbragte lang Tid i Entréen foran Spejlet for at faa dem til at sidde rigtig. Navnlig var en *Madam Frederiksen*, Enke efter en Rodemester, utrolig ligefrem i sin Udtryksmaade: Frederiksen »laa paa Garnisons«, og en Dag sagde hun, da hun kom: »Jeg kommer saamænd ude fra Garnisjons; jeg maatte jo ud og se til Frederiksen og vande ham; det er saa lommerhedt i disse Dage, det Skind. Jeg gik saa hen og saa til Trine; hende hev jeg osse en Kande over, jeg søn's, hun la'e saa tørt!«

Naar Tanterne gik ud sammen i Charlottenlund, viste de sig altid eens klædte og med eens bredskyggede Solhatte, med to lige store Garnnøgler og saa »tridsede« de ned i Skoven, hvor de satte sig paa en Bænk og talte om alle dem, der gik forbi, men aldrig ondt; tværtimod nærrede de en levende sympatisk Interesse for alle de Mennesker, de blot anede hvem var, de var ikke saa lidt nysgerrige, fulgte ivrig med Forlovelser, men kun for at glæde sig over Ungdommen, ligesom de i høj Grad misbilligede, naar der var nogen, der »hævede«. Det kendte man »inte« til, da de var unge Piger, og de saa i det hele taget noget hovedrystende til paa Tidens opløsende Tendenser uden dog at fordømme Ungdommen; Tante Julie sagde meget fornuftigt: »Det kan inte nytte, Lovisse, at vi to gamle Piger sitter her paa Bænken og fordømmer Ungdommen; det gør de gamle immer; det samme sagde de saamænd osse om os, da vi var unge, og se, om Verden er blevet værre for det!« Og saa strikkede de videre; men de strikkede og syede aldrig til sig selv; det var altid til Fars eller Onkel *Victors* Hjem, især til Børnene, de arbejdede; Guderne maa vide, hvor mange Par solide og tykke uldne »hjemmestrukne« Strømper, som udgik fra Tanternes flittige Hænder, jeg har slidt i mine Dage. De vilde ogsaa gerne have, at mine Søstre allerede fra smaa skulde have Haandarbejde, og de opmuntrede dem til Flid ved at lægge en Skilling — af lidt vekslende Værdi — inden i Garnnøglerne; den blev Nøglets Besidder Indehaver af, naar hun naaede ind til den.

Denne Husflid varede ved gennem begge de to elskelige Damers Liv; da Tante Julie gik i sit 83. Aar og ellers gik i Barndom, syede hun dog Viskestykker til mit Udstyr, skønt hun den Gang var svage- lig. Det stod hende saaledes aldrig helt klart, hvem min Kone egentlig stammede fra; men da det gik op for hende, at hendes Forældre

var »saadanne nysselige Folk«, var hun beroliget og syede løs paa Viskestykkerne. Tante Louise døde først; men hun var dog 78 Aar og kom særdeles lempelig af med Livet. Hun sad og læste sin kære Feuilleton i »Berlingske«, da hun pludselig sank sammen og var død; med den lille Forfængelighedsorm, der havde fulgt hende hele Livet, var hun ogsaa pyntet og med Parykken letsindig paa Snur, da hun forlod det. Vi havde troet, at Tante Julie vilde tage sig dette meget nær; men hun bar det meget roligt; det var jo nu »hinners Tid«, og saa maatte man bøje sig. Men ganske ejendommeligt var det, at hun, fra det Øjeblik, Tante Louise var død, og til hun var kommet i sin Grav, kun omtalte Søsteren med Udtrykket »det«; hun mente Liget. Straks, da Døden var indtraadt, sagde hun til Jette: »Aa, Jette, spring op ovenpaa, og sig det til dem; de maa da vide, hvem de bor sammen med, at her er Lig i Huset.« Og da Jette kom ned og skulde hilse og sige, at det gjorde Familien ondt, og de skulde nok sørge for, at Børnene var stille, sagde Tante Julie: »Ork, Gud, Jette, gaa op og sig, at Børnene gerne maa tumle sig. Det vaagner saamænd inte af den Grund!«

Skønt disse to elskelige gamle havde fulgtes trofast ad gennem hele Livet og delt ondt og godt med hinanden, var der dog det mærkelige ved dem, at de ikke havde fælles Omgangskreds. Tante Julies var adskilligt finere end Tante Louises; hun spillede saaledes en rigtig hyggelig gammel Tantes Rolle i den rige Prokurator *Herforth's* Hjem; hun var Veninde med Fruen, og paa hendes Fødselsdag vrimlede det ved Formiddags-Chokoladen med ældre og yngre *Herforth'er*, *Thielsen'er* og *Falck'er* (af den kgl. Porcellænsfabriks Æt). Med stor Spænding imødesaas det, hvad Fru *Herforth* gav i Aar, og dog viste det sig altid at være dejligt Silketøj til en hel Kjole. — Derimod fulgtes de to Tanter altid ad i Theatret; de havde abonneret hver 14 Dag i det Kongelige, og det var de glade for; »man ta'r immer noget hjem med sig derfra«, sagde de; derimod ringeagtede de i høj Grad »Sekond-Theatrene«; det var noget Gøgl, man inte skulde spille sin Tid paa, mente de, skønt de aldrig havde sat deres Ben der, og de fandt det »nar-agtigt«, at Moder hvert Aar som en særlig Fornøjelse forlangte at komme i Folketheatret, naar Fru *Julie-Lumbye-Lange-Hansen* (»tykke Julie« hed hun i Københavnersproget) spillede; for Moder, der havde en aaben Sans for det komiske, vilde »have sine Lunger rystede« mindst denne ene Gang om Aaret. Men saa kunde hun ogsaa le, saa hun flere Dage efter fik Taarerne i Øjnene.

Egentlig artige var vi ikke mod Tanterne; af og til kunde vi endda drive Spøgen lovlige vidt, som da vi kom Kløpulver ned paa Tante Louises fede Ryg, saa hun led frygteligt hele Aftenen; det blev jo værre, jo længere hun gned paa det. Da Moder hørte dette, blev hun alvorlig vred, og Enden paa det blev, at Poul og jeg maatte gaa op og gøre den gamle Dame en Undskyldning, hvorover hun blev saa rørt, at hun fik Taarer i Øjnene og trakterede os »søde Børn« med Syltetøj, som var saa lækkert, at vi saamænd gerne kunde have gjort Gavtyvestregen om igen for at faa mere.

En stik Modsætning til disse Tanter var min Tante *Hanne*, Faders Faster. Hun var ældgammel, stiv og meget fornem; det ansaas for en Begivenhed, naar hun en Gang om Aaret kom til Charlottenlund; hun betragtede det nærmest som en Rejse; af dem havde hun iøvrigt i hele sit lange Liv kun gjort een, og den gik til Herregaarden Løjstrup ved Langaa i Jylland, og om den havde hun ført en grumme kostelig Dagbog, hvis Indhold jeg har brugt i en lille Skitse: »Tante Hannes Dagbog«, som staar i min Bog: »I gamle længst —«; men den er dog her behandlet ganske frit. Jeg mindes Tante Hanne som en rank, mager, sortklædt Fremtoning, der udtalte alle Ord uhyre distinkt, men i mine Barneøren lød det, som om hun talte med halvtysk Akcent; jeg tror, det skulde være fint og efterlignende *Frederik d. Sjettes* Hofsfrog, skønt hun aldrig havde sat sine Ben ved Hoffet, ikke en Gang saa meget som Frøkenen i »Intrigerne«. Omgaaes Børn kunde hun slet ikke; den højeste Naade, hun viste mig, var at sætte sig i højtidelig Position foran Bedstefaders Skrivebord og pege op mod det store Portræt af Napoleon, der hang der, og saa sang hun med sprukken Røst: »Napoleon var en tapper Kriger,« hvis Indhold jeg ikke forstod et Muk af. Hun boede i en Stiftelse ude paa Nørrebro sammen med en gammel Pige, hun tyranniserede. Der var pillent og gammel-jomfru-duftende i de to smaa Værelser; hun var overordentlig renlig og vaskede sin Kakkellovn indvendig, hver Gang der var Hovedrengøring. Og naar hun skulde i Theatret, lod hun altid sin Pige følge og hente sig; hun maatte gaa to Skridt bag ved hende og bar hendes Kikkert, der var sirligt indpakket i et Stykke blegrodt Silkepapir, for at Pigen ikke skulde profanere den ved at kigge i den paa Vejen; hun døde i mine første Drengaar, og mine Erindringer om hende er derfor noget dunkle og indskrænker sig til det her fortalte.

Det Aar, jeg læste til Artium, havde Fader lejet to Værelser med

en Stump Have til sin Fader og sin Søster, Tante *Charlotte*, i Huset ved Siden af, saa at Haverne stødte op til hinanden. Der lærte jeg i Grunden Bedstefader godt at kende; han tog sig en Del af mig, fordi han begyndte at regne mig med til de Voksnes Klasse. Han havde sine bestemt udprægede politiske Meninger, og blandt andet nærede han den dybeste Foragt for den franske Lykkeridder, General *Boulanger*, og dette gav han en Gang Udtryk paa en ganske drastisk og for ham særdeles karakteristisk Maade. Han sad og røg sin Mer-skummer paa Verandaen inde hos sig; i Lysthuset derinde sad Tante Charlotte med Berlingske, og jeg sad med min græske Bog i det tilstødende Lysthus i vor Have, da jeg hørte Tante raabe op til ham: »Fa'r, betyder boulanger en Smed eller en Bager paa Dansk.« »Det betyder en L . . ., min Pige!« kom det afgørende og med Applomb fra den Gamle. Det var for Resten hyggelige Aftener, vi den Sommer havde under Kastanietræet ved Toddyerne; der var noget uhyre patriarkalsk og respektindgydende over den gamle Officers mandige og martialske Skikkelse.

Tante Charlotte kunde vi Børn ikke med; Hovedgrunden dertil var vel nok, at hun var det eneste Menneske, vi kendte, der ikke kunde spændes med min elskede Moder; og det skulde hævnes, og vi drillede hende efter Noder, bogstavelig talt. Fader havde begaaet den ubegribelige Fejl at lade hende lære min Søster og mig at spille Klaver; det er Grunden til, at jeg, hvad jeg tit har været bedrøvet over, aldrig lærte at spille; det gjaldt nemlig at gøre hende gal i Hovedet, og blev hun det, hvad der ikke hændte sjældent, huggede hun vore arme smaa Fingre ned i Tangenterne, saa det snurrede baade i dem og i Fingrene. Naar min Søster og jeg skulde spille firhændig, og hun sad og talte: een a, b, to a, b, opførte vi to, medens hun dunkede os med sine skarpe Knoer i Hovedet, den muntreste Krig ved at sparke hinanden op og ned af Læggene; men lære noget gjorde vi ikke, og til sidst blev disse Spilletimer opgivet. I Grunden var hun vist hjertensgod, bare saa hidsig; at hun ikke kunde styre sig, og naar hun havde været rigtig slem mod Moder, tiggede vi Moder om at hævne sig, naar hun kom næste Onsdag, ved til Middag at give hende Gule Ærter, som hun ikke kunde lide, men som var Faders Livret. Alene at se hendes Ansigt, naar Terrinen kom ind, var os Oprejsning nok for Krænkelsen af Moder.

En Gang havde hun været usædvanlig ondartet; vi besluttede at gøre noget ekstraordinært, og i vort Krigsraad blev det bestemt,

at *Poul*, som ikke var udsat for hendes ublide Behandling ved Klaveret, skulde skrive et Brev og skælde hende ud. Det maa have været et Brev med baade Næb og Klør; thi hun klagede til Fader, der navnlig blev vred over en *Passus deri*, hvori *Poul* paa egne og Søsken- des Vegne paa det bestemteste frabad sig hendes Besøg, saa længe hendes Sindsstemning ikke kunde afholde hende fra Næsvisheder mod vor Moder. Disse Linier fandt Fader, der vist i Grunden morede sig over vor Maade at holde *Justits* paa, dog for grove, og han sagde til *Poul*: »Saa længe jeg lever, er det mig, der er Herre her i Huset og bestemmer, hvem der maa komme og ikke komme her. Du maa skrive en Undskyldning straks til din Tante.« Lidt efter kom *Poul* og sagde, at Brevet var afsendt med Undskyldningen. Dets Indhold viste sig senere at lyde:

»Tante Charlotte! Linie 5—7 i mit Brev udgaar!

Poul.«

Følgen var, at Tante Charlotte gjorde ham arveløs; jeg derimod arvede en dejlig gammel Mahogni-Piedestal, som jeg ejer endnu, og lidt Sølvtoj, som jeg, der ved hendes Død var ung Student, gjorde i Penge. Resten af hendes for øvrigt ikke mange Ejendele gik til Onkel *Victors* Børn. Nu er jeg i Grunden ked af, at vi var saa lømmel-agtige mod den gamle, velmenende Jomfru, der var blevet bitter paa Livet af en Kærlighedssorg i sin Ungdom, noget, vi Børn hverken vidste eller vilde have kunnet forstaa. Men Ulykken var, at hun var traadt vor Moder for nær, og det var der ingen af os, der kunde taale; man kunde ikke have gjort os noget værre.

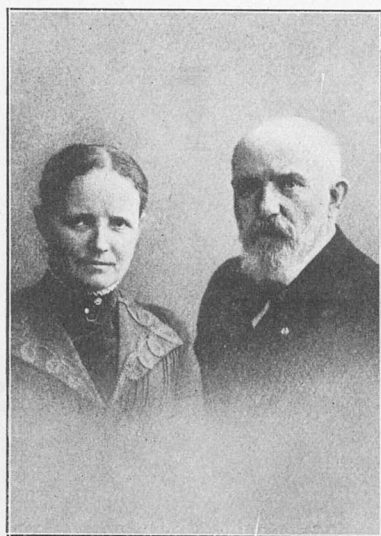
En straalende Sommerdag, da min Broder og jeg var i Tiaars- alderen, sad vi i Spænding hver paa sin Laagestolpe og spejdede til begge Sider. »Der kommer de, hun er morderlig smuk, hun har Krøller!« udbrød *Poul*, og ned sprang vi fra Stolperne og styrtede ind for at fortælle, at nu var Onkel *Victor* der straks med vor nye Tante.

I og for sig var det at faa »en ny Tante« jo straks en Begivenhed; men den fik dobbelt Interesse for os, fordi Onkel *Victor* var vor Yndlingsonkel. Det var Faders yngste Broder, Kommunelæge, Dr. med. *Victor Bokkenheuser*: han havde en Tid boet i Hus med os paa Hauserplads, og var i sin Ungkarlestand en hyppig Gæst, og han var noget af det morsomste, vi kendte; som han kunde sætte os i Spænding, især paa Juleaften, naar vi skulde se, hvad Mandelen

i Grøden gav for Gaver, eller naar han fik os ind i Mørke i Sovekammeret, hvor han gemte sine egne Presenter til os og gjorde os saa dejligt forskrækkede.

Blandt de ældre var ogsaa »den nye Tante« imødeset med baade Spænding og Glæde. Man havde nemlig næsten opgivet Onkel Victor som Kandidat til Ægtestanden; han var ikke helt ung; men alle

Dr. med. Victor Bokkenheuser og Hustru.

ønskede, at han skulde gifte sig; han var i alle Maader Familiens Kælebarn, noget, naturligvis fordi han var den yngste; men især fordi han ved hele sin Færden i sin Ungdom havde gjort sig i høj Grad fortjent dertil. Han var lige blevet Student, da Krigen i 1864 brød ud, og han gik frivillig med som Løjtnant og udmærkede sig i saa høj Grad især ved Dybbøl, at han blev indstillet til den Tapperhedsmedaille, som paa Grund af Krigen sørgelige Udfald aldrig blev indstiftet. Naturligvis havde han i den Tid været Midtpunktet for hele Familiens ængstelige og omsorgsfulde Tanker; man faar

et smukt Billede heraf i de Breve, der sendtes ham fra Hjemmet under Krigen; de staar alle at læse i *Karl Larsens*: »Breve fra vor sidste Krig.« Den første Brevveksling i denne Samling er Onkel *Victors*: Navnene er blot af Hensyn til, at de fleste af Brevskriverne endnu levede og var kendte Folk, erstattede med andre. Men man faar ved Gennemlæsning af dem et smukt og levende Billede af Stemningen i Bedstefaders og mine Forældres Hjem i disse mørke Dage; et enkelt af Brevene, det, Bedstemoder sendte sin kære Dreng, da han første Gang havde været i Ilden, er et af de smukkeste, jeg nogensinde har læst. Siden havde Onkel Victor været stærkt optaget af Krigen og dens Begivenheder; han fortalte gerne og levende om den, selv har han skrevet meget derom, dels i »Vort Forsvar« og dels i »Fra Ejderen til Als«, en god Bog, der udkom i 1889; den er nu ikke længere i Handelen, men jeg kan anbefale enhver, der interesserer

sig for Krigens Historie, at læse den. Siden hædrede Kongen ham med Ridderkorset, og hans Kammerater fra Krigen gjorde ham den Ære at vælge ham til Formand for Foreningen »18. Regiment 64«. Der var noget opløftende og smukt i at se, hvorledes han endnu som ældre Mand, inden han blev altfor syg, stadig levede paa Minderne fra disse hans Ungdoms begejstrede og bevægede Dage, som han kun havde Grund til at være stolt af. Da han kom hjem fra Krigen, tog han sin medicinske Embedsexamen med Glans, var en Tid Kandidat og Reservelæge paa Kommunehospitalet; om hans Ophold her findes der morsomme Anekdoter fortalt i Overlæge, Dr. med. *Nic. Holms*: »Glade Ungdom«; han kaldtes der paa Grund af sin glørværdige Fortid »Hug en Prøjser«.

Efter at han var blevet Dr. med. paa en Afhandling om Salicylsyrens Indvirkning paa den akute Lederreumatisme, havde han til os Børns store Beklagelse forladt København og nedsat sig i Brobyværk paa Fyn, og der havde han mødt sin Skæbne i den nydelige Datter af Provst *Colding* i Køng Præstegaard, der nu blev vor udmærkede og hyggelige, altid kærlige og forstaaende Tante *Christiane*.

Efter sit Bryllup nedsatte Onkel Victor sig i København, hvor han blev en meget søgt og afholdt Kommunalæge, og hvor han og hans Hustru dannede et smukt og gæstfrit Hjem først paa Købmagergade og i Frederiksberggade, men i de senere Aar paa Vestergade, hvor jeg har tilbragt mange og lykkelige Timer, og hvor mine dygtige to Fætre, nuværende Kaptajn i Fodfolket *Chr. Bokkenheuser* og Læge i Hesselager *Vilhelm B.* og min henrivende, langt yngre Kusine, nu Fru Skovrider *Lassen* paa Glorup, voksede op i en lykkelig Barndom. Onkel Victors Hjem er det, jeg udenfor mit eget har været inderligst knyttet til, efter min Moders tidlige Død var det mig en Erstatning for det, jeg havde tabt, og Tante *Christiane* forstod, da jeg selv naaede at sætte Bo, paa en smuk og kærlig Maade overfor min Hustru at bøde paa Savnet af den Svigermoder, jeg saa inderlig gerne havde ønsket, hun skulde have kendt. *Vilhelm* har gennem hele sit Liv været mig en nær og forstaaende Ven og har vist os en mageløs Gæstfrihed i sit Hjem først paa Glorup og siden i Hesselager, naar vi om Sommeren trænger til Hvile og Ferie.

Men Tante *Christiane* kom ikke hele sit Liv til at danse paa de Roser, hun saa ærligt havde fortjent; men i Sorgen og Modgangen viste hun sig som et stærkt og beundringsværdigt Menneske, der helt opofrede sig for den kærlige Pleje af sin syge Mand. Efter et

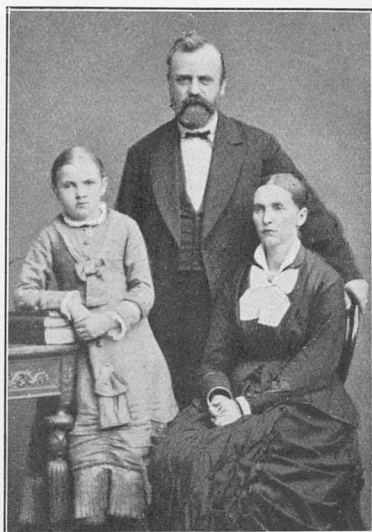
langt og lykkeligt Samliv, der var bygget paa den inderligste Forstaaelse imellem alle Familiens Medlemmer, blev min myreflittige Onkel syg; han faldt paa Livets Valplads som den Helt, han altid havde været; under en voldsom Influenza-Epidemi havde han efterhaanden maattet overtage saa meget af sine Kollegers Praksis ved Siden af sin egen, at han selv blev angrebet af Sygdommen og til sidst ganske mistede Hukommelsen. Det var trist at se den før saa livlige og dygtige Mand visne hen igennem lange Aars haabløse Sygdom; men det var opløftende skønt at følge den enestaaende Tapperhed og Opofrelse, hvormed Tante Christiane bar denne tunge Skæbne. Hun har ogsaa faaet sin velfortjente Løn derfor, idet hun nu som Enke lever et lykkeligt Liv i en herlig Bolig i Glorup Park, omgivet af de Glæder, hendes Børn og søde, smaa Børnebørn skaber for hende; men end ikke nu, da hun er over de 70, fornægter hendes uselviske Kærlighed og Offervillighed sig; hendes lille Hjem staar aabent paa vid Gab for hendes Sommergæster; hun sover hellere selv paa Gulvet imellem et Par Aviser, end hun siger Nej til nogen af de mange, der føler sig lykkelige og glade i hendes Hjem og i hendes Selskab; min Hustru og jeg staar i dyb Taknemligheds-gæld til hende for alle de mange, lyse Sommerdage, vi har tilbragt hos hende, men især for hendes kloge og kærlige Raad og Støtte, naar vi trængte dertil, og det gaar mange som os. Den rolige og kærlige Kvinde der ovre i Glorup Park er til Velsignelse for hele den store Kreds, hendes varme Hjerte omfatter; vi ser op til hende og elsker hende, fordi hun er Typen paa noget saa sundt og kærnedansk, som man nu til Dags ikke altfor hyppig mere ser spire frem i vore Præstegaarde.

Skønt man skulde tro, at jeg havde nok af Landliv, naar jeg var i Charlottenlund hele Sommeren, hændte det dog ikke saa sjældent, at jeg i selve Sommerferien enten alene eller sammen med en af mine Søskende rejste til Jylland for at besøge min Farbroder *Louis* der. Han var den af de tre Søskende, der personlig stod Fader nærmest, og saa længe jeg kan huske tilbage, var der hver Fredag Morgen Brev fra Onkel *Louis* til Fader, og hver Søndag skrev han til Jylland, lange Breve paa 10—12 Sider; ingen kunde begribe, hvor de fik Stof fra; men Fader hævdede, at naar man gjorde sig til Regel at skrive hver Uge, havde man langt mere at skrive om end, hvis man kun korresponderede hvert Halvaar. Om denne Korrespondance nu egentlig altid var af det gode, tør jeg ikke paastaa; de to gode Mænd

kom let til at kæle for meget for deres eget Ve og Vel, og da Onkel Louis havde en medfødt Trang til at spille Martyr, tror jeg nok, navnlig efter Moders Død, at han i saa Henseende havde smittet Fader noget. Kun sjældent kom Onkel Louis til København; men i hver Paaske- og Efteraarsferie var det en staaende Regel, at Fader tog en fem Dages Tur til Jylland, hvor han befandt sig uhyre vel, blev fedet med solide, jyske Mid-
dage hos Onkel og paa Proprietærgaardene og tyrede nogle kraftige l'hombres af den Slags, han i sin Ungdoms Tid var vant til, naar han spillede med de store Studeprangere hos Pastor *Schiott* i Skallerup Præstegaard ved Hjørring.

Onkel Louis havde egentlig en ret mærkelig Skæbne; da han — uden i mindste Maade at være mindre velbegavet — var noget tungere i det end de andre Brødre, havde Bedstefader bestemt, at han i Modsætning til de to andre ikke skulde gaa den studerende Vej, men lære Landvæsenet, og han blev en sjældent dygtig Landmand; men jeg tror nok, at det, at han ikke var Student, nagede ham noget og undertiden i hans mørke Timer fyldte ham med nogen Bitterhed.

Under Krigen i 1864 var Onkel Louis Forvalter hos Etatsraad *Eckardt* paa Ørumgaard ved Vejle, og da Etatsraaden blev ført af Tyskerne som Fange til Slesvig, hvor de nok behandlede ham, som om han var en Storforybder, havde Onkel, der da var ganske ung, den vanskelige Opgave, medens Fjenden havde besat Ørumgaard, ganske alene at styre og lede den store Bedrift, hvilket han gjorde til Etatsraadens uskrømtede Tilfredshed. Han blev da forlovet med en Datter af Møller *Høst* paa Røde Mølle ved Daugaard, *Louise Høst*, der var nær beslægtet med den højt ansete Jurist- og Lægeslægt *With* (hendes Moder var Søster til Højesteretsassessoren og Konferensraad, Prof. med. *With*), og hun følte sig hele sit Liv som

Driftsbestyrer Louis Bokkenheuser med Hustru og Datter.

en *With*: naar hun en Gang imellem kom til København, var hun næsten ikke mulig at faa fat i, i den Grad fartede hun rundt til Gilder og Visitter hos sine Onkler, Fætre og Kusiner, hvoriblandt var Konferensraad *Axel Heide*, Fru Højesteretssagfører *Otto Liebe* og vor populære og elskværdige Politiassistent *With* paa Antonigades Station, som jeg igennem hende lærte nærmere at kende og at sætte stor Pris paa. Hun var en højst ejendommelig Kvinde, energisk, dygtig og umaadelig gæstfri, hvilket vel for en Del kom af, at hun var og følte sig som saa fuldblods Jyde, at hun næsten regnede Københavnerne for en noget lavere staaende Kaste end Jyderne; og saa var hun siden Krigen opfyldt af et saadant Had til Tyskerne og alt, hvad Tysk var, at det grænsede til Monomani; men til Gen-gæld var hun saa ægte og trofast Dansk som nogen.

Ved sit Ægteskab overtog Onkel Louis Røde Mølle, der ved Siden af Møllen drev et udstrakt Landbrug og Bageri; men paa denne store Bedrift forløftede han sig, navnlig fordi han altid skulde eksperimenterer, saa at han en skønne Dag gik fallit, og Møllen blev solgt. Ved den Lejlighed tabte baade Bedstefader og Onkels Brødre ikke saa faa Penge; men Direktør *Rentzmann* ved »De forenede Papirfabrikker« kendte Onkel Louis Dygtighed og gjorde ham til Bogholder ved Haraldskær Papirfabrik, en Stilling, han fyldte saa godt, at han ikke ret mange Aar derefter sad som Driftsbestyrer derovre, og det forblev han til sin Død med en kortere Afbrydelse, hvor han var Bestyrer af Nørrebros Papirfabrik; men i København kunde hverken han eller navnlig Tante trives, og til deres store Glæde blev de flyttet tilbage til Haraldskær, hvor han desuden drev Træsliberiet i Vingsted Mølle og en udmærket Planteskole, som han selv havde eksperimenteret sig frem til, og som Papirfabrikkerne fik megen Nytte af. Paa sin Egn var han meget anset, og skønt han var Højremand midt i en Venstreegn, hvad der i hine Provisorietider ingenlunde altid var let, valgtes han i lange Tider til Sogneraadet, hvis Formand han blev, og da han gik af, forærede Egnens Beboere ham et smukt Sølvskrivetøj, som han satte megen Pris paa.

Det var i hans smukke Bestyrerbolig ved Haraldskær, at jeg tit om Sommeren var en altid vel modtaget Gæst, »vores Feriebasse« kaldte Onkel mig, og han morede sig meget med at lukke mig inde i Drivhuset, for at jeg skulde skrive Viser og Vers, som han saa sang ved Klaveret. Det var et smukt Hjem derovre i Vejledalen, Onkel havde megen Kærlighed til Kunst og havde smykket sine

Vægge med gode Malerier og Raderinger; man kunde omtrent gøre, hvad man vilde derovre, og Tante vidste ikke, hvad godt hun skulde gøre mig, og lige saa rar og venlig var den eneste Datter, *Frederikke*, der senere blev gift med Bogholder *Holstebro* ved Fabrikken. Onkel var selv noget af »en Feriebasse«, han kunde saa udmærket godt glæde sig sammen med os unge, hvoraf der altid var mange — især *With'er* — i Ferien; men da jeg som ung Student paa min Fodtur gennem Sønderjylland og helt op til Randers — den skal jeg senere omtale — endelig med min Ven, nuværende cand. theol., Boghandler *Ove Tryde*, havnede i Bogholderboligen i Haraldskær, blev han saa glad ved vort Besøg, at vi der oplevede et rigtigt »Eventyr paa Fodrejsen«, og de syntes saa godt om *Tryde*, der jo ogsaa havde stærke sønderjydske Sympatier med min Tante, at de beholdt ham flere Dage efter, at jeg var bleven nødt til at rejse hjem.

Onkel havde en morsom Maade at faa os Natteravne i Seng paa; naar Klokken slog elleve, rejste han sig, men sagde ikke noget; han trak sit Uhr op, og lod vi, som vi ikke lagde Mærke til denne fine Antydning, gik han ind og trak Bornholmeren i Dagligstuen op, og saa maatte vi forstaa. Han var for Resten en glimrende Fortæller med et aabent Øre for det komiske, og adskillige af hans Historier har jeg senere brugt som Smaafortællinger rundt om i de illustrerede Blade. Det morede ham at se dem paa Tryk, og han fulgte altid min litterære Virksomhed med stor Interesse. Jeg vil gerne slaa historisk fast ved denne Lejlighed, at det var paa Onkel Louis' Egn, at der var en Familie, der lod deres Datter, der var født paa Grundlovsdag, døbe *Grundlovise* og senere, da de fik en Søn, som var det tolvte Barn, med Stolthed konstaterede dette ved i Daaben at kalde ham *Bartholdy!*

Da jeg som nygift kom til Haraldskær med min Kone, blev hun modtaget der med den samme jydske Gæstfrihed og Glæde, som altid var blevet mig til Del. Nu er begge de Gamle borte, og Hjemmet der ovre, der havde bevaret en Del af det Bokkenheuserske Præg derigennem, at en stor Del af Bedstefaders gamle hyggelige og solide Møbler ved hans Død var havnet derovre, er opløst; men jeg mindes med Taknemlighed mine to kære Slægtninge der ovre i Vejledalen, og det er der sikkert mange foruden mig, der gør.

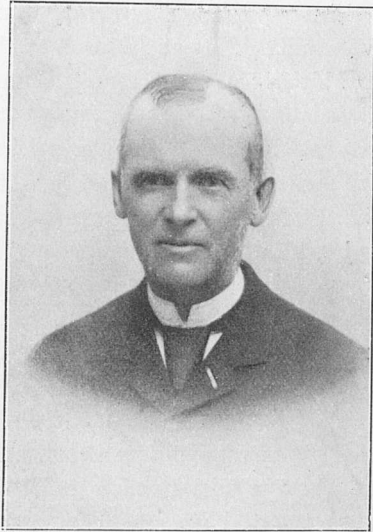
I selve Charlottenlund sluttede mine Forældre adskillige gode Venskaber med Familier, der siden gav vort selskabelige Omgangsliv Præg. Blandt disse var den bekendte Politiker, Kommunalæge,

Dr. med. *Lars Toft*, »La's« kaldtes han altid blandt sine Venner, og af dem havde han mange, thi han var en glad Sjæl og et fornøjeligt og hjerteligt Menneske. En lille, tyk Mand var han med et Ansigt, som lyste af Godmodighed og Humør, glatbarberet med Undtagelse af et Par store Whiskers, som han altid legede med mellem Fingrene. Han elskede et festligt Bord og et godt Glas Vin, var udpræget Selskabsmand, hurtig i sin Tale og livfuld i sine Bevægelser. Han ejede en dejlig Villa paa Jernbanevej, hvor han sammen med sin statelige Frue, født *Tønder*, førte et gæstfrit Hus, hvor alle var glade ved at komme. Han havde to Sønner og en Datter, den ældste Søn drog som ganske ung til Amerika, jeg har aldrig set eller hørt noget til ham siden; den anden Søn er nuværende Amtmand *Gustav Toft* i Ringkøbing, og Datteren blev gift med Kultusminister, Provst *Bjerre*.

Lars Toft var en økonomisk uafhængig Mand, derfor havde han ingen privat Praksis; den eneste Lægevirksomhed, han drev, var, at han et Par Timer om Dagen holdt Konsultation for Fattigfolk i sin Egenskab af Kommunalæge, og der er adskillige af disse, der har denne hjertensgode og følsomme Doktor meget at takke for. Om Formiddagen var han en fast Figur hos *à Porta* paa Kongens Nytorv, hvor han hørte til den politiske Kreds, der samlede sig om *Jacob Scavenius*, Dr. *Driebein*, Redaktør *Carl Carstensen* og Højesterets-sagfører *Bagger*, men man kunde ogsaa finde ham ved gamle General *Holtens* eller Professor *William Blochs* Borde, og almeninteresseret som han var, kunde han ogsaa slaa en lang, fortrolig Samtale af med den Mand, man i Provisoriedagene regnede for Danmarks mægtigste, nemlig Departementschef i Justitsministeriet *Ricard*, som ogsaa drak sin Eftermiddagsthe der inde. Politisk var *Toft* i høj Grad interesseret; han var i mange Aar Formand i 2. Kreds i »Højres Arbejder- og Vælgerforening«, i hvis Bestyrelse han ogsaa fik Fader ind, og han var derfor nær Omgangsven med *Carl Ploug*, der satte ham meget højt; men i aktiv Politik vilde han ikke tage Del. Om Lørdag-Aften kunde man altid se *Lars Tofts* runde og glade Ansigt iblandt de unge Tilhørere ved Foredragene i Studenterforeningen, og ved Julegilderne var han en lige saa sikker og taknemlig Gæst som Overretssagfører *Ole Jensen*, der ogsaa hørte til Faders Vennekreds. *Lars Toft* var en uhyre taknemlig Tilhører, han glædede sig højlydt over vore Deviser og Salskomedier; han var Typen paa en ægte, dansk Student fra de Tider, hvis Sind aldrig

ældes, fordi deres Aand holdtes vaagen af en gennem Generationer højt udviklet Kultur.

Der var Folk, der sagde, at Lars Toft var doven, at hans gode økonomiske Position gjorde ham til en Epikuræer, der nød det glade Nu og »lod Violen sørge« for Resten. Intet er urigtigere. *Toft* var netop en flittig Mand, der blot kunde faa det utroligste ud af sin Tid, fordi alting gled saa let for ham. Derom vidner de tre fortræffelige Bøger om den franske Revolution, som han udgav paa sine ældre Dage; de var underbygget af et saadant Studium og en saadan Detail-Kundskab, at det kun kan have været en meget flittig og grundig Mand, der havde skrevet dem. Derfor var Lars Toft ogsaa en uhyre interessant Mand at føre en Samtale paa Tomandshaand med ved Kaffen efter en bedre Middag. Sprudlende livlig, som han var, fik hans Fortællinger altid Billedets levende Kraft, og man lærte altid noget af en saadan Samtale, der fra hans Side gled saa

Overlæge, Dr. med. Jacob Paulsen.

let, at man først bag efter mærkede, hvor beriget med Viden man var blevet ved det, man, medens det stod paa, egentlig kun havde følt som en behagelig Passiar. Selvfølgelig blev Omgangen, der stiftedes som et let Sommerbekendtskab ved de fornøjelige smaa Middage i Charlottenlund, fortsat og uddybet gennem Vintermaanederne baade i hans elegante Hjem paa Gammelholm og vort paa Amagertorv.

Lige overfor os boede i nogle Aar Overlæge i Garden *Jacob Paulsens* Familie; jeg siger med Vilje »Familie«, fordi Overlægen selv paa Grund af sin store Praksis aldrig var der ude undtagen fra Lørdag til Mandag. Der var mange Børn, mest Døtre, men den yngste var en Søn, *Nicolaj*, den nuværende Amtsforvalter i Hjørring. Det gik ganske naturligt, at vi Børn først stiftede Bekendtskab med hinanden »over Vejen« og kom til at lege sammen. Og derfra var der

ikke langt til, at Fru *Paulsen*, — der var en meget livlig og selskabeligt anlagt Dame, en født Alsingerinde, Datter af Apotheker *Balle* paa Als og Ætling af den hæderværdige gamle Sjællands Biskop, — og Moder hurtig blev gode Venner, og da det viste sig, at vi ogsaa var Genboer i København, hvor Paulsens boede lige overfor os paa Højbroplads, fortsattes Venskabet ogsaa der, og navnlig lærte vi at sætte stor Pris paa Overlægen.

Han var Broder til Højesteretsassessoren og Inspektøren paa Vandværket, altsaa Farbroder til vor berømte »traadløse« Opfinder, Dr. *Valdemar Paulsen*, med hvem jeg har leget mange Gange i Onkelens Hjem, og selv var han en højt anset Læge, der bar Hædersnavnet »Kolera-Jacob« blandt sine Kolleger, dels for at skelne ham fra andre Læger af samme Navn, og dels og især, fordi han i Kolera-Aaret 1853 havde udmærket sig ved et glimrende og opofrende Arbejde blandt de syge paa en Tid, hvor andre Læger maaske ikke viste saa stor en Uforfærdethed. I sin Omgang var Jacob Paulsen en udpræget Selskabsmand, han førte sig med en Verdensmands Elegance, holdt maaske nok lidt af at paradere med sin akademiske og litterære Viden, men han var en aandfuld Taler, en underholdende Bordherre og ved Siden af en myreflittig Mand, der bogstavelig sled sig op i sin uhyre Praksis. Men man fik aldrig Indtrykket af, at han var udslidt eller træt, tværtimod fulgte han levende interesseret med i alle aandelige Bevægelser, var uhyre belæst ogsaa i fremmed Litteratur, og kun hans bestandig mere foroverbøjede Skikkelse fortalte om, hvilket kolossalt Arbejde der hvilede paa ham; han var en overordentlig omhyggelig og samvittighedsfuld Læge, og han livlige Aand og kærlige Hjerte formelig lyste ud af ham. Han hørte til dem, der »pyntede« i enhver Kreds, hvor han kom, det ligesom lyste omkring ham, man søgte gerne og befandt sig usædvanlig vel i hans Selskab.

Midtvejs i Jægersborg Allé boede Boghandler, senere Etatsraad *Vilhelm Tryde*, der til at begynde med hørte til Faders politiske Bekendtskaber, idet Tryde ogsaa var i H. A. & V.'s Bestyrelse; men det var gennem hans Søn *Ove*, at det nærmere Venskab mellem Familierne blev grundet. Da jeg var bleven Student i 1887, og min Broder samme Aar havde taget polyteknisk Adgangsexamen, syntes vore Forældre, at vi begge kunde trænge til en rigtig Ferie, og det blev bestemt, at vi skulde leje os ind paa Hunosøgaard paa Møen — det var den Gang en rigtig Bondegaard, der holdt Sommer-

pensionærer for 2 Kr. pr. Døgn —, og *Poul* fik da ordnet det saaledes, at han skulde have en Ven, exam. polyt. *Carl Ivan Olsen*, med. Det er den nuværende Direktør for Christiania Bryggeri; han har siden kastet Olsen bort og hedder kun *Carl Ivan*. Det var naturligvis ikke saa munter en Udsigt for mig, at jeg paa denne Maade skulde være tredie Hjul til Bicyclen; thi selv om jeg stod mig rigtig godt med *Carl Ivan*, var han dog fortrinsvis Pouls Ven, og de havde fælles Interesser, der ikke var mine. Om dette maa jeg vist have udtalt mig, nogle Dage før jeg skulde rejse, til gamle Tryde, da han lykønskede mig til Huen nede paa Badeanstalten; thi om Eftermiddagen aflagde han en meget højtidelig Visit hos Fader, og Resultatet af Samtalen blev, at Sønnen Ove skulde tage med os til Møen. Vi kendte ham slet ikke, og til at begynde med var Poul og Carl Ivan gale i Hovedet over at skulle have en vildfremmed Fjerde-mand med. Men jeg var glad. Ove Tryde skulde være sproglig Student Aaret efter, og jeg kunde regne ud, at det dog maatte være et Menneske, jeg kunde have Glæde af at tale med. Det viste det sig i høj Grad at være, og Tryde og jeg blev saa gode Venner, at jeg fra denne Rejsets Tid blev en fast Gæst baade i hans Hjem i Charlottenlund og om Vinteren i det skønne Hjem med den herlige Udsigt over Kongens Nytorv paa Østergade Nr. 1 i det Hus, som *Mønster & Søn* siden rev ned og erstattede med et noget mindre skønt, hvori alt blev Forretningslokaler. Dette havde ogsaa til Følge, at Forældrene kom til at omgaas, og Trydes hørte til de velsete Gæster hos os. Men det havde desuden en for mig overordentlig behagelig og betydningsfuld Følge. Da Ove nemlig Aaret efter var blevet Student, aflagde hans Fader atter en højtidelig Visit hos Fader, og den endte i en Indbydelse til mig til sammen med Ove at foretage en kombineret Fod- og Jernbanerejse igennem Sønderjylland og Jylland, saa langt som vi kunde komme paa en Maaned. Da gamle Tryde i 1864 var fordrevet fra sin Forretning og sit Hjem i Flensborg, vilde han, at Sønnen skulde se det tabte Land, som han elskede saa højt.

Forsynede med en Mængde Anbefalinger fra Onkel *Victor* begav vi to unge, glade Studenter os fra Korsør søværts til Sønderborg, hvortil vi ankom en Aftenstund, da Solen gik blodrød og straalende ned over Dybbøl Banke. Vi havde for en Sikkerheds Skyld vore Straahatte med i Kufferterne, men straks paa Skibsbroen fik vi af en tysk Gendarmeri-Officer, der gav os sit Kort, Lov til at gaa med

de sorte danske Studenterhuer, derimod ikke de hvide, hvis vi vilde afholde os fra enhver Demonstration. Det lovede vi, og vi indlogerede os paa det danske Hotel »Allsund«; men vi havde ikke faaet vore Kufferter pakkede ud, før der kom en Indbydelse fra den lige overfor boende, danske Købmand *Petersen*, der havde set to danske Studenter paa Skibsbroen og straks indbød os til Aften, hvor vi blev behandlet paa det gæstfrieste, vi fik bl. a. Jordbær med hvid Vin til; det var de danske Farver, vi paa denne Maade skulde hylde. Han havde desuden samlet en Del danske Venner med den stovte Slagtermester *Reimers* i Spidsen, og inden vi drog hjem, havde vi faaet saa mange Indbydelser til Frokoster, Middage og Aftener, at vi havde maattet blive hele vor Rejsetid i Sønderborg, om vi skulde have modtaget dem alle; kun Farver *Schou* og hans Kone kunde ikke indbyde os, da de stod i Begreb med at rejse til Munkebjerg for at tilbringe Ferien der.

Den Nat blev *Tryde* syg, efter at han var kommet i Seng. Pludselig sagde han: »Du maa komme op og hjælpe mig; hele Sengen gynger med mig!« Jeg fik ham op og spadserede op og ned ad Gulvet med ham en Tid, til det gik over. Ingen maa imidlertid mistænke min Ven for at have drukket for meget. Det var Søsye. Vi havde haft en meget haard Overfart, og tilsyneladende havde *Tryde* klaret sig stolt; men nu, saa mange Timer efter, virkede den. Jeg har hverken før eller siden oplevet at se noget lignende; men Søsyegeekspert siger, at Tilfældet ikke er helt ualmindeligt.

Den følgende Dag var vor højtideligste; det var Pilgrimsgangen til Dybbøl Banker. Efter at vi, belæssede med røde og hvide Roser til Gravene, havde betalt vore Pfenninge og passeret Broen, stod vi snart i gamle Dybbøl-Møller *Jørgen Hansens* Stue. Det kan nok være, at han og hans Kone blev glade, da de hørte vore Navne, og straks maatte den hjemmelavede Ribsvin paa Bordet; og saa kom Hornet frem, det Sølvdrikkehorn, gamle Soldater havde skænket det trofaste Ægtepar paa deres Guldbryllupsdag. Onkel *Victor* havde staaet i Spidsen for Komiteen, og min Søster *Margrete* havde tegnet de to Relieffer, der prydede Hornets Sider, og som forestillede Dybbøl Mølle hel og sammenskudt. »Ja,« sagde Mølleren, »de har skudt Møllen ned over Hovedet paa mig to Gange; men jeg lod dem gerne skyde den ned tredie Gang, om jeg saa kunde faa Lov at hejse Dannebrog igen her paa Banken. Men se nu: her er en Pude, der er syet som et Dannebrogflag, den maa jeg kun have

staaende fire Alen fra Vinduet, ellers kommer Gendarmen og tager den. Den gamle, vel 80aarige Mand fulgte os nu over alle Skanser og fortalte og forklarede, sprang og pegede; ja, han kunde endda paa en Prik pege paa det Sted, hvor min Onkel havde udmærket sig, da alle hans overordnede var faldne, og han som ung attenaarig Officer var Skansens eneste Befalingsmand, men holdt ud til det sidste. Vi saa Tyskernes pralende Siegesdenkmal, og Mølleren pegede med Stolthed paa Relieffet, hvor Løjtnant *Anker* ses i Kamp med Fjenden. »Se,« sagde han, »det er det eneste af Tyskernes mange Sejrsmonumenter, hvor de lader Fjenden gøre Modstand; men ham, *Anker*, og *Castenschield* kunde de dog ikke komme udenom. Men for Resten er Monumentet et grimt Bæst, som ikke pynter i Landskabet.«

Inden vi skiltes fra Mølleren for at vandre ud til Bøffelkobbøl for at hilse paa *Jørgen Johansen Finks* brave Enke, der endnu hagede om den Grav, hvori de to danske Dragoner hviler, og som fylder hele den lille Have, maatte vi love at komme ind til ham paa Hjemvejen for at faa »en Bid Brød«; og vi travede nu ad Landevejen derud; paa Vejen havde vi to Oplevelser. En Gendarm kom hen til os og vilde have, at vi skulde skære de to danske Kokarder med Sølvkorsene af vore Huer; men da vi nægtede det og erklærede, at det var vor Uniform, som skulde respekteres, vilde han tage os med til Byen; men da faldt jeg paa at vise ham den tyske Officers Visitkort, og saa kan det nok være, han kunde staa ret og gøre Undskyldning, skønt han skævede stygt til de røde og hvide Roser, vi førte med til Dragongraven.

Foran os paa Vejen gik en danskfødt engelsk Købmand, der var derovre i Forretningsanliggender og spadserede med en sønderborgsk Forretningsforbindelse, en dansktalende Hjemmetysker. Vi morede os med at høre paa, at de skændtes om Dansk og Tysk, da Englænderen pludselig standsede, slog ud med Armene og affyrede følgende meget lidt bibelske Argument: »Se Dem dog om, Mand, se ind over Sundeved, ud over Vandet og langt ind i det herlige Als, og se de hyggelige, røde Tage i Sønderborg By, saa maa De da indrømme, at Vorherre, den Onde gale mig, har skabt Sønderjylland dansk!«

Aftenen efter denne uforglemmelige Vandring tilbragte vi hos Slagtermester *Reimers*, der ogsaa havde indbudt Gæster til vor Ære. Han var vist den eneste af dem, vi traf, der oplevede den store

Glæde ved Genforeningen, og da viste Kongen ham den Ære at gøre ham til Kommandør af Dannebrog, skønt han ikke før havde baaret nogen dansk Orden.

Dagen derpaa vandrede vi ud til Kjær By paa Als, hvor vore Fædre havde kæmpet den sidste haabløse Kamp efter Tyskernes Overgang, og hvor baade min Onkel *Victor* og min Morbroder *Vilhelm Langeland*, der mærkeligt nok stod ved samme Regiment, som ung, frivillig Officersaspirant, havde været med. Paa Vejen derud blev vi tit indbudt til at gaa ind med og hilse paa Familien, for to danske Studenter kunde man ikke lade gaa forbi. Udenfor sit Hus stod saaledes en — jeg tror nok — Husmand, der hed *Carstensen*, der klippe sin Hæk, og vi fik ikke Lov at gaa videre, før vi havde været inde og læsket vore støvede Halse med et Glas Mælk. Men Gæstfriheden kulminerede, da vi kom til Smed *Due* i Kjær By; han sad med sin Familie ved Middagsbordet, da vi kom, og da han hørte vore Navne, maatte vi sætte os med til Bords, Skeerne blev taget ned fra Loftsbjælken, og vi maatte søbe med af Søbemaden fra den fælles Terrin, der erstattede Tallerkenene, og da Maaltidet var endt, lukkede den brave Mand sin Smedie for den Dag, spændte sin Enspænder for og kørte os den hele lange Dag rundt paa Als, hvis Skønhed vi da ret fik Lejlighed til at nyde. Han skaanede hverken sig selv eller Hesten, vi var baade i Nordborg og Augustenborg, og om Aftenen kørte han os lige hjem til Sønderborg, hvor han læssede os af i sin Broder, den velstaaende Købmand *Dues* Gaard, hvor vi blev fejrede og beværtede hele Aftenen. Da vi kom hjem og skulde pakke vore Randsler, fordi vi næste Dag skulde Nord paa, eftersaa vi vor Pengebeholdning, og vi opdagede, at vi paa Hotellet kun var kommet til at skylde for Værelset og Morgenmaden. Vi syntes, det saa lidt lurvet ud overfor den danske Vært, og for at bøde derpaa, bestilte *Tryde* i et Anfald af Flothed to Portioner Jordbær og en Flaske Rhinskvin, som vi hældte over Bærrene. Men da vi næste Morgen inden vor Afrejse vilde betale Regningen, vilde Værten paa ingen mulig Maade have Penge; han havde anset det for altfor stor en Glæde at have huset to danske Studenter til, at vi maatte berøve ham den ved at betale ham derfor.

Saaledes var Sønderjydernes Gæstfrihed i 1888, og den var endda ikke til Ende. Efter at vi havde sejlet igennem det vidunderlig skønne Allsund, der i vore Øjne overstraalede Svendborgsund, som det ellers mindede meget om, og over Haderslev og Kolding,

hvor vi fra Skamlingsbanken skuede ned i det tabte og forjættede Land for sidste Gang, naaede til Vejle, tog vi ud til Munkebjerg for at tilbringe Dagen der.

Til vor store Forbavselse blev vi, da vi gik i Land fra den lille Baad, modtaget paa Brøen af Farver *Schou* og hans Frue fra Sønderborg. De havde regnet ud, at vi maatte komme til Munkebjerg den Morgen, og da de til deres store Sorg ikke havde kunnet vise os Gæstfrihed i deres Hjem i Sønderborg, indbød de os her til en flot Frokost, og bag efter viste de os rundt til Munkebjergs skønneste Punkter. Som jeg stod der og sammen med Fru *Schou* beundrede Udsigten over mod Tirsbæk, sagde hun: »Og saa ser De alligevel ikke det allerskønneste!« — »Hvad er da det?« spurgte jeg forundret; jeg syntes, jeg saa mig godt om. »Det er det danske Flag der paa Bøgeskovens Baggrund. Dets Skønhed lærer man først ret at elske, naar man har mistet det.« Jeg trykkede tavs hendes Haand, og vi saa paa hinanden med Taarer i Øjnene.

Over Silkeborg og Ringkøbing gik Turen til Vesterhavet, som vi desværre kun saa i Taage og ikke helt i Oprør, noget, jeg senere har oplevet baade fra Land og gyngende paa dets oprørte Bølger, og derfra til Randers, hvor Budgettet slap op, og vi ilede ned til Onkel *Louis'* gæstfri Pauluner i Vejledalen. Minderne fra denne Tur, som jeg skylder *Tryde* en varm Tak for, gemmer jeg blandt mine bedste; jeg tror ikke, jeg kunde have følt Glæden over Genforeningen saa stærkt og inderligt, hvis jeg ikke i min Ungdom havde lært at elske og beundre det skønne Land derovre og dets trofaste Befolkning, som Tilfældet nu var.

Venskabet med den Trydeske Familie fortsattes gennem Aarene, og jeg lærte at sætte Pris paa Etatsraadens lidt mutte Hjertelighed; det hed sig, at han i sin Forretning kunde være en lige saa stræng Herre, som han var en dygtig Læremester; men hjemme var han Mildheden og Munterheden selv, og han var aldrig gladere, end naar han kunde samle Ungdommen om sig til muntre Baller og Middage, og om muligt endnu varmere strømede Fru *Ovine Trydes* Gæstfrihed og hjerteligt forstaaende Medfølelse os i Møde. De mange dygtige Døtre var fornøjelige og glade, og vi havde det altid godt, hvor *Tryderne* førte an. Da *Ove* efter at have taget sin theologiske Embedseksamen besluttede sig til alligevel at træde ind i Faderens smukke Forretning, rejste han nogle Aar til Paris for at uddanne sig, og vi kom derved noget fra hinanden. Begge de gamle *Tryder*

og en enkelt af Døtrene er nu døde; men jeg gør mig gerne en Glæde af at kigge ind i den fornemme gamle Forretning, der nu er flyttet ind ved Siden af i Nr. 3, for at faa mig en lun og hyggelig Passiar om gamle Dage med *Ove*, og vi kommer da altid ind paa vore lyse Ungdomsminder fra vor Rejse i Sønderjyllands nu genvundne Land, som »Vorherre o. s. v. havde skabt dansk!«

Blandt Ungdomsvennerne i Charlottenlund maa jeg endnu nævne Familien *Bohr*, der afløste Overlæge *Paulsens* som Beboere af Genbohuset. Faderen var da Bestyrer af Suhmsgadens, senere af Sølvgadens Kommuneskole; der var to smukke Døtre, hvoraf den ældste, *Hedda*, døde ganske ung, medens den anden nu er Kommandør *Topsoe-Jensens* Frue, og saa var der de to raske og friske Sønner, *Georg*, der nu er Bestyrer af Sparekassens Amager-Afdeling, og *Karl*, der døde ung som Premierløjtnant i Marinen. Sønnerne var nogle Aar yngre end vi, men et Par muntre Gutter, der ikke gik af Vejen for nogen Gavtyvestreg, og mange er de fornøjelige Episoder, vi under vort Samvær med dem oplevede. En af de muntreste indtraf, efter at vi var blevet Studenter, og *Karl* var Kadet. Vi havde fundet paa den barnlige Sport, naar vi kom hjem fra vore aftenlige Ekskursioner til »Over Stalden« — hvor vi som de fleste unge Fyre i de Tider fornøjede os ved at kure til *Fugmanns* Smaa piger, der sad sirligt paa Rad paa Tribunen og kvidrede deres vidunderlige Viser bag et gyldent Tremmeværk —, at løfte Laagerne af Villahaverne og bytte dem om, saa at den forbavsede Ejer den næste Morgen opdagede, at der stod et helt andet Navn end hans eget paa hans Laage, og tit havde Mas med at finde den rigtige igen. En Nat var det gaaet ud over Laagen til Tandlæge *Mamsens* Have; hos ham kom jeg meget, jeg læste nemlig Lektier med Sønnen, saa jeg var ikke rigtig glad ved, at det gik ud over ham. Men der var nu een Gang ingen Personsanseelse, og da jeg næste Morgen som sædvanlig kørte ind med *Mamsen* fra Charlottenlund, var jeg unægtelig lidt spændt paa, om han vilde sige noget om Laagebytningen. Da vi havde kørt lidt, sagde han pludselig: »Du, kan du forstaa, at nogen kan være saadanne Barnemaase, at de finder Fornøjelse i at bytte Folks Laager om Natten?« — »Næ-æ!« stammede jeg lidt forvirret. »Sikken noget Sludder, gu' kan du saa; du var jo selv med til at bortføre min i Nat! Jeg saa jer fra Vinduet.« Det hele endte i en munter Latter; men fra den Dag holdt Laagebytteriet op.

Naar Kadetterne havde Spadsere-Frihed, var det i den Tid forbudt

dem at gaa paa Kafé uden i »Voksnes« Ledsagelse. Derfor fandt de paa at benytte mit bekvemt liggende Værelse paa Amagertorv som Aftrædelse, og i min nederste Kommode-Skuffe opbevarede de deres Drikkevarer og Tobak, saa de selv kunde betjene sig deraf, naar jeg ikke var hjemme. Det hændte ikke saa sjældent, at jeg, ogsaa naar jeg efter endt Aftensmaaltid i min Families Skød gennem den lange Gang kom ud i mit Værelse, fandt et muntert Selskab Kadetter siddende nok saa ugenert der med deres Glas og Cigarer; de gik nemlig altid op ad Køkkentrappen, der, da den var Hovedtrappe til Mellembygningen, var bred og behagelig, og Pigerne havde Ordre til altid at lukke Kadetter i Uniform ind, naar de saa kom. Paa den Maade lærte jeg mange af vore nuværende Kaptajner og Kommandører at kende.

Naar Kadetterne gerne vilde have Nattegn, skulde de i deres Ansøgning angive, hvor de agtede sig hen, og de benyttede sig da af den Trafik at skrive: »Til Middag hos Professor Bokkenheuser«; det gik til en Tid; men saa en skønne Dag kaldte Skolens Chef, Admiral *Bardenfleth*, der som Faders gamle Elev kendte ham godt, *Karl Bohr* ind og sagde: »Jeg ser, at De igen skal til Middag hos Professor *Bokkenheuser*; det er ikke længere end 14 Dage siden, at De var der sidst; det er svært saa gæstfri den brave Mand er blevet paa sine gamle Dage!« Fra den Dag holdt Middagene og Ballerne hos Professor *Bokkenheuser* pludselig op!

At *Karl Bohr* og jeg ogsaa kunde have alvorlige Sager sammen, vidner følgende om. Paa et Aar kortere end sædvanlig havde han med sit lyse Hoved forberedt sig til Adgangseksamen til Søofficersskolen; et Par Maaneder før kom han op til mig og sagde: »Du, jeg har Fornemmelsen af, at jeg er tynd i baade Tysk og Fransk extemporal; jeg burde læse meget mere; men jeg har ikke Baand nok paa mig selv til at kunne gennemføre en planlagt, regelmæssig Læsning paa egen Haand; desuden er jeg ikke sikker paa, at jeg kan nok, saa jeg ikke skal spille min Tid med at slaa Gloser op; hvis du virkelig er min Ven, vil du saa ikke nok hver Eftermiddag læse en Time Tysk eller Fransk med mig; vi kan jo holde os til Morskabslæsning; men saa forpligter vi os gensidig til ikke at sige et Muk til hinanden ud over det, der kommer Læsningen ved.«

Jeg gik ind derpaa, og vi gennemførte Sagen uden at lade os friste til Sludder; jeg husker bl. a., at vi læste *Immermanns* »Oberhof«, *Octave Feuillet's* »Le roman d'un jeune homme pauvre« og *Merimées*

»Colomba« paa denne Maade, og da Eksamen kom, klarede *Karl Bohr* sig saa flot i Sprogene, at han, skønt han var et Aar yngre end Konkurrenterne, kom ind som Nr. 4 af de 8, der blev taget med til Søs, og da han var en rask Søgut, arbejdede han sig op i Slutningstogtet om Bord og blev Kadet som en flot Nr. 2. Det kan nok være, der var Jubel, da han kom hjem til Charlottenlund i det flunkende Kadettøj med Læderbæltet over Skulderen og den fikse lille Dolk ved Siden. Jeg kan huske, at det inspirerede mig til et Digt, *Julius Schiott* optog i »Nordstjernen«, og hvori jeg lod en ung Pige besyngne ham i Linier, der begyndte:

»Min Ven han er en rask Kadet
med Dolk og funklende Knapper,
med Krone og Anker paa sin Kasket
han straalere saa sød og saa tapper.«

Og i alle de otte Dage, han der ude holdt Ferie, inden han skulde melde sig paa Skolen, festede vi uafbrudt til hans Ære, og der blev flyttet mange Laager i Charlottenlund i de glade Nætter.

Da *Karl Bohr* d. 3. Oktober 1903 holdt Bryllup med Stabslæge *Laubs* Datter, mindedes jeg i en Vise, hvori jeg bebrejdede ham, at han havde opgivet sin gyldne Frihed, spøgende vor Ungdoms Letsindigheder i Linjer som disse:

»Har du glemt din Friheds Dage,
naar du vendte som Kadet
til Charlottenlund tilbage,
hvor vi tog os Livet let!
Er det lyse Sommerminde
svøbt i Glemsels Taager? Næ!
Vi to glemmer ingensinde,
da vi bytted' Laagerne!«

En stor Fornøjelse for os Drengene var det, at vi altid i Sommerferien fik Lov til i nogle Uger at have en Kammerat boende ude hos os; derimod undrer det mig i Grunden nu, at det samme ikke var Tilfældet med mine Søstre, og jeg kender ingen Forklaring herpaa; thi de havde saamænd Veninder nok, som de omgikkes baade hjemme hos os og i deres Hjem, Smaa piger, som vist var meget søde, men osm vi Drengene som de Mandfolk, vi følte, vi var, saa ned paa som »Tøse«, der knap nok var vor Foragt værd. Denne Følelse stammede vist fra en Gang, vi var Smaadrenge, da var mine Søstres

Skole — de gik hos Frøknerne *Sommer* i Havnegade, *Ellen* dog i sine sidste Aar i den langt bedre Skole hos Frk. *Engelhardt* — i Skoven i Charlottenlund, og vi to Fyre blev indbudt til at komme ned at lege Røvere og Soldater i Skoven. Det vilde vi naturligvis gerne; men vi havde ikke rigtig Opfattelsen af, at, naar Piger under deres Lærerinders Ledelse legede Røvere og Soldater, var det, hvad vi »Mandfolk« med nogen Foragt vilde kalde »Skjul«, og Følgen blev, at *Poul*, — sin Opfattelse af Legens Idé tro, — da han havde et Møde med en kvindelig Soldat, som hans Røverære forbød ham at lade gaa, uden videre smed hende ned i en Grøft, stak hende, da hun sprællede, et Par paa Kassen og var i Lag med at binde hendes Hænder med sit Lommetørklæde, da Lærerinderne kom styrtende til ved den faldne Soldats høje Skrig; de fik Røveren anholdt, og saa kom det alleruretfærdigste: Frøken *Sommer* erklærede højtideligt, at Legen var forbi, og Soldaterne havde vundet, fordi Røverne ikke bar sig pænt ad mod de smaa Piger. Da greb en retfærdig Harme min Broders tapre Sind, med et Par kraftige, men i høj Grad karakteriserende Udtryk, der tilkendegav hans dybe Foragt for Kvinden, forlod han Valpladsen, fulgt af mig. Frk. *Sommer* beklagede sig til Moder, som dog ikke kunde give hende Ret; hun mente, at naar man tog Drengene med til at lege Røvere og Soldater, maatte man være forberedt paa, at de optraadte som de Røvere, de skulde være; Pigebarnet havde jo heller ingen Skade taget, og naar man vilde være med i Legen, maatte man ogsaa have noget af Stegen.

Moder var nu i det hele taget ikke synderlig begejstret for Frk. *Sommer* og hendes Skole; begge de to Damer var sikkert i høj Grad velmenende og gik med stor Interesse op i deres Gerning; men Pædagoger var det, de mindst af alt paa Jorden var; der var en evig Sladren hjem om de ringeste Bagateller, og der fandtes et Karakter-system, som kunde irritere Moder, som ellers var det fredsommeligste Menneske under Solen; da min ældste Søster en Gang kom hjem med en Karakter, der hed: »med Nød og næppe fri for daarlig Prik«, opgav hun Ævred; naar Pigebarnet var blevet fri for »daarlig Prik«, hvorfor skulde hun saa slæbe »Prikken« hjem? Da min Søster *Ellen* til Frøken *Sommers* Forargelse nægtede at stille til »Kysse-Parade«, — enhver Elev skulde stille ved sin Ankomst og Bortgang til Kys hos Bestyrerinden — og erklærede, at hun ikke vilde kysse dem, hun ikke brød sig om, og ikke sætte sine Læber paa et Sted, hvor al Verdens andre Læber havde været lige før hendes, sejrede Moders

sunde Fornuft; hun gik op til Frk. *Sommer* og erklærede, at hun ikke vilde tillade sin Datter dette unaturlige Kysseri, og da Bestyrerinden derfor kaldte *Ellen* et egensindigt og ukærligt Barn, blev det Moder, — der netop vidste, at *Ellen* var det kærligste lille Væsen, der kunde gaa i et Par Sko og aldrig i sit Liv tænkte paa sig selv, før hun havde tænkt paa andre, — for groft, og hun meldte paa staa-

Landstedet i Charlottenlund.

ende Fod sin Datter ud af Skolen og satte hende hos Frk. *Engelhardt*, som viste sig at være en fremragende Pædagog, der ikke kyssede. Men det grimme ved det hele var, at Frk. *Sommer* fortav Grunden til *Ellens* pludselige Forsvinden og overfør hendes Kammerater bevarede en mystisk Hemmelighedsfuldhed, der fik dem til at tro, at *Ellen* havde gjort sig skyldig i noget saa forfærdeligt, at hun maatte fjernes fra hendes dydssirede Skole.

Blandt de Dreng, der var vore liggende Sommergæster, var Pouls Ven og Klassekammerat, nuværende Brandinspektør, cand. polyt. *Henry Thisted*, den hyppigste og mest vel sete. Han kom fra et udmærket Hjem, var Søn af den i sin Kreds højt ansete Overfaktor *Thisted* ved »Berlingske Tidendes« Officin, var stille og be-

skeden, men ikke mere »artig« end, at han udmærket godt kunde være med i vore muntre Lege paa Badeanstalten og i Charlottenlund Skov.

Det var glade og lykkelige Dage, vi Børn levede ude i Charlottenlund, og Billedet af Moder tegner sig altid saa lyst og kærligt for os, naar vi tænker paa Livet der i det hyggelige, lille Hus med den velpassede Have. Mindst glade var vi maaske, naar Fader forlangte, at vi midt i Sommerferien skulde ranke Jordbær i en halv Time, selv om han belønnede os med en Øre for hvert Bundt med 100 i; snyde kunde vi ikke, de blev omhyggelig talt efter. Men ellers havde vi frit Spil derude. Mindet om et Blommetræ i Baghaven og Stikkelsbærbuskene fylder endnu mine Tanker med Poesi, og jeg maa sige til vor Ære, at vi rørte aldrig noget af den Frugt, der var forbudt; navnlig var »Mors Pæretræ« noget af det mest hellige og ukrænkelige, jeg har kendt; det kom vel ogsaa af, at vi holdt saa uendelig meget af hende, at vi ikke for alt i Verden vilde gøre hende bedrøvet. Hun behøvede da heller aldrig at skænde; Prygl kendtes ikke i mit Hjem.

ANDRE BARNDOMSMINDER.

Igennem hele 16¹/₂ Aar var mit Liv knyttet til vort skønne Hjem paa Amagertorv Nr. 10, som jeg før har omtalt. Der var fra de store, buede Vinduer ud mod Torvet en Udsigt til et Københavnerliv, der nok kunde beskæftige et Barns Tanker og Fantasi og vække hans Kærlighed til den By, han levede i. Vi kendte fra Vinduerne alle de mange faste Beboere lige fra det gamle Bybud, som stod der fra min tidligste Barndom og til for et Par Aar siden, da han døde højt oppe i de firs, til *W. Ø. Larsen* og hans kønne Døtre og Søn. Og vi spurgte ud og fik Besked, og derved skærpedes i høj Grad vor personallistoriske Sans og Interesse.

Den største af alle de Begivenheder, vi saa fra vore Vinduer, var Christiansborg Slots Brand, d. 3. Oktober 1884; den festligste, Prins *Valdemars* og Prinsesse *Maries* Indtog i December 1885 og den morsomste var Optøjerne omkring Storkepringvandet i Efteraaret 1894.

Det var om Eftermiddagen ved Femtiden d. 3. Oktober 1884, at Fader lige var gaaet over paa Skolen igen for at passe sine to Aften-timer og sætte »Foreningen til unge Handelsmænds Aftenskole«,

som han ogsaa bestyrede i dens ti første Aar, i Gang, at jeg havde sat mig til Borgeleje i min Sofa med mit Landkort slaaet op foran mig — jeg skulde læse om det Røde Hav —, at jeg forbavsedes ved at høre Faders ikke just fjerlette Trin i den lange Gang. Der maatte være sket noget ganske usædvanligt. Var han blevet syg? Da han kom ind, var han ganske hvid i Ansigtet, og han sagde helt sagte: »Ja, nu kan du godt lukke din Bog for i Dag, min Dreng; for Christiansborg Slot brænder!«

Denne sørgelige Begivenhed er imidlertid beskrevet saa godt og saa mange Gange, at jeg her skal indskrænke mig til at fortælle et Par af de personlige Indtryk, jeg har derfra. Vi kom alle sammen hurtigt ned paa Gaden, og da vi kom ned »Ved Stranden«, var Ilden allerede saa vidt, at den stod og kæmpede sig frem i klare Luer om Hjørnet ved Zahlkammerporten; saa pludselig fik den Magt og i et lynende Nu tændtes alle Ruderne i øverste Etage i Slottets Façade i et straalende Ildskær, det gik saa hurtigt, at man kunde have troet, det var en lang Række Gasflammer, der blev tændt paa een Gang, som naar man tændte en Rampe paa Theatret. Det, der undrede mest, var den dybe Stilhed, der herskede i de kolossale Menneskeskarer, der samlede sig omkring Slottet. Paa Højbroplads blev Folk staaende som Sild i en Tønde med et tæt Hav af Paraplyer opslaaet over sig, medens Regnen sivede ned, og saaledes stod mange ubevægelige den hele Nat, medens Gnisterne i vældende Mængde føg hen over dette skærmende Tag, og kun en Gang imellem kom der lidt Bevægelse i den stumme sorte Masse dernede; det var, naar en Gnist havde fænget i en af Paraplyerne, og Folk fik travlt med at slukke. Ellers var alt saa stille som i en Grav. Nede i vor Port og Gaard løb den lille, iltre Grosserer *Emil B. Sachs*, senere Købmandsskolens populære Inspektør, grædende om og traadte Gnister ud, medens han hændervridende forsikrede, at han »vilde sælge sin sidste Skjorte«, bare Malerisamlingen, som den Gang fandtes paa Slottet, blev reddet. *Sachs* var den Gang nær knyttet til Huset, da han var Associé i vor Værts, *Julius Goldschmidts*, Forretning i Stuen.

Vi blev ved at komme og gaa; men da Lyshavet blev saa mægtigt, at vi uden Besvær kunde staa i Stuernes mørkeste Kroge og læse i en Bog, blev Moder saa ængstelig, at hun ikke turde forlade vort Hjem; man vidste jo ikke, i hvilket Øjeblik en Gnist kunde fænge i vort eget Hus, og hun bad Fader om endelig ikke at forlade hende;

man kunde jo ikke en Gang faa fat i Sprøjterne, hvis der blev Ild. Men vi store Dreng blev Tid til anden sendt ned paa Torvet for at se, hvordan det gik; men vi fik Ordre til at komme snart igen, for at Moder ikke skulde blive ængstelig for os. Vi gik hele Tiden rundt med en Fornemmelse, som havde vi en Klump i Halsen, og af og til gav Bevægelsen sig Luft i en Hulken, vi gerne vilde skjule, fordi vi syntes, det var saa flovt. Men saa sagde Fader: »Græd kun, min Dreng, det gør dig kun Ære.«

En Gang henad Midnat havde min Broder og jeg vovet os saa langt, at vi var naaet ned i Naboløs, hvorfra vi saa det mærkelige Syn af Redningsmandskabets Skikkelser, der oppe paa Thorvaldsens Museums Tag tegnede sig som sorte Silhuetter, medens de bredte vaade Dækkener over Taget. Saa hørte vi pludselig Raab, og Folk masede paa; det var en Sprøjte, der skulde igennem det snævre Stræde, og just som Trængselen var allerværst, lød det forfærdelige Brag, da de sprængte Forbindelsen mellem Slottet og Kirken; vi troede at se Folkene ovenpaa Museets Tag styrte ned i Flammerne, og et øredøvende, sønderrivende Skrig rejste sig blandt Folk i Gaden; min Broder var blevet borte i Forvirringen, og jeg var ganske alene. Vi troede alle sammen, at det var Tøjhuset, der var sprunget i Luften, og vi jamrede os over alle de brave Folk, der var blev et Dødens Bytte deroppe paa Museet; siden fik vi at vide, at de efter Ordre alle havde kastet sig ned paa Maven for ikke at falde ved Lufttrykket; men saa hurtigt fulgte Explosionen derpaa, at det for os nede paa Gaden saa ud, som begge Dele skete i samme Nu. Det er det forfærdeligste Øjeblik, jeg har oplevet i mit Liv. Forskræmt, forklemt og med iturevne Klæder naaede jeg langt om længe hjem, hvor jeg blev modtaget med Omfavnelser og Graad af Moder, der troede, jeg var kommet noget til; *Poul* var kommet hjem lidt før og havde fortalt, at jeg var blevet borte, da de trængte paa for at faa Sprøjten gennem Gaden, og saa var han sluppet hjem. Saa fik vi ikke mere Lov at gaa ned den Nat; men vi kom ikke i Seng, og hele Natten kunde vi se den tavse, trøsteløse Skare nede paa Højbroplads, medens Brandskæret vekslende steg og sank, til det til sidst blegnede for den gryende, triste og sludfulde Dags Skær.

Da vi den følgende Søndag kom med Fader ud til Villaen i Charlottenlund, fandt vi Verandaen dækket med et tommetykt Lag Aske, hvori der fandtes forkullede Papirstumper af Rigsdagstidende,

som Fader omhyggelig gemte i en Konvolut. Saa langt havde Vinden baaret dem bort hin ulykkelige Oktobernat. —

Da Prins *Valdemar* i 1885 holdt sit Indtog med den unge franske Prinsesse *Marie*, var det for min Generation en Begivenhed; jeg var født det Aar, Kronprins *Frederik* holdt Bryllup, og Prinsesse *Thyras* Ægteskab med Hertugen af Cumberland indtraf paa en Tid, hvor jeg var for lille til at følge med; det eneste, jeg husker derfra, er Billeder, jeg saa i Datidens eneste illustrerede Blad for Folk af mine Forældres Kultur: »Illustreret Tidende«, og det er saamænd ogsaa muligt, at jeg ved at have set dem senere har bildt mig ind, at jeg kendte dem fra selve Bryllupstiden; da var jeg kun ni Aar. Desuden hørte vi ikke saa meget om dette Parti; thi det var egentlig Københavnerne imod; man havde været vant til, at gamle Kong *Christians* Døtre giftede sig med de største Rigers Tronfølgere, og nu kom her en »Konge uden Land« og tog den sidste af hans Døtre, som netop, fordi vi havde beholdt hende længst, havde vundet stor Popularitet. Man læste da heller ikke i Bladene om nogen særlig Begejstring; men jeg husker, at vi havde illumineret paa Højbroplads, og det var første Gang, jeg saa det. Noget smukkere end en helt illumineret Bydel kan man ikke tænke sig; jeg oplevede det endnu en Gang paa Højbroplads; det var d. 14. November 1879 paa Hundredaarsdagen for *Oehlschlägers* Fødsel; derimod viste Københavnerne mærkværdigt nok ikke *Holberg* den samme Ære ved hans Tohundredaarsfest d. 3. December 1884, da var det kun enkelte Huse som à Porta paa Kongens Nytorv, der var festoplyst; men da havde jeg dog oplevet en sludfuld og mørk Vinteraften at se Studenternes og Kunstnernes Fakkeltog i det Pløre, som Kongens Nytorv lige siden det var Hallandsaas, havde været bekendt for, troppe op foran hans Statue ved Theatret.

Men nu kom Turen altsaa til Prins *Valdemar*. Han var uden Sammenligning Kongehusets populæreste Prins blandt Københavnerne; de havde set ham vokse op, set ham Dag ud og Dag ind følge Kong *Christian* paa hans Spadsereture, fulgt hans Udvikling, fra han var frivillig Lærling og Kadet, og glædet sig over, at han, hvis Popularitet voksede samtidig med Kongehusets, havde valgt vort populæreste Vaaben, Flaaden. Talrige var de muntre Anekdoter, der gik om hans rappe og vittige Svar, og blandt Kammeraterne i Marinen havde han ved sin jævne Ligeformhed vundet alles Hjerter for sig. Saa havde han desuden valgt sig en fransk Prinsesse, oven i Købet en

Orléans'er; siden den ulykkelige Krig i 1870—71 hang alle Danskes Hjerter med varm Sympathi ved Frankrig; saa det var ikke saa underligt, at man nu beredte sig paa at give ham og hans Brud en særlig festlig og hjertelig Velkomst. I mit Hjem var Spørgsmaalet, der mest optog os alle, hvorledes vi skulde faa vore vældige Ruder festligt nok oplyste; Resultatet var blevet, at Fader lod en Snedker lave fire høje Træpyramider, hvori Lysene kunde sættes fast; men det var en dyr Historie; for der gik 40 Lys til hvert Vindue. Da de om Aftenen blev tændt, kunde vi Børn da ogsaa glæde os over, at vore Vinduer var de festligst oplyste paa hele Torvet, og det var en ganske mærkelig højtidsfuld Stemning, der herskede inde i vore store Stuer bag Lysene, da de var blevet tændte. Belysningen mindede os Børn om den, der herskede en Juleaften, naar Lysene i Træet var ved at brænde ned, og alle Lamper var slukkede. Men forinden vi naaede til dette Festdagens Kulminationspunkt, havde vi haft nok at se paa den hele Dag. Vi havde selvfølgelig været paa Benene fra den tidlige Morgen og været hele Strøget igennem for at beundre Udsmykningen. Bedst husker jeg, at man paa Overgangen mellem Gammeltorv og Nytorv havde fjernet det lille Nødtøftshus, der ikke var pynteligt at skue, og i Stedet hentet den store Absalon-Statue, der til daglig opholder sig i Domhusets Vestibule, ud paa Torvet, hvor Byens Grundlægger skulde byde Prinseparret Velkommen til Hovedstaden straks, naar det kom kørende fra Banegaarden. Dette Arrangement gav Anledning til mange Københavnergæder; den bedste var, at »Kirkens Støtte «Nisserne» forjagede».

Men lige ud for vore Vinduer paa Amagertorv traf vi dog det skønneste Arrangement; paa Grænsen mellem Højbroplads og Amagertorv havde nemlig Amagerne rejst en mægtig Tribune, og paa den, der var festligt prydet med Guirlander og Blomster, tog alle Amagerkonerne Plads med deres spraglede og straalende Blomsterflor i alle Efteraarets mest straalende Farver; det saa pragtfuldt ud, og det fængslede især os Børn; alle Amagerkonerne var jo vore Veninder; de kendte os alle sammen; derfor følte vi det, som om denne Tribune var lidt af vort eget ligesom Pyramide-Opstillingen i vore Vinduer, hvorfra vi jo havde den mest glimrende Overblik over det brogede Liv, der udfoldede sig nede i Menneskehavet paa Torvet. I vore Stuer vrimgledede det med Onkler og Tanter, Venner og Bekendte, der kom for at nyde Synet herfra, og Moder havde travlt med Kaffe og Kager den hele Dag; men een Betingelse havde hun

stillet: Vi Børn skulde, naar Festtoget kom, have Lov til at staa forrest, en i hvert af de fire Vinduer, saa kunde de voksne staa bag ved. Men der var Plads nok til, at alle fik nok at se af det straalende Øjeblik, da Kortegen kom med Brudeparret i Guldkarethen med Seksspand og Forridere i straalende røde Frakker. Det var Farver, saa det forslog noget, og Vejret var »Lyksborger-Vejr« : Solen skinnede, og Himlen var blaa, Luften høj og klar, som det altid var Tilfældet, naar gamle Kong *Christian* holdt Familiefester. Medens Menneskemængden stimedede omkring Vognen, rungede Hurra-raabene op imod os og fyldte Luften med en vidunderlig berusende, jublende Lyd, fra alle Vinduer og Tage vinkedes og viftedes der med Lommetørklæder, og kun ganske langsomt bevægede Toget sig frem ad den smalle Vej igennem det myldrende Menneskehav dernede; saa holdt man stille foran Amagerens Tribune; der blev holdt en kort Tale; man saa Prinsen og Prinsessen rejse sig i Vognen, begge to høje og ranke, han i sin straalende Søofficersuniform; et Par Amagerkoner i Nationaldragt overrakte Buketter; Prinsen talte, og da Vognen igen langsomt satte sig i Bevægelse, regnede det med Blomster og Buketter fra Tribunen ned over det glade Brudepar. Ingen Prinsesse i Verden kunde have ønsket sig en mere hjertelig og betagende Velkomst; men der var jo ogsaa det gode ved den Prinsesse, at den Daab; hun her havde modtaget, indviede hende til et Virke, der, i den altfor korte Tid, hun levede, for hver Dag knyttede hende inderligere og hjerteligere til den By, der derved var blevet hendes egen.

Af en mindre festlig, men alligevel ganske fornøjelig Art var det tredie Skuespil, vi oplevede fra vore Vinduer paa Amagertorv. Den fandt Sted det sidste Efteraar, vi boede der, to Aar efter Moders Død, og da var jeg allerede voksen. Man havde opstillet Professor *Edvard Petersens* Storke-springvand paa Torvet; det havde sprunget første Gang i de sidste Dage af Juli, og det havde givet Anledning til en Del offentlig Diskussion i Bladene, fordi man fandt det grimt og intetsigende i sin Idé; det, der for øvrigt hos Kunstneren var bestilt til at opstilles paa den langt mindre Plads paa Kultorvet, hvor det unægtelig vilde have fyldt bedre, druknede i de altfor store Omgivelser, og Folk, der ellers kendte den dygtige Kunstners saa fornøjelige og livlige Malerier, især fra Københavnerlivet netop i dette Kvarter af Byen (Amagertorv- og Gammelstrand-Billederne), undrede sig derover og beklagede ham i høj Grad, fordi han her havde

forløftet sig paa en Opgave, der var hans Evner fremmed. Det skal nu ogsaa villigt indrømmes, at noget Mesterværk er Storkespringvandet ikke, og det vilde have været bedre, om det overhovedet aldrig var blevet rejst; det ligner en Kransekage-Dekoration, og værst ser det ud, naar det, som Tilfældet nu hyppigst er, ikke springer; men dette sidste kan man bebrejde Tiderne eller Magistraten; et Springvand er lavet, for at det skal springe, ellers virker det dødt og imod sin Natur, her har Kunstneren ingen Skyld; men saa slemt, som det blev gjort til, er det nu alligevel ikke. Københavnerne har roligt fundet sig i langt værre Mishandling af vor By og dens Arkitektur baade før og senere uden at demonstrere. Det var da heller ikke Byens kunstforstandige Publikum, der arrangerede Optøjerne, og de, der deltog deri, gjorde det ikke af ideelle Grunde, men kun, fordi der var Sjøv i Gaden. Men det var Synd, blodig Synd og tanke- og hjerteløs Gerning overfor den brave og velmenende Kunstner; han tog sig da ogsaa disse taabelige Demonstrationer altfor inderligt nær, saa at det forbitrede ham Resten af hans Dage. Fader, der kendte ham godt fra deres Sammenkomster hos *Irminger*, tog sig da ogsaa de taabelige Angreb nær; *Edvard Petersen* var en altfor fin og følelse Mand og Kunstner til at fortjene saa haardhændet en Medfart.

Hvordan det hele kom, er og vil altid vedblive at være en Gaade; da Springvandet sprang første Gang den 28. Juli, var der ikke en Kat, der mjavede ad det; men saa pludselig hen i Slutningen af September Maaned begyndte det med, at nogle fulde Studenter en Aften gjorde Forsøg paa at vaske en Neger hvid ved at putte ham i Kummen; det gav Anledning til et Opløb, der dog forløb ret fredeligt, og den joviale Politiassistent *With* paa Pilestrædes Station havde da ogsaa godmodigt ladet de unge Urostiftere gaa med en Advarsel. Men den næste Aften og i de følgende tre Uger ligesom voksede ved Mørkets Frembrud Københavns værste Bøller op af Stenbroen omkring Springvandet, man hujede og skreg, og der var næsten ingen Ende paa, hvad denne Pøbel kunde finde paa at putte i Springvandet, og sommetider antog Optøjerne en ret ondartet Karakter. Oppe fra vore Vinduer havde vi den mest glimrende Anledning til at følge Begivenhedernes Gang. Politiet tog det til at begynde med overordentlig sindigt og roligt, og i de første Aftener var Hoben vist ogsaa ret godartet i sin Sammensætning, det var mest nysgerrige, og kun enkelte Bøller var Mestre for Spektaklerne; efter-

haanden som Begivenhederne trak i Langdrag, holdt alle ordentlige Folk sig hjemme. Mærkeligt var det fra oven at iagttage, at det altid var de samme Typer og Personer, der førte an, Vesterbros værste Janhagel, og midt i hele denne sorte Masse lyste hver evige Aften en lille Konditordreng i hvidt med to store Kagekurve i et Aag over Skulderen; har der været Kager i Kurvene, har de, der skulde spise dem, maattet vente længe paa dem, og hvis de, hvad der er rimeligst, var tomme, forstaaer man ikke den Mesters Taalmod, der ventede til langt ud paa Natten med at faa sine Kurve igen.

Imidlertid blev det grovere og grovere med Optøjerne, og det var i høj Grad ubehageligt for Torvets Beboere; dels gik det stærkt ud over vor Aftenro, og dels var det voveligt at komme hjem efter Klokken ti, hvis man ikke vilde forulempes; Damer kunde overhovedet ikke gaa alene hjem fra Selskab eller Theater. Klagerne over dette Uvæsen, der heller ikke længere var den fornøjelige Adspredelse for Tilskuerne i Vinduet, det havde været, blev stærkere og stærkere; man mente, at Politiet var for overbærende; det arresterede ganske vist hver Aften et Par af de værste, der senere blev klapset af i den offentlige Politiret; og naar saadan en Anholdelse fandt Sted, trak gerne de værste Bøller af Sted med hen ad Østergade og om ad Pilestræde; men det foregik under Hujen og Skrigen, og tit blev fredelige Folk forulempede paa Vejen. Da Optøjerne havde været i 3 Uger og var lige ved at blive »en Institution«, forlangtes det højlydt i Bladene, at Politiet skulde tage kraftigere fat, tilkalde det ridende Politi eller endog Husarerne for at rydde Torvet med Magt; en enkelt Røst hævdede sig fornuftigvis for, at man for at undgaa Blodsudgydelse hellere skulde sende et Par raske Brandfolk derhen med den store Sprøjte, og det var vistnok netop paa Tale, at saadant skulde finde Sted, da Vorherre kom Politiet til Hjælp. Alle de tre Uger havde Vejret været straalende; men pludselig gav det sig en Aften til at skylle ned, og saa var Torvet lige med eet helt ryddet for Folk, og da dette Regnvejr holdt ud et Par Aftener, ophørte Optøjerne pludselig ligesaa uforstaaeligt, som de i sin Tid var begyndt, og derefter havde vi genvundet den sædvanlige Ro paa vort kære Torv, og siden har Storkepringvandet kun været foruroliget af de Skrивerier, som med visse Mellemrum dukker op, naar Københavns Forskønnelses-Forening lader, som om den skal til at tage fat.

I de Tider betragtede Ejere og Lejere ikke som saa ofte nu til Dags hinanden som naturlige Fjender. Hvor mine Forældre boede, stod de paa den venskabeligste Fod med Husværten, og ikke mindst gjaldt det her med *Jul. Goldschmidt*. Moder kunde altid gaa til ham og tale om Sagerne, naar der var noget, der skulde forandres eller gøres i Stand, og da den store Ombygning kom, hvor Huset ved Siden af blev revet ned og det nye bygget sammen ved vort, fik vi vor Lejlighed samlet i een Etage i Stedet for, at vi før havde haft de tre Værelser ovenpaa, saa man maatte op ad en Jernvindeltrappe inde i Entréen; de nye Værelser, vi fik til, var store og gode; Pige-værelset var saa stort, at Overlæge *Rasch*, der delte den nyindrettede Lejlighed nedenunder med Professor *Rovsing* — de var begge ganske unge den Gang — benyttede det tilsvarende til Konsultationsstue. *Goldschmidt* kom da til Moder og sagde: »Lille Frue, der kommer en besværlig Tid for Dem nu, medens vi bygger; selv om De er paa Landet det meste af Tiden, skal vi jo dog ogsaa rode hos Dem; men til Tak for Deres Taalmodighed, skal jeg love Dem, at De skal faa alt indrettet i de nye Værelser, Køkkenet og Spisekammeret, som De vil have det; De behøver kun at konferere med Arkitekt *Ingemann*, saa bliver det gjort«. Og *Goldschmidt* holdt Ord. Det var, som fortalt, fordi hans Kone ikke kunde taale Trapperne, at han flyttede ud paa Strandvej 25, og da hun senere døde, og han for sine Børns Skyld mente det rigtigst at flytte nærmere til Byens Centrum, gyste Moder og sagde: »Tak, Skæbne, nu kommer han nok og vil have vor Lejlighed!« Det havde jo heller ikke været urimeligt; men en skønne Dag kom *Goldschmidt* til os, og vi troede, vi vidste, hvad Klokken var slaaet. Men til vor store Glæde og Forbavselse begyndte han: »Ja, Frue, nu bliver vi nok Husfæller!« — Det klarede op i Moders Ansigt, som naar man bringer Lys ind i et mørkt Værelse: »Skal vi da ikke flytte?« — »Hvor skulde jeg kunne nænne det, saa varsomt som De handler med Deres Hjem. Nej, han nede paa anden Sal, Tandlægen, bringer saa megen Uro paa Trapperne med de mange Patienter, der kommer og gaar, og han har kun boet her et Par Aar, saa jeg har tænkt mig at tage den Lejlighed; den er nok ikke saa stor og heller ikke saa elegant som Deres; men den er god nok til min Søn, min Datter og mig.« — Da min Forældre skulde have Sølvbryllup, kom han op og tilbød at laane os hele sin Lejlighed, saa at Selskabet kunde opholde sig der, naar det samledes og efter Middagen, saa vilde han og hans Familie tage paa Hotel den Nat.

Det syntes Moder dog var for gålt; men Enden paa det blev, at vi laante hans Entrée, Herreværelse og Dagligstue til at samles i, inden vi skulde til Bords. Om nogen Omgang blev der ikke Tale; men vi unge var flere Gange til flotte Baller paa Strandvejen, hvor hans yndige Datter, *Jenny*, der siden blev gift med Dr. phil. *Edouard Larsen*, den nuværende Forstander for Skaarup Seminarium, straalende som Ballernes Dronning. Hun var ikke alene straalende smuk, men tillige saa elskværdig, at hun indtog alle; desuden var hun en velbegavet ung Pige, der havde taget Studentereksamen, og det ramte derfor ogsaa os som en uforstaaelig og meningsløs Sorg, da hun som pur ung Frue døde fra sin Mand og et Par Smaabørn. Sønnen, *Albert*, er nu Overretssagfører; han var et Aar ældre end jeg og Student Aaret før; jeg mindes, at jeg i hans Rusaar en Aften sent blev inviteret ned til ham, hvor jeg traf en Del af hans Klassekammerater fra *Hauchs* Skole, og at vi der til min store Rædsel kom til at spille Rouge et noir. Jeg har aldrig før eller siden spillet Hasard, men jeg mindes min Skræk; jeg havde ingen Penge paa Lommen — det holdtes jeg i det hele taget meget sparsomt med, før jeg selv tjente dem; og Bølgerne gik højt; der var nogle af Spillerne, der tabte 17—18 Kr. Jeg skal ikke nægte, at jeg følte mig lettet, da jeg gik op ad Trapperne sent paa Natten med en Gevinst af 75 Øre i Lommen. Blandt *Goldschmidts* ældre Sønner boede Forretningens senere Indehaver, Grosserer *Henry Goldschmidt* og hans elskværdige, yndefulde Frue Dør om Dør med os, idet de havde deres Hovedtrappe paa vor Køkkentrappe; de var altid umaadelig forekommende og elskværdige; nu er han død; men Fruen, der nu maa være en temmelig aldrende Dame, lever endnu og ligner sig selv med sin fikse, lille Skikkelse og de elskværdigt missende Øjne; hun deltager endnu som da i Forretningens Ledelse.

Men inde i det lave Hus, Nr. 14, boede inden Ombygningen en tredie Søn af *Goldschmidt*: *Harald* hed han og var den Gang ganske ung Dyr læge, siden blev han Professor ved Landbohøjskolen. Med ham fik vi Børn en Del at gøre; han blev nemlig, saa løjerligt det lyder, vor Dyr læge. Vi holdt nemlig Kanariefugle; det var begyndt med to, *Hans* og *Sidse*, men siden fik vi dem i Hæk, og efterhaanden voksede Familien til en Snes Stykker. Da *Sidse* en Gang havde ligget for længe paa Rede, blev hun syg og fik Koldbrand i det ene Ben; det vilde have været en Hjertesorg, om *Sidse* var død; og vi kunde jo se, at Dyret led; saa gik jeg ind til *Harald Goldschmidt*, og jeg

fik ham virkelig med mig op. Tilfældet har aabenbart interesseret ham; han amputerede *Sidses* ene Ben og gav hende en Tændstik til Træben; der krævedes nu kun flade Pinde i Buret, for at den kunde sidde bekvemt, og dem lavede han af Cigarkasselaag. Hver Maaned kom han og skiftede *Sidses* Træben, og hun levede glad og lykkelig i flere Aar og blev Moder til mange dejlige Børn, blandt andet en Sanger, der hed *Figaro* og ogsaa en Tid maatte under *Goldschmidts* kyndige Pleje, fordi han havde mistet et Par Tær paa den ene Fod. Det er let at forstaa, at vi Børn kom til at holde meget af Dyrslægen, fordi han var god mod vore Fugle, og jeg husker, at jeg var meget stolt og glad, da Fader Juleaften efter *Sidses* alvorlige Operation, sendte mig ind til *Harald Goldschmidt* med en Kasse Havanna-Cigarer, som han syntes var urimelig flot; han havde, sagde han, jo kun lært noget af at behandle *Sidses* interessante Tilfælde. Alle vore Fugle ligger begravet under Blommetræet i Charlottenlund; der bragte vi dem sørgende hen, hvad enten de døde Sommer eller Vinter; Hans døde saaledes i en Juleferie af Ædesyge; vi syntes, han til sidst lignede Tante *Louise* lidt i Ansigtet; men da vi alle holdt meget af hende, var Ligheden jo kun behagelig.

Julius Goldschmidts fjerde Søn var Dr. phil. *Martin Goldschmidt*, hvis udmærkede Kollegialitet og hjertelige Menneskelighed jeg først langt senere lærte rigtig at sætte Pris paa, da jeg blev hans Kollega paa Efterslægten. Han var en lærd Latiner, og allerede som ganske ung paatog han sig at fuldføre det store latinske Lexikon, der bærer hans Navn; den oprindelige Udgiver, en Magister *Jensen*, døde, ligesom Arbejdet var begyndt at udkomme. Det var et Arbejde, der blev gennemført med stor Dygtighed og Nøjagtighed og vakte de Sagkyndiges ubetingede Anerkendelse. Som ung var *Martin Goldschmidt* Lærer i Latin og Græsk i *Maribo*s Skole, og han var kendt for den uegennyttige Maade, hvorpaa han tog sig af de flinkere Elever ogsaa udenfor Skolen, og de kom og dyrkede humaniora med ham i hans Hjem i Mellembygningen paa Amagertorv om Aftenen; det er ikke een, men mange Gange hændt mig, naar jeg som ung Student kom hjem fra Studenterforeningen om Aftenen sent, at *Goldschmidt* da har lukket 3—4 unge Mennesker, som han paa sin tvangfri Maade havde undervist gratis til ud paa Natten, ud ad Porten, naar jeg gik ind.

Det vakte derfor ikke Faders udelte Begejstring, da han hørte, at *Dr. Goldschmidt* sammen med nogle andre unge Filologer havde

oprettet et Kursus »Athene« til Artium og skulde have Lokaler paa Amagertorv. Det var jo en kedelig Konkurrence at have i selve det Hus, hvor Fader boede, og vel var der ikke saa mange Kursus den Gang, men skade de gamle kunde et nyt let komme til. Men Dr. *Goldschmidt* havde aabenbart selv indset det lidt mislige i hans Kursus Beliggenhed, og loyal som han var i al sin Handlen, kom han op til Fader og forsikrede ham, at han, da Faders Kursus navnlig havde sit Ry som et udmærket Kursus for Matematikere og Præliminister, udelukkende for ikke at genere Fader vilde gøre sit Kursus til sproglig-historisk Artiumskursus, og han forpligtede sig til altid at henvise alle dem, der søgte ham i anden Uddannelseshensigt, til Fader. Han holdt ærligt sit Ord, og de Kursus blomstrede i mange Aar Side om Side uden nogensinde at genere hinanden. Venskabet holdt, og da *Goldschmidt* til sidst maatte opgive »Athene«, modtog Fader ham med Glæde baade som Lærer paa sit Kursus og paa Efterslægten. I sine sidste Aar trak *Martin Goldschmidt*, der efter Faderens Død var blevet en økonomisk uafhængig Mand, sig helt tilbage fra al Undervisning og boede i sine sidste Aar mest i Paris som Privatmand, og der døde han ogsaa for et Aars Tid siden, æret og agtet af sin Slægt og alle dem, der havde lært at holde af ham under hans uegennyttige pædagogiske Virksomhed.

Man vil kunne forstaa, at den Omstændighed, at vi fra Børn saaledes lærte at se op til og holde af de gode, danske Jøder — først *Henriques* paa Højbroplads, siden alle *Goldschmidts* paa Amagertorv, — har haft den gode Indflydelse paa mig, at jeg kom til at holde af Jøderne; jeg har endda i min Studentertid haft en særlig god Ven i den udmærkede, nu afdøde Overretssagfører *Johan Ludvig Nathansen*, Sportens uforfærdede Forkæmper her hjemme, saa at det altid har været mig ganske uforstaaeligt, ja, modbydeligt, at der virkelig eksisterer et Begreb, som hedder Antisemitisme; Racehad er Dumhed og svigtende Kultur, og jeg vover at hævde, at der procentvis lever flere hæderlige og gode Jøder i vort Land end Kristne; derfor er den eneste Pressedom, der er overgaaet mig, kun en Honnør; jeg blev dømt til en Bøde paa 100 Kr., subsidiært 5 Dages simpelt Fængsel, for at have skældt *Alfred Ipsen* og hans Konsorter i »Den nationale Forfatterforening« ud for »Antisemiter«, og skønt jeg hævdede, at det jo var noget, som de Herrer selv betragtede det som en Ære at være, fandt Retten dog, at Ordet, brugt af min Pen, maatte anses for et Skældsord, og det blev da ogsaa

højtidelig mortificeret; Gud ved, om det samme var sket tre Uger efter Dommens Afsigelse, da *Alfred Ipsen* i sin blinde Fanatisme selv i en Række Artikler aabenlyst vedkendte sig, at han regnede sig det selv til Ære at være Antisemit!

I vort Hjem paa Amagertorv blev der drevet en ikke helt lille Selskabelighed ved Siden af de mange l'hombrer og En- og to-Mandshaands Aftenvisitter, idet vi foruden de tre faste Fester, der fejredes ved mine Forældres aarlige Bryllupsdag d. 4. November, Nytaarsaften, der var en udpræget Familie-kom-sammen, og paa Moders Fødselsdag d. 4. Maj, altid havde tre-fire Middagsselskaber aarligt, hvor det gik overordentlig stilfuldt og fornøjeligt til. Naar Moder havde »Madam Jensen«, en uerstattelig Opvartningskone, der i en lang Aarrække var den, der blev inviteret først, og som vidste, hvor alt i Huset var at finde, og sine to i Reglen flinke Piger, klarede hun selv med stor Dygtighed al Maden, og hun havde en ligefrem kunstnerisk Evne til at dække et Middagsbord smukt, hvortil hun ganske vist ogsaa i Aarenes Løb fik gode Hjælpermidler, efterhaanden som Fader fik anskaffet sig et helt Stel til 24 af det dejlige gennembrudte, muselmalede københavnske Porcellæn med store Opsatser og Skaale og en udmærket Glasbesætning, hvori navnlig et Sæt høje, grønne Rhinskvinsglas med forgyldt Druedekoration pyntede svært. Vore Selskaber var overordentlig livlige, der blev holdt mange Taler, og ved Kaffen og Havannacigaren, der altid for Herrernes Vedkommende blev nydt ude i mit Værelse, hørte jeg mange muntre og livlige Historier, jeg ikke siden har glempt. Der var dog to Mærkeligheder ved vore Selskaber; der blev aldrig musiceret, og kun een eneste Gang, det var ved mine Forældres Sølvbryllup, blev der serveret Champagne. Ellers holdt man sig til de sædvanlige, mere borgerlige Vine, hvoraf Fader selv for de flestes Vedkommende forskrev sit Forbrug fra Holbech & Co. i Cadiz. Da vi Børn var blevet voksne, blev der een Gang hver Vinter holdt et Bal, hvor vi fik Lov at indbyde mange; men om Børneselskaber i al Almindelighed erindrer jeg intet; havde vi Kammerater hjemme, indskrænkede det sig som Regel til een eller to ad Gangen.

Skønt det er at bryde Kronologien en Smule, skal jeg nu paa dette Sted fortælle om den største Fest, der blev fejret i vort Hjem, vel ogsaa den gladeste og lykkeligste, nemlig mine Forældres Sølvbryllup d. 4. November 1889. I lange Tider i Forvejen havde den været forberedt, og saa kom den dog til at forløbe helt anderledes,

end vi egentlig havde tænkt, blev langt festligere og stemningsfuldere, end vi havde kunnet vente og ane.

Det var Meningen, at der slet intet skulde have været om Formiddagen, for at Moder, som da allerede var svagelig, kunde have fuldstændig Ro, til Middagen skulde finde Sted. Men foruden at der strømmede ind med Gaver og Telegrammer, kom alle Lærerne fra Skolen dryppende i hvert Frikvarter, og til sidst samlede de sig i en Deputation, der overbragte en meget smuk Opsats fra den kgl. Porcellænsfabrik og en Adresse, der var underskrevet af dem alle. Det, der i denne Adresse gjorde særlig Indtryk paa mig, var dens Begyndelsesord, der lød: »Lærere og Lærerinder ved Efterslægtens Skole ønsker at henvende sig til Dem i Dagens Anledning. — I de mange Aar, De har virket ved Skolen, har De mere og mere vundet den Anerkendelse, at De altid har været en udmærket Kammerat, og at De altid har benyttet Deres Stilling som foresat til at hjælpe, raade og støtte og aldrig været bange for at paatage Dem Arbejde for andre — stille og tyst som noget, der faldt af sig selv, fordi altid Velviljen stod i Højde med den mærkværdige Arbejdskraft, De er i Besiddelse af.«

Knap var denne Deputation ude af Døren, før en ny kom med Professor *Carl Torp* som Ordfører for gamle Elever fra Faders Kursus; de overrakte et dejligt Hede-billede af *L. A. Ring*, og da de var gaaet, kom Etatsraad *Brix* personlig med sin Gave, en pragtfuld Tanagra-Figur. Derpaa fulgte en Deputation af Søofficerer med Premierlieutenant *Fritsche* som Ordfører. Den havde en morsom Gave med, nemlig en Brevpresser, der bestod af en sort Marmor-fod, hvorpaa der hvilede en nøjagtig Kopi af et Fregatanker i Sølv. Saa længe jeg mindes, stod denne Gave paa Faders Skrivebord.

Da Gæsterne var samlet til Middagen nede hos *Goldschmidt* og skulde marchere op ad Trappen til vor egen Lejlighed, havde vi Børn som en Overraskelse engageret *Balduin Dahl*, som med tre Mand intonerede Brudevalsen af »Et Folkesagn« og siden musicerede under hele Maaltidet. Her holdt Professor *Agerskov* den skønneste Festtale, jeg nogensinde har hørt. Der havde været Tvivl om, hvem der skulde gøre det; Fader mente, at Pastor *Prior*, der var vor Præst og Faders Ungdomsven og havde konfirmeret alle os Børn, var nærmest dertil; men Moder havde hævdet, at *Agerskov*, der allerede i Ægteskabets første Aar spøgende havde sagt, at han ved denne Lejlighed vilde »holde Bordbønnen«, som Familiens ældste Ven

havde Fortrinnet, og da vi Børn holdt med hende, blev det saaledes, og *Prior* kom til at tale for os Børn. Jeg husker, at *Agerskov*, da hans Tale, der handlede om de Husguder, der havde siddet til Højboards i vort Hjem, var endt, vendte sig om til mig og sagde: »Den var hedensk, hva'? Nu kommer vi til det kirkelige Vadmel's Vævelse!«

Ved denne Lejlighed holdt jeg min Jomfrutale; det var selvfølgelig Børnenes Tak til Forældrene, og jeg slap nok rigtig hæderligt fra den; men hvor var jeg angst, før den var overstaaet! For Resten var der mange og gode Taler, og der var hele tre Sange, først en højtidelig af *Arthur Abrahams*, derpaa to muntre, en af *Oscar Arlaud* og en Slags Kantate af mig, hvori Premierlieutenant *Hertz* sang Soloen meget morsomt. Da Fader siden sendte Boghandler *Otto Wroblewski* disse Sange til hans Samling, der nu findes paa det kgl. Bibliothek, skrev han tilbage som Tak, at han havde læst mange Lejlighedssange, men aldrig tre saa gode, der var blevet afsungne samtidig ved en enkelt Lejlighed. Da jeg synes, *Oscar Arlauds* var den ubetinget bedste, og da saa faa af hans fine Muses Produkter er blevet bevaret fra Forglemmelse, skal jeg her som en Prøve paa dem alle aftrykke den; den giver saa smukt et Billede paa den Tone, der herskede under hele Festen. Den lyder:

Der vanker en Yngling — ikke just iblandt
Roser og yndelige Blommer;
thi saa fine Varer man ikke ofte fandt
i »Efterslægten«, selv i Skærsommer.

Han sukker: »Kun een mig huer af de smaa
Roser og yndelige Blommer;
hvis hende, jeg veed nok, til Brud jeg kunde faa,
da hilste med Fryd jeg Skærsommer!«

Der vanker en Jomfru, den fagreste blandt de
Roser og yndelige Blommer,
som i »Nr. 19, Alléen« den kan se,
som kommer derhen i Skærsommer.

Hun drømmende hvisker: »Her gaar jeg ene blandt
Roser og yndelige Blommer;
hvis han vilde komme, jeg siger det for sandt,
det blev mig en liflig Skærsommer!«

Den Yngling han kom, og han fæsted' den af de
Roser og yndelige Blommer,
som voldte hans Suk og hans bitre Hjertevee,
da sorgfuld han hilste Skærsommer.

I fem og tyve Aar lod han hende vandre paa
Roser og yndelige Blommer,
og, glade i Hjertet, de begge opfyldt saa
den Drøm, der blev drømt i Skærsommer.

I Aarenes Løb spired' frem med passende Hvil
Roser og yndefulde Blommer,
ved Vintertid to (hver for sig!), een i April
og een saa omtrent i Skærsommer.

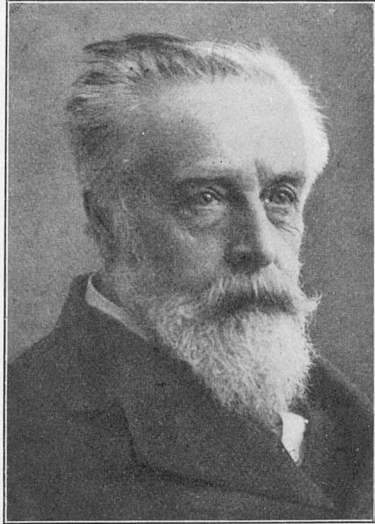
En Skaal da for *Fritz*, der omkring sig samle kan
Roser og yndelige Blommer,
en Skaal for *Therese*, der skaber for sin Mand
i Hjemmet en liffig Skærsommer!

Jeg skal ikke fortabe mig i yderligere Referater af denne den skønneste Fest, jeg har oplevet i mit Hjem; endnu ser jeg for mig Billedet af min yndige Moder i hendes mørkeblaa Silkekjole, som klædte hende saa smukt, og som hun selv havde syet; thi det var ogsaa en af hendes Færdigheder, at hun syede ikke blot alt sit eget Tøj, men ogsaa mine Søstres og, saalænge til vi nødvendigvis i 12 Aars Alderen maatte til en rigtig Skrædder, ogsaa os Drenges.

Sølvbrylluppet havde det til fælles med visse Bondebryllupper paa Landet, at det ikke var forbi paa een Dag; ottende Dagen derpaa havde vi unge et muntert Bal, hvor Sangene fra selve Dagen paa ny blev sunget, og i en hel Maaned strømmede der Breve, endda helt fra Amerika, og Gaver ind.

En ny Gæst bragte Sølvbryllupsbegivenheden til vort Hjem, og han blev efterhaanden en af de mest velsete. Det var Faders Ungdomsven og Regensammerat, Professor *Rasmus Øllgaard Nielsen*; han havde læst om Festen i Bladene og kom nogle Dage efter op for at ønske til Lykke; og Fader blev saa glad herover, at han maatte love at komme tit igen; men han stillede een Betingelse, og dens Aarsag var netop Forklaringen paa, hvorfor Fader ikke havde set ham saa længe: han kunde aldrig gøre Gengæld overfor andres Gæstfrihed ved at byde dem hjem til sig, fordi hans Kone bestandig led af en Sygdom, en Slags Sindssyge, der gjorde det umuligt for

ham at se Gæster i sit Hjem. Da han nu imidlertid mærkede, hvor glade vi var for hans Selskab, blev han en næsten ugentlig Aftengæst, og de Aftener, hvor »Onkel Rasmus«, som han spøgende vilde have, vi skulde kalde ham, kom og »snakkede Gammelt«, skulde vi nok sørge for at være hjemme. Han var i Grunden en højst mærkværdig Mand, temmelig lille af Vækst, med et smukt Kunstnerhoved og spidst Fuldskæg, flagrende Slips og Bulehat; man skulde troet, han var Maler, og — det var han ogsaa. Men ikke af Profession. Som ung juridisk Kandidat blev han ansat i Krigsministeriet, og her sled han lige til sin Aldersgrænse som Fuldmægtig. Da han gik af, vilde man have gjort ham til Justitsraad, men han bad, om han ikke hellere maatte blive Professor, skønt det var et Par Trin længere nede paa Rangstigen, og han blev det; siden retfærdiggjorde han denne Titel; thi sit Otium benyttede han til at skrive et Par udmærkede Bøger om sin Fødeby Aarhus og en overordentlig interessant Bog om Regensen, efter mine Anskuelser de bedste Regensminder, nogen gammel Alumnus har viet sit Ungdomshjem i den røde Gaard ved Rundetaarns Fod. Desuden var *Rasmus Nielsen* meget højtstaaende Frimurer; man sagde, at han var den eneste lønnede Embedsmand indenfor Ordenen, og han var ogsaa paa mange andre Omraader en højt betroet Mand; han var saaledes Executor testamenti i *Chr. Winthers Stedsøn Werliins* Bo, og det var ham, der bestemte, hvad der skulde bevares, og hvad der skulde leveres til Det kgl. Bibliothek af de Breve og Dokumenter, der laa efter Digteren. Der skulde megen Fintfølelse og Takt, parret med en varm litterær Sans for at løse denne vanskelige og delikate Opgave paa den rette Maade; men jeg er overbevist om, hvad han siden ogsaa gjorde Rede for i et langt Brev til mig, som jeg efter hans Død lod offentliggøre, at ingen kunde have løst denne Opgave paa

Professor Rasmus Øllgaard Nielsen.

en forsvarligere og mere taktfuld Maade. Han blev i sin Tid angrebet ret kraftigt herfor af — *Nicolai Bøgh*, den eneste af alle vore Litteraturhistorikere, som netop gennem sin Bog om *Chr. Winthers* Privatliv havde bevist, at han var den sidste, der her havde Ret til at tale et Ord med i Laget.

Jeg sagde, at *Rasmus Nielsen* lignede en Kunstner; han var det ogsaa; han havde aldrig lært noget; men han baade malede og modellerede ganske udmærket; det var morsomt at faa Jule- og Fødselsdagshilsener fra ham, det var altid malede Kort, der paa en fiks Maade alluderede til Modtagerens Interesse eller Smag. Allerede paa Regensen havde han røbet sit Talent i denne Retning ved at illustrere Komediaplakaterne, tegne Dekorationer til Salskomedie o. l. Han vakte ogsaa i sin Tid en vis Opsigt ved paa sine gamle Dage offentlig at fremsætte den originale, men ikke uefne Tanke, at man skulde hædre *Christian d. IV's* Minde i vor By ved at anbringe hans Statue ovenpaa Rundetaarn, og han ledsagede sine Artikler derom med et Par glimrende, af ham selv tegnede Illustrationer. Tanken var i al Fald genial og original, og var den blevet realiseret, havde vi faaet et ganske anderledes monumentalt og værdigt Minde om denne vor Bys kongelige Velgører end den Nipsfigur, der er anbragt i en Slags Skammekrog ude i Nyboder.

Det var i høj Grad baade interessant og lærerigt at følge *Rasmus Nielsens* og Faders Samtaler ved Aftentoddyerne; thi han var ikke alene en meget belæst, men tillige en uhyre berejst Mand, og han ejede en Fortællekunst, der kun er faa givet. Allermorsomst var det dog for os unge, naar de to Gamle kom ind paa deres fælles Studenterminder fra Regensen; Fader holdt sommetider ikke rigtig af, at *Rasmus Nielsen* saaledes lagde hans Ungdomssynder blot for hans Sønner, det var, som om han da maatte give Slip paa noget af sin faderlige Værdighed, men des ivrigere blev *Rasmus Nielsen*, og henrykte var vi unge en Gang, da Fader vilde holde igen, og Onkel *Rasmus* da afbrød ham med Udbruddet: »Aa, ved du hvad, *Fritz*, dit Værelse blev sgu ikke for ingenting kaldt for Kroen.« Vi jublede!

Godt Humør var der altid i *Rasmus Nielsen*, og altid stod han rede med Oplysninger og Undersøgelser; hans sirlige Svar med den rundbuede Skrift var rene Mesterværker i Stil, Omhu og Nøjagtighed, og han var lige til sin høje Alderdom — han døde efter Fader, højt oppe mod de 90 — altid mest glad, naar han kunde gøre andre Tjenester og delagtiggøre dem i sin omfattende og rige Viden. Hvor

han kom, var han afholdt og anset, og han efterlod sig et virkeligt Savn, da han døde. Hans Datter blev gift med hans Ungdomsvens, *Arthur Abrahams'* eneste Søn, Klasselotteridirektør *Nicolai Abrahams*.

Medens vi boede paa Amagertorv, fejredes ogsaa min Konfirmation d. 19. Oktober 1884 med en stor Fest, der ikke stod tilbage for den, hvormed min Søsters var blevet højtideligholdt to Aar i Forvejen. Jeg »stod« i Vor Frue Kirke, og det var Pastor *D. C. Prior*, der konfirmerede mig. Jeg skylder denne min gamle Lærer en Tak for dette Halvaars Oplevelser, ikke fordi han var nogen særlig fremragende Lærer eller Prædikant; men fordi han var saa hjertensgod og saa oprigtig i sin Tro og saa ren og ubesmittet i sin Tanke, at han derved stod som et straalende Eksempel for os unge, der alle saa op til ham og holdt af ham. Det var vel ogsaa derfor, at han, der til sidst var Danmarks ældste fungerende Præst, fik sin største Betydning som en opofrende og utrættelig Fattigfolks-Ven; sin mest velsignelsesrige Virksomhed havde han udenfor Kirken rundt om i Hjemmene, men hans Menighed var dog saa stor, at den altid fyldte det mægtige Rum i vor Domkirke. Han udrettede ved Siden heraf ogsaa et dygtigt Arbejde for Missionen blandt Sømænd i fremmede Havne; han havde tillige Æren af Bethelskibet, der, selv om det var en grim Kasse, hvis endelige Fjernelse kun kunde glæde en god Københavner, da Udsigten til Nyhavn derved blev fri, dog har gjort stor Nytte som Tilflugtssted for farende Folk, der kom i Havn. Det var i Anledning af dette Arbejde, at *Prior* naaede at blive Kommandør af Dannebrog; han er sikkert den eneste Kapellan i Danmark, der har opnaaet en saa høj Dekoration. Længe efter min Konfirmation besøgte jeg tit og med Glæde gamle *Prior*, der morsomt nok var kommet til at bo i den Lejlighed paa Hauserplads, hvor jeg var født. Der var noget uendelig hyggeligt ved disse Besøg; han strømmede altid over af naiv Hjertelighed og Glæde over, at vi yngre ikke glemte ham. Han kunde ogsaa fortælle mangt og meget om mit Hjem. Fra sine Regensdage havde Fader paa Studiets Vegne været knyttet til *Prior*, der da boede paa et af Kollegierne — det er saaledes ikke rigtigt, naar Bladene i sin Tid fortalte, at de var Kontubernaler; for det første var *Prior* et Par Aar ældre, for det andet har han aldrig været Regensianer; men de læste en Del Hebraisk sammen, og saa vidt jeg husker, var *Prior* ogsaa en af dem, der sammen med Fader tog Manuduktion i Arabisk hos davæ-

rende Dr. theol., siden Sjællands Biskop *Skat Rørdam*, med hvem de begge senere i Livet bevarede et godt Venskab. Baade *Prior* og *Rørdam* var da ogsaa Deltagere i den Fest paa Skydebanen, hvormed man hædrede Fader ved hans 50 Aars Skolejubilæum, og der holdt de begge to muntre Taler til hans Ære.

Den betydningsfuldeste Følge af min Konfirmation blev dog, at jeg kom til at gaa til Præsten sammen med *Aage Goos*, hvorved jeg blev indført i daværende Professor, Dr. juris, senere Kultus- og Justitsminister, Geheimekonferensraad *Carl Goos'* Hjem, der igennem hele min Ungdom blev det Sted, hvor jeg helst tyede hen, hvor jeg følte mig bedst hjemme, og hvor man altid behandlede mig, som om jeg hørte med til den i Forvejen særdeles talrige Familie; jeg kunde komme og gaa der, som jeg vilde, og jeg kunde overhovedet ikke slutte disse mine Minder uden en nøje og indgaaende Skildring af det muntre og interessante Liv, der her blev ført, lige til Husets myndige og elskelige Frue, *Amalie Goos*, født *Irminger*, Datter af den navnkundige gamle Admiral, der var *Frederik d. VII's* diskrete Adjutant, døde i 1904.

Der var det mærkelige ved mit Forhold til det Goos'ske Hus, at jeg oprindeligt blev indført der som Kammerat med *Aage*: men da denne var godt og vel konfirmeret, blev han sendt til Roskilde for at gaa i Skole der, og da han kom tilbage som Student derfra, søgte han helt andre Kredse end mine, i Ny og Næ løb jeg paa ham i Studenterforeningen, men det varede ikke længe, inden han for lange Tider tog Ophold i Viborg, — men jeg vedblev at komme hos *Goos's* baade til daglig og Fest, og det var vel nærmest som Pigebørnens Kammerat, eller jeg maa muligvis hellere kalde det »opvartende Kavaller«, i *Rahbeks* Dage vilde man vist have kaldt det »Cicisbeo«. Og saa var jeg varmt og inderligt knyttet til Husets Frue, der omfattede mig med næsten moderligt Venskab, skønt hun sandt for Dyden skulde synes at have nok at være Moder for. Der var hele otte Døtre og to Sønner.

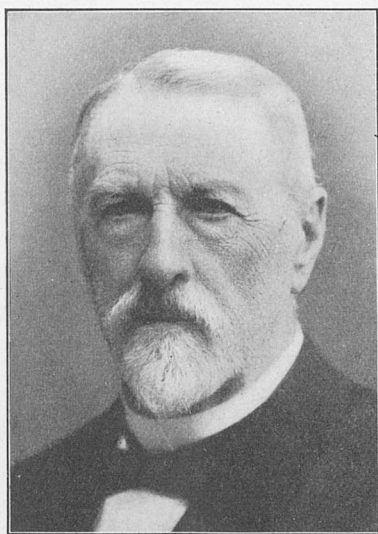
De to ældste Døtre var, da jeg kom første Gang til Goos' i den kendte Villa paa Bernstorffsvej (den paa Frederiksberg), allerede gifte og hjemfarne; det er de nuværende Fruer Højesteretsassessor *A. Schou* og Grosserer *I. C. Volquartz*, og Sønnen, den nuværende Kvæstor ved Universitetet *Karl Goos*, var saa meget ældre end jeg, at han slet ikke regnede mig for noget i Begyndelsen; det blev da i første Omgang *Thyra* (nu Fru Kommunalæge *Munch-Petersen*)

og *Henriette* (nu Enke efter Rektor *Flagstad*), som jeg sluttede mig til; og det var navnlig, ligesom jeg var bleven Student, at Omgangen blev særdeles intim, noget af Grunden var vel nok, at man i det livlige og selskabelige Hjem hurtig fik Brug for mine Evner til at skrive Viser og Komedier; og alle Døtrene havde dramatiske Evner, navnlig *Henriette*, dertil en udmærket Sangstemme, og vi begyndte da med at indstudere og opføre Hostrups »Den Tredie«, hvori *Karl Goos* og hans Kone — de var den Gang nygifte — spillede Forældrene, *Henriette* Elskerinden, *Marcus Munch-Petersen*, The- og Porcellæns-handleren, nuværende Bibliotekar *Jul. Clausen* var den uheldige Frier, og saa husker jeg ikke, hvem der var den lykkelige. Men efter denne klassiske Nydelse fulgte en Revue: »Kærlighed i Trørød«, som jeg havde skrevet, og som respektløst behandlede de Begivenheder, der var foregaaet under Familiens Sommerophold i Trørød, hvor jeg ogsaa var Gæst om Søndagene og navnlig en ivrig Deltager i de unge Pigers Tennisspil. Der hændte under Prøverne paa denne Revue det historiske, at *Thyra* og *Munch-Petersen* blev hemmelig forlovede, og det var derfor overordentlig morsomt, at dei Revuen uafbrudt skulde skælde hinanden ud; at deres Forbindelse saaledes begyndte med Skænderi, har imidlertid ikke hindret dem i siden at blive overordentlig lykkelige, og de har nu ligesom *Karl Goos* en Søn, der er blevet virkelig Skuespiller. Men desuden havde jeg i denne Revue indlagt et Slags *Hans* og *Trine* Figurer, fordi jeg maatte benytte den da i sin skæreste Ungdom staaende yndige *Ingeborgs* (nu gift med Direktør *Gether* i »Orient«) virkelig betydelige dramatiske Evner. Og til hendes Medpart havde jeg introduceret en af Efterslægtens kvikkeste Elever, min senere trofaste Ven igennem hele hans Liv, senere Kaptajn i Marinen *Hermann Ewald*, som da var en meget smuk Dreng, der, saa snart han om Sommeren blev færdig med 4. Klasses Hovedexamen, skulde ud at sejle som frivillig Lærling.

Alle disse Prøver og Forestillinger fandt Sted i den skønne Professorbolig paa Universitetet, hvortil *Goos* var flyttet, og hvor han boede en lang Række Aar, ogsaa medens han var Kultus- og Justitsminister. Det var vor almindelige Tro, at *Goos* ikke selv interesserede sig synderlig for disse ungdommelige Fornøjelser; vi havde endda efter The Ordre til at dæmpe vore Røster for ikke at forstyrre ham i Arbejdet — jeg har aldrig kendt en flittigere Mand end *Goos* —, og stor var derfor min Forbavselse, da han en Dag tog mig for og

begyndte: »Medens jeg ellers i mange Henseender sætter stor Pris paa *Johan Ludvig Heiberg* og hans Menneskefremstilling, skal jeg ikke nægte, at jeg altid har fundet, at der var noget — ja, ikke just perverst, men dog unaturligt i hans *Hans* og *Trine* og deres Forhold til hinanden; og overføres dette fra en virkelig Scene til en privat Dilletant-Komedie, saa vil jeg sige, at jeg anser det for uheldigt,

Gehejmekonferensraad C. Goos.

og at det let kan vække altfor tidlige Fornemmelser og Stemninger hos to unge, saa livlige Gemytter som *Ewald* og *Ingeborg*, og navnlig synes det mig uheldigt, at de i en Scene i længere Tid findes indelukkede med hinanden i et Skab. Kunde De derfor ikke stryge disse to Figurer, skønt jeg vil indrømme Dem, at de er meget fornøjelige, og at jeg tror, det vil vække nogen Fortrydelse hos de unge Mennesker?»

Det blev jeg meget ked af, og jeg begyndte, at indvende, at Excellencen vist kun havde læst mit Manuskript, men hvis han blot vilde overvære en Prøve, vilde han se, at det gik højst uskyldigt

til; da røbede *Goos* sig; medens vi troede, han arbejdede, havde han mangan Gang overværet vore Prøver; men for ikke at trykke os ved sin Nærværelse, havde han staaet skjult i Portiererne, der skilte hans Arbejdsværelse fra den mægtige Spisestue, hvori Prøverne foregik; siden hen blev han ved alle vore Prøver, ogsaa ved senere Stykker ved med dette; men han troede ikke, vi anede det, vi lod, som om vi ikke bemærkede det, og undte ham gerne denne lille Adspredelse. Men jeg fik ved denne Lejlighed alligevel trumfet min *Hans* og *Trine* igennem, og derfor kunde jeg takke Fru *Goos*, som brød ind i Forhandlingerne paa sin sædvanlige, ligefremme Maade: »Herregud, *Goos*,« sagde hun, »er det nu noget at blande sig i; lad dog de unge more sig; det gør de dog ikke, naar der ikke er lidt Kærlighed med i Spillet; og om det sker lidt før eller senere, kan komme ud paa eet, saa har de jo Tid til at faa det til at gaa over igen. Husk paa, da vi

selv var unge; det var da ikke Kildevand alene mellem os to, vel! — Og med et dybt Suk bøjede *Goos* sig; men nogen Ret havde han nu alligevel; der opstod et vist Sværmeri og et ret aabenlyst Kurmageri mellem de to unge; men Fruen havde ogsaa Ret; det gjorde ikke noget, fordi de fik Tid til at lade det gaa over igen.

Der var i det hele taget meget Sværmeri imellem os unge under disse Komedier og Baller, selv var jeg dødelig forelsket i *Henriette*, hvis Fletninger jeg begejstret besang i mine Viser.

Efter denne Komedie kom der et Par Aar, hvor vi ikke dyrkede Thalia; Grunden hertil var vel nærmest den, at jeg slet ikke kendte den næste Datter, nuværende Fru *Jarner*. Men saa voksede *Ingeborg* og den yngre Søster, den henrivende lille *Agnete* (nu Fru Hofpianoforte-Fabrikant *Axel Møller*) op til ranke og livsglade Skønheder, og saa fik min Muse travlt igen. Jeg skrev en hel Vaudeville: »Paa Frieri i Sommerferien« med nogle og tyve Sange; jeg tør nok sige, at det var mit Mesterstykke. Til at spille med heri havde jeg indforskrevet tre unge Studenter fra Efterslægten: *Richard Krause*, senere Direktør i »Transatlantic« og Borgerrepræsentant, *Carl Müller*, nu cand. jur. og Protokolfører i Landsretten, og *Aage Johansen*, der er Direktør i et Livsforsikringsselskab. *Goos'* var da flyttet til Holckenhuus, hvor Prøverne foregik, og det blev en ganske usædvanlig fin og vellykket Forestilling med de to unge Primadonnaer som de ubetinget bærende Kræfter. Vi havde imidlertid ikke rigtig Plads til at opføre denne Vaudeville hjemme; den krævede desuden en Havedekoration og et Hus med to Etager. Det blev derfor bestemt, at vi skulde opføre den ved Efterslægts Skolebal, da det netop traf saa heldigt eller uheldigt, at der det Aar ikke var nogen af Skolens Dreng, der følte Lyst eller Evne til at spille Komedie.

Goos gik kun nødstræbende ind paa denne Idé, og han stillede som Betingelse, at Forestillingen skulde være absolut privat og ikke maatte omtales i Bladene, hvad jeg forsikrede ham om, at jeg skulde overholde. Jeg havde endda bedt Bladene om ikke at tage Notitser herom, og de havde lovet det. Hvad skildrer da min Forfærdelse, da jeg ved Generalprøven, som blev givet for alle de Børn, der ikke havde Raad til at gaa med til Ballet, pludselig opdagede *Robert Henriques*. Jeg ilede ned og bad ham gaa, og tilsyneladende gik han ogsaa; men næste Dag stod der en lang Anmeldelse af Forestillingen i »Vort Land«, og desværre viste det sig, at den, der havde skrevet den, maatte have set hele Forestillingen. Hvor han har gemt sig,

aner jeg ikke. Selvfølgelig var jeg ikke særlig kry, da jeg et Par Dage efter skulde »stille til Klø« hos *Goos*. Men han svarede mig ganske roligt paa alle mine Forsikringer om min Uskyld: »Det skal De tage ganske roligt; jeg kender *Robert*, han er et uforbedreligt Bæst!«

Naa, et Bæst var *Robert Henriques* nu alligevel ikke; langt senere lærte jeg ham at kende som Redaktør, og jeg synes, at han med sine maaske lidt for udprægede Raceegenskaber alligevel baade var en dygtig Redaktør og som Menneske betragtet en godhjertet og nobel Mand, som man i mange Henseender gjorde Uret.

Men jeg maa tilbage til *Goos*'ernes Hjem, og der samler mine bedste og varmeste Tanker sig om Fru *Amalie Goos*, et fra Hjertets og Aandens Side lige saa sjældent som storslaaet Menneske.

Hun var med Alderen blevet korpulent, og hun plejede derfor at tage imod, siddende i sin store Lænestol i Dagligstuen, altid i sort Kjole, hvorover hun bar en strikket Vest, og i denne modtog hun hvem som helst, endogsaa gamle Kong *Christian d. IX*, der meget tit kom uanmeldt paa Visit hos Fruen paa Nørregade og tilbragte en Timestid i Samtale med hende; de havde kendt hinanden i Ungdommen og holdt af at opfriske gamle Minder sammen, og naar Fru *Goos* ikke vilde komme til Kongen, ja, saa maatte Kongen komme til hende. Hun havde nemlig ikke været til at formaa til at lade sig præsentere ved Hoffet, da Manden blev Minister: »Hvad skulde jeg der? Det er ikke andet end Stivhed og Etikette; man kan ikke snakke naturligt deroppe. Og saa maa man pille hjem, ligesom man har slugt Maden; nej, det er ikke noget for mig, Deres Majestæt!« sagde hun. De to talte ganske jævnt sammen; jeg husker en Gang, Kongen kom ud paa Stentrappen ind imod Havesiden efter endt Visit; der løb en Del af os unge og spillede Fjerboldt under Guldregnen og Syrenerne, der netop blomstrede. Kongen saa smilende ud over den megen Ungdom og sagde: »Er det nu alt sammen Deres, Fru *Goos*?« — »Nej, ham der tager jeg intet Ansvar for,« svarede Fruen og pegede paa mig. Medens adskillige af de senere saakaldte folkelige Ministerfruer holdt strengt nok paa deres Rang og Titel, blev Fru *Goos* vred, naar nogen kaldte hende »Deres Naade,« hvad hun jo havde Krav paa. »Jeg kan aldrig faa noget med »Naade« at gøre,« sagde hun, »det er noget, man kan faa fra Vorherre, og det har Mennesker ikke med at gøre!« En enkelt Gang har jeg dog hørt hende spøge med »Naaden«. Ved Ballerne havde hun altid sin Stol anbragt udenfor den ene Døraabning, for at hun

kunde følge med, at alt gik sømmeligt til; hun var imidlertid et Øjeblik blevet kaldt ud i et husligt Anliggende, og det havde en af de unge Kavallerer benyttet sig af til at smide sig i hendes Stol. Da hun vendte tilbage, stod hun et Øjeblik og saa forbavset paa den formastelige; saa stillede hun sig i Positur og deklamerede højtideligt følgende to Linier af *Heibergs* Digt i »Kong Salomon og Jørgen Hattemager«: »Min Herre, vid, De staar paa Danmarks Grund, De kender knap vor Skik i disse Dale —«, hvori det lyder:

»Lad ingen vove her til Lands
at sætte sig paa Naadens Trone.«

Hun var for Resten slet ikke glad for, at Manden beskæftigede sig saa meget med Politik. Naar han kom ærgerlig og vred hjem fra en kras Debat paa Rigsdagen og udbrød: »Og saa lyver de oven i Købet; de ved godt, de lyver!« saa lød Svaret fra Fruen: »Ja, *Goos*, det er det, jeg altid har sagt dig. Du skulde aldrig have givet dig af med Politik; det er noget Skidt, og det er du altfor fin og god til. Du kan heller ikke taale det. Jeg vil meget hellere være gift med en Videnskabsmand, der sidder og arbejder sig verdensberømt ved sit Skrivebord; for det kan ikke nytte, du nægter det, *Goos*, verdensberømt det er du, og det klæder dig meget bedre end den beskidte Politik. Gid du dog kunde forstaa det, du, der ellers er saa begavet.«

Fru *Goos* havde den elskelige Evne at kunne sige alt, hvad hun mente, lige ud af Posen, og hun gjorde det. Hun forlangte samme Ærlighed af dem, hun holdt af, og naar hun saa paa een med sine store, gode Øjne og vendte sin aristokratiske, ægte *Irminger'ske* Ørnenæse imod en, var det, som om hun kunde se helt igennem een. Der var en Gang en Videnskabsmand, der ellers var yderst snusket i sin Paaklædning, noget, hun ikke kunde fordrage, som kom paa Visit, iført et flunkende Flonels-Sæt. »Gud, hvor er De ren i Dag!« udbrød Fruen. »Plejer jeg da ikke at være det?« spurgte han lidt genert. »Nej, det ved Gud, De ikke gør!« —

Hun sagde en Dag til mig: »De bestiller jo ikke noget ved Deres Jura. De er egentlig talt luddoven med den. Og det ligner Dem ellers slet ikke; det er stik imod Deres Natur. Det er ogsaa urigtigt af Deres Fader, at han vil tvinge Dem til noget, De slet ikke egner Dem til. Tag dog Bladet fra Munden, Mand, og sig ham lige ud, at De har Lyst til Historie, og der ligger Deres Evner. Saa skal De se, han bøjer sig nok; han er jo da ellers en fornuftig Mand. Eller vil

De have, at jeg skal gaa til ham og sige det, skønt jeg slet ikke kender ham?» — Det var første Gang, nogen saa lige ud sagde mig en Sandhed, som længe havde pint mig, og en skønne Dag fulgte jeg ogsaa hendes Raad og gav Juraen en god Dag og en glad Aften; men jeg havde desværre da allerede spildt for mange Aar paa det Stads, som paa den Maade, det da dreves paa Universitetet, kun for mig

Fru Amalie Goos.

var tom og slavisk Udenadslæren og kritikløs Tilegnelse af andres Meninger, som intet havde med Studium og Videnskab at gøre.

Da daværende Dr. *Østrup*, til hvem man knyttede store Forventninger, vendte hjem fra sin store Rejse til Arabien, ridende paa sin berømte Hingst »Antar«, og holdt sit Indtog over Frederiksberg Bakke, ledsaget af en jublende Folkemængde, hvis Damer var saa hysteriske, at de klippede Haar af Hestens Hale for at gemme dem som Souvenirs, kunde Fru *Goos* nok se, at det var en stor og dygtig Sportspræstation; men hun

syntes ikke om det hele: »Man bliver ikke Professor ved Universitetet ved at holde Krotaler ude i Landet og Harlekinsoptog i København,« sagde hun i forarget Vrede. Hun var virkelig krænket paa Universitetets Værdigheds Vegne, og hun havde sikkert ogsaa Ret; dette Reklameridt mere hæmmede end fremmede Dr. *Østrups* endelige Avancement til Professorposten, som han ellers var fuldt ud kvalificeret til.

Fru *Goos* nærrede den mest levende Interesse for den Verden, der omgav hende; det var ikke Nysgerrighed, men levende og menneskelig Medfølelse, der drev hende til at spørge om saa det ene og saa det andet, og da hun hen i Alderen var blevet lidt ubevægelig, kom hun ikke saa meget ud i det pulserende Liv, hvor hun selv kunde skaffe sig Besked og følge rigtig med, og saa var det, at hun brugte mig til at skaffe Oplysninger, hvilket i høj Grad bidrog til at vække

og skærpe min personalhistoriske Sans. Hun fik mig da altid ind ved Kaffen efter Middagen, og i det behagelige Tusmørke, der herskede, medens *Goos* røg sin Cigar i Familiens Skød, gik saa Spørgsmaalene til mig som et helt Bombardement, saa at *Goos* til sidst kunde udbryde: »Men du godeste Gud, Amalie, hvor skal den ulykkelige Mand dog kunne vide alt det fra?« Men hun svarede urokkelig: »Aa, hvis han ikke ved det, saa skaffer han mig det nok at vide.« Og det var ogsaa kun en yderst sjælden Gang, at det ikke lykkedes mig at faa Oplysninger, hun savnede.

Mellem hende og hendes Døtre herskede der det mest hjertelige og ligefremme Forhold; de tiltalte hende altid, naar der ikke var fremmede til Stede, med det ugenerte: *Amalie!* Den Spøg tog hun roligt. Men hun passede for øvrigt paa dem; de fik ikke Lov til at gøre alt, hvad de vilde; med mig var Forholdet det, at hun sagde: »Gaa I bare ud med *Bokkenheuser*, han gør jer ingen Fortræd!« — og saa vendte hun sig til mig og sagde: »Ja, De misforstaar mig vel ikke; jeg mener ikke dermed, at De er et Fjols eller et Mæhæ, men at De er en gentleman.« I mine private Forhold viste hun mig den oprigtigste og inderligste Deltagelse; jeg glemmer ikke den Hjertelighed, hvormed hun søgte at trøste mig, da min Moder døde. »Jeg ved godt, at man ikke holder af at gaa ud eller at søge i Selskab med fremmede, naar man bærer paa saadan en Sorg; men De maa love mig at komme her op og tale med mig, og saa skal De se, saa faar De ogsaa Lyst til at spøge med Børnene, som alle sammen saa godt kan lide Dem. Betragt dette som Deres Hjem; jeg forstaar saa godt, at der maa være tomt i Deres eget.«

Saaledes var hun altid; der var en Blanding af Skarphed og Ømhed i al hendes Tale og Gerning, der bragte een til at holde af hende, lige saavel som hendes djærve Tunge kunde skaffe hende Uvenner, naar de Folk, den gik ud over, ikke kendte hende tilstrækkeligt og derfor misforstod hendes varme og rige Menneskelighed. For mig blev hun en moderlig Veninde, til hvem jeg turde sige alt; og jeg er hende gennem hele mit Liv dybt og inderligt taknemlig derfor. Da jeg kom og fortalte hende, at jeg var blevet forlovet, sad hun lidt og grundede, og saa sagde hun pludselig: »Hende har De ikke talt til mig om før? Hvorfor dog ikke? Har De taget hende for Pengenes Skyld? De er jo rige, de Høffdinge!« Der var vist ingen anden end netop hende, der kunde have sagt dette til mig uden at fornærme mig. Men det var Maaden, det blev sagt paa, der endda

gjorde, at jeg blev glad over Spørgsmaalet. Der laa en Bebrejdelse for, at jeg ikke havde ydet hende min vante Fortrolighed, og en Ængstelse for, at jeg skulde have gjort et Skridt, jeg siden vilde fortryde, fordi jeg havde ladet mig blænde af noget Kærligheden uvedkommende. Heldigvis kunde jeg yderligere trøste hende med, at mine Svigerforældres Pengeforhold ikke var saa straalende, at de kunde komme til at spille nogen Rolle for mig. Saa lyste hun pludselig op og sagde: »Ja, men det er jo sandt, hun er Søster til *Børge*: nu forstaar jeg baade Dem og hende.« *Børge* var min lille Svoger, der helt havde betaget hende ved sin Skønhed og Finhed; jeg havde en Gang sendt ham op til hende med en Besked, og hun var blevet saa betaget af Drengen, at hun sagde: »Ham maa De sende op til mig tit; ham maa jeg lære at kende; De kan blot sende ham med en tom Konvolut. Han er altid velkommen!« Og virkelig maatte den intetanende *Børge* Gang paa Gang gaa til hende, smigret ved, at jeg viste ham den Tillid at lade ham bringe Bud til denne usædvanlige Dame, der var saa god ved ham, og intet anende, at han slet ingen Besked bragte, blot var en lille Solstraale for hende selv. Hun forstod nu, at det var den fælles Sorg, der havde forenet min Hustru og mig ved hans Dødsleje, og hun sagde: »Man lærer hinanden bedre at kende gennem Sorg end Glæde!«

Op hun kom ogsaa til at synes om min Kone; hun, der ellers næsten aldrig gik ud, lod sig bevæge til at komme med et Par af sine Døtre til Middag hos os, hvor hun med sin besværlige Gang maatte arbejde sig helt op paa Kvisten, og hun var umaadelig glad over at se mit Hjem og over den Maade, hvorpaa vi fejrede hende. Hele Middagen bestod af noget med Gaas. Der var Gaasesteg, Gaaseleverpostej, Gaasebryst og Gaasevin, og jeg havde faaet Konditor *Otto* til at forme Desserten som en stegt Gaas. Det morede hende: »Det ligner Dem, *Bokkenheuser*, saadan kan jeg lide Dem; De har altid kunnet arrangere noget fikst og morsomt!«

Da hun døde i 1904, ramte det alle, der kendte hende, med stor Sorg; i hendes Hjem blev der tomt, og der blev tomt i de mange Hjerter, hun havde fyldt med sin rige Kærlighed. Jeg skrev nogle velmente Mindeord om hende i »Vort Land«, og jeg havde den Glæde, at *Goos* nogle Dage efter sendte mig et varmt Takkebrev, hvori han sagde, at der ikke kunde siges noget mere sandt, træffende og skønt om hende i saa faa og rammende Ord, som jeg havde haft den Lykke at finde. At dette glædede mig oprigtigt, kan enhver forstaa,

og da *Goos* ellers ikke yndede at udtrykke sine Følelser, dem, han ellers havde et rigt Fond af, havde denne Skrivelse dobbelt Værdi for mig.

Goos var en smuk Mand. Der var noget ædelt og fornemt over hans Hoved, ogsaa over den Maade, han bar det paa, lidt knejsende, bag over bøjet. Han var ikke nogen meget talende Mand i sit Hjem; men han ejede et Smil, som rummede hele hans varme Hjerte for dem, han holdt af. »Ord er kun Ord, men er der nogen Gerning af mig, De ønsker at mindes ved dette Billede, er jeg Dem oprigtig taknemlig derfor,« skrev han paa sit Billede til mig, og jeg har tit siden tænkt paa, hvor mangen Gerning, jeg har Grund til at være ham taknemlig for, lige fra jeg var ganske ung Fyr, til jeg blev moden Mand. Mange alvorlige Breve har jeg vekslet med ham, mángen Samtale i Enrum med ham har givet mig Mod og Livslyst, naar jeg syntes, at alt gik mig imod. De, der kun kendte ham fra det offentlige Liv, vil maaske tvivle derom; de vil mulig anerkende hans store, umiddelbare Naturbegavelse; men de har ikke kendt hans Hjerte; man skulde igennem en Del for at naa derind. Der er maaske dem, der vil kalde ham kold; men heri gjorde de ham lige saa stor Uret, som de paa mange andre Maader gjorde det under hans offentlige Optræden. Han er blevet beskyldt for de urimeligste Ting af sine politiske Modstandere, Ting, enhver, der kendte ham og holdt af ham, maatte oprøres over. Men der sidder rundt om i Landet mange gamle Studenter, især dem fra *Borchs* Kollegium, hvis Efor han var, der ogsaa har mange og gode Gerninger at takke ham for, der ogsaa mindes stille Samtaler med ham i hans Studereværelse, der har været afgørende for deres Liv. Han dømte aldrig, han søgte altid at forstaa. Han var ingenlunde nogen naiv Mand, lige saa lidt som han i strængeste Forstand var nogen lærd Mand — sagkyndige siger, at han egentlig talt ikke var meget belæst; hans Bibliotek var saaledes forbavsende lille af en Videnskabsmands at være; det var hans klare og geniale Tanke, der gjorde ham til den verdensberømte Videnskabsmand, han var, noget, den store Hob aldrig lærte at forstaa eller som den forsøgte at glemme i al den politiske Hur-lumhej, han blev hvirvlet ind i; men det, han først og mest var, var en hjertensgod og i al sin Tanke dybt retfærdig Mand; derfor saa vi, ikke altfor mange, der kom ham nær og lærte ham helt at kende, op til ham baade med Beundring og Kærlighed, og da han døde i 1917, 82 Aar gammel og ganske sikkert baade mæt af Dage og

Hæder — han var Storkors af Dannebrog og som Gehejmekonferensraad Excellence — følte jeg det som en inderlig Sorg, fordi jeg i ham havde mistet en Ven, der kun vilde mig det bedste og altid havde gjort, hvad der stod i hans Magt for at staa mig bi, naar jeg trængte til hans Raad. Hans Dør stod mig altid aaben, og man havde en sælsom Trygheds- og Hyggefølelse, naar man sad overfor ham i hans hyggelige Arbejdsværelse.

Nogle Dage efter hans Begravelse bad hans Datter, Fru *Henriette Flagstad*, mig om at mødes med hende og hendes Søstre, *Agnete* og *Ingeborg*, i den sidstes Hjem en Formiddag for at vi kunde opfriske Minderne om det gamle Hjem, der nu var opløst, og de to, der havde skabt det, og det blev nogle Timer, fyldt af vemodig Hygge og Glæde, hvori det ene Minde efter det andet dukkede frem; det var, som om vi fire i den korte Tid levede et Stykke af vor glædeste Ungdom om igen. —

Medens vi boede paa Amagertorv, hændte der i 1888 en mærkelig Begivenhed, som ogsaa blev uforglemmelig for mig. Det var Natten til d. 25. November, hvor min Søster *Margrete* Dagen derpaa skulde fejre sin Fødselsdag ved et Bal, at det pludselig kimedede paa Hoveddøren, som om Huset skulde styrte sammen. Vi fo'r alle ud af Sengene, og det viste sig da, at det var Skolens uerstattelige Pedel, *Peter Seidelin*, der stod udenfor paa Trappen og meldte, at der var Ildbrand paa Skolen; hele den saakaldte nye Bygning — den var bygget i 1857 — stod i lys Lue. Han havde maattet klatre over Gitterporten nede og havde allerede ringet et Par Gange; vi laa alle i den anden Ende af Huset, saa der skulde kimes godt for at vække os; Telefoner kendtes jo endnu ikke i de Dage. Det kan nok være, at Fader og vi »Dreng« fik Tøjet paa i en Fart og kom der ned; hele Østergades ene Ende var afspærret af Politi, og kun med Møje fik vi Lov at slippe ind. Om at hente Etatsraad *Brix*, der da boede i Holbergsgade, kunde der ikke være Tale, fordi han lige havde ligget alvorligt syg, og det let kunde have haft skadelig Indflydelse paa hans i Forvejen svage Hjerter, om man havde vækket ham med den Forskrækkelse; alt dette havde den omsigtsfulde *Seidelin* forstaaet. Ilden var højst alvorlig; af Bygningen blev kun de forkullede Mure tilbage, og et højst ejendommeligt Syn var det at overvære den Time, da Skolens gamle og kostbare Museum, det største Privatmuseum i sin Art i Byen, gik op i Luer. Fjerene af de udstoppede

Fugle fløj som et Snevejr rundt i Stuerne, og af og til lød der et Knald, en Eksplosion, det var, naar eet af de store Glas, der indeholdt Dyr i Spiritus, exploderede og sendte en høj, blaa Flamme i Vejret. Vi havde været med til at forsøge at redde nogle af Sagerne; jeg slæbte af med en mægtig Skildpadde, hvis Skjold var næsten saa højt som jeg selv, og et Par udstoppede Fugle; men Løven, der stod stor og mægtig i den forreste Stue, og som mange Efter-slægtsdrenge mindedes for deres første Ridt paa dens Ryg, som derfor var helt afslidt, gik op i Luer, og mange andre kostbare Sager fulgte den. Fader var helt oppe igennem det brændende Hus med Brandinspektøren; men da der pludselig med mægtig Kraft fo'r en Vandstraale lige forbi hans Ansigt og med vældig Kraft smadrede mod Væggen og gennemblødte ham, medens der samtidig lød et mægtigt Brag, det var en Kakkelovn, der styrtede fra tredie Sal ned i Stuen og tog et Par Brandmænd med i Dybet, saa de kom meget alvorligt til Skade, blev det dog Fader for hedt, og vi maatte siden magtesløse se paa vor kære Skole gaa op i Luer. Hvor saa vi ud, da vi henad Morgenstunden kom hjem og blev modtaget af Moder, som havde været ude af sig selv af Ængstelse for vor Skæbne.

Den næste Dag maatte hele Skolen sendes hjem; men den fik Ordre til at møde for at høre nærmere Besked tre Dage efter. Og da gjorde Fader sit Mesterstykke. Det var godt og vel 150 Drenge, der var blevet husvilde; Resten kunde rummes i den Del af Skolen, der ikke var brændt. Men hvor skulde man faa Lokale og Inventar til de brandlidte? Endnu samme Morgen var *Brix* og Direktionen samlede med Fader til et Møde for at drøfte Situationen, og inden der var gaaet en Time, havde Fader faaet carte blanche til at handle paa egen Haand. Han kom da til at tænke paa, at i det nylig opførte Hus, som *Goldschmidt* havde rejst og bygget sammen med Amager-torv Nr. 10, stod anden Sal ledig til April Flyttedag; da skulde »Kvindeligt Læseselskab« flytte ind i disse Lokaler, hvor det for øvrigt siden i en længere Aarrække havde til Huse. Der kunde ved at opstilles interimistiske Skillerum godt laves seks Klasseværelser ud heraf; og saa tog Fader en Droske, han lejede for hele Dagen; først kørte han til *Goldschmidt* paa Strandvejen, og med den mæge-løse Imødekommenhed, han altid viste overfor Fader, gik han ind paa at leje Skolen Lokalerne, naar Fader selv vilde forhandle samme Dag med Haandværkerne, naar Skolen vilde bekoste Linoleum lagt paa alle Parketgulvene, og naar den vilde forpligte sig til at være

ude igen ved Udgangen af Marts. Dette Lokale laa aldeles ideelt; Fader, der boede i selve Huset, kunde tage Styret der, medens *Brix* blev og ledede den Afdeling, der blev paa Østergade. Vejen imellem de to Lokaler var ikke længere end, at Lærerne med Lethed kunde naa frem og tilbage i et Frikvarter. Legeplads maatte man under disse Forhold renoncere paa i det Halvaar; men det var jo mindre

Prof. Fr. Bokkenheuser.
Maleri af *Erik Henningsen* 1884.

væsentligt. Men saa gik Turen til Haandværkerne; og der fandt Fader en glimrende Støtte i Muremester *Lytthans-Petersen* og Arkitekt *Fr. Levy*, allerede samme Dag blev Kontrakterne sluttede baade om det brændtes Genopførelse og om Indretning af de foreløbige Lokaler, saa at Drengene, da de mødte tre Dage derefter, blev modtagne med den Bescud, at de havde at møde til Undervisning næste Morgen, Latinskolen paa Amagertorv, Resten paa Østergade, og da de kom der, var alt parat, og denne Dobbelt drift gik glimrende. Der var vel nok nogle

af Drengene, der blev lidt lange i Ansigterne, da de hørte, at Ferien ikke blev længere; men selv paa Børsen snakkede man om, hvor snarraadigt og hurtigt der var handlet, siden Skolen allerede kunde begynde igen. Men da Fader, der jo ikke havde sovet hele Brandnatten og havde fartet ude den hele, lange Dag, endelige naaede sit Hjem henad Tolvtiden om Aftenen, blev han helt forbavset over, at han havde Bal; det havde han helt glemt; og samtidig opdagede han ogsaa, at han den hele Dag havde glemt at faa noget at spise; saa det kan nok være, der blev disket op for ham. Ærlig talt tror jeg nok, han helst vilde været i Seng; men han holdt troligt ud, til Ballet var forbi Kl. 2.

De, der læser disse Linier, vil maaske i mit Afsnit om mine Skoleminder og mine gamle Lærere have savnet en tilstrækkelig udtømmende Karakteristik af min Fader som Skolemand. Skønt jeg ved, at han var en ganske glimrende Lærer i Matematik og Regning —

der var Folk, der sagde, at han kunde »lære en Hest Mathematik« — og jeg selv i min Skoletid havde ham til Lærer i de fire Aar, jeg havde hans Fag, er det mig dog ikke muligt at give en virkelig Karakteristik af ham, vel sagtens fordi jeg har staaet ham for nær, kendt ham paa anden Maade, end jeg kendte de øvrige Lærere. Jeg kan godt indse, at der maa kunne fortælles mange særdeles morsomme Anekdoter om hans originale Maade at lære fra sig paa, om hans berømte Cirkler, han slog med fri Haand paa Tavlen, om hans Fingermimik og gemytlige Tiltaleform overfor Eleverne, ja, jeg kan vidne, at han helt gik op i sin Skolegerning, at han ved Eksamenstid gennemlevede al den Spænding, som ellers kun hører Kandidaternes nærmeste til, for at se, om det gik godt eller daarligt, men — noget paalideligt Billede af ham tør jeg ikke paatage mig at tegne. For at der ikke derved skal komme en Lakune i min Bog, skal jeg da i Stedet lade andre tale. Ved den Fest, der arrangeredes til hans Ære, da han d. 2. Oktober 1896 fejrede sit 40 Aars Jubilæum, ved hvilken Lejlighed han blev Professor, overrakte Lærere og gamle Elever ham ved en Fest i Casinos mindre Sal et meget smukt Maleri af *Carl Thomsen*, forestillende en Scene, hvor den unge *Oehenschläger* bringer den syge *Edvard Storm* Blomster og Frugter paa Skolens Kontor. Det var Marineminister *N. F. Ravn*, der som Ordfører overrakte Billedet; men derefter talte *Johan Ottosen* paa Lærernes Vegne, og hans Ord, som foreligger i hans eget Manuskript, lød saaledes:

»Kære Hr. Professor!

Som en af de mange, der har haft den Glæde at arbejde med Dem og under Deres Ledelse, skal jeg prøve at finde Ord for at bringe Dem lidt af den Tak, vi i Dag føler Trang til at sige Dem. Først for de mange Tjenester, De har vist os, hjælpsom og kammeratlig som De er, ikke blot Tjenester af privat Natur, men Ting til Nytte for os alle. Jeg tænker saaledes paa vor Pensionskasse, som skylder væsentlig Dem sin Tilværelse og Vækst. Naar det er lykkedes her inde at faa denne Sag i bedre Gang, end det er lykkedes vore Kolleger ved de fleste andre Skoler, saa er det Deres praktiske Greb, det skyldes. I det hele er det netop Deres praktiske Greb, som særlig paatvinger sig eens Tanker, Evnen til at udrette noget med smaa Midler, at faa en Sag ud over Overvejelsernes og Undersøgelsernes Standpunkt og sat i Gang. Og naar nu den nye Skolebygning træder

ud fra Planernes Verden¹⁾, ud i Virkeligheden, har vistnok denne Deres Evne til at sætte i Gang sin store Del deri. Jeg skal endvidere bringe Dem vor Tak for Humanitet og Venlighed i hele Deres Færd. Men mere har De maaske været for os gennem Deres Eksempel. De har vist os, at en Mand Aar efter Aar kan undervise uafbrudt fra 8—4 og efter en kort Middagstid igen fra 5—7 eller 8, og saa endda have Tid til at leve med sit Hjem, pleje varme litterære og kunstneriske Interesser og hele Tiden holde sig frisk, arbejdsdygtig og aandelig levende. De har vist, at De kan den Kunst at undervise. Lærerens Gerning er mindre i Slægt med Videnskabsmandens end med Kunstnerens; hvert nyt Barn, der betros os, er en ny lille Verden, der aldrig er helt som den, vi før har kendt. At lempe sig efter, at lede og forme disse smaa Personligheder er en Kunstners Opgave. Det er denne, De forstaar. Som jeg før omtalte, hvorledes De paa det praktiske Omraade har vidst at opnaa betydelige Ting ved smaa Midler, er det ogsaa Tilfældet paa dette. Tit har vi set, hvorledes De ved en let, spøgende Ros har kunnet vække en Drengs Æresfølelse og Arbejdslyst, eller ved en mild, ogsaa ofte halvt skæmtende Dadel har jaget ham Skamrøden op i Kinderne. Det er særlig ved disse Egenskaber, som udenforstaaende ikke kan kende, men som Elever og Lærere kender, at De har givet os det Exempel, vi har lært af og daglig lærer af. Til denne Tak knytter vi vor Lykønskning, vor Lykønskning til, at Deres Navn er føjet til Rækken af Efter-slægtens Bestyrere, den historiske Række, der begynder med *Edvard Storm*, den store Oplysningstids Mand, og gaar ned til *Brix*, hvis varme og ungdommelige Personlighed saa ofte har bragt os som et Pust, et Bud fra vort Folks Genfødselstid i Fyrreerne. Og vor Lykønskning til, at De ogsaa er bleven Historieskriver for den Skole, De omfatter med Deres fulde Kærlighed!«

Derefter talte en af Aarets Russer, stud. med. *Birger Olesen*, en ung højtbegavet Mand, der siden som ganske ung Læge faldt paa Ærens Mark under et Oprør i Kina, følgende Ord:

»Kære Hr. Professor!

De vil sikkert finde det rimeligt, at ogsaa vi, Deres gamle Elever, bringer Dem vor Hilsen og Lykønskning paa denne Dag. Da jeg gik i Skolen, havde mine Kammerater og jeg een eneste levende

¹⁾ Den var da lige under Tag.

Følelse af, at Hr. *Bokkenheuser* i alt, hvad han foretog sig, Skolen angaaende, nedlagde et overordentligt Arbejde. Vi indsaa alle, hvorfra denne stærke Virksomhed havde sit Udspring; fra Hr. *Bokkenheusers* Kærlighed til Skolen. Hans Kærlighed til Skolen gjorde det muligt for ham — saaledes opfattede vi det i det mindste — at udfolde den rent ud sagt fænomenale Arbejdskraft, som vi alle var enige om at beundre. Men hans Kærlighed til Skolen viste sig ikke alene i hans Iver for, at den skulde staa som et Mønster for alle andre, for at den skulde hævde sit gennem hundrede Aar vundne Ry, den kom ogsaa frem i den Venlighed og Omhu, som han viste for hver enkelt Elev. Han interesserede sig for os alle. Ingen af os følte sig fremmed overfor ham. Det var, som stod vi alle lige nær til hans Velvilje.

Vi havde i Skolen et Tilnavn til Hr. *Bokkenheuser*. Vi kaldte ham: »den Gamle«. Og det mener jeg, kære Hr. Professor, at De umuligt kan tage ilde op. Thi det er jo kun en Betegnelse for den Mand, hvis hele Personlighed, Alder og Kundskaber gjorde ham til en Slags Autoritet for os unge, gjorde ham til den venlige Styrer. Det staar for mig, som der over det hele laa et Drag af det sønlige Forhold. — Særlig smukt fandt jeg det, at, hvis der var nogen Anledning til, at Hr. *Bokkenheuser* kunde interessere sig for den enkelte Elevs rent private Forhold, da gjorde han det. Og hans Raad var altid venligt og klogt.

Det er jo egentlig saa rimeligt, at vi unge, saa længe vi gaar i Skolen, ikke kan skønne til Gavns paa det Arbejde, der udføres; men senere hen kan vi dog ikke andet end komme til Erkendelse af, hvor megen Dygtighed, hvor megen Energi, og fremfor alt, hvor megen Taalmodighed der udfordres for at kunne lede saa stor en Skole. Thi det er dog stort saaledes at kunne føre Slægtleddene frem, se de gamle forsvinde, se de nye Elever, og dog overfor dem alle kunne bevare den samme Venlighed og Interesse.

Saa beder vi Dem da, kære Hr. Professor, paa denne Dag modtage vor bedste Lykønskning, modtage vor inderligste Tak for de forløbne Aar.

Vi ønsker Dem, at de kommende Slægter maa nyde godt af Deres Virksomhed i lige saa høj Grad som vi har gjort det.

Vi ønsker Dem, at Skolen, Deres Livsværk, maa vokse sig større og større, stærkere og stærkere, og staa fast ned gennem Tiderne.«

Som man vil se, manglede det ikke den Gang paa Anerkendelse

for Fader, og denne Hyldest gentog sig, da han havde været 50 Aar ved Skolen, under noget andre Former. Gamle Elever bragte ham da et prægtigt Maleri af hans Yndlingsmaler, *M. Therkildsen*, fra Skolens Drenges fik han ligeledes et Oliemaleri, og medens han paa selve Dagen havde en privat Middag i sit Hjem i Charlottenlund, fejredes han Lørdagen derefter med en stor Banket paa Skydebanen, hvor baade Venner og gamle Elever samledes om ham.

Da »Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse« — saa vidt jeg husker i 1880 — oprettede sin Aftenskole, kom dens Direktion, Etatsraad *F. Smidt* fra Nationalbanken, Grossererne *Harry Levin* og *Holger Petersen*, til Fader og bad ham lede og organisere Skolen; Fader lovede det paa den Betingelse, at han ikke selv vilde undervise der, da han syntes, at han havde nok, naar han var færdig Kl. 7. Han havde dog ikke saa lidt Arbejde. Tit maatte han overpaa Inspektion om Aftenen mellem Kl. 8 og 10; hver Maaned maatte han udsende Meddelelse til Principalerne om, hvorvidt deres Folk havde mødt til Timerne eller ikke, Skemaet skulde jo ogsaa lægges, Kvitteringer skrives ud, og Regnskabet føres. Det var Fader en Tilfredsstillelse, at han fik denne Forenings Direktion til at fastsætte saadan Timebetaling for Lærerne der, at den var højere end Officers- og Søofficersskolens, som ellers da regnedes for de bedst lønnede. Det eneste mærkværdige var, at Fader, som desuden ikke alene maatte deltage i alle Direktionsmøderne, som, da Foreningen ikke havde andet Kontor (til Undervisningen havde man lejet Skolens saakaldte »nye Bygning«; men *Brix'* Kontor kunde jo ikke lejes), foregik Søndag Middag i Faders Værelse paa Amager-torv, var den eneste, der slet ingen Lønning fik. Jeg antager, at han fra først af ikke har tænkt sig, at det gjaldt om andet og mere end at sætte Skolen i Gang; i saa Fald har det været en Misforstaaelse; thi han bestyrede denne Skole i over ti Aar, og det eneste, der fik ham til at trække sig tilbage, var, at Skolen var vokset sig saa stor, at den maatte søge andre Lokaler, hvortil Fader ikke mente at have Tid at flytte med. Skolen blev da flyttet til »De Brockske Handelsskoler« Bygning paa St. Annæ Plads, hvor saa ganske naturligt denne Skoles Bestyrer, Dr. phil. *H. L. Møller*, overtog Ledelsen; efterhaanden udviklede Forholdene sig da saaledes, at de Brockske Handelsskoler og den af Fader grundede Aftenskole gik op i en højere Enhed og navnlig takket være *Holger Petersens* og Grosserer *Friedericias* Energi dannede Grundlaget for den nuværende Køb-

mandsskole. Det har undret mig, at der ved denne Skoles Jubilæum for nogle Aar siden, — det skete efter Faders Død —, ikke blev sagt et eneste Ord til hans Ære; det var, som om man ganske havde glemte hans grundlæggende Arbejde; derfor finder jeg det retfærdigt, at jeg her minder derom. Den daværende Direktion, hvor *Friedericia* traadte ind, da Etatsraad *F. Smidt* døde, anerkendte i høj Grad Faders uegennyttige Arbejde her, og da han havde arbejdet der i 10 Aar, forærede den ham et Maleri af *August Fischer*: »Kanalparti fra Hamborg«, som sikkert var denne Kunstners bedste Arbejde, og da han gik af, fik han ikke alene en Takadresse, men denne var ledsaget af et dejligt Maleri af *Th. Niss*: »Funkedammen ved Frederiksborg«.

Medens saaledes Fader ikke under sin Funktion i de 53 lange Aar kunde klage paa Mangel paa forskelligartet Anerkendelse, var det besynderligt, at Efterslægtskolen ikke ved hans Afgang vilde give ham en Pension, han kunde leve af. Den maatte suppleres ved en livsvarig Hædersgave fra Staten paa 1000 Kr., som daværende Kultusminister *Enevold Sørensen* skaffede ham, og desuden maatte han lige til sin Død supplere denne Indtægt ved at undervise i Matematik i de højere Klasser først hos Dr. phil. *Ernst Kaper* i Ordrup, siden hos Komtesse *Moltke*, der satte stor Pris paa hans Undervisning. Kun det sidste halve Aar af sit Liv var han ude af Stand til at undervise; det er den eneste Gang i hans Liv, jeg har set ham virkelig syg, og han led maaske da mest ved, at han maatte være uvirksom, saa at Døden kom til ham som en Befrielse. Han døde i sit Hus i Charlottenlund d. 2. September 1914, godt 77 Aar gammel; men til det sidste var han dog saa aandsfrisk, at han paa sit Dødsleje med stor Interesse laa og fulgte Verdenskrigens første Begivenheder, som han mærkede med kulørte Knappenaale paa et Landkort.

At jeg d. 6. Januar 1889 blev knyttet som Lærer til Efterslægten, hvor jeg siden virkede i 20 Aar, gik ganske morsomt til. Allerede inden jeg blev Student, havde jeg læst Latin med Privatister fra Faders Kursus, der hurtig skulde vinde frem til Højde med de Hold, de skulde ind paa; min første Elev af denne Art var nuværende Overlæge *Ottosen* ved Skodsborg Sanatorium; men allerede lige efter min Studenterexamen overtog jeg Timer i Dansk og Litteraturhistorie paa Faders Kursus, hvorfra jeg første Gang demitterede til Artium i 1888; men der var ingen, der da tænkte paa, at Undervisning i

saa høj Grad skulde blive min Hovedbeskæftigelse igennem en lang Aarrække; det var nærmest for at have nogle Lommepege, at jeg da underviste. Da hændte det en Dag, medens jeg sad og spiste Frokost sammen med min Moder paa Amagertorv, at *Seidelin* kom og skulde hilse mig fra Etatsraad *Brix* og bede, om jeg vilde komme over paa hans Kontor, naar det lange Frikvarter Kl. 11 var forbi; men jeg maatte ikke saa gerne tale til Fader derom og helst komme, naar Klasserne var gaaet op.

Jeg var unægtelig baade forbavset og spændt paa, hvad denne mystiske Indbydelse kunde betyde. Sidste Gang jeg havde talt med *Brix*, var ved Afslutningen i 1887, da han overrakte mig mit Studentereksamens-Bevis, og jeg kunde ikke forstaa, hvad der nu kunde være i Vejen.

Da jeg kom ind paa Kontoret, det var lige inden Jul, stod *Brix* i sin historiske Stilling op ad Kakkellovnen og tyggede paa sin utændte Cigar. »Vil du gøre mig en stor Tjeneste?« spurgte han, »jeg har gjort dig saa mange i sin Tid!« — »Ja, Tak,« svarede jeg, »det vil jeg inderlig gerne, hvis jeg da kan.« »Jo, saamænd kan du saa! Ser du, der er en af Lærerne her, som har faaet Udnævnelse til Skoleinspektør ovre i Jylland, og da jeg selv har anbefalet ham til Stillingen, kan jeg jo ikke godt nægte ham at gaa i Utide. Jeg har faaet dækket alle hans Timer her med andre Lærere ved Skolen; men jeg mangler 4 Timer i Mellemlklasserne; jeg vil nødig engagere nogen ny Lærer for de faa Timers Skyld, og derfor vil jeg bede dig overtage dem.« — »Ja, det vil jeg naturligvis gerne, hvis jeg kan. Men er jeg ikke for ung, tror De ikke, Drengene kan huske mig og vil gøre et farligt Sjov med mig?« — »Din Fader var ikke ældre, da han begyndte, og det gik godt nok. Jeg kan ikke tænke mig andet end, at du maa have Anlæg. Det hele er jo kun et Forsøg; men du hjælper mig ud af en pinlig Forlegenhed.« — »Ja, saa maa jeg jo gøre det. Hvad er det for et Fag?« — »Det er Geografi!« — »Geografi!« næsten skreg jeg. »Jeg har ikke Begreb skabt om Geografi!« — »Naa, du fik da ug i det til 4. Klasses Hovedexamen, har jeg set. Det gaar nok. Det er jo Smaadrenge; du behøver kun at forberede dig til Timerne ved at læse en lidt større Bog end den, der anvendes og saa sætte dig grundig ind i Landkortet. Den fysiske Geografi bliver der ikke Tale om paa det Standpunkt; du skal væsentligst fortælle dem om Landenes Skikke og Levevis, og er der noget, du ikke ved, hvordan du skal tage, kan du altid søge Raad i Forvejen hos mig. Jeg har

med Vilje ikke villet tale til din Fader derom i Forvejen, fordi han sikkert vil sige, at han hader Nepotisme og ikke vil se dig ansat her, fordi du er hans Søn. Men der er saa mange Sønner, der gaar i deres Faders Fodspor, og hvis jeg er fornøjet med dig, skal jeg love dig, at du efter Sommerferien skal faa 16 Timer; men de bliver alle paa laveste Gage, 66 $\frac{2}{3}$ Øre pr. Time; det er de gamle 2 Mark, vi holder paa.«

Da min intetanende Fader kom hjem til Middag den Dag, sagde jeg: »Goddag, kære Kollega!« og han blev saa forbavset over *Brix's* og min S sammensværgelse, at han slet ikke fik Tid til at gøre Vrøvl. Men det forandrede ikke Spor i vort indbyrdes Forhold, endnu samme Dag maatte jeg som sædvanlig, medens han efter Middag barberede sig, sætte mig ved Moders Toiletbord og læse to Sider Fransk med ham; paa den Maade øvede han os begge i dette Sprog, og vi fik slet ikke saa lidt ud af disse 10 Minutter daglig. Vi fik i en Vinter læst og skrevet Gloser til hele *Alexandre Dumas'* tre tykke Bind: »Le comte de Monte-Christo,« siden læste vi Edouard Pailleurons: »Le monde ou l'on s'eunuie,« som var svær, men netop da gjorde stor Lykke paa det kgl. Theater som: »Hvor man keder sig.«

Det gik rigtig godt med mine Dreng; der var ingen, der forsøgte, at gøre Optøjer. »Der kan du se,« sagde *Brix*, »enten er man født Lærer, eller ogsaa bliver man det aldrig!« Jeg har aldrig kunnet mine »Alper« saa godt som den Gang, jeg kunde endda paa fri Haand tegne alle Bjergkæderne med Kridt paa Tavlen, og efter Sommerferien fik jeg mine seksten Timer, og inden *Brix* tog sin Afsked i 1892, var jeg avanceret saa stærkt, at jeg med mine Kursustimer havde fuldt Timetal, 36 Timer ugentlig. Intet Under var det derfor, at jeg hverken fik Tid eller Lyst til Juraen.

Men jeg fortæller denne Historie her med Vilje, fordi jeg en Gang, efter at Fader og jeg forlængst havde forladt Skolen, ja efter Faders Død, overraskedes ved, at en af mine tidligere Kolleger, med hvem jeg mente altid at have staaet paa den bedste Fod, til min Forbavselse slyngede mig den Paastand i Ansigtet, at jeg udelukkende skyldte min Faders Protektion, at jeg var blevet ansat ved Skolen. Denne usandfærdige Paastand var saa meget mere overraskende og oprørende for mig, som den samme Lærer netop ved Faders Protektion selv som ung Student fra hans Kursus var kommet ind paa Skolen og faktisk skyldte ham og hans Interesse sin nuværende fremskudte Position, om jeg end villigt skal indrømme, at han hørte

til den samme Kategori, som *Brix* saa elskværdig regnede mig til: »de fødte Læreres«, for hvem Kundskabsmassen ikke har nær saa meget at betyde som Evnen til at omgaas og behandle Dreng og lære fra sig af det, man selv har inde, paa en praktisk og klog Maade. Jeg skal ikke nægte, at denne Mand krænkede og fornærmede mig, ikke saa meget, fordi han angreb min Person; det kunde jeg tage mig let; men fordi han her viste den sorteste Utaknemlighed overfor min Faders Minde, efter at han i over 30 Aar havde gaaet ham under Øjnene og taget hele hans Velvilje.

AFSLUTNING.

At blive Student var i 1887 en langt større Begivenhed, end det regnes for nu til Dags, og uden at kunne beskyldes for derfor at være nogen laudator temporis acti, der ser surt til Ungdommen, tør jeg ogsaa paastaa, at Studenterexamen da betød noget mere, og vi kunde adskilligt mere end de unge, *Pallas Athene* nu maa indrullere under sine Faner, og vi var færre; i mit Studenteraar var man forfærdet over, at vi var 389; man talte med Frygt og Bæven om et Studenterproletariat; men hvad vil dette Tal sige mod de 1100, der nu produceres hvert Aar?

I mit Hjem var det en stor Fest- og Glædesdag, da jeg d. 2. Juli 1887 kom hjem med min vel erhvervede sorte Studenterhue paa Snur og paa Stationen i Charlottenlund blev modtaget af min Moder alene; hun havde betinget sig, at hun vilde være ene om at tage imod mig; og hendes Stolthed og stille Glæde var rørende. Den Dag blev Fader hjemme efter Middag; jeg sad i Sofaen mellem ham og Moder, og pludselig mærkede jeg Moders Haand komme listende bag Faders Ryg og ind i min; og en Gulduhrkæde gled sagte ned i Haanden paa mig. Fader havde siden 1884 subskriberet paa Jubeludgaven af *Holbergs* Komedier; den var nylig afsluttet; men jeg anede ikke, at det var til mig, han havde holdt den, før den nu laa straalende med sine mange Hefter i de mørkeblaa Bind med de højrode Bogstaver paa mit Bord. Ved Middagen kom min Onkel *Victor* af sig selv og alene, og det blev ham, der holdt Talen for den nybagte Rus, der naturligvis forinden havde været en Runde i hele Charlottenlund for at vise Huen; jeg troede jo, hele Verden saa paa mig og min Hue. Der var i al Fald mange, der ønskede mig til Lykke, og stor Furore vakte jeg hos vore Genboer paa Jensløvs Vej, Prokurator

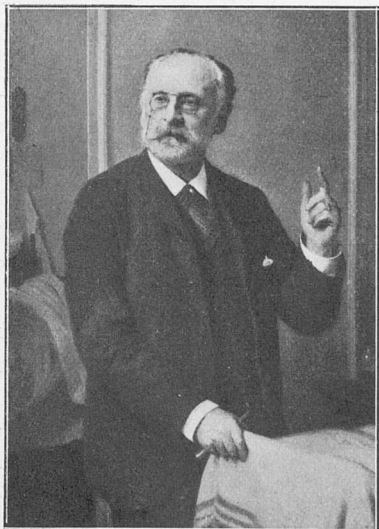
Carl Torps Familie, hvor Døtrene raabte og jublede, da de saa mig, og jeg maatte ind og trakteres med Vin og Kage. Jeg husker, at den gamle, brave Prokurator *Torp* sagde: »Det maa være en stor Glæde for Deres Mor og Fader, ja, naar vi nu bare en Gang kunde faa *Poul* saa vidt!« Jeg troede, han mente min Broder, og jeg forsikrede ham for, at *Poul* vilde være Polytekniker og derfor ikke behøvede Studenterexamen (han tog den for Resten i 1891 efter at have taget Adgangsexamen ved Polyteknisk Lærestalt); men jeg havde taget ganske fejl; med *Poul* mente *Torp* sin egen Søn, der imidlertid den Gang kun var 12 Aar gammel og lige var meldt ind i Efter-slægtens første Latinklasse. Seks Aar efter skulde jeg have den Glæde som Gæst og erfaren gammel Student at deltage i *Pouls* Rusgilde, der under megen Fryd og Pokulere blev fejret i hans Forældres Have, der var oplyst med kulørte Lygter. Selv havde jeg maaske nok en lille Smule Andel i hans fine Resultat, for saa vidt som jeg i flere Aar læste Latin med ham om Eftermiddagen. Nu er han en højt anset Overretssagfører her i Byen, hvor han har arvet og udvidet sin Faders gamle, grundmurede Forretning. Allerede fra lille Dreng havde jeg paa Vejen leget med hans ældre Søstre; men det var Studenterhuen, der gav mig Adgang til at komme indenfor Laagen, senere var jeg flere Gange Gæst derovre, og Børnenes Venskabskab overførtes paa Forældrene, der nu først begyndte rigtig at omgaas, skønt de i hele 12 Aar forud altid havde været venskabelige Genboer.

Selvfølgelig fejrede vi, der blev Studenter sammen, Begivenheden med Fester, endda hele tre. Den 5. Juli, paa min attenaarige Fødselsdag, stod vort første Rusgilde hos mine Forældre, det var et rigtigt Studentersold med Punch, Taler og Sange. Der var to Gæster foruden mit Hold, som bestod af ni; den ene var vor forgudede Lærer, *Johan Ottosen*, som opflammede os med sine ungdommelige Taler, den anden var *Frantz Dahl*, min ældste Ven fra Skolen, der var blevet Student Aaret før. Han forbavsede os ved i en Tale at sige, at vi skulde lægge særligt Mærke til disse Festsdage; thi det blev sikkert sidste Gang, vi alle var samlede omkring eet Bord; vi protesterede paa det kraftigste, selvfølgelig vilde vi, selv om vore Veje skiltes igennem de forskellige Studier, og selv om nogle gik i Studenterforeningen, andre i Samfundet, noget, der i de Tider satte dybere Skille end nu, samles mindst een Gang om Aaret. Men *Frantz Dahl* fik desværre Ret; Aaret efter kom der Forhindringer, og da det

næste Aar var gaaet, var vi een færre, idet vor brave Kammerat, *Albert Hüttemeier*, allerede var død. Siden er Overlæge *Victor Scheel* og Pastor *Otto Dahn* ogsaa døde, og hvis vi om to Aar mødes ved vort 40 Aars Jubilæum, bliver vi altsaa, om alt gaar vel, kun seks: Overlæge *Würtzen*, Fuldmægtigene *Falck* i Finansministeriet og *Thorball* i Magistraten, Dr. *Neermann* i Randers, Toldkontrollør *Flagstad* og jeg. Det er, naar man

paa den Maade skal stille til Mønstring, at man først rigtig mærker, at man bliver ældre. Hullerne i Geledet skal nok fortælle een det.

Dagen efter Gildet hos os havde vi et fornøjeligt Gilde hos Sadelmager *Thorball* i Admiralgade, hvor Bølgerne gik saa højt, at Politibetjentene paa Gaden bad os lukke Vinduerne; men da vi resolut hejsede en Samling Bajere ned til dem i Snore fra Vinduerne paa første Sal, fandt de dog ikke Støjen værre end, at det nok kunde lade sig gøre at holde aabent, da Vejret var saa trykkende. Tredie-

Konferensraad, Dr. med. C. M. Reisz.

dagen fejredes ved en munter Skovtur i Char-à-bancs ad Strandvejen over Skodsborg til Raavad, hvor efter hine Tidens Skik det rigtige Rus-Punchegilde blev fejret under aaben Himmel hos gamle *Edlich*, som var Vært baade her og i »Røde Lygte« i Vimmelskaftet. Det blev i de smaa Slag, inden vi kørte hjemad, og Stemningen var overordentlig høj. Skønt jeg egentlig havde tænkt mig at køre med helt ind til Byen og sove ud paa Amagertorv den Nat, besluttedes det, at man skulde køre om ad Charlottenlund og sætte mig af der, for at man kunde faa den Fornøjelse med at give Fader et sidste Hurra, inden vi sagde Skolen helt Farvel. Klokken var vel godt tre, da vi ankom til Landstedet, og nu rungede Hurraerne ud over de stille Villaer, til vi endelig saa Lys blive tændt, og pludselig viste Fader sig under de unges Jubel paa Altanen i Natskjorte og Underbukser. Om han var lige saa glad ved denne natlige Hyldest, som vi var ved

at bringe ham den, skal jeg lade usagt; men jeg skal villig indrømme ham, at han bar sin Skæbne som en Mand og med godt Humør.

Om mit Studenterliv og dets glade Dage igennem 25 Aar har jeg fortalt tidligere i det lille Festskrift, jeg udsendte i 1920 ved Studenterforeningens 100 Aars Jubilæum: »Studenter vi kaldes —« hedder den.

Men over mit Hjem kom der i mine første Studenteraar til at hvile et Tryk, der havde sin Aarsag i min Moders mere og mere svigtende Helbred, der endte med hendes Død d. 29. September 1892, da hun kun var 50 Aar gammel.

I disse trange Aar havde vi en udmærket Støtte i vor herlige, gamle Huslæge, Professor, Overlæge ved Frederiks Hospital, Dr. med. *C. M. Reisz*, der senere døde som Konferensraad.

Da mine Forældre skulde giftes, havde Moder i sit Hjem sin Onkel, *Carl Emil Fenger*, til Læge. Efter at han først var blevet Minister og siden Finansborgmester i København, havde han ganske hørt op at praktisere, skønt han var Læge med Liv og Sjæl og sikkert en af sin Tids dygtigste. Men Moder kom jo allerede fra Barn i hans Hjem, hvor hun var intim Veninde med Døtrene, den senere Fru *Clara Wanscher*, der var hendes Brudepige, og Fru *Alma Bock*, gift med Indehaveren af *Asps* Fabrikker, og da *Fenger* satte stor Pris paa Moder, som aldrig var stærk, var han vedblevet med at være Læge i hendes Hjem; men da hun nu skulde giftes, turde *Fenger* trods hendes indtrængende Bønner ikke paatage sig at være Læge i et helt ungt Hjem, om hvis Udviklingsmuligheder jo intet kunde forudsiges, derfor anbefalede han at engagere en ung Læge, og som den mest lovende af sine mange Elever henviste han til *Reisz*, der netop skulde nedsætte sig i 1864, og saaledes gik det da til, at mine Forældre blev hans første Patienter. I de Tider ventede man nemlig ikke som nu til Dags med at engagere Læge til, naar man behøvede ham; nej, skulde der være Orden i Sagerne, havde man sin faste Huslæge fra den Dag, man satte Bo. Og som Huslæge var *Reisz* en glimrende Mand af den gammeldags Type, der ikke alene kom, naar man sendte Bud efter ham, men igennem de mange Aar, hvor hans store og fine Praksis tit voksede ham over Hovedet, saa at han da ogsaa for mindre Tilfælde holdt Amanuensis (et Ord, Tante *Julie* udtalte som »Ammojens«); nej, han gjorde sine uventede og uanmeldte Besøg mindst een Gang hvert Kvartal for at høre, hvordan alt stod til; han fulgte med stor Interesse de mindste Begivenheder,

og han holdt saa meget af Moder, at han selv sagde, da hun var død, at det var det første Dødsleje, ved hvilket han havde grebet sig selv i at græde.

Vi Børn havde paa een Gang den dybeste Respekt for *Reisz*, som forstod at tage os, saa vi følte os trygge under hans Behandling, og en Kærlighed til ham, der gav sig Udslag i, at vi længtes efter ham, naar han ikke havde været der i nogen Tid. Noget gjorde det naturligvis ogsaa, at vi altid, naar han gik, fik Lov til at køre med ham til den næste Patient i hans lille elegante, blanklakerede Doktorvogn, der gjorde et langt mere festligt Indtryk end Nutidens grimme Automobileer. For mit Vedkommende var det virkelig et Kunststykke, at han ikke i min Barndom gjorde mig bange for sig. Jeg led nemlig som lille Dreng slemt af Kirtelsyge og bærer endnu adskillige Ar af Operationer, *Reisz* har foretaget paa min Hals. Skønt man ikke i hine Tider kendte til at anvende Bedøvelse for saa smaa Operationer, og jeg godt vidste, at det gjorde ondt, naar han skar, gik jeg trygt hen og lagde mit lille Hoved i hans Skød, naar han tog sin Kniv frem. *Reisz* havde en mærkelig, tør humoristisk Maade at tage os paa, som gjorde, at vi fik Tillid til ham. Han fik mig endda bildt ind, at Levertran smagte dejligt, og jeg troede det i den Grad, at jeg selv meldte mig til de rette Tider hver Dag for af Moder at modtage min Ration af den væmmelige, gule, fede Olie, der serveredes i en mærkelig, hvid, aflang Porcellænske. Saa fik jeg altid et Stykke tørt Rugbrød ovenpaa; det tog saa rart Eftersmag.

Det var, da *Reisz* blev engageret, et efter hine Tider ret anseligt Lægehonorar, han betingede sig, 50 Rdl. aarligt; men siden, da han blev den berømte Læge, maa det have været meget ringe i Forhold til, hvad han ellers fik. Til Familien hørte efterhaanden 6 Medlemmer og 2 Piger, og et Aar, da vi havde været særlig syge, syntes Fader, der da sad godt i det, at det var for lidt. Honoraret blev altid betalt paa den Maade, at vi Børn Nytaarsdag gik ud til hans Bolig i Dronningens Tværgade Nr. 4 og afleverede det i en lukket Konvolut, hvorpaa vi af *Reisz'* Pige modtog hans Visitkort med et Laksegl med C. R. i som Kwittering; der stod ikke andet paa Kortet. Da var det, at Fader det omtalte Aar lagde det dobbelte Beløb, altsaa 200 Kr. i Konvolutten og skrev, at han takkede for den udmærkede Hjælp i det svundne, vanskelige Aar. Men allerede d. 2. Januar holdt *Reisz'* lille Doktorvogn udenfor. Han kom op og var helt vred. Han havde aldrig tænkt sig Muligheden af, at

Kontrakten skulde brydes. Og Enden paa det blev, at Fader maatte tage sine 100 Kr. tilbage.

Da *Reisz* blev ældre, og hans Praksis voksede ham over Hovedet, rygtedes det, at han vilde overlade en Del af sin Praksis til sine to Amanuenses, Doktorerne *Fr. Levison* og *Caröe*: det maa vist have været i 1884, da den store Lægekongres stundede til, hvor han baade som Læge og som Rector magnificus fik et mægtigt Extra-Arbejde. Moder, til hvem Rygtet ogsaa naaede, blev helt ulykkelig og gik ud til ham for at sige, at hun ikke kunde tænke sig at undvære ham. »Tror De, jeg nogensinde kunde tænke mig at undvære Dem, min kære lille Frue?« svarede han varmt og trykkede hendes Hænder. »De var den sidste, jeg vilde miste!«

Da jeg var bleven Student, ilede jeg en af de første Dage ud til *Reisz* for at vise ham Huen. Jeg var baade stolt og glad. Skønt der var mange Folk i Venteværelset, sagde *Reisz*, da han aabnede Døren

og saa mig Splejs staa der med Huen i Haanden: »Goddag, kære Kollega, værsgo at træde nærmere!« og jeg kom først ind, og jeg blev længe inde; han fortalte mig Historier fra sin egen Studentertid, spurgte mig, hvad jeg havde været oppe i i de forskellige Fag, om de var glade hjemme o. s. v. o. s. v.; men midt i det hele standede han pludselig op og sagde med en komisk forvirret Mine: »Der er kun een Ting, der er rent galt, min kære, unge Ven; jeg ved slet ikke, hvad jeg skal gøre: hver anden Gang siger jeg Du til Dem, og hver anden Gang De til Dig.« Selvfølgelig vedblev *Reisz* saa til sin Dødsdag at sige Du til mig, noget, jeg følte mig smigret over. Han døde d. 18. Juli 1902, men det sidste Par Aar havde han paa Grund af Sygdom ikke praktiseret.

Ved mine Forældres Sølvbryllup havde jeg været uforsigtig og havde forkølet mig ved i sidste Øjeblik inden Gæsternes Ankomst

Jeg selv som Rus.

at løbe uden Overtøj ned til Blikkenslager *Meyer* i Walkendorfsgade med en Lampe, der pludselig nægtede at fungere, og Følgen deraf var, at jeg kort efter det unge Bal maatte gaa til Sengs; det viste sig at være Lungebetændelse, og i al den Tid, jeg laa, veg min Moder ikke fra mit Sygeleje; jeg havde Fornemmelsen af, at hver Gang jeg slog mine Øjne op, om det var Nat eller Dag, sad hun der, og lukkede jeg dem, var det over Blikket af hende. Det er i Grunden saaledes, jeg siden bedst har husket hende. Det trak i Langdrag med min Rekonvalescens; hele Vinteren 1889—90 var jeg i Grunden ikke meget til; en Aften faldt jeg om i den lange Gang til mit Værelse fra Spisestuen og laa der hjælpeløs, til Moder fandt mig, da hun var paa Vej ud for at sige Godnat til mig. Det vil muligvis interessere Nutidens Læger og dens Forbudsfolk, at *Reisz* da kurerede mig 20aarige Student udelukkende med Cognac. Det var et særlig fint Mærke, der blev forskrevet fra Otard, Dupuy & Cie.; jeg fik i alt 12 Flasker, hvoraf jeg skulde drikke en høj Snaps til hvert af mine Maaltider; og da jeg kom til Kræfter, blev der gradvis slaet af paa den igen ved at tage en Snaps bort ugentlig; til sidst var der kun $\frac{1}{2}$ Flakse tilbage, den drak *Schandorph* en Formiddag, han var oppe at besøge Fader. Det var ved denne Lejlighed, han skrev et Vers til mig bag paa sit Portræt. Det lød:

»Slaa Harpen, om De kan,
men, fremfor alt, bliv Mand,
Kærlighed og Foragt
kan herlig slutte Pagt,
elsk alt, hvad op ad higer
mod Tankens lyse Riger,
foragt Bagstræverkrammet,
faa Pælen i det rammet.«

»De kan godt bytte om paa Linierne to og to, ligesom man gør i Visen: »Der sad to Fyre paa et Brædt, de kunde inte gyngel!« sagde han og lo, »Meningen bliver lige god!«

Moder havde aldrig været stærk; fra ung var hendes Bryst svagt; de fem Barnefødseler, hvor navnlig min skal have været haard, tog ogsaa paa hende; men *Reisz* havde da faaet Bugt hermed, saa at han i 1880 kunde sige, at der ikke længere var noget i Vejen med hendes Bryst; men saa meldte der sig en anden Svaghed, som var meget mere smertefuld, og som tog til i Anfaldenes Hyppighed; det var en Hovedpine, der angreb hende saa voldsomt, at hun maatte ligge

i Sengen Dagevis uden at kunne hverken høre eller se; under saadanne Ture led hun ganske forfærdeligt, og alt maatte være stille i Huset, da den mindste Lyd irriterede hendes stakkels Hoved. I de sidste Aar kom hertil nogle ubehagelige Tilfælde, der ytrede sig ved, at hun, naar hun kom ind i en Butik, godt vidste, hvad hun vilde og skulde forlange; men hun sagde noget andet, medens hun stadig var paa Siden af sig selv og kunde høre, at det, hun sagde, var meningsløst. Til sidst turde vi ikke lade hende gaa alene i Butikker. Det mærkelige ved det var, at hun imellem disse Anfald havde sin ellers saa klare og gode Forstand; der var intet som helst unormalt at mærke paa hende, og i Hjemmet hændte det aldrig.

Men i hele Sommeren 1892 var hun svag; vi havde Fornemmelsen af, at hun tit var fraværende og ligesom levede i en anden Verden end vi; da Tømmermester *Kayser* een af de sidste Dage, hun var oppe, kom og meddelte Fader, at han var blevet Efterslægtens Bestyrer, var det, som om hun slet ikke rigtig forstod det; hun kunde ikke deltage i vor Glæde derover; man havde den uhyggelige Fornemmelse af, at hun selv følte, at hun ikke skulde opleve den Dag, da han skulde tiltræde sit nye og betydningsfulde Embede. Og hen paa Eftersommeren blev Hovedpine-Anfaldene hyppigere og stærkere, saa at vi, da vi skulde flytte til Byen, ikke turde lade hende deltage i Flytningen; det blev da bestemt, at hun, medens Roderiet stod paa, skulde bo hos en Veninde paa Hortensiavej, og den Dag, vi skulde rejse ind, blev jeg hjemme for at følge hende ind. Hun var da allerede daarlig til Bens; men da vi kom ud i Haven, bad hun mig følge sig hen under Kastanietræet, hvorfra hun kunde overse Haven til begge Sider; der stod hun en Stund og saa sig tavs om, saa drog hun et dybt Suk, tog min Arm, og vi gik. Først da gik det op for mig, at hun havde staaet der og taget en sidste Afsked med den Plet, hun havde elsket mest paa Jorden, hvor hun selv havde plantet hver Blomst, og hvor hun havde tilbragt sine lykkeligste Timer.

Da hun kom ud paa Hortensiavej, maatte hun gaa i Seng; men hun havde ingen Ro der; hun vilde hjem, og *Reisz* sagde, at vi, skønt hun var svag, maatte flytte hende; hun kunde ikke undvære sit Hjem. Vi maatte bære hende op ad Trapperne.

I en Ugestid laa hun saaledes og stred, og vi skiftedes til at vaage hos hende. En Eftermiddag var vi alle samlede om hendes Leje, da Sygeplejersken kom ind og sagde: »Naa, nu er De da rigtig glad,

lille Frue, naar De har dem alle sammen samlede om Dem!« Da bredte hun sine Arme ud, og medens hendes Øjne straaledede for sidste Gang, sagde hun: »Min Mand og mine Børn er altid saa gode ved mig!« Det var det sidste, jeg hørte hende sige. Men ud paa Aftenen hændte der noget baade mærkværdigt og uhyggeligt. Min yngste Søster *Ellen* sad alene hos hende, da hun slog Øjnene op, saa paa hende, klappede hendes Haand og sagde: »Stakkels Barn, nu er din bedste Tid forbi!« Kort efter indtraf det Anfald, der, ved at en Byld sprang i hendes Hjerne, efter en haard, men vistnok bevidstløs Dødskamp, der varede fra Kl. 8 om Aftenen til Kl. 4 næste Eftermiddag, gjorde Ende paa hendes Lidelser. Hun blev efter sit eget Ønske begravet i sine Forældres Gravsted paa den gamle Frederiksberg Kirkegaard, hvor Fader ogsaa hviler.

Det mærkelige var, at de Ord, hun som sine sidste her i Livet sagde til *Ellen*, der den Gang var en frisk og blomstrende ung Pige paa 17 Aar og aldrig havde fejlet noget, paa en sørgelig Maade gik i Opfyldelse; hun blev kort efter sindssyg, og selv om hun af og til havde lysende Mellemrum, hvori hun baade tog Artium og Filosofikum, kom hun sig egentlig aldrig; hun led meget, og det var kun en Befrielse, da Døden tog hende under et Ophold paa Oringe d. 19. Januar 1920. Hun var den bedst begavede af os Børn, vel ogsaa den, der havde arvet mest af Moders rige og varme Hjerte.

Moders Død kom som et voldsomt og pludseligt Slag for Fader; Sangviniker som han gennem hele sit Liv var, havde han aldeles ikke øjnet den Katastrophe, vi andre kun ængstelige gik og ventede paa. For os Børn kom det som den første virkelige Sorg, vi havde kendt; vort Hjem havde jo, netop takket være hende, altid været saa lyst og lykkeligt. Nu blev det i al Fald for mig aldrig mit gamle Hjem mere; der var noget gabende tomt, der ikke kunde udfyldes; med hendes Død betragter jeg min Barndoms lykkelige Saga for sluttet; det var hendes milde og elskelige Aand, der hvilede over den, og i Mindet om hende er det, jeg her med dyb Tak har søgt at riste dets Runer paa en Tid, da jeg endnu intet har glemt.

NAVNEREGISTER.

A.

- Aagaard, Ludvig, Urtekræmmer, 134.
 Abildgaard, Billedhugger, Maler, 77.
 Abrahams, Arthur, Sproglærer, 57,
 64 ff., 78 ff., 82 ff.
 Abrahams, Fritz, Arkitekt, 64.
 Abrahams, Nic., Dir. f. Klasselotte-
 riet, 66, 187.
 Abrahams, N. C. L., Konferensraad,
 64.
 Abrahams, Severin, Theaterdir., 64.
 Achen, G., Maler, 126.
 Agerskov, Chr., Professor, 41, 57 ff.,
 105, 182.
 Aggerholm, Ellen, Frue, 64.
 Alexandra, Dronning, 122.
 Alstrup, Justitsraad, 35.
 Andersen, H. C., Digter, 59.
 Andersen, Vilh., Prof., Dr. phil., 79.
 Andresen, Lærer i Nysted, 34.
 Arlaud, Elna, Violinist, 67.
 Arlaud, Ingeborg, Frue, 67.
 Arlaud, Mathilde, Pianist, 67.
 Arlaud, Oscar, Forf. Sproglærer, 5, 7,
 67 ff., 80, 183.
 Augustinus, Chr., Etatsraad, 40.
 Augustinus, William, Forfatter, 41.

B.

- Bagger, Madam, 17.
 Baggesen, Jens, Digter, 17.
 Bardenfleth, F., Admiral, 10, 165.
 Been, Chr., Agent, Urtekræmmer, 39.
 Bekker, Adrian, Købmand, 26, 28 ff.
 Bekker, Marie, f. Gudmundsson, 26, 30.
 Bekker, Thorgeir, Læge, 30, 35.

- Berg, Caspar, cand. phil., 107.
 Bergholt, Præst, 14.
 Bergsøe, Vilh., Digter, 115.
 Bering Liisberg, Slotsforvalter, 9, 10.
 Berling, Frue & Frk., 140 ff.
 Bille, Kmherre, Amtmand, 21, 74.
 Birck, Prof., Dr. polit., 94.
 Bjerre, Ellen, Provstinde, 156.
 Bjørn, Th., Skrivelærer, 103.
 Bjørnson, Bjørnstj., Digter, 137.
 Blaumüller, Præst, Forf., 75.
 Bloch, Will., Prof., 156.
 Bobé, Louis, Dr. phil., 111.
 Bock, Alma, f. Fenger, 241.
 Boeck, Bianco, Kmherre, 42.
 Bohr, Georg, Skoleinsp., 164.
 Bohr, Georg, Sparekassebest., 164.
 Bohr, Karl, Prltn. i Marinen, 164 ff.
 Bokkenheuser, Charlotte, Frk., 13, 16,
 148 ff.
 — Chr. Peter, Oberst, 11 ff., 148.
 — Chr., Kaptajn i Fodf., 77, 151.
 — Christiane, f. Colding, 149 ff.
 — Ellen, Frk., 116, 216.
 — Hanne, Frk., 147.
 — Louis, Driftsbestyrer, 13, 152 ff.
 — Louise, f. Høst, 153 ff.
 — Margrete, Frk., 10, 37, 41, 50, 57,
 62, 148, 160.
 — M. S. F., f. Wanding, 11 ff.
 — Poul, cand. phil., 45, 66, 134, 149,
 150, 167, 209.
 — Victor, Dr. med., 13, 21, 119,
 149 ff., 160, 162, 208.
 — Vilh., Læge, 77, 151.
 Bonnesen, Prof., Dr. phil., 66.

Bonsach, Slotsforvalter, 18, 19.
 Bonsach, Caroline, f. Been, 39 ff.
 Bonsach, L. P., Etatsraad, 21, 38 ff.
 Boulanger, General, 148.
 Brandes, Georg, Prof. Dr. phil., 35.
 Brix, C. C., Etatsraad, 36, 46, 49,
 70 ff., 120, 143, 182, 199, 206.
 Brummerstedt, V., Læge, 69, 80.
 Brusendorff, E. O., Lektor, 69.
 Bruun, C., Justitsraad, Overbiblio-
 thekar, 39.
 Bødtcher, Ludv., Digter, 58.
 Bøgh, Nicolai, Prof., 59, 186.
 Bønnelycke, Købmand, 29.

C.

Carstensen, C., Redaktør, 156.
 Carøe, Dr. med., 213.
 Carøe, Etatsraad, 135.
 Caspensen, H. P., Oberst, 124.
 Christensen, C. T., General, 83.
 Christensen, Ferdinand, cand. phil., 94.
 Christian IX, 12, 38, 118, 137, 139,
 192.
 Clausen, Julius, Bibliothekar, 189.
 Claussen, Intendant, 78.
 Cloëtta, Konsul, 135.
 Collin, Edv., Etatsraad, 59, 74.

D.

Dahl, Balduin, Musikdirigent, 81, 85,
 182.
 Dahl, Frantz, Prof., Dr. juris, 68, 70,
 79, 88, 108, 113, 209.
 Dahn, Otto C., Præst, 210
 Dohlmann, Augusta, Blomstermaler,
 50 ff.
 Drachmann, Holger, 137.
 Driebein, Læge, 156.
 Due, Smed i Kjær paa Als, 162.
 Dunker, norsk Advokat, 62.

E.

Eckardt, Etatsraad, Ørumgaard, 153.
 Engelhardt, L., Rektor, 167, 168.
 Ewald, Hermann, Kaptajn i Marinen,
 189.

F.

Falck, K. L. P., Fuldmægtig, 210.
 Fenger, C. E., Minister, 20, 211.
 Fischer, August, Maler, 49.
 Flagstad, Olaf, Toldkontrollør, 210.
 Fog, B. J., Biskop, 118.
 Frederik VI, 17.
 Frederik VIII, 55, 118, 131, 137.
 Frederiksen, Madam, 145.
 Friedenreich, Prof., Skolebestyrer,
 117.
 Friedericia, Grosserer, 204.
 Friis, Skriftstøber, 133.
 Fritsche, Prltn. i Marinen, 182.
 Fränkel, Louis, Læge, 80.

G.

Gamèl, Augustin, Etatsraad, 119, 132.
 Gandrup, Ch., Forstander, 117.
 Georg I, 63, 137.
 Gertner, I. V., Maler, 18.
 Gjellerup, Børge, 196.
 Glæsel, Edv., Forpagter, 39.
 Gnudtzmann, Alb., Forfatter, 80.
 Goldschmidt, Alb., Overretssagfører,
 178 ff.
 — Harald, Prof., Dyrslæge, 178 ff.
 — Henry, Grosserer, 178 ff.
 — Jenny, 178 ff.
 — Jul., Etatsraad, 128, 178, 199.
 — Martin, Dr. phil., 179.
 Goos, Amalie, f. Irminger, 188 ff.
 Goos, C., Geheimekonferensr., Dr. jur.,
 188 ff., 197.
 Goos' Familie, 188 ff.
 Grosche, H., Frue, 130, 136.
 Grosche, N. H., Stationsforst., Postm.,
 46, 130 ff.
 Grünfeldt, Overlæge, 62.
 Gudmundsson, Bjarne, 26 ff., 34.
 — Ingeborg, 27.
 — Marie, f. Langeland, 24 ff.
 — Thorgeir, Præst, Forf., 24 ff.
 Guldbrandsen, H. V., cand. theol.
 107.
 Gyldenfeldt, Politiinspektør, 79.

H.

- Hansen, Chr., Fange, 37.
 — Julie, Skuespillerinde, 146.
 — Jørgen, Dybbøl-Møller, 160.
 Hauch, I. C., Digter, 19.
 Hegel, Fr., Etatsraad, 137.
 — Jacob, Etatsraad, 137.
 — Julie, Frue, 137.
 Henningsen, Erik, Figurmaler, 17, 46, 49, 52.
 Henriques, Robert, Redaktør, 191.
 — R., Vekselmægler, 44.
 Herforth, Chr., Prokurator, 146.
 Hertz, Louis, Prltn. i Marinen, 26, 183.
 — Marie, f. Sidenius, 26.
 Holm, Chr., Overretssagfører, 80.
 — Nic., Overlæge, Dr. med., 151.
 — P. C., Grosserer, 53 ff.
 Holmblad, Jul., Generalkonsul, 87.
 Holst, H. P., Digter, 62.
 Holstebro, Frederikke, f. Bokkenheuser, 155.
 Holten, General, 156.
 Hostrup, I. C., Digter, 16, 62.
 Hovgaard, A. P., Kommandør, 40, 41.
 Hüttemeier, Albert, cand. phil., 210.
 Høffding, Victor, Grosserer, 41.
 Høst, P. W., Smedemester, 136.

I.

- Ingemann, V., Arkitekt, 177.
 Ingerslev, Fr., Læge, 111.
 Ipsen, Alfred, Forfatter, 180.
 Irminger, Valdemar, Prof., Maler, 45 ff., 51.
 Iversen, Ingvar, Lektor, cand. theol., 107.

J.

- Jacobsen, Frk., Skolebestyrerinde, 20.
 — L., Bødkermester, 133.
 Janniche, H., Tegnelærer, 104.
 Jensen, Louis, Landskabsmaler, 48 ff.
 Jensen, Michael H., Forlagsbogh., 134.
 Jensen, Ole, Overretssagfører, 156.
 Jepsen, Konditor, 136.
 Jespersen, Svømmelærer, 139.

- Jesfen, Edwin v., Kapt. i Marinen, 39, 40.
 Johansen, Aage, Direktør, 191.
 Johansen, Portner, 88 ff.
 Jørgensen, Thorvald, Slotsarkitekt, 130.

K.

- Kalko, Overretsprokurator, 67.
 Kayser, H., Tømmermester, 74, 121.
 Kierkegaard, Søren, 62.
 Knudsen, Skipper i Nysted, 33 ff.
 Krarup, Manufakturhandler, 44.
 Krause, Rich., Direktør, cand. jur., 191.
 Krog, Arnold, Prof., 47.
 Krohn, Joh., Skolebestyrer, 49.
 Krøyer, P. S., Maler, 63.
 Krøyer-Sørensen, Morder, 36.

L.

- Lang, Linderstrøm, Dr. phil., 61.
 Lange, Emma, kgl. Skuespillerinde, 86, 103.
 — Fr., Skrivelærer, 76, 103.
 — Wiel, Komponist, 42, 73, 74.
 Langeland, Elisabeth, f. Bonsach, 18.
 — Emma, f. Plockross, 18.
 — L. N., Generalkrigskommissær, 18.
 — Rasmus, Købmand, 17.
 — Viggo, 18, 21.
 — Vilhelm, 18, 21, 162.
 Larsen, A. C., Bibliothekar, 89.
 — Jens, Ledvogter, 138.
 — W. Ø., Cigarhandler, 169.
 Lassen, Ingeborg, f. Bokkenheuser, 151.
 Leisner, K. H., Geografilærer, 47 ff., 96.
 Levin, Harry, Grosserer, 204.
 Levison, Fr., Dr. med., 213.
 Levy, Fr., Arkitekt, 200.
 Liebert, Landskabsmaler, 44.
 Lindsted, Egmont, cand. jur., 69.
 Lissner, Kapt., Stationsforstander, 132.
 Locher, Carl, Marinemaler, 45.
 Lytthans Petersen, Murermester, 200.

M.

- le Maire, Emil, Grosserer, 74, 123.
 — Louis, Generalmajor, 74, 116, 124.

Mamsen, Peter, sen., Tandlæge, 136, 164.
 — Peter, jun., Tandlæge, 110.
 Marie, Prinsesse, 172.
 Marcus, Arthur, Konsul, 97.
 Melchior, Moses, Grosserer, 136.
 Mensen, Bankbud, 92.
 — Statspolitichef, 92.
 Micha, Konditor, 142.
 Moresco, Etatsraad, 131.
 — Carl, Direktør, 139.
 Munch, Andreas, Digter, 35.
 Munch-Petersen, Marcus, Læge, 189.
 Müffelmann, Jægermester, 116.
 Müller, Carl, cand. jur., 191.
 Møller, Albertine, 22 f.
 — Carl, Glarmester, 22.
 — H. L., Dr. phil., 204.
 Mørck, I. P., Snedkermester, 128.

N.

Nathansen, Henri, Forfatter, 69, 79, 112.
 — Johan Ludv., Overretssagf., 180.
 Neermann, N. A., Dr. med., 210.
 Neumann, Læge, 16.
 Nielsen, Bager i Ordrup, 142.
 — Rasmus Ø., Professor, 184 ff.
 Nissen, C. A., Prof., Dr. phil., 35, 93.
 Nordberg, Prokurator, 35.
 Nyeland, Købmand, 37.
 Nørregaard, Nic., Provst, 82, 93.

O.

Oehlsenschläger, Adam, 19.
 — William, Kammerjunker, 39.
 Olesen, Birger, Læge, 202.
 Olsen, Bademester, 139.
 Olsen, Carl Ivan, Brygmester, cand. polyt., 159.
 Ottosen, Johan, Inspektør, Forf., cand. mag., 100, 111, 113, 201, 209.
 — Overlæge, Skodsborg, 205.

P.

Paludan, Jul., Prof., Dr. phil., 94.
 Paulsen, Jacob, Overlæge, Dr. med., 157 ff.

Paulsen, Nicolai, Amtsforvalter, 157.
 — P., Kaptajn i Marinen, 40.
 — Sophie, f. Balle, 158.
 — Vald., Dr. phil., 158.
 Petersen, Købmand i Sønderborg, 160.
 — Einar, Mægler, 133.
 — Edv., Professor, Maler, 45, 174.
 — Fritz, Theatredirektør, 76.
 — Holger, Grosserer, 204.
 — Poul, Krigsassessor, 85.
 Phister, J. L., kgl. Skuespiller, Prof., 116 f.
 Pless, Frk., Paaklæderske, 80.
 Plockross, Lysestøber, Kaptajn, 18, 20.
 — Harald, Prokurator, 20.
 — Johannes, Købmand, 20.
 Plockross-Irminger, Billedhuggerinde, 20.
 Pontoppidan, Apotheker i Nysted, 32.
 Prior, D. C., Præst, 98, 182, 187 f.
 Pullich, Anton, Overlærer, 57, 66.
 Pullich, Frue, f. Kiørboe, 66.

R.

Raben, Josias, Lehnsgreve, Aalholm, 25, 27.
 Rannow, Gustav, Præst, 23.
 Rasch, Overlæge, Dr. med., 177.
 Rathsach, Emil, Lektor, 69.
 Ravn, N. F., Marineminister, 74, 126, 201.
 Reimers, Slagtermester, Sønderborg, 160 f.
 Reisz, C. M., Konferensr., Overlæge, Dr. med., 21, 211 ff.
 Rentzmann, Direktør, 154.
 Reumert, Elith, kgl. Skuespiller, Forf., 82.
 Ricard, Departementschef, 156.
 Richardt, Konditor, 142.
 Ring, L. A., Maler, 182.
 Rohde, Etatsraad, Isenkræmmer, 136.
 Rosenkilde, Adolf, kgl. Skuespiller, 57.
 Roving, Th., Prof., Dr. med., 177.
 Rubow, Bager, 55.
 Ryssel, Politiker, 15.
 Rørdam, Skat, Biskop, Dr. theol., 188.

S.

- Salomonsen, Jul., Prof., Dr. med., 128.
 Sachs, Emil B., Inspektør, 170.
 Scavenius, Jacob, Kultusminister, 156.
 Schall, Cl., Koncertmester, 22.
 Schandorph, Ida, f. Branner, 63.
 — Sophus, Dr. phil., Forfatter, 58,
 63, 74, 214.
 Scheel, Victor, Overlæge, Dr. med.,
 86, 100, 108, 111, 115.
 Schepelern, Provst, 74.
 Schjørring, Fru Koncertmester, f. Pul-
 lich, 67.
 Schjøtt, Jul., Direktør, 166.
 Schmidt, Eugen, Ingeniør, 81.
 Schottländer, Carl, Grosserer, 136.
 Schou, Farver, Sønderborg, 160, 163.
 — Emil, Grosserer, 122.
 Schovelin, A., Landskabsmaler, 44.
 — Jul., Børskonsulent, 84.
 Schwartz, Frantz, Maler, 45.
 Schwartz-Nielsen, Skuespillerinde, 80.
 Seidelin, Peter, Pedel, 81, 85, 88, 90 ff.,
 198.
 Sidenius, Købmand i Nysted, 26, 32.
 — Thorbjørg, f. Gudmundsson, 32.
 Simonsen, Niels Juel, Kammersanger,
 90, 115.
 — T. L., Sproglærer, 93, 101 ff.
 Skovboe, Søren, Justitsraad, Vice-
 provst, 35 ff.
 Smidt, F., Etatsraad, Nationalbank-
 dir., 204.
 Smith, Ingeborg, 86.
 Sommer, V., Skolebestyrerinde, 167.
 Sparre, Skibsbygger, 33.
 Stage, Justitsraad, 20.
 Steen, Adolph, Prof., Dr. phil., 25, 26.
 Stephensen, Bjørn, Fabrikejer, 133.
 Storm, Edvard, Digter, 71.
 Sølling, P. W., Grosserer, 139.
 Sørensen, Enevold, Kultusminister,
 205.

T.

- Therkildsen, M., Dyremaler, 45, 204.
 Thisted, Henry, Brandinspektør, 168.

- Thomsen, Carl, Prof., Maler, 45.
 — Chr. A. F. General, Krigsmini-
 ster, 119.
 — Emma, kgl. Skuespillerinde, se
 Lange.
 Thorball, Viggo, cand. jur., 86, 111 ff.
 Toft, Gustav, Amtmand, 156.
 — Lars, Dr. med., Kommunelæge,
 156.
 Torp, Carl, Prof., Dr. juris, 14, 182.
 — Carl, Prokurator, 140, 209.
 — Poul, Overretssagfører, 209.
 Treschow, Clara, 138.
 Trier, Adolph, Grosserer, 136.
 — Hermann, Politiker, 134, 136.
 Tryde, Ove, cand. theol., Boghandler,
 155, 158 ff., 163.
 — Vilh., Etatsraad, Boghandler,
 136, 158, 163.

U.

- Ulrich, Johanne, f. Wilian, 138.

V.

- Valdemar, Prins, 64, 118, 171.
 Vater, Krigsraad, 81.
 Vogelsang, Godsinspektør, 144.

W.

- Wanding, Julie, Frk., 13, 142 ff.
 — Louise, Frk., 13, 142 ff.
 Wanscher, Clara, f. Fenger, 211.
 Welhaven, Digter, 62.
 Wessel, Joh. Herm., Digter, 17.
 Will, Carl, Direktør, 133.
 Willemoes, Godske, Kommiss, 31.
 Wilian, Brændevinsbrænder, 136.
 Winther, Chr., Digter, 58, 186.
 With, Politiassistent, 154, 175.
 Wolubojeff, Ivan, Officer, 81.
 Wroblewski, Boghandler, 183.
 Würtzen, Overlæge, Dr. med., 210.

Z.

- Zachariae, F., Grosserer, 119.
 Zinck, Otto, Skuespiller, 117.

Ø.

- Østrup, Prof., Dr. phil., 194.